

Regiostudies

**Faculteit der Geesteswetenschappen,
Universiteit Leiden**

Quality Assurance Netherlands Universities (QANU)
Catharijnesingel 56
Postbus 8035
3503 RA Utrecht
The Netherlands

Telefoon: 030 230 3100
Fax: 030 230 3129
E-mail: info@qanu.nl
Internet: www.qanu.nl

Projectnummer: Q0318

© 2014 QANU

Tekst en cijfermateriaal uit deze uitgave mogen, na toestemming van QANU en voorzien van bronvermelding, door middel van druk, fotokopie, of op welke andere wijze dan ook, worden overgenomen.

INHOUD

Rapport over de bacheloropleidingen Japanstudies, Koreastudies, Chinastudies, Zuid- en Zuidoost-Aziëstudies en Afrikaanse talen en culturen en de masteropleidingen Azië Studies (60 EC), Azië Studies (120 EC) en Afrika Studies van de Universiteit Leiden.....	5
Administratieve gegevens van de opleidingen	5
Administratieve gegevens van de instelling.....	7
Kwantitatieve gegevens over de opleidingen	7
Samenstelling van de commissie.....	7
Werkwijze van de commissie.....	8
Bijzonderheden van het bezoek aan de Universiteit Leiden.....	10
I: Bacheloropleiding Japanstudies	13
Samenvattend oordeel van de commissie.....	15
Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling.....	18
II: Bacheloropleiding Koreastudies	37
Samenvattend oordeel van de commissie.....	39
Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling.....	42
III: Bacheloropleiding Chinastudies	61
Samenvattend oordeel van de commissie.....	63
Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling.....	66
IV: Bacheloropleiding Zuid- en Zuidoost-Aziëstudies	83
Samenvattend oordeel van de commissie.....	85
Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling.....	88
V: Masteropleidingen Azië Studies (60 EC) en Azië Studies (120 EC)	105
Samenvattend oordeel van de commissie.....	107
Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling.....	112
VI: Bacheloropleiding Afrikaanse talen en culturen.....	133
Samenvattend oordeel van de commissie.....	135
Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling.....	138
VII: Masteropleiding Afrika Studies	157
Samenvattend oordeel van de commissie.....	159

Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling.....	162
Bijlagen.....	179
Bijlage 1: Curricula Vitae van de leden van de visitatiecommissie.....	181
Bijlage 2: Domeinspecifiek referentiekader.....	185
Bijlage 3: Beoogde eindkwalificaties	193
Bijlage 4: Overzicht van de programma's.....	203
Bijlage 5: Kwantitatieve gegevens over de opleidingen.....	235
Bijlage 6: Bezoekprogramma.....	253
Bijlage 7: Bestudeerde afstudeerscripties en documenten.....	259
Bijlage 8: Onafhankelijkheidsverklaringen.....	261

Dit rapport is vastgesteld op 1 april 2014

Rapport over de bacheloropleidingen Japanstudies, Koreastudies, Chinastudies, Zuid- en Zuidoost-Aziëstudies en Afrikaanse talen en culturen en de masteropleidingen Azië Studies (60 EC), Azië Studies (120 EC) en Afrika Studies van de Universiteit Leiden

Dit rapport volgt het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling van de NVAO.

Administratieve gegevens van de opleidingen

Bacheloropleiding Japanstudies

Naam van de opleiding: Japanstudies
CROHO-nummer: 56819
Niveau van de opleiding: bachelor
Oriëntatie van de opleiding: wetenschappelijk (wo)
Aantal studiepunten: 180 EC
Afstudeerrichtingen: n.v.t.
Locatie(s): Leiden
Variant(en): voltijd
Vervaldatum accreditatie: 31-12-2014

Bacheloropleiding Koreastudies

Naam van de opleiding: Koreastudies
CROHO-nummer: 56820
Niveau van de opleiding: bachelor
Oriëntatie van de opleiding: wetenschappelijk (wo)
Aantal studiepunten: 180 EC
Afstudeerrichtingen: n.v.t.
Locatie(s): Leiden
Variant(en): voltijd
Vervaldatum accreditatie: 31-12-2014

Bacheloropleiding Chinastudies

Naam van de opleiding: Chinastudies
CROHO-nummer: 56818
Niveau van de opleiding: bachelor
Oriëntatie van de opleiding: wetenschappelijk (wo)
Aantal studiepunten: 180 EC
Afstudeerrichtingen: n.v.t.
Locatie(s): Leiden
Variant(en): voltijd
Vervaldatum accreditatie: 31-12-2014

Bacheloropleiding Zuid- en Zuidoost-Aziëstudies

Naam van de opleiding:	Zuid- en Zuidoost-Aziëstudies
CROHO-nummer:	56099
Niveau van de opleiding:	bachelor
Oriëntatie van de opleiding:	wetenschappelijk (wo)
Aantal studiepunten:	180 EC
Afstudeerrichtingen:	n.v.t.
Locatie(s):	Leiden
Variant(en):	voltijd
Vervaldatum accreditatie:	31-12-2014

Masteropleiding Azië Studies (60 EC)

Naam van de opleiding:	Azië Studies (60 EC)
CROHO-nummer:	60839
Niveau van de opleiding:	master
Oriëntatie van de opleiding:	wetenschappelijk (wo)
Aantal studiepunten:	60 EC
Afstudeerrichtingen:	- East Asia Studies - South Asia Studies - Southeast Asia Studies - History, Art and Culture of Asia - Politics, Society and Economy of Asia
Locatie(s):	Leiden
Variant(en):	voltijd
Vervaldatum accreditatie:	31-12-2014

Masteropleiding Azië Studies (120 EC)

Naam van de opleiding:	Azië Studies (120 EC)
CROHO-nummer:	60840
Niveau van de opleiding:	master
Oriëntatie van de opleiding:	wetenschappelijk (wo)
Aantal studiepunten:	120 EC
Afstudeerrichtingen:	- Chinese Studies - Japanese Studies - Korean Studies
Locatie(s):	Leiden
Variant(en):	voltijd
Vervaldatum accreditatie:	31-12-2014

Bacheloropleiding Afrikaanse talen en culturen

Naam van de opleiding:	Afrikaanse talen en culturen
CROHO-nummer:	56821
Niveau van de opleiding:	bachelor
Oriëntatie van de opleiding:	wetenschappelijk (wo)
Aantal studiepunten:	180 EC
Afstudeerrichtingen:	n.v.t.
Locatie(s):	Leiden

Variant(en): voltijd
Vervaldatum accreditatie: 31-12-2014

Masteropleiding Afrika Studies

Naam van de opleiding: Afrika Studies
CROHO-nummer: 60837
Niveau van de opleiding: master
Oriëntatie van de opleiding: wetenschappelijk (wo)
Aantal studiepunten: 60 EC
Afstudeerrichtingen: n.v.t.
Locatie(s): Leiden
Variant(en): voltijd
Vervaldatum accreditatie: 31-12-2014

Het bezoek van de visitatiecommissie Regiostudies aan de Faculteit der Geesteswetenschappen van de Universiteit Leiden vond plaats op 27, 28 en 29 mei 2013.

Administratieve gegevens van de instelling

Naam van de instelling: Universiteit Leiden
Status van de instelling: bekostigde instelling
Resultaat instellingstoets: positief

Kwantitatieve gegevens over de opleidingen

De vereiste kwantitatieve gegevens over de opleidingen zijn opgenomen in Bijlage 5.

Samenstelling van de commissie

De beoordeling van de opleidingen Regiostudies van de Universiteit Leiden valt binnen de clusterbeoordeling Regiostudies, waarvoor in 2012 en 2013 in totaal 39 opleidingen worden beoordeeld. De commissie voor de clusterbeoordeling Regiostudies is samengesteld uit totaal twaalf commissieleden:

- Prof. dr. A. Wouters (voorzitter), emeritus hoogleraar Griekse Taal- en Letterkunde, Katholieke Universiteit Leuven;
- Prof. dr. K. Pollmann, professor of Classics, University of Kent (Canterbury), Adjunct Professor at Aarhus University (Denmark), and Professor Extraordinary at Stellenbosch University;
- Prof. dr. G. Buelens, professor of English, Universiteit Gent;
- Prof. dr. D. Kruijt, professor Emeritus of Development Studies, Universiteit Utrecht;
- Prof. dr. E. Hollender, professor of Jewish Studies at the Goethe-University Frankfurt/Main, Germany;
- Prof. dr. J. Gvozdanovic, professor Slavic Linguistics aan Heidelberg University;
- Prof. dr. J. Nawas, professor Arabic and Islamic Studies aan de Katholieke Universiteit Leuven;

- Prof. dr. G. De Boel, hoogleraar Griekse en Vergelijkende Taalkunde en Nieuwgrieks, Universiteit Gent;
- Prof. dr. N. Worden, professor of History and Head of Department of Historical Studies, University of Cape Town;
- Prof. dr. Behr, professor and Chair Traditional China, East Asia Seminar, Faculty of Philosophy, Universität Zürich;
- D. Meijer, bachelorstudent American Studies, Rijksuniversiteit Groningen;
- T. Lysen, student Researchmaster Classics, Universiteit van Amsterdam.

De curricula vitae van de leden van de commissie zijn opgenomen in Bijlage 1.

Drs. M.M. Frederik, medewerker van QANU, was coördinator van de clustervisitatie Regiostudies. Tijdens het bezoek aan de Vrije Universiteit Amsterdam was dr. W. van Gastel als projectleider aanwezig. Projectleider drs. L. van der Grijspaarde was aanwezig tijdens de bezoeken aan de Universiteit van Amsterdam, Radboud Universiteit Nijmegen en de Universiteit Utrecht. Projectleider dr. F. Meijer was aanwezig tijdens de bezoeken aan de Universiteit Leiden en de Universiteit Groningen. Projectleider M. Jansen was aanwezig tijdens het bezoek aan de Universiteit van Amsterdam. Projectleider M. Amsing MSc was aanwezig tijdens het bezoek aan de Universiteit Leiden. Projectleider J.J. Krooneman MSc was aanwezig tijdens het bezoek aan de Universiteit Leiden. Projectleider N. Vestering MSc was aanwezig bij het bezoek aan de Universiteit Groningen. Secretarissen A. Wieldraaijer MA, drs. D. de Lange en dr. J. Corporaal hebben een bijdrage geleverd aan de rapportage voor de Universiteit Leiden.

Ook de projectleiders speelden een belangrijke rol in het bewaken van de consistentie. De coördinator was aanwezig bij de eindvergadering van de bezoeken, enerzijds om de bevindingen van de voorgaande bezoeken in te brengen, en anderzijds om de commissie te attenderen op haar wijze van oordelen. Er heeft regelmatig overleg plaatsgevonden tussen de projectleiders om de beoordelingen op elkaar af te stemmen. De betrokken projectleiders waren steeds op de hoogte van alle bevindingen.

Werkwijze van de commissie

Voorbereiding

Op 5 november 2012 hield de commissie haar formele startvergadering. Tijdens de startvergadering werd de commissie geïnstrueerd, werd de taakstelling en werkwijze van de commissie besproken en werd het Domeinspecifiek Referentiekader Regiostudies besproken. Dit Domeinspecifieke Referentiekader is opgenomen in Bijlage 2 van dit rapport.

Bij ontvangst van de zelfstudies van een universiteit werden deze door de projectleider gecontroleerd op kwaliteit en compleetheid van informatie. Nadat de zelfstudies in orde waren bevonden, zijn deze doorgestuurd aan de commissieleden die deelnamen aan het betreffende bezoek. De commissieleden lazen de zelfstudies en formuleerden vragen die aan de projectleider werden toegestuurd. De projectleider compileerde de vragen tot een samengesteld document. Eventuele additionele vragen van de commissieleden werden aan de opleidingen toegestuurd met het verzoek om een reactie. Naast de zelfstudies lazen de commissieleden gezamenlijk minimaal vier scripties per opleiding en 15 scripties per beoordeelde instelling.

Visitatiebezoeken

Een overzicht van het bezoekprogramma is opgenomen als Bijlage 6 bij dit rapport. Tijdens de voorbereidende vergadering van ieder bezoek werd de visitatie concreet voorbereid. Tijdens het bezoek zelf is gesproken met een (representatieve) vertegenwoordiging van het faculteitsbestuur, het opleidingsbestuur, studenten, docenten, alumni, de opleidingscommissie en de examencommissie. Daarnaast werd per opleiding gesproken met student- en docentvertegenwoordigers van de beoordeelde opleidingen.

Op verzoek van de commissie heeft de opleiding gesprekspartners geselecteerd binnen de door de commissie aangegeven kaders. De commissie heeft met studenten uit alle studiejaren gesproken en met docenten en begeleiders van de achttien opleidingen. Voorafgaand aan het bezoek heeft de commissie een overzicht ontvangen van de gesprekspartners en ingestemd met de door de opleiding gemaakte selectie.

Tijdens ieder bezoek bestudeerde de commissie het ter inzage gevraagde materiaal en gaf zij gelegenheid tot een spreekuur ten behoeve van studenten en docenten die zich voorafgaand aan het bezoek hadden aangemeld.

De commissie heeft een deel van het bezoek gebruikt voor de voorbereiding op de mondelinge rapportage en een discussie over de beoordeling van de opleidingen. Aan het einde van elk bezoek heeft de voorzitter in een mondelinge rapportage de eerste bevindingen van de commissie gepresenteerd. Daarbij ging het steeds om een aantal algemene waarnemingen en een aantal eerste indrukken per opleiding.

Beslisregels

De visitatie is uitgevoerd conform de beoordelingskaders accreditatiestelsel hoger onderwijs van de NVAO (versie van november 2011). In dit accreditatiestelsel is zowel voor de beoordeling op standaardniveau als voor de algemene conclusie over de opleiding als geheel een vierpuntsschaal voorgeschreven (onvoldoende, voldoende, goed, excellent).

De commissie heeft de beoordelingsschalen van de NVAO gevolgd. Deze zijn:

- de beoordeling ‘onvoldoende’ wijst erop dat een standaard, of de opleiding, niet aan de gangbare basiskwaliteit voldoet en op meerdere vlakken ernstige tekortkomingen vertoont;
- de beoordeling ‘voldoende’ houdt in dat de standaard, of de opleiding, voldoet aan de gangbare basiskwaliteit en over de volle breedte een acceptabel niveau vertoont;
- de beoordeling ‘goed’ houdt in dat de standaard, of de opleiding, systematisch en over de volle breedte uitstijgt boven de gangbare basiskwaliteit;
- de beoordeling ‘excellent’ houdt in dat de standaard, of de opleiding, systematisch en over de volle breedte uitstijgt boven de gangbare basiskwaliteit en als een (inter)nationaal voorbeeld geldt.

Uitgangspunt van de beoordeling is ‘voldoende’, waarbij de standaard, of de opleiding, voldoet aan de gestelde criteria. In de ogen van de commissie kan zij het oordeel ‘voldoende’ toekennen, ook wanneer zij kritische opmerkingen heeft gemaakt. Het is dan wel noodzakelijk dat tegenover de kritische opmerkingen positieve observaties staan.

Rapportages

De projectleider heeft op basis van de bevindingen van de commissie, per instelling, een conceptrapport opgesteld. Het conceptrapport is voorgelegd aan de commissieleden die bij het bezoek aanwezig waren. Na vaststelling van het conceptrapport is deze aan de betrokken

faculteit voorgelegd ter toetsing van feitelijke onjuistheden. Het commentaar van de opleidingen is met de voorzitter en, indien nodig, met de overige commissieleden besproken. Vervolgens is het rapport definitief vastgesteld.

Bijzonderheden van het bezoek aan de Universiteit Leiden

Het bezoek aan de Universiteit Leiden vond plaats op 27, 28 en 29 mei 2013. Het programma van het bezoek is te vinden in Bijlage 2 van dit rapport. Van het spreekuur is geen gebruik gemaakt. De commissie die de opleidingen Regiostudies van de Universiteit Leiden beoordeelde bestond uit drie subcommissies:

- Prof. dr. A. Wouters (voorzitter);
- Prof. dr. K. Pollmann;
- Prof. dr. E. Hollender.

Deze subcommissie werd ondersteund door mw. L. van der Grijsparde.

- Prof. dr. W. Behr (voorzitter);
- Prof. dr. N. Worden;
- D. Meijer.

Deze subcommissie werd ondersteund door mw. F. Meijer en mw J.J. Krooneman.

- Prof. dr. J. Gvozdanovic (voorzitter);
- Prof. dr. G. Buelens;
- Prof. dr. D. Kruijt.

Deze subcommissie werd ondersteund door mw. M.J. Amsing.

De commissie heeft voor een aantal opleidingen een beroep gedaan op referenten. Het gaat daarbij om:

- Bacheloropleiding Afrikaanse talen en culturen en masteropleiding Afrika Studies: prof. dr. K. Bostoën, hoogleraar Afrikaanse talen en culturen, Universiteit Gent.
- Bacheloropleiding Janpanstudies en masteropleidingen Azië Studies: dr. Ellen E.M.A. van Goethem, associate professor, Graduate School of Humanities, Kyushu University, Japan.
- Bacheloropleiding Koreastudies en masteropleidingen Azië Studies: dr. S.A.C. Vermeersch, Seoul National University.
- Bacheloropleiding Zuid- en Zuidoost-Aziëstudies en masteropleidingen Azië Studies: prof. dr. V. Houben, professor of Southeast Asian History and Society, Humboldt Universität zu Berlin.

Deze referenten waren geen lid, maar adviseur van de visitatiecommissie. Ze hebben niet deelgenomen aan het bezoek en ook geen rol gespeeld in de beoordeling van de opleidingen. Ze hebben de kritische reflectie en enkele afstudeerscripties gelezen en hun vragen en opmerkingen naar aanleiding daarvan ter beschikking gesteld aan de commissie. De commissie heeft die vragen en opmerkingen aan de orde gesteld in de gesprekken die zij gevoerd heeft en betrokken bij het formuleren van haar overwegingen en conclusies.

Het College van Bestuur van de Universiteit Leiden en de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) hebben ingestemd met de samenstelling van de commissie voor de beoordeling van de opleidingen Regiostudies van de Universiteit Leiden en met de hierboven genoemde referenten.

Om het gerealiseerde eindniveau van opleidingen te bepalen hebben de voorzitter van de visitatiecommissie en de coördinator van iedere opleiding scripties geselecteerd. De scripties werden aselekt gekozen uit een lijst van afgestudeerden van de laatste twee voltooide studiejaar. Hierbij is rekening gehouden met een spreiding in cijfers en varianten (zie Bijlage 7).

I: Bacheloropleiding Japanstudies

Samenvattend oordeel van de commissie

Dit samenvattend oordeel geeft de bevindingen en overwegingen weer van de commissie Regiostudies over de bacheloropleiding Japanstudies van de Universiteit Leiden. De commissie baseert haar oordeel op informatie uit de kritische reflectie van de opleiding, aanvullende informatie naar aanleiding van vooraf geformuleerde vragen, informatie uit de gesprekken tijdens het bezoek, de geselecteerde eindwerkstukken en de documenten die tijdens het bezoek ter inzage beschikbaar waren. De commissie heeft voor de opleiding zowel positieve aspecten opgemerkt als verbeterpunten gesignaleerd. Na deze tegen elkaar te hebben afgewogen, concludeert de commissie dat de opleiding voldoet aan de eisen voor basiskwaliteit die een voorwaarde zijn voor heraccreditatie.

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De commissie heeft het Domeinspecifiek Referentiekader bestudeerd en vastgesteld dat dit van internationaal vergelijkbaar niveau is. Zij is van mening dat het kader een breed en daardoor weinig richtinggevend karakter heeft, maar heeft hier begrip voor aangezien het kader is bedoeld voor uiteenlopende opleidingen met een eigen profiel en oriëntatie. De commissie stelt vast dat de bacheloropleiding Japanstudies het referentiekader op adequate wijze nader gespecificeerd heeft.

De opleiding heeft een doordacht profiel ontwikkeld dat aansluit bij de eisen van het vakgebied en een adequate balans kent tussen taalverwerving, verdieping in cultuur en maatschappij en academische vaardigheden. De eindkwalificaties van de opleiding zijn in voldoende mate geconcretiseerd en omvatten alle relevante aspecten van het vakgebied. De multi- en interdisciplinaire benadering van Japanstudies en de taalverwerving van het moderne Japans komen voldoende aan bod. De eindkwalificaties en het profiel van de bacheloropleiding Japanstudies weerspiegelen het niveau en de oriëntatie van een academische bacheloropleiding.

De commissie beoordeelt Standaard 1 als ‘voldoende’.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

De commissie is van oordeel dat de opbouw en de samenhang van het curriculum voldoende zijn en dat de eindkwalificaties van de opleiding op een adequate manier zijn vertaald in het programma. Zij vindt ook dat de gekozen werkvormen passen bij de doelstellingen en de ambities van de opleiding. Het curriculum legt volgens de commissie een solide linguïstische basis in het Japans en stelt studenten in staat de regio Japan vanuit verschillende disciplines te bezien. De wetenschappelijke bestudering van niet-westerse regio's, wetenschapsfilosofie, academische (onderzoeks)vaardigheden, en de verbinding tussen wetenschappelijke disciplines, krijgen voldoende aandacht. De commissie deelt de mening van de studenten dat economie meer aandacht zou mogen krijgen, en beveelt de opleiding aan naar meer mogelijkheden om economie in het curriculum op te nemen te (blijven) kijken. De commissie is verheugd over de ruimte voor het buitenlandverblijf in het programma, en over het vooruitzicht dat dit verblijf vanaf het voorjaar 2014 verplicht wordt.

Het programma is studeerbaar. Het aantal afgestudeerden is gestegen door een strikte scriptiebegeleiding. De commissie raadt de opleiding aan te waken voor verdere toename van de studielast, maar heeft er vertrouwen dat de opleiding hier grip op heeft in gezien de maatregelen die de opleiding de afgelopen jaren in dit kader heeft genomen.

De opleidingscommissie functioneert naar behoren, maar zou zich volgens de commissie wat actiever mogen opstellen en het moment van de cursusevaluatie moeten verschuiven.

De opleiding beschikt over voldoende gekwalificeerd personeel, dat gekenmerkt wordt door professionaliteit, toegankelijkheid en onderzoeksgerichtheid, maar dat een hoge werkdruk ervaart. De commissie is tevreden over het voornemen van de faculteit een onderzoek te starten naar de werkdruk.

De opleidings specifieke voorzieningen aan de maat. De commissie waardeert in het bijzonder de faciliteiten van de East Asian Library.

De commissie beoordeelt Standaard 2 als ‘voldoende’.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De commissie heeft vastgesteld dat de bacheloropleiding Japanstudies beschikt over een adequaat systeem van toetsing en beoordeling. De toetsing van de verschillende curriculumonderdelen sluit aan op de beoogde leerdoelen per onderdeel en op de eindkwalificaties van de opleiding als geheel en voldoet aan de kwaliteitsnormen. Ook het beoordelingsproces voldoet volgens de commissie aan de eisen. De opleiding gebruikt software en heeft regels ingesteld om fraude en plagiaat op te sporen en te bestrijden. De werking van deze software blijft een aandachtspunt.

De examencommissie Japanstudies functioneert naar tevredenheid van de commissie. De examencommissie komt regelmatig bij elkaar en neemt haar taken serieus. Het verheugt de commissie dat de faculteit aandacht besteedt aan de toetsende rol van de examencommissie. De commissie is positief over het voornemen een ambtelijk secretaris aan te stellen voor de examencommissies.

De commissie heeft aan de hand van een steekproef van eindwerken kunnen vaststellen dat studenten het beoogde eindniveau bereiken. De eindwerken voldoen aan de gestelde criteria binnen het vakgebied en de beoordeling door de begeleiders is adequaat. De commissie stelt ook vast dat afgestudeerden hun weg vinden naar vervolgopleidingen en tevreden zijn over het bereikte eindniveau.

De commissie beoordeelt Standaard 3 als ‘voldoende’.

De commissie beoordeelt de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling als volgt:

Bacheloropleiding Japanstudies:

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties	voldoende
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	voldoende
Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	voldoende
Algemeen eindoordeel	voldoende

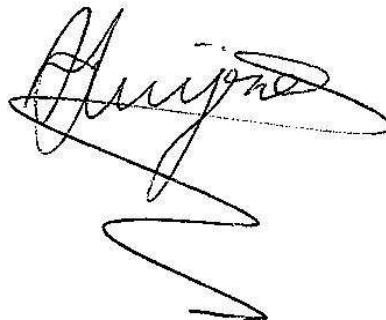
De voorzitter en de secretaris van de commissie verklaren hierbij dat alle leden van de commissie kennis hebben genomen van dit rapport en instemmen met de hierin vastgestelde oordelen. Zij verklaren ook dat de beoordeling in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Datum: 1 april 2014

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'A. Wouters', written over a horizontal line that is part of a larger, stylized signature flourish.

Prof. dr. A. Wouters
voorzitter

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'A. Wieldraaijer-Huijzer', written over a horizontal line that is part of a larger, stylized signature flourish.

A. Wieldraaijer-Huijzer MA
secretaris

Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling

---

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting:

De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau en oriëntatie (bachelor of master; hbo of wo) binnen het Nederlandse kwalificatieraamwerk. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

Bevindingen

In deze standaard beschrijft de commissie allereerst haar bevindingen ten aanzien van het landelijk vastgestelde Domeinspecifiek Referentiekader (1.1). Vervolgens gaat zij in op het profiel en de oriëntatie (1.2) en (het niveau van) de eindkwalificaties (1.3) van de bacheloropleiding Japanstudies.

1.1 Domeinspecifiek Referentiekader

De instellingen die deelnemen aan de clustervisitatie Regiostudies hebben gezamenlijk een Domeinspecifiek Referentiekader (hierna: het kader) opgesteld (zie Bijlage 2). Dit kader is bedoeld voor de bachelor- en masteropleidingen die in het kader van de landelijke onderwijsvisitatie Regiostudies worden beoordeeld. Het betreft hier de beoordeling van de bachelor- en masteropleidingen Griekse en Latijnse Taal en Cultuur, Oudheidstudies en de diverse opleidingen die vallen onder regiostudies met betrekking tot Oost-Europa, het Midden-Oosten, Azië, Afrika en Noord-, Midden- en Zuid-Amerika. Omdat het spectrum van deze opleidingen zo breed is, hebben de opleidingen gekozen voor een niet-prescriptief referentiekader. Dit biedt ruimte voor opleidingen om eigen keuzen te maken en accenten te leggen al naar gelang hun profiel en oriëntatie.

Het Domeinspecifiek Referentiekader Regiostudies voorziet in algemeen geformuleerde doelstellingen die vertaald zijn in eindkwalificaties voor zowel de bachelor- als de masteropleidingen. Deze doelstellingen en eindkwalificaties zijn gerelateerd aan de meest prominente aspecten die in meer of mindere mate in de opleidingen aan de orde komen. Deze aspecten zijn Taalvaardigheid, Taalkunde, Letterkunde, Cultuurkunde, Geschiedenis, Sociale wetenschappen, Wetenschapsbeoefening en bijbehorende onderzoeksvaardigheden en Algemene wetenschappelijke vorming. De eindkwalificaties in het kader zijn eveneens gerelateerd aan de Dublin-descriptoren. De eindkwalificaties van de bacheloropleiding verwoorden de doelstelling dat afgestudeerde bachelorstudenten gekwalificeerd zijn voor een masteropleiding, die van de masteropleiding dat afgestudeerde masterstudenten gekwalificeerd zijn voor een postdoctorale opleiding.

De commissie heeft het Domeinspecifiek Referentiekader bestudeerd. Zij heeft gezien dat bij het opstellen van het referentiekader gebruik is gemaakt van referentiekaders van collega's in het buitenland, vooral van de benchmarks van de Quality Assurance Agency (uit het Verenigd Koninkrijk) voor Area Studies, en voor Language and Related studies. De commissie stelt vast dat het opgestelde kader inderdaad van een internationaal vergelijkbaar niveau is. Zij is van oordeel dat het kader een nogal breed en daardoor weinig richtinggevend karakter heeft. Zij heeft hiervoor begrip, aangezien het kader is bedoeld voor uiteenlopende opleidingen met ieder een eigen profiel en oriëntatie, die ook voor studenten genoeg mogelijkheden tot eigen

specialisatie openlaten. De commissie gaat ervan uit dat de opleidingen het kader verder specificeren op basis van hun eigen doelstellingen, dat opleidingen binnen het brede kader eigen accenten leggen. Het valt de commissie op dat het kader meer houvast biedt aan opleidingen die talen bestuderen dan aan opleidingen waarin cultuur en geschiedenis centraal staan. Dit houvast wordt geboden omdat een relatief groot aantal eindkwalificaties gericht is op taalverwerving en letterkundige en taalkundige kwalificaties. Het brede kader schetst echter een weinig gedetailleerd beeld van specifieke kennisdomeinen, zoals het domein dat wordt bestreken door de bacheloropleiding Japanstudies. De opleiding heeft volgens de commissie dit weinig richtinggevende kader voldoende gecompenseerd door een duidelijk eigen profiel te formuleren (zie 1.2).

1.2 Profiel en oriëntatie

De bacheloropleiding Japanstudies van de Universiteit Leiden beoogt studenten op te leiden die de Japanse taal in woord en geschrift adequaat beheersen. Dit houdt in dat de opleiding een zware component taalverwerving kent: beheersing van de brontaal is een voorwaarde is voor een gedegen studie van de kennis van Japan en daarbinnen van een of meerdere vakgebieden in het bijzonder, én van algemene academische vaardigheden als kritische bronnenanalyse.

In de kritische reflectie licht de opleiding toe dat deze keuze enerzijds voortkomt uit de complexiteit van de Japanse taal en anderzijds uit de sterke filologische traditie die de Universiteit Leiden rijk is. In de filologie gaat men ervan uit dat maatschappijen en culturen het beste kunnen worden bestudeerd op basis van geschriften en bronnenmateriaal en in samenhang met de cultuurgeschiedenis. Hiervoor is taalverwerving van het Japans essentieel. Naast taalverwerving zijn echter ook het verwerven van inzicht in de Japanse cultuur en maatschappij en algemene academische vaardigheden belangrijke aandachtspunten. De aanpak van de opleiding past volgens de commissie bij de hierboven beschreven filologische traditie van de universiteit en bij de academische oriëntatie van de opleiding.

De commissie heeft tijdens het visitatiebezoek met docenten gesproken over het profiel van de opleiding. Docenten lichtten toe dat de focus van de opleiding ligt op het moderne en premoderne Japans. De studenten met wie de commissie sprak, betreurden enigszins dat vroegere periodes van de Japanse cultuur hierdoor minder aan bod kunnen komen.

Als regiostudie is de bacheloropleiding Japanstudies gericht op de multi- en interdisciplinaire benadering van het studieobject. Docenten gaven tijdens het bezoek aan studenten te willen introduceren in verschillende disciplines en aandacht te besteden aan wetenschappelijk onderzoek naar niet-westerse regio's. Studenten Japanstudies leren niet alleen de taal, maar verwerven ook inzicht in de Japanse cultuur en maatschappij. De opleiding beoogt dit streven volgens de kritische reflectie te realiseren door een brug te slaan tussen verschillende disciplines die zich, van oudsher of meer recent, met Japan hebben beziggehouden. Hoewel taalverwerving een essentieel onderdeel uitmaakt van de opleiding, verdiepen studenten zich tijdens de opleiding ook in verschillende geesteswetenschappelijke en sociaalwetenschappelijke disciplines. Studenten komen met minimaal drie van deze disciplines in aanraking (eindkwalificatie 10).

De commissie stelt vast dat de bacheloropleiding Japanstudies breed georiënteerd is. In de masterfase verschuift het accent vervolgens van verbreding naar verdieping. Er is volgens de commissie in het profiel een adequate balans tussen taalverwerving, verdieping in cultuur en maatschappij en academische vaardigheden. De benadering van de opleiding, waaronder de multi- en interdisciplinaire methode, past bij het wetenschapsgebied van regiostudies en sluit

aan op het vakgebied. Wel zou er vanuit deze benadering volgens de commissie nog een bredere sociaalwetenschappelijke focus kunnen zijn, met name op de disciplines economie en rechten (zie standaard 2). Een dergelijke benadering sluit, gegeven de scriptieonderwerpen, aan bij de interesses van studenten. De commissie heeft echter begrip voor de financiële beperkingen die de opleiding en de faculteit hebben genoodzaakt keuzes te maken met betrekking tot de aandacht voor verschillende disciplines.

In de kritische reflectie vergelijkt de opleiding Japanstudies zich met andere (inter)nationale opleidingen in het vakgebied. Internationaal vergelijkt de opleiding zich onder andere met de opleiding Japanese Studies van de universiteit van Cambridge en de gelijknamige opleiding aan de universiteit van Oslo. In Nederland biedt alleen Zuyd Hogeschool in Maastricht een opleiding Oriëntaalse Talen en Communicatie aan. Deze opleiding is echter niet vergelijkbaar met de bacheloropleiding Japanstudies, omdat deze opleiding zich richt op het overdragen van praktische, beroepsgerichte kennis van Japan en het Japans. De commissie stelt vast dat de Leidse opleiding Japanstudies in Nederland uniek is.

1.3 Eindkwalificaties en niveau

De bacheloropleiding Japanstudies hanteert de facultaire eindkwalificaties met betrekking tot de ontwikkeling van academische vaardigheden die gelden voor alle bacheloropleidingen binnen de faculteit en heeft daarnaast eigen, disciplinespecifieke eindkwalificaties opgesteld. De faculteit heeft vijftien algemene eindkwalificaties geformuleerd en die onderverdeeld in vier categorieën: elementaire onderzoeksvaardigheden, schriftelijke presentatievaardigheden, mondelinge presentatievaardigheden en samenwerkings- en leervaardigheden. Onder die eerste categorie valt bijvoorbeeld het verzamelen en selecteren van vakwetenschappelijke literatuur (eindkwalificatie 1) en het analyseren en beoordelen van die literatuur op kwaliteit en betrouwbaarheid (eindkwalificatie 2). De commissie stelt vast dat deze facultaire eindkwalificaties in voldoende mate laten zien dat de bacheloropleidingen binnen de faculteit een wetenschappelijke oriëntatie hebben, maar dat het aan de opleidingen is om ze te vertalen naar en verder uit te werken in hun eigen vakgebied.

De opleiding heeft twaalf opleidingsspecifieke eindkwalificaties geformuleerd die zijn ingedeeld in drie categorieën: taalvaardigheid in het modern Japans (eindkwalificatie 1 tot en met 4), kennis van belangrijke historische, cultureel-maatschappelijke en politieke ontwikkelingen in Japan en de regio (eindkwalificatie 5 tot en met 8), en disciplinaire kennis (eindkwalificatie 8 tot en met 12).

- De vier eindkwalificaties in de categorie ‘taalvaardigheid in het modern Japans’ zijn gericht op de verwerving van luistervaardigheid, spreekvaardigheid, leesvaardigheid en schrijfvaardigheid. Om een beeld te geven van het beoogde taalvaardigheidsniveau van afgestudeerden wordt er door de opleiding gebruik gemaakt van het Common European Reference Framework (CERF). In termen van dit CERF bereiken studenten uiteindelijk de niveaus B1 voor luisteren, B2 voor lezen, B1 voor spreken en B1 voor schrijven. De opleiding merkt volgens de commissie echter terecht op dat het CERF minder geschikt is om het uitstroomniveau voor lezen en schrijven in talen zonder alfabetisch schrijfsysteem te evalueren.
- De vier eindkwalificaties in de categorie ‘kennis van belangrijke historische, cultureel-maatschappelijke en politieke ontwikkelingen in Japan en de regio’ gaan in op het niveau van kennis, inzicht en toepassing dat afgestudeerden bereiken in disciplines van de geesteswetenschappen en sociale wetenschappen.
- De vier eindkwalificaties in de categorie ‘interdisciplinaire kennis en vaardigheden’ maken, ten slotte, de multi- en interdisciplinaire oriëntatie van de opleiding zichtbaar. Studenten

maken kennis met tenminste drie disciplines. Ze kunnen kiezen uit antropologie, geschiedenis, internationale betrekkingen, kunstgeschiedenis, linguïstiek, literatuurwetenschappen, materiële cultuurstudies, mediastudies, politieke wetenschappen, religiestudies en sociologie. Daarnaast raken studenten vertrouwd met verschillende aspecten uit de onderzoekscyclus van deze disciplines en verwerven zij inzicht in de problematiek van de bestudering van vreemde culturen.

De opleidingsspecifieke eindkwalificaties zijn opgenomen in Bijlage 3 van dit rapport.

De commissie Regiostudies heeft de opleidingsspecifieke eindkwalificaties van de opleiding Japanstudies bestudeerd. Zij concludeert dat de eindkwalificaties aansluiten bij de eisen van het vakgebied en bij het Domeinspecifiek Referentiekader. Het profiel en de ambities van de opleiding zijn op adequate wijze vertaald in de eindkwalificaties. Daarnaast zijn de eindkwalificaties van het juiste niveau. De eindkwalificaties weerspiegelen de domeinen van de Dublin-descriptoren (kennis en inzicht, toepassen van kennis en inzicht, oordeelsvorming, communicatie en leervaardigheden). Het academische niveau van de bacheloropleiding Japanstudies komt tot uitdrukking in de aandacht in de eindkwalificaties voor de kennismaking met en toepassing van wetenschappelijke theorieën en methoden, de multidisciplinaire benadering van het onderzoeksobject, academische vaardigheden en het leren toepassen van onderdelen uit de onderzoekscyclus. Met de opleiding Japanstudies beoogt de Universiteit Leiden studenten voor te bereiden op een (internationale) masteropleiding of op een beroep waarin academische kennis en vaardigheden (van Japanstudies) op bachelorniveau vereist zijn. De commissie is van mening dat de eindkwalificaties van de opleiding hierop voldoende anticiperen.

Overwegingen

De commissie concludeert dat het Domeinspecifiek Referentiekader een summier en weinig gedetailleerd beeld schetst van het kennisdomein Japanstudies. Het biedt in de huidige vorm weinig houvast om te verifiëren of de beoogde eindkwalificaties van de bacheloropleiding daadwerkelijk voldoen aan de eisen die vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleidingen. De commissie heeft begrip voor het feit dat het kader weinig richtinggevend is, gezien de diversiteit aan opleidingen die in dit kader worden beschreven. Zij is zich ervan bewust dat er hierdoor een taak voor de opleidingen is weggelegd om het kader nader te concretiseren.

De commissie stelt vast dat de opleiding Japanstudies het referentiekader op adequate wijze nader gespecificeerd en uitgewerkt heeft en een doordacht profiel heeft ontwikkeld dat aansluit bij de eisen van het vakgebied en dat een adequate balans kent tussen taalverwerving, verdieping in cultuur en maatschappij en academische vaardigheden. De eindkwalificaties van de opleiding zijn in voldoende mate geconcretiseerd en omvatten alle relevante aspecten van het vakgebied. De multi- en interdisciplinaire benadering van Japanstudies en de taalverwerving van het moderne Japans komen voldoende aan bod. De eindkwalificaties en het profiel van de bacheloropleiding Japanstudies weerspiegelen het niveau en de oriëntatie van een academische bacheloropleiding.

De commissie komt op basis van deze overwegingen tot de conclusie dat de eindkwalificaties van de opleiding Japanstudies voldoen aan de eisen die daaraan gesteld worden.

Conclusie

Bacheloropleiding Japanstudies: de commissie beoordeelt Standaard 1 als ‘voldoende’.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Toelichting:

De inhoud en vormgeving van het programma stelt de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen is daarbij essentieel. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving.

Bevindingen

In deze standaard geeft de commissie allereerst inzicht in de inhoud en de opbouw van het curriculum (2.1). Vervolgens gaat zij in op de samenhang van het curriculum en de mate waarin de eindkwalificaties zijn vertaald naar het curriculum (2.2), waarbij zij onder meer de aandacht voor wetenschappelijke vorming en voor de beroepspraktijk onderzoekt. In 2.3 gaat de commissie in op het didactisch concept en de werkvormen, en op de opleidingsspecifieke voorzieningen en ondersteuning. Tot slot stelt de commissie de studeerbaarheid van het curriculum (2.4), het onderwijsgevend personeel (2.5) en de opleidingsspecifieke interne kwaliteitszorg (2.6) aan de orde.

2.1 Curriculum

Het curriculum van de bacheloropleiding Japanstudies telt 180 EC. In het eerste jaar krijgen studenten een intensieve introductie in de Japanse taal in zes taalverwervingscursussen van ieder 5 EC (totaal 30 EC). Daarnaast volgen studenten vijf inleidende cursussen van ieder 5 EC (totaal 25 EC), waarin zij kennis maken met de Japanse samenleving, cultuur en geschiedenis vanuit verschillende disciplines. Vier van deze cursussen zijn verplicht. Bij de invulling van de vijfde inleidende cursus mogen studenten kiezen uit de verschillende seminarvakken. Voorbeelden hiervan zijn: *Modern Japan*, *Art and Visual studies of Japan*, *Religie van Japan* en *Antropologie van Japan*. De overige 5 EC in het eerste jaar is gereserveerd voor het facultaire kerncurriculumvak *Area Studies*. In deze cursus maken studenten kennis met het vergelijkende en interdisciplinaire karakter van regiostudies en de wetenschappelijke vraagstukken die hieruit voortvloeien.

In het tweede en het derde jaar zijn er verschillende onderdelen te onderscheiden:

- wetenschapsfilosofie (5 EC). Dit is een verplicht facultair kerncurriculumvak waarin studenten een brede algemene introductie krijgen in wetenschapsfilosofie. Wetenschapsfilosofie is geprogrammeerd in het tweede jaar.
- taalverwervingsvakken (35 EC). In het tweede jaar en het derde jaar van de opleiding blijft taalverwerving een belangrijk onderdeel van het curriculum uitmaken. In het tweede jaar volgen studenten 20 EC aan taalverwervingsvakken op het gebied van het modern Japans. Daarnaast volgen studenten het vak *Inleiding Klassiek Japans* (5 EC). In het derde jaar volgen studenten 10 EC aan verplichte taalverwervingsvakken. Hoewel het taalverwervingsprogramma voor alle studenten gelijk is, wordt het volgens de kritische reflectie in het eerste semester van het derde jaar eventueel aangepast aan de situatie van

studenten die, bijvoorbeeld door een buitenlandverblijf, al een meer gevorderd taalniveau hebben bereikt.

- focusvakken uit verschillende disciplines (30 EC). De focusvakken hebben tot doel om bij studenten een disciplinair bewustzijn te kweken met betrekking tot actuele thema's in of over Japan. In het tweede jaar kiezen studenten vier disciplinair georiënteerde focusvakken en in het derde jaar twee. In deze focusvakken oefenen studenten ook algemene academische vaardigheden, door presentaties te houden, essays te bespreken en onderzoekspapers te schrijven. De focusvakken hebben daartoe meestal de vorm van een werkcollege. Een uitzondering vormen de lecture-focusvakken, die een hybride vorm tussen een hoor- en werkcollege hebben.
- keuzevakken over aanpalende regio's (10 EC). Deze keuzevakken zijn geprogrammeerd in het tweede jaar. Studenten vullen de keuzevakken in met vakken uit het gedeelde onderwijs met de bacheloropleidingen Koreaans, Chinees, Zuid- en Zuidoost Azië. Deze regiostudies zijn inhoudelijk gerelateerd aan Japanstudies.
- vrije keuzeruimte (30 EC) in het derde jaar. Dit onderdeel kan worden ingevuld met een stage in binnen- of buitenland, een keuzevak, een specifieke minor, of een studieverblijf in Japan.
- bachelorscriptie (10 EC). De scriptie is gekoppeld aan een derdejaars focusvak dat disciplinair in het verlengde ligt van het scriptieonderwerp. Tijdens dit focuscollege krijgt de student al gerichte begeleiding en feedback. Daarnaast heeft iedere student een individuele scriptiebegeleider, die expertise heeft op het terrein van het scriptieonderwerp. De scriptie moet tussen de 7000 en 10000 woorden tellen en in het Nederlands of Engels geschreven worden. Het gebruik van Japanstalige bronnen (primair, secundair, gesproken, geschreven) is hierbij verplicht.

De commissie heeft het curriculum van de opleiding Japanstudies en het cursusmateriaal bestudeerd. Zij stelt vast dat het curriculum adequaat is ingericht en dat het cursusmateriaal op de juiste wijze is vormgegeven. De opleiding heeft op ambitieuze wijze vorm gegeven aan een internationaal competitief curriculum. De taalverwervingsvakken en de disciplinaire keuzevakken wisselen elkaar af en volgen elkaar op een logische wijze op. De basis in de theorie en praktijk van de wetenschappelijke bestudering van niet-westerse regio's wordt gelegd in het facultaire kerncurriculumvak *Area Studies*. Het curriculum van Japanstudies wordt enerzijds gekarakteriseerd door taalverwervingsvakken met een sterke focus op modern en premodern Japans, anderzijds kunnen studenten kiezen uit een verhoudingsgewijs breed scala aan disciplinaire keuzevakken. Met het curriculum wordt volgens de commissie een solide linguïstische basis in het Japans gelegd en worden studenten in staat gesteld de regio Japan vanuit verschillende disciplinaire perspectieven te bezien.

Zoals gezegd in standaard 1, is het curriculum volgens de commissie minder dynamisch in de integratie van sociaalwetenschappelijke componenten, in het bijzonder de economie. Tijdens het visitatiebezoek gaven studenten aan deze sociaalwetenschappelijke benadering van de regio interessant te vinden. Zij zouden in de opleiding graag meer vakken terugzien over economie, internationale betrekkingen, rechten en politiek. Ook docenten uit de opleiding gaven aan dat er meer economie in het curriculum zou kunnen zitten. De commissie heeft vastgesteld dat de opleiding met ingang van september 2013 clusters introduceert, die studenten helpen om keuzes te maken ten aanzien van hun specialisatie. Eén van deze clusters is *Political Economy and International Relations*. De commissie concludeert dat de opleiding het standpunt van de studenten en de commissie herkent en hieraan werkt. Zij beveelt de opleiding aan de mogelijkheden op het vlak van economie te blijven verkennen.

Zoals eerder werd vermeld, hebben studenten in de vrije keuzeruimte de mogelijkheid om naar het buitenland te gaan of een stage te lopen. De commissie heeft de mogelijkheden voor een buitenlandverblijf onderzocht en hierover gesproken met docenten en studenten. De opleiding heeft een uitwisselingsprogramma met de universiteit van Nagasaki voor studenten die in Japan willen studeren. Jaarlijks maken hier ongeveer tien studenten gebruik van. Daarnaast zijn er uitwisselingsovereenkomsten met een aantal andere universiteiten en zijn er regelmatig summer schools in Japan waaraan studenten kunnen deelnemen. In de zomer van 2011 werd er voor het eerst een summer school georganiseerd voor Leidse studenten aan de universiteit van Nagasaki. Op het moment van schrijven konden er jaarlijks circa vijftien bachelorstudenten Japanstudies voor kortere of langere tijd naar Japan. Studenten gaven aan dat zij voor een verblijf in Japan zelf een beurs moeten aanvragen en dat er een beperkt aantal plaatsen beschikbaar is. Omdat een verblijf in het buitenland niet realiseerbaar is voor alle studenten, is het niet verplicht. Hoewel de commissie er begrip voor heeft dat het lastig is om dit bij grote studentenaantallen mogelijk te maken, is zij toch van mening dat een buitenlandverblijf ook voor bachelorstudenten Japanstudies van grote waarde is en bijdraagt aan het realiseren van een hoger niveau van taalbeheersing. Zij adviseert de opleiding dan ook om de mogelijkheden verder te verkennen en het buitenlandverblijf, voor zover mogelijk, verplicht te stellen.

Na het bezoek vernam de commissie dat vanaf voorjaar 2014 een buitenlandverblijf van drie maanden inderdaad verplicht wordt voor alle tweedejaarsstudenten.

2.2 Samenhang en eindkwalificaties in het curriculum

De opleiding heeft in de kritische reflectie een overzicht opgenomen waarin de samenhang tussen de eindkwalificaties en de vakken nader wordt geëxpliciteerd. De commissie heeft het curriculum, de vakbeschrijvingen en dit overzicht bestudeerd en is nagegaan of er sprake is van een samenhangend curriculum, waarin alle eindkwalificaties – met inbegrip van de eindkwalificaties voor academische vaardigheden en wetenschappelijke vorming – voldoende aan bod komen.

De commissie stelt vast dat het curriculum van de opleiding duidelijk en logisch is gestructureerd met behulp van leerlijnen op het gebied van taalvaardigheid, kennis van ontwikkelingen in de regio, disciplinaire oriëntatie en academische vaardigheden. De leerlijnen zijn zichtbaar in het curriculum verweven. Ze komen deels aan bod in aparte vakken en zijn deels geïntegreerd. In aanvulling op deze leerlijnen introduceert de opleiding met ingang van september 2013 clusters, die tot doel hebben om studenten te helpen in een vroeg stadium een keuze te maken voor een specialisatie en de drie disciplines waarin de student zich wil verdiepen. Deze clusters zijn: *Language and Linguistics*; *History*; *Political Economy and International Relations*; *Arts and Media*; en *Society en Culture*. De commissie stelt vast dat deze leerlijnen en clusters bijdragen aan de samenhang in het curriculum en in het studiep pad dat de student kiest.

De eindkwalificaties voor taalverwerving (1 tot en met 4) zijn ambitieus voor een taal zonder alfabetisch schrijfsysteem, zoals het Japans. Taalverwerving komt daarom gedurende de hele opleiding aan bod in een groot aantal vakken (totaal 65 EC). Er is hiermee volgens de commissie voldoende aandacht voor taalverwerving en de balans tussen de aandacht voor schrijf-, spreek-, lees- en luistervaardigheden is zeer adequaat.

De eindkwalificaties voor ontwikkelingen in de regio komen in verplichte eerstejaarsvakken, focusvakken en keuzevakken aan bod. Studenten ontwikkelen bijvoorbeeld kennis ten aanzien van hedendaagse ontwikkelingen (eindkwalificatie 6) in de vakken *Japan in the 21st*

century, *Modern Japan* en *Gender Dynamics in Contemporary Japanese Society*; kennis en inzicht in historische ontwikkelingen in Japan (eindkwalificatie 5) komen onder andere aan bod in *History of Japan to 1868*, *Modern Japanese History* en *Histories of Japanese Society*. Kennis over uiteenlopende aspecten van de maatschappij (eindkwalificatie 6 en 7) komt in veel verplichte, focus- en keuzevakken aan bod.

De eindkwalificaties op het gebied van disciplinaire kennis stellen dat studenten bekend raken met de benaderingen van ten minste drie disciplines (eindkwalificatie 10), de vaardigheid hebben om onderzoeksvragen in verschillende disciplines te definiëren en te beantwoorden vanuit Japanstalige bronnen (eindkwalificatie 12) en, tenslotte, dat studenten inzicht krijgen in de problematiek van het bestuderen van ‘vreemde’ culturen (eindkwalificatie 9). De commissie stelt vast dat de verplichte eerstejaars vakken en de focusvakken studenten afdoende in staat stellen eindkwalificatie 10 te bereiken. De aspecten en disciplines waarin studenten zich verdiepen zijn wel gedeeltelijk afhankelijk van persoonlijke studiekeuzes. De andere twee eindkwalificaties komen eveneens terug in veel vakken. Daarnaast zijn studenten verplicht om in hun bachelorscriptie Japanstalige bronnen te gebruiken (eindkwalificatie 8 en 12). De basis voor het bestuderen van ‘vreemde’ culturen (eindkwalificatie 9) wordt gelegd in het kerncurriculumvak *Area Studies*. Tijdens het visitatiebezoek gaven studenten aan dat dit vak nuttig is en een zinvolle bijdrage levert aan het studieprogramma, en dat het de doorstroom naar de masteropleiding Azië Studies (120 EC) vergemakkelijkt. De basiskennis uit dit vak wordt uitgediept en aangewend in de, meer specialistische en toepassingsgerichte, focusvakken. In deze vakken is volgens de commissie eveneens voldoende aandacht voor actuele onderzoeksresultaten, wetenschappelijke theorieën en het zelfstandig uitoefenen van onderzoek. Studenten en docenten bevestigden dat, onder andere in het derde jaar en ter voorbereiding op de bachelorscriptie, veelvuldig gebruik wordt gemaakt van Japanse bronnen. De commissie is van mening dat er voldoende aandacht is voor wetenschappelijke vorming in de vorm van het kerncurriculumvak *Wetenschapsfilosofie*, en de aandacht voor verschillende wetenschappelijke benaderingen, wetenschappelijke analyse, en het zelfstandig leren uitvoeren van wetenschappelijk onderzoek.

Zoals gezegd zijn op studenten Japanstudies ook de facultaire eindkwalificaties met betrekking tot academische vaardigheden van toepassing. De kritische reflectie beschrijft dat het onderwijs in academische vaardigheden is geïntegreerd in alle vakken. De focusvakken spelen hierin een belangrijke rol. In deze focusvakken oefenen studenten algemene academische vaardigheden, door presentaties te houden, essays te bespreken en onderzoekspapers te schrijven. De focusvakken hebben daartoe meestal de vorm van een werkcollege. De commissie heeft vastgesteld dat de opleiding nagedacht heeft over het keuzaspect van de focusvakken. Om ervoor te zorgen dat alle studenten alle academische vaardigheden verwerven, kennen de focusvakken eenzelfde *template* en is er een *Student Study Guide* ontwikkeld, die als stilistisch ijkpunt voor de toepassing van academische vaardigheden dient. De commissie is op basis hiervan en op basis van het gerealiseerde eindniveau (zie standaard 3) van mening dat studenten voldoende academische vaardigheden ontwikkelen. In het gesprek met docenten kwam wel naar voren dat de opleiding af en toe nog zoekende is naar de beste manier waarop het onderwijs in academische vaardigheden in de opleiding vorm gegeven kan worden. Er is geëxperimenteerd met speciale seminars, maar dit werkte niet naar verwachting. Met ingang van het studiejaar 2013-2014 wordt het nieuwe vak Academische Vaardigheden voor Japanstudies geïntroduceerd, dat voor alle studenten dezelfde basis voor academische vaardigheden legt. De commissie vindt dit een positieve ontwikkeling, waaruit blijkt dat de opleiding veel belang hecht aan academische vaardigheden en hun didactische realisatie.

Concluderend stelt de commissie vast dat het curriculum voldoende samenhang vertoont en dat het studenten in staat stelt om de beoogde facultaire en opleidingsspecifieke eindkwalificaties te realiseren.

2.3 Didactische visie en voorzieningen

De commissie is nagegaan vanuit welke didactische visie de opleiding het onderwijs verzorgt en of de beschikbare opleidingsspecifieke materiële en personele voorzieningen hiervoor toereikend zijn.

De bacheloropleiding Japanstudies geeft haar onderwijs vorm volgens de onderwijsvisie van de Universiteit Leiden en de Faculteit der Geesteswetenschappen. Volgens het facultaire deel van de kritische reflectie kenmerkt die visie zich door een sterke verwevenheid tussen onderwijs en onderzoek. De docenten zijn ook onderzoekers en vervullen als wetenschapper een voorbeeldfunctie voor studenten. Ze betrekken hun eigen onderzoekspraktijk in het onderwijs dat ze verzorgen. Die onderzoekspraktijk is faculteitsbreed samengevat onder het begrip *Dynamics of Diversity* en biedt “gerichte aandacht voor de mobiliteit van mensen, taal, materiële en immateriële cultuur, en maatschappelijke, religieuze en wijsgerige ideeën en praktijken”. In het rapport *Duurzame geesteswetenschappen* (2008) heeft de faculteit drie doelstellingen verwoord: vernieuwing van het onderwijsaanbod, verjonging van de staf en het versterken van de internationale dimensie van opleidingen. In de bacheloropleidingen worden deze doelstellingen volgens de faculteit zichtbaar in een mondiaal perspectief op het domein van regiostudies en “nadrukkelijk aandacht voor de historische diepte”.

Volgens de kritische reflectie komt binnen de bacheloropleiding Japanstudies de verwevenheid van onderzoek en onderwijs op meerdere manieren terug in het programma. In verplichte hoorcolleges ligt de nadruk op kennismaking met wetenschappelijke theorieën en onderzoeksvaardigheden en in de tweede- en derdejaars focusvakken, die meestal het format van een werkcollege hebben, op een grotere mate van academische zelfstandigheid, verdieping en toepassing. In de tweede- en derdejaars focusvakken schrijven studenten onderzoekspapers en literatuurbesprekingen, houden zij presentaties, en maken zij opdrachten, tentamens en eindpapers. Zo wordt, volgens de kritische reflectie, bij studenten vanuit het traject *History* gedurende de hele studie nadruk gelegd op de politieke, subjectieve en controversiële aard van geschiedschrijving (*historiography*). In het eerste jaar maken studenten hiermee kennis in de verplichte vakken *History of Japan to 1868* en *Introduction to Modern Japanese History*, in het tweede jaar worden studenten geïntroduceerd in de praktijk van historische interpretatie en geschiedschrijving, en in het derde jaar is er sprake van theoretisch geavanceerde focusseminars die toewerken naar een gespecialiseerd bacheloreindwerkstuk. Vanwege het toepassingsgerichte karakter tellen de werkcolleges van de focusvakken maximaal 25-30 studenten. De docenten van de opleiding voeren volgens de kritische reflectie en de commissie kwalitatief hoogwaardig onderzoek uit en de onderzoeksthema's en expertisegebieden van de docenten sluiten aan op de aangeboden vakken en studietrajecten. Vooral de focusvakken leggen een directe verbinding met de onderzoeksexpertise van de docenten. De commissie stelt vast dat de onderwijsvisie en ook de traditie van de Universiteit Leiden zichtbaar aanwezig is in het curriculum van de bacheloropleiding Japanstudies en dat het curriculum en de onderwijsvormen hierop aansluiten

Voor studieadvies of bij studieproblemen kunnen studenten een beroep doen op de studiecoördinator van Japanstudies. De studiecoördinatoren binnen de faculteit zijn aangesteld bij de facultaire dienst Onderwijs- en studentenzaken en worden toegewezen aan één of meerdere opleidingen. Hun taken zijn een combinatie van onderwijsorganisatie (opstellen van studiegids en roosters, advisering van de opleidingscommissie en de

examencommissie) en studieadviesing aan individuele studenten. Studietoördinatoren hebben diepgaande kennis van de onderwijsprogramma's en korte lijnen met de opleidingscommissie en de examencommissie. Naast studietoördinatoren zijn er in het eerste studiejaar docent- en studentmentoren. Studentmentoren maken eerstejaars wegwijs binnen de universiteit en bespreken met hun mentorgroepje wekelijks de collegestof. Daarnaast kunnen eerstejaarsstudenten ook bij docentmentoren terecht met inhoudelijke vragen over de studiestof.

De commissie heeft tijdens het visitatiebezoek met studenten gesproken over de studiebegeleiding. Zij vertelden de commissie dat er goede mogelijkheden voor studiebegeleiding zijn, maar dat studenten daarop wel zelfstandig een beroep moeten doen. Studenten waren te spreken over de korte lijnen tussen docenten en studenten. De algehele didactische sfeer werd door studenten als zeer bemoedigend ervaren. Docenten zijn altijd bereid om e-mails en vragen te beantwoorden. Daarnaast vragen docenten regelmatig naar struikelblokken en gaan hierop vervolgens in de tweede helft van een college uitgebreid in.

De scriptiebegeleiding is in handen van de docent van het focusvak waaraan de scriptie is gekoppeld. Daarnaast heeft iedere student een scriptiebegeleider, die expertise heeft op het terrein van het gekozen onderwerp. Uit het gesprek met de docenten bleek dat de opleiding een "twee deadlines-systeem" hanteert, waardoor studenten altijd substantiële feedback op hun scriptie krijgen. Daarnaast streeft de opleiding naar een gelijke verdeling van scripties over begeleiders. Er is een maximum van vijftien studenten per begeleider. De commissie vindt dit een adequate praktijk, zelfs als dit de illusie wekt dat alle begeleiders dezelfde competenties hebben. Ook studenten toonden zich tijdens het visitatiebezoek erg tevreden over de persoonlijke begeleiding die zij krijgen bij het schrijven van de scriptie.

Tijdens de studie kunnen studenten gebruik maken van adequate facultaire en opleidings specifieke voorzieningen. Specifiek van belang voor de bacheloropleiding Japanstudies is de East Asian Library waarover de Universiteit Leiden beschikt. Deze bibliotheek biedt studenten de mogelijkheid om een groot aantal relevante bronnen te consulteren en kent een mediatheek waar Japanse, Chinese en Koreaanse televisie kan worden gekeken en waar studenten gebruik kunnen maken van een uitgebreide audiovisuele collectie op het gebied van Oost-Azië. Volgens de commissie is deze bibliotheek van zeer goede kwaliteit en alleen vergelijkbaar met de bibliotheken in Berkeley en London. De bibliotheek is volgens de commissie van groot belang als ruimte om te leren en te communiceren. De commissie heeft veel waardering voor de faciliteiten waarover studenten Japanstudies kunnen beschikken.

2.4 Studeerbaarheid

De kwantitatieve gegevens met betrekking tot instroom, studeerbaarheid en rendementen zijn opgenomen in Bijlage 5.

Instroom, doorstroom, uitstroom

Om toegelaten te kunnen worden tot de opleiding Japanstudies is het noodzakelijk dat studenten in het bezit te zijn van een vwo-diploma of van een propedeuse- of eindexamen van een hbo- of wo-instelling. Daarnaast benadrukt de opleiding op haar website het belang van een goede beheersing van de Engelse taal, omdat veel studiemateriaal in deze taal wordt aangeboden. Enige kennis van het Duits en het Frans en van het vak Geschiedenis strekken daarnaast tot de aanbeveling. De commissie vindt deze toelatingseisen passend.

De kwantitatieve gegevens van de VSNU (zie Bijlage 5) laten de afgelopen jaren een dalende trend in de instroom zien: van 134 studenten in het studiejaar 2009-2010 tot 85 studenten in 2012-2013. In de kritische reflectie vermeldt de opleiding dat dit te verklaren is door de uitzonderlijk hoge instroom van studenten in 2009-2010. De cijfers over 2012-2013 zijn meer representatief voor de gebruikelijke aantallen. Daarnaast hebben de recente veranderingen in het studiefinancieringsstelsel tot gevolg dat minder studenten een tweede bacheloropleiding volgen. Traditioneel is Japanstudies juist erg populair als tweede studie. Dit bleek ook uit de gesprekken met studenten tijdens het visitatiebezoek. Tevens kan de daling waarschijnlijk worden verklaard door een toegenomen interesse in Korea. De commissie vindt deze verklaringen legitiem en stelt vast dat de opleiding, gezien over een langere periode, juist een stabiele instroom kent.

Terwijl de instroom een daling laat zien, is het aantal geslaagden gestegen van 33 in het studiejaar 2008-2009 tot 58 in 2010-2011. Volgens de kritische reflectie is dit een gevolg van een aantal striktere maatregelen met betrekking tot de studievoortgang. De commissie vindt dit een positieve ontwikkeling. De betere structurering van het scriptiebegeleidingsproces heeft er volgens de commissie daarnaast toe geleid dat de vorm en het niveau van de scripties consistent zijn (zie Standaard 3). De commissie beveelt de opleiding wel aan de rendementscijfers nauwlettend in de gaten te blijven houden en rendementsverhogende maatregelen te blijven onderzoeken.

Studielast

De bacheloropleiding Japanstudies is ambitieus en het studieprogramma intensief. Het aantal contacturen bedraagt gemiddeld 16 uur per week, daarnaast besteden studenten ongeveer 24 uur aan zelfstudie en voorbereiding. In het eerste studiejaar is het aantal contacturen het hoogst, terwijl in het tweede en derde jaar meer nadruk komt te liggen op zelfstandig werken. Het intensieve studieprogramma is volgens de commissie noodzakelijk, omdat het aanleren van een complexe schrifttaal als het Japans veel aandacht vereist. Studenten gaven tijdens het visitatiebezoek aan dat de studielast aanzienlijk is, maar niet te hoog. Zij wisten van tevoren dat Japanstudies een intensieve studie is en beschouwen de opleiding (deels) als hobby. De commissie beschouwt de studielast als acceptabel, maar raadt de opleiding wel aan om waakzaam te blijven op een verdere toename ervan.

Studeerbaarheid

De uitval van studenten Japanstudies is het hoogst in het eerste jaar (31% in het studiejaar 2008-2009). De laatste jaren is deze uitval toegenomen. In januari 2013 hebben het opleidingsbestuur en de studietoetscoördinator hierover nog een vergadering belegd. Tijdens deze vergadering werd volgens de kritische reflectie geconcludeerd dat de dalende resultaten van eerstejaarsstudenten deels te verklaren zijn door het dalende taalniveau van middelbare scholieren. Een oplossing voor dit probleem is nog niet gevonden, maar de commissie stelt vast dat de opleiding de problematiek serieus neemt.

Tijdens het visitatiebezoek heeft de commissie met studenten en docenten gesproken over de studeerbaarheid van het curriculum. Docenten gaven aan dat de opleiding probeert om door middel van leerlijnen samenhang en logische studiepaden te creëren. Studenten gaven aan dat zij het programma logisch opgebouwd vinden. De opleiding neemt feedback van studenten over de studeerbaarheid van de opleiding serieus. Zo signaleerden studenten in het studiejaar 2011-2012 dat de werkdruk die het gevolg is van het dubbele beroep dat op taalvaardigheden en disciplinaire kennis wordt gedaan, door studenten als te hoog werd ervaren. In overleg met de opleidingscommissie (oc) is toen volgens de kritische reflectie besloten om in het studiejaar 2012-2013 *fat modules* te introduceren. Dit zijn tweedejaars focusvakken, die gedurende een

half semester in plaats van een heel semester worden gedoceerd (2 x 2 uur in plaats van 1 x 2 uur per week). De *fat modules* zijn door de studenten geëvalueerd en op grond daarvan heeft de oc besloten om in het studiejaar 2013-2014 twee *fat modules* per semester te introduceren. Tijdens het visitatiebezoek gaven studenten aan dat zij tevreden zijn over de oplossingen die de opleiding zoekt bij problemen van studenten, maar ook dat de extra zware *fat modules* zeker niet door alle studenten worden gewaardeerd. De commissie adviseert de opleiding om in samenspraak met studenten kritisch naar deze cursussen te blijven kijken en eventueel verdere aanpassingen door te voeren.

2.5 Onderwijspersoneel

Kwantiteit onderwijspersoneel

Voor de uitvoering van de bacheloropleiding Japanstudies is volgens de kritische reflectie 12,6 fte aan onderwijscapaciteit beschikbaar. De staf bestaat uit twee fulltime hoogleraren, zeven fulltime universitair docenten, twee parttime universitair docenten en acht fulltime en parttime taaldocenten. Uitgaande van de 366 bij de opleiding ingeschreven studenten, komt de staf-studentratio van de opleiding neer op 1:29. Volgens de kritische reflectie ligt deze ratio boven het facultaire gemiddelde, maar kan de opleiding wel over voldoende docenten met de juiste expertise beschikken om het onderwijsprogramma op een verantwoorde manier uit te voeren. Toch ervaren docenten volgens de kritische reflectie een hoge werkdruk en onderzoeken het onderzoeksinstituut en de faculteit mogelijkheden om die werkdruk te verlagen. Hoewel de commissie de staf-studentratio acceptabel vindt en tevreden is over de aandacht die de werkdruk van docenten geniet, raadt zij de opleiding aan dit punt kritisch te blijven volgen.

Kwaliteit onderwijspersoneel

De bacheloropleiding Japanstudies beschikt volgens de commissie over inhoudelijk en didactisch adequaat onderlegd personeel. Studenten gaven tijdens het visitatiebezoek aan dat er sprake is van zeer goede interactie met de docenten. Docenten spelen tijdens de colleges in op vragen van studenten. De docenten zijn volgens de studenten daarnaast professioneel en toegankelijk. Van de negentien stafleden die de opleiding telt, zijn er veertien gepromoveerd. Daarnaast zijn twee stafleden bijna gepromoveerd. De docenten zijn in verschillende disciplines opgeleid en verrichten interessant, internationaal competitief en voor de opleiding zinvol en relevant onderzoek. Het profiel van de docenten sluit aan bij het profiel van Japanstudies als regiostudie.

De commissie heeft het overzicht met docenten bestudeerd en stelt vast dat het onderwijs van de opleiding met de kennis, expertise en vaardigheden van de docenten adequaat kan worden verzorgd. Deels is dit het gevolg van de verbinding tussen de thema's van de focusvakken en de onderzoeksgebieden van docenten; deels komt dit doordat docenten in diverse disciplines zijn opgeleid. Ook het personeel dat zich bezighoudt met de taalverwerving van het Japans, is passend en adequaat. Er zijn vijf moedertaalsprekers en drie Nederlandse taaldocenten. Hiermee worden volgens de kritische reflectie en de commissie zowel de Japanse taaloverdracht als de vertaalcapaciteit naar het Nederlands voldoende geborgd.

2.6 Opleidings specifieke kwaliteitszorg

De commissie heeft het functioneren van de opleidings specifieke kwaliteitszorg onderzocht. Zij is hierbij onder andere nagegaan of de evaluatiecyclus adequaat functioneert en of de opleidingscommissie (oc), docenten en studenten betrokken worden bij het evalueren en het verbeteren van de kwaliteit van het onderwijs.

De commissie heeft tijdens het visitatiebezoek gesproken met de docent- en de studentleden van de oc. De oc van de bacheloropleiding Japanstudies bestaat uit drie studentleden en drie docentleden en komt regelmatig bij elkaar. Docent- en studentleden worden meestal gevraagd om lid te worden van de commissie: er zijn geen verkiezingen. Het belangrijkste agendapunt van de oc-vergaderingen zijn de cursusevaluaties. Daarnaast vertelden de docentleden tijdens het visitatiebezoek dat er soms ook tijdens het semester al afspraken worden gemaakt met docenten naar aanleiding van tussentijdse mondelinge feedback van studenten. Omdat evaluaties meestal pas leiden tot verbeteringen in het eerstvolgende studiejaar, is dit volgens de commissie een adequate wijze om ook tijdens het verloop van een cursus verbeteringen aan te brengen.

Uit het gesprek met de studentleden van de oc Japanstudies blijkt dat zij aandacht besteden aan bekendheid onder studenten. Zij hebben een Facebookpagina ontwikkeld waar studenten vragen kunnen stellen, klachten kunnen melden en op de hoogte worden gehouden van de wijze waarop de oc problemen en klachten aankaart en oplost. De docentleden gaven tijdens het visitatiebezoek aan de Facebookpagina te waarderen en aan de slag te gaan met problemen en klachten die via deze pagina binnenkomen.

De studentleden en docentleden van de oc Japanstudies zijn volgens de commissie voldoende op de hoogte van hun taken en verantwoordelijkheden. De opleidingscommissie neemt haar werkzaamheden serieus en wordt serieus genomen. Een voorbeeld van verbetermaatregelen die zijn genomen na acties van de oc zijn de *fat modules* (zie hierboven). Hoewel de commissie hierover nog wel klachten heeft vernomen, bewijzen de *fat modules* eveneens dat de adviezen van de oc door de opleiding ter harte worden genomen. Hoewel de commissie voldoende vertrouwen heeft in de werkwijze van de oc, stelt zij op basis van de gesprekken wel vast dat de oc zich vooral reactief opstelt. De commissie heeft aan de hand van de gesprekken en de documentatie niet kunnen vaststellen dat de oc zich actief bezig houdt met beleidsplanning of evaluatie van het gehele curriculum. De commissie adviseert de oc hieraan in de toekomst meer aandacht te besteden.

Voor het evalueren van cursussen wordt bij de opleiding Japanstudies gebruik gemaakt van een gestandaardiseerd evaluatieformulier. Tijdens het visitatiebezoek lichtten docent- en studentleden toe dat de uitkomsten van de evaluaties, eventueel met aanbevelingen, door de opleidingscommissie aan de voorzitter van het opleidingsbestuur worden verzonden. De voorzitter van het opleidingsbestuur stuurt deze vervolgens door naar de verantwoordelijke hoogleraar die eventuele problemen met de desbetreffende docent(en) bespreekt. De verantwoordelijke hoogleraar rapporteert het gesprek met de desbetreffende docent(en) terug aan de opleidingscommissie en het opleidingsbestuur. Hoewel de commissie deze procedure van berichtgeving waardeert en de kwaliteit van de evaluaties adequaat vindt, raadt zij de opleidingscommissie Japanstudies aan om het tijdstip van de evaluaties te herzien. Uit de gesprekken kwam naar voren dat studenten pas in de laatste vijftien minuten van het laatste college het evaluatieformulier van een cursus invullen. Hierdoor vullen veel studenten de evaluaties niet zorgvuldig in: zij willen snel de collegezaal verlaten. Dit maakt het voor de studentleden van de opleidingscommissie lastig om de evaluaties te verwerken en nuttige feedback te leveren. Positief is wel, ten slotte, dat alumni tijdens het bezoek aangaven dat zij, na hun afstuderen, per e-mail regelmatig op de hoogte worden gehouden van veranderingen binnen het departement.

Overwegingen

De commissie concludeert dat het curriculum van de bacheloropleiding Japanstudies op adequate wijze is vormgegeven en ingevuld. De taalverwervingsvakken en disciplinaire keuzevakken wisselen elkaar af en volgen elkaar op een logische wijze op. De basis in de theorie en praktijk van de wetenschappelijke bestudering van niet-westerse regio's, wordt gelegd in het facultaire kerncurriculumvak *Area Studies*. Met het curriculum wordt volgens de commissie een solide linguïstische basis in het Japans gelegd en worden studenten in staat gesteld de regio Japan uit verschillende disciplines te bezien. Er is voldoende aandacht voor de verbinding tussen disciplines, de wetenschappelijke bestudering van niet-westerse regio's, wetenschapsfilosofie, academische vaardigheden en het opdoen van academische onderzoeksvaardigheden. Wel is de aandacht voor economie enigszins onderbelicht en zou het buitenlandverblijf, waarvoor ruimte is gemaakt in het curriculum, volgens de commissie verplicht moeten worden gesteld. Het verheugt de commissie dan ook dat de opleiding na het bezoek besloten heeft dat een buitenlandverblijf van drie maanden vanaf het voorjaar van 2014 verplicht wordt voor alle tweedejaarsstudenten.

De commissie is van oordeel dat de opbouw en de samenhang van het curriculum voldoende zijn en dat de eindkwalificaties van de opleiding op een adequate manier zijn vertaald in het programma. Zij vindt ook dat de gekozen werkvormen passen bij de doelstellingen en de ambities van de opleiding. De cursussen kennen een oplopende moeilijkheidsgraad en stellen studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te realiseren en een aanzienlijk taalverwervingsniveau te bereiken.

De opleiding kan volgens de commissie op een adequate manier verzorgd worden door de beschikbare staf. De opleiding beschikt over voldoende gekwalificeerd personeel. De docenten zijn volgens de commissie professioneel, onderzoeksgericht en toegankelijk. De commissie heeft wel vastgesteld dat de docenten een hoge werkdruk ervaren. Zij heeft met tevredenheid kennisgenomen van het onderzoek dat hiernaar is gestart door de faculteit.

De commissie heeft vastgesteld dat de opleiding Japanstudies voldoende studeerbaar is. De instroom is, gemeten over een langere periode, stabiel, het aantal geslaagden is gestegen als gevolg van een strikter scriptiebegeleidingsproces. De studielast is aanvaardbaar, maar de commissie raadt de opleiding wel aan om waakzaam te zijn op een verdere toename ervan. De maatregelen die de opleiding de afgelopen jaren hebben genomen, bewijzen dat de opleiding de studiebelasting op passende wijze meet en bewaakt. De studiebegeleiding en scriptiebegeleiding zijn volgens de commissie ruim voldoende en de opleidingsspecifieke voorzieningen zijn aan de maat. De commissie heeft in het bijzonder waardering voor de faciliteiten van de East Asian Library. Ten slotte voldoet ook de opleidingsspecifieke kwaliteitszorg aan de eisen. De commissie vindt wel dat de opleiding zich actiever zou kunnen opstellen en dat het afnamemoment voor cursusevaluatie moet worden verschoven.

De commissie komt op grond van bovenstaande overwegingen tot de conclusie dat de opleiding Japanstudies beschikt over een adequate leeromgeving.

Conclusie

Bacheloropleiding Japanstudies: de commissie beoordeelt Standaard 2 als 'voldoende'.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting:

Het gerealiseerde niveau blijkt uit de tussentijdse en afsluitende toetsen, de afstudeerwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren. De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk.

Bevindingen

In deze standaard beschrijft de commissie haar bevindingen ten aanzien van het systeem van toetsing en beoordeling, inclusief het functioneren van de examencommissie, (3.1) en beantwoordt zij vervolgens de vraag of studenten de beoogde eindkwalificaties van de opleiding realiseren (3.2).

3.1. Het systeem van toetsing en beoordeling

Toetsbeleid, toetsvormen en procedures rondom toetsing

De commissie is nagegaan of de opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing. Zij heeft gekeken naar het facultaire toetsbeleid, de toetsvormen en procedures die de opleiding hanteert, in het bijzonder de procedure voor de beoordeling van de scriptie, en het functioneren van de examencommissie.

De facultaire kritische reflectie vermeldt dat de faculteit in het voorjaar van 2012 een beleidsnotitie heeft opgesteld waarin een aantal maatregelen met betrekking tot toetsbeleid en toetsprocedures is opgenomen, die (waar dat nog niet het geval was) door opleidingen moesten worden geïmplementeerd. Deze beleidsnotitie sluit aan bij het toetsbeleid van de Universiteit Leiden, dat in de kritische reflectie voor de instellingstoets 2012 is beschreven. De maatregelen in deze notitie betroffen onder meer: het opstellen van een toetsplan voor iedere opleiding; het instellen van een tweede onafhankelijke beoordelaar; het gebruiken van een standaard beoordelingsformulier; het hanteren van meerdere toetsmomenten binnen een cursus; peer review van tentamens en antwoordmodellen door collega-examinatoren; en het formuleren van passende beoordelingscriteria. Hoewel deze maatregelen volgens de beleidsnotitie bij een groot deel van de opleidingen in 2012 al waren ingevoerd, is faculteitsbrede invoering en uniformering voorzien voor het studiejaar 2013-2014.

De commissie heeft onderzocht welke toetsprocedures en toetsvormen er in de bacheloropleiding Japanstudies worden gehanteerd en welke van de bovenstaande maatregelen hier al zijn ingevoerd. Zij heeft vastgesteld dat alle exameneisen beschreven zijn in de Onderwijs- en Examenregeling van Japanstudies. Uit de gesprekken met de examencommissie, studenten en docenten en uit de kritische reflectie blijkt dat de opleiding gebruik maakt van diverse toetsvormen, waaronder tentamens, werkstukken, essays, referaten, take home tentamens en mondelinge toetsen. Daarnaast streeft de opleiding ernaar om, conform het universitaire toetsbeleid, meerdere toetsmomenten te hanteren, werkstukken door middel van een “twee-deadlines-systeem” minimaal één keer te voorzien van substantiële feedback en studenten altijd de mogelijkheid te geven om zowel tentamens als papers te herkansen. De commissie heeft diverse toetsen ingezien en vastgesteld dat deze adequaat geconstrueerd zijn en passend zijn bij de cursusleerdoelen.

De commissie heeft tijdens het visitatiebezoek met de voorzitter van de examencommissie gesproken over de toetsing en beoordeling van de eindwerken. Zij heeft daarnaast een

geschreven notitie bij de opgevraagde eindwerken ontvangen, waarin de examencommissie uitlegt hoe de beoordeling in zijn werk gaat. De commissie heeft kunnen vaststellen dat de opleiding gebruik maakt van een begeleider en een tweede lezer, die een beoordelingsformulier invullen en in overleg gezamenlijk tot een oordeel komen. Sinds studiejaar 2010-2011 gebruikt de opleiding gestandaardiseerde beoordelingsformulieren voor de eindwerken. Ook voor het beoordelen van het werk van studenten in werkcolleges zijn er volgens de kritische reflectie gestandaardiseerde beoordelingsformulieren.

De commissie is van mening dat studenten Japanstudies door de inrichting en wijze van toetsing, conform de ambitie van het universitaire toetsbeleid, worden aangezet tot regelmatig studeren met een stijgende leercurve. De commissie heeft geen informatie verkregen over de mate waarin er bij Japanstudies sprake is van peer review bij tentamens, maar vindt dit een goede maatregel om de kwaliteit van tentaminering te verhogen.

Volgens de facultaire beleidsnotitie wordt er bij het voorkomen en opsporen van plagiaat gebruik gemaakt van het programma *SafeAssign* en is het de bedoeling dat opleidingen met ingang van het studiejaar 2012-2013 alle scripties met *SafeAssign* controleren. Tijdens het gesprek met de examencommissies binnen het subcluster bleek echter dat *SafeAssign* niet altijd goed werkt. Wel gaven de examencommissies aan dat zij vermoedens over plagiaat doorspelen naar het facultaire niveau, waar het probleem verder wordt afgehandeld. De commissie adviseert de examencommissies om alert te blijven op plagiaat bij zowel werkstukken als eindwerken en softwareproblemen op facultair niveau aan te kaarten. Daarnaast is de commissie van mening dat de examencommissies niet alleen op software moeten vertrouwen om plagiaat vast te stellen, maar ook gebruik moeten maken van ervaren lezers die letten op de stilistische kenmerken van de tekst. Uit de gesprekken bleek overigens ook dat de software die wordt gebruikt door studenten om zich in te schrijven voor vakken (uSis) als zeer slecht wordt ervaren.

Functioneren examencommissie

Met ingang van het studiejaar 2012-2013 is volgens de eerder genoemde beleidsnotitie het aantal examencommissies binnen de Faculteit der Geesteswetenschappen teruggebracht van 35 naar 25 en zijn de eerste stappen gezet om de verantwoordelijkheid van de examencommissies voor de kwaliteitsborging van toetsing in te vullen. Er is binnen de faculteit gesproken over de mogelijkheid om het aantal examencommissies verder te verkleinen. Wanneer dat gedaan wordt, is het volgens de faculteit niet uitgesloten dat de voorzitter van een examencommissie onvoldoende bekend en vertrouwd is met een opleiding waarover de commissie besluiten moet nemen. Daarom heeft de faculteit besloten het aantal examencommissies niet verder te reduceren. De opleiding Japanstudies heeft een eigen examencommissie die op het moment van schrijven uit drie leden bestond.

De commissie heeft tijdens het visitatiebezoek per subcluster met de examencommissies gesproken en inzage gekregen in de notulen van de verschillende commissies. In de bijeenkomst met de examencommissies uit het subcluster gaven de voorzitters aan dat de commissies aanvankelijk wachtten op instructies vanuit de faculteit over wat er precies van hun verwacht werd. De faculteit probeerde op haar beurt consensus te bereiken met de verschillende examencommissies. Dat proces heeft veel tijd in beslag genomen. De visitatiecommissie constateert dat de examencommissies in de afgelopen twee jaar te veel een afwachtende houding hebben aangenomen.

De commissie is tevreden over de wijze waarop de examencommissie Japanstudies haar taken uitvoert. De examencommissie komt maandelijks bij elkaar en neemt haar taken serieus. De

examencommissie houdt zich onder andere actief bezig met de volgende zaken: het beslissen over vrijstellingsverzoeken; het vaststellen tot overzetting van buitenlandse studiepunten; het bespreken van het toetsplan met het opleidingsbestuur, het vaststellen van de OER, het (steekproefsgewijs) verzamelen van tentamens en het verzamelen van scripties en beoordelingsformulieren om de becijfering en aansluiting van scripties op eindkwalificaties te kunnen toetsen.

In de ogen van de commissie zou de examencommissie haar toetsende rol nog verdere moeten uitbreiden en consolideren. De commissie heeft wel kunnen vaststellen dat de faculteit en de examencommissie Japanstudies hun taken op dit vlak serieus nemen en dat het proces in gang is gezet. De voorzitter van de examencommissie nam op het moment van visiteren bijvoorbeeld deel aan een pilotproject Kwaliteitszorg Toetsing, waarbinnen wordt beoogd een hanteerbaar en voor de gehele faculteit bruikbaar model voor de kwaliteitszorg van toetsing te ontwikkelen. Tijdens het visitatiebezoek heeft de commissie van verschillende examencommissies, waaronder de examencommissie Japanstudies, wel vernomen dat er lange tijd onduidelijkheid bestond over de praktische betekenis en inhoud van hun nieuwe verantwoordelijkheden. Hoewel dit bij hen op moment van visiteren duidelijk was en zij hun onafhankelijkheid appreciëren, zouden zij meer facultaire sturing op dit vlak op prijs hebben gesteld. De commissie adviseert de faculteit om de mogelijkheden voor centrale sturing op overkoepelend beleid verder te blijven verkennen, zodat opleidingen het wiel minder vaak zelf hoeven uit te vinden.

Volgens de beleidsnotitie heeft het faculteitsbestuur eind 2012 besloten om een ambtelijk secretariaat ter ondersteuning van de examencommissies in te richten. Op het moment van schrijven van deze notitie bevond dit project zich in een eerste fase gericht op een verkenning van specifieke behoeften. Tijdens het visitatiebezoek uitten de voorzitters van de examencommissie zich positief over dit ambtelijk secretariaat. De commissie stelt vast dat de faculteit voldoende aandacht heeft voor de toegenomen werkdruk van examencommissies en maatregelen neemt om deze te verminderen.

3.2 Gerealiseerde eindkwalificaties

Voorafgaand aan het visitatiebezoek heeft een referent van de commissie vier eindwerken van de bacheloropleiding Japanstudies gelezen. Deze eindwerken waren hoog, middelhoog en laag becijferd en door verschillende docenten begeleid. Bij de selectie is ook rekening gehouden met de verschillende disciplines die binnen de opleiding vertegenwoordigd zijn. Na lezing van de eindwerken heeft de referent vastgesteld dat de eindwerken van de opleiding Japanstudies in alle gevallen voldoen aan de verwachtingen en de eisen die daaraan gesteld worden vanuit het vakgebied. De beoordeling door de begeleiders is volgens de referent rechtvaardig en passend. De eindwerken zijn adequaat opgebouwd, ze bevatten een probleemstelling, benutten relevante literatuur, zijn voldoende gestructureerd en bevatten onderbouwde onderzoeksmethoden en conclusies. De disciplinaire breedte van het curriculum en het interdisciplinaire karakter van de opleidingen zijn terug te zien in de onderwerpen die studenten kiezen.

Het succes van afgestudeerden op de arbeidsmarkt is eveneens een graadmeter voor het gerealiseerde eindniveau van studenten. Het overgrote merendeel van de bachelorstudenten Japanstudies stroomt door naar een masteropleiding. Uit het gesprek met de docenten bleek dat afgestudeerden zowel kiezen voor masteropleidingen op het gebied van Japan en het Japans als voor masteropleidingen in andere disciplines, zoals economie of media. Over het succes op de arbeidsmarkt van bachelorstudenten Japanstudies is weinig bekend. De Studenten Loopbaan Service Geesteswetenschappen heeft in 2012 wel het

arbeidsmarktperspectief van afgestudeerde Japanologen (masters) onderzocht. Hieruit bleek dat 56% van de afgestudeerden tussen 2008 en 2012 binnen zes maanden werk vond. Daarnaast hadden alle ondervraagde alumni op het moment van onderzoek een baan, waarvan 11% in Japan. Veel alumni vinden volgens dit onderzoek een baan waarin zij met hun kennis van Japan en het Japans aan de slag kunnen. Onder andere vanwege het interdisciplinaire karakter van hun vooropleiding komen Japanologen terecht in diverse sectoren. Zo werken er alumni als zelfstandig ondernemer (bijvoorbeeld met een vertaalbureau), bij Japanse of Nederlandse banken, in de toeristenindustrie, de journalistiek, bij de overheid, in het wetenschappelijke onderzoek en als manager in *sales* en *marketing*.

De commissie concludeert dat de opleiding studenten adequaat voorbereidt op zowel een vervolgstudie als de arbeidsmarkt.

Overwegingen

De visitatiecommissie heeft vastgesteld dat de bacheloropleiding Japanstudies beschikt over een adequaat systeem van toetsing en beoordeling. De toetsing van de verschillende curriculumonderdelen sluit aan op de beoogde leerdoelen per onderdeel en op de eindkwalificaties van de opleiding als geheel en voldoet aan de kwaliteitsnormen. De toetsing is voldoende gespreid en wordt voorzien van adequate feedback. De opleiding beschikt daarnaast over regelingen die herkansing van tentamens en papers mogelijk maken en over gestandaardiseerde beoordelingsformulieren voor werkstukken en eindwerkstukken. Ook het beoordelingsproces voldoet volgens de commissie aan de eisen. De opleiding heeft maatregelen getroffen om fraude en plagiaat op te sporen en te bestrijden: er zijn regelingen en er is software om fraude op het spoor te komen. De werking van deze software blijft wel een aandachtspunt.

De examencommissie Japanstudies functioneert naar tevredenheid van de commissie. De examencommissie komt regelmatig bij elkaar en neemt haar taken serieus. Er zijn, ook op facultair niveau, stappen genomen om verder invulling te geven aan de toetsende rol van de examencommissie. Het verheugt de commissie dat de faculteit hieraan aandacht besteedt. De commissie is positief over de introductie van een ambtelijk secretariaat voor examencommissies.

De commissie heeft aan de hand van een steekproef van eindwerken kunnen vaststellen dat studenten het beoogde eindniveau daadwerkelijk bereiken. De eindwerkstukken voldoen aan de gestelde criteria binnen het vakgebied en de beoordeling door de begeleiders is adequaat. De commissie stelt ook vast dat afgestudeerden hun weg vinden naar vervolgopleidingen en tevreden zijn over het bereikte eindniveau.

De commissie concludeert daarom dat de bacheloropleiding Japanstudies voldoet aan de criteria die gelden voor de toetsing en de gerealiseerde eindkwalificaties.

Conclusie

Bacheloropleiding Japanstudies: de commissie beoordeelt Standaard 3 als 'voldoende'.

Algemeen eindoordeel

De commissie komt op basis van het bestudeerde materiaal en de tijdens het visitatiebezoek gevoerde gesprekken tot de conclusie dat de bacheloropleiding Japanstudies op de drie standaarden aan de eisen voldoet en beoordeelt de opleiding dus als ‘voldoende’.

Conclusie

De commissie beoordeelt de *bacheloropleiding Japanstudies* als ‘voldoende’.

II: Bacheloropleiding Koreastudies

Samenvattend oordeel van de commissie

Dit samenvattend oordeel geeft de bevindingen en overwegingen weer van de commissie Regiostudies over de bacheloropleiding Koreastudies van de Universiteit Leiden. De commissie baseert haar oordeel op informatie uit de kritische reflectie van de opleiding, aanvullende informatie naar aanleiding van vooraf geformuleerde vragen, informatie uit de gesprekken tijdens het bezoek, de geselecteerde eindwerkstukken en de documenten die tijdens het bezoek ter inzage beschikbaar waren. De commissie heeft voor de opleiding zowel positieve aspecten opgemerkt als verbeterpunten gesignaleerd. Na deze tegen elkaar te hebben afgewogen, concludeert de commissie dat de opleiding voldoet aan de eisen voor basiskwaliteit die een voorwaarde zijn voor heraccreditatie.

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De commissie heeft het Domeinspecifiek Referentiekader bestudeerd en vastgesteld dat dit van internationaal vergelijkbaar niveau is. Zij is van mening dat het kader een breed en daardoor weinig richtinggevend karakter heeft, maar heeft hier begrip voor aangezien het kader is bedoeld voor uiteenlopende opleidingen met een eigen profiel en oriëntatie.

De commissie constateert dat het profiel van de bacheloropleiding Koreastudies sterker kan worden vormgegeven. De elementen waarmee Koreastudies zich onderscheidt van vergelijkbare opleidingen in binnen- en buitenland, (een cultuurhistorische en multidisciplinaire insteek) kunnen helpen bij het explicieter formuleren van het profiel van de opleiding. Dit profiel kan vervolgens worden vertaald naar meer concrete eindkwalificaties.

De commissie constateert dat de eindkwalificaties inhoudelijk verwijzen naar kennis en vaardigheden die studenten Koreastudies moeten verwerven, en dat ze daarmee voldoen aan de eisen die het vakgebied stelt. De eindkwalificaties sluiten aan bij de Dublin-descriptoren en zijn daarmee van het niveau dat internationaal van een bacheloropleiding geëist wordt.

De commissie beoordeelt Standaard 1 als ‘voldoende’.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

De commissie heeft geconstateerd dat het historische en multidisciplinaire profiel van de bacheloropleiding Koreastudies duidelijk herkenbaar is in het curriculum, dat structureel aandacht besteedt aan het beeld van Korea in relatie met de afstand (in tijd en plaats) tot degene die het land en zijn cultuur bestudeert. Studenten zijn aan het einde van hun studie niet alleen goed ingewijd in de Koreanistiek, maar ook in de bredere context van regiostudies. De commissie heeft tijdens haar bezoek wel geconstateerd dat de nadruk op de premoderne periode in de historische leerlijn niet helemaal aansluit bij de wensen van de studenten.

De gehanteerde onderwijsmethoden sluiten goed aan op de leerdoelen van de vakken. De opleiding slaagt er, mede door het verplichte verblijf in Korea, in om een stevig pakket aan taalvaardigheid aan te bieden. De commissie waardeert dat, maar vindt ook dat het grondig leren van de taal niet ten koste mag gaan van de academische schrijfvaardigheid. Ze waardeert de initiatieven van de opleiding die leiden tot een structurele, goed omkaderde begeleiding van het schrijven van de bachelorscriptie.

De opleidingsspecifieke voorzieningen zijn aan de maat. De commissie waardeert in het bijzonder de faciliteiten van de East Asian Library.

Het lage rendement van de opleiding verdient blijvende aandacht. De commissie is zich ervan bewust dat de opleiding zich inspant om het rendement te verhogen, maar is van mening dat zij nog meer moet proberen de studenten te doordringen van het belang studievoortgang prioriteit te geven. De commissie is van mening dat het programma pittig is, maar niet onaanvaardbaar zwaar.

De docenten in de opleiding Koreastudies zijn gedreven en hebben een grote expertise op hun vakgebied. De commissie constateert dat studenten en docenten betrokken zijn bij de vormgeving en evaluatie van het curriculum. Ze meent echter ook dat de respons op evaluaties van de opleidingscommissie omhoog moet, en de onderwijscommissie actiever de resultaten van de evaluaties moet verspreiden onder docentene n studenten. Tot slot zou de onderwijscommissie zich niet alleen op de onderdelen van het curriculum, maar ook op het curriculum als geheel en de organisatie van de opleiding moeten richten.

De commissie beoordeelt Standaard 2 als ‘voldoende’.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De commissie heeft vastgesteld dat de toetsen van adequaat niveau en voldoende gevarieerd zijn en dat ze aansluiten op de beoogde leerdoelen van de verschillende onderdelen en op de eindkwalificaties van de opleiding als geheel. In dit verband adviseert ze de opleiding wel om zeer terughoudend te zijn bij het vervangen van schriftelijke opdrachten door gesloten tentamens. Het is naar de overtuiging van de commissie voor de schrijfvaardigheid van groot belang dat studenten verschillende soorten teksten leren schrijven.

De commissie is kritisch over een aantal formele aspecten van het systeem van toetsing en beoordeling, maar stelt tegelijkertijd vast dat de opleiding adequate maatregelen heeft genomen en dat de nieuwe examencommissie Aziëstudies op de goede weg is. Het verheugt de commissie daarnaast dat de faculteit aandacht besteedt aan de toetsende rol van de examencommissie. De commissie is positief over het voornemen een ambtelijk secretaris aan te stellen voor de examencommissies. Wat de scriptieprocedure betreft, raadt zij de opleiding met klem aan de onafhankelijkheid van de tweede lezer te waarborgen. De commissie adviseert de opleiding om in dit geval de procedures van Japanstudies en Chinastudies over te nemen.

De commissie heeft eindwerken en tentamens bestudeerd die zonder voorbehoud aan de maat waren. Op basis van dit materiaal concludeert de commissie dat het gerealiseerde eindniveau van de studenten voldoende is. Deze conclusie wordt versterkt door het gegeven dat bachelorstudenten al tijdens hun studie benaderd worden voor banen, vaak tijdens hun verblijf in Korea, en doordat afgestudeerde bachelorstudenten zonder problemen doorstromen naar masteropleidingen, dan wel naar een werkkring buiten de universiteit.

De commissie beoordeelt Standaard 3 als ‘voldoende’.

De commissie beoordeelt de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling als volgt:

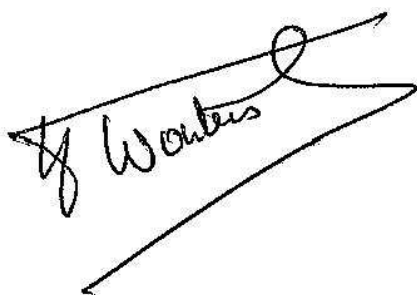

Bacheloropleiding Koreastudies:

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties	voldoende
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	voldoende
Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	voldoende
Algemeen eindoordeel	voldoende

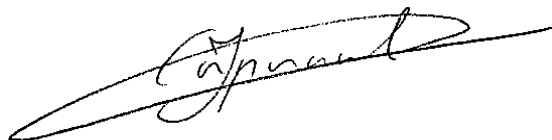
De voorzitter en de secretaris van de commissie verklaren hierbij dat alle leden van de commissie kennis hebben genomen van dit rapport en instemmen met de hierin vastgestelde oordelen. Zij verklaren ook dat de beoordeling in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Datum: 1 april 2014

Prof. dr. A. Wouters
voorzitter

Dr. J. Corporaal
secretaris

Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling

---

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting:

De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau en oriëntatie (bachelor of master; hbo of wo) binnen het Nederlandse kwalificatieraamwerk. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

Bevindingen

In deze standaard beschrijft de commissie allereerst haar bevindingen ten aanzien van het landelijk vastgestelde Domeinspecifiek Referentiekader (1.1). Vervolgens gaat zij in op het profiel en de oriëntatie (1.2) en (het niveau van) de eindkwalificaties (1.3) van de bacheloropleiding Koreastudies.

1.1 Domeinspecifiek Referentiekader

De instellingen die deelnemen aan de clustervisitatie Regiostudies hebben gezamenlijk een Domeinspecifiek Referentiekader (hierna: het kader) opgesteld (zie Bijlage 2). Dit kader is bedoeld voor de bachelor- en masteropleidingen die in het kader van de landelijke onderwijsvisitatie Regiostudies worden beoordeeld. Het betreft hier de beoordeling van de bachelor- en masteropleidingen Griekse en Latijnse Taal en Cultuur, Oudheidstudies en de diverse opleidingen die vallen onder regiostudies met betrekking tot Oost-Europa, het Midden-Oosten, Azië, Afrika en Noord-, Midden- en Zuid-Amerika. Omdat het spectrum van deze opleidingen zo breed is, hebben de opleidingen gekozen voor een niet-prescriptief referentiekader. Dit biedt ruimte voor opleidingen om eigen keuzen te maken en accenten te leggen al naar gelang hun profiel en oriëntatie.

Het Domeinspecifiek Referentiekader Regiostudies voorziet in algemeen geformuleerde doelstellingen die vertaald zijn in eindkwalificaties voor zowel de bachelor- als de masteropleidingen. Deze doelstellingen en eindkwalificaties zijn gerelateerd aan de meest prominente aspecten die in meer of mindere mate in de opleidingen aan de orde komen. Deze aspecten zijn Taalvaardigheid, Taalkunde, Letterkunde, Cultuurkunde, Geschiedenis, Sociale wetenschappen, Wetenschapsbeoefening en bijbehorende onderzoeksvaardigheden en Algemene wetenschappelijke vorming. De eindkwalificaties in het kader zijn eveneens gerelateerd aan de Dublin-descriptoren. De eindkwalificaties van de bacheloropleiding verwoorden de doelstelling dat afgestudeerde bachelorstudenten gekwalificeerd zijn voor een masteropleiding, die van de masteropleiding dat afgestudeerde masterstudenten gekwalificeerd zijn voor een postdoctorale opleiding.

De commissie heeft het Domeinspecifiek Referentiekader bestudeerd. Zij heeft gezien dat bij het opstellen van het referentiekader gebruik is gemaakt van referentiekaders van collega's in het buitenland, vooral van de benchmarks van de Quality Assurance Agency (uit het Verenigd Koninkrijk) voor Area Studies, en voor Language and Related studies. De commissie stelt vast dat het opgestelde kader inderdaad van een internationaal vergelijkbaar niveau is. Zij is van oordeel dat het kader een nogal breed en daardoor weinig richtinggevend karakter heeft. Zij heeft hiervoor begrip, aangezien het kader is bedoeld voor uiteenlopende opleidingen met ieder een eigen profiel en oriëntatie, die ook voor studenten genoeg mogelijkheden tot eigen

specialisatie openlaten. De commissie gaat ervan uit dat de opleidingen het kader verder specificeren op basis van hun eigen doelstellingen, dat opleidingen binnen het brede kader eigen accenten leggen. Het valt de commissie op dat het kader meer houvast biedt aan opleidingen die talen bestuderen dan aan opleidingen waarin cultuur en geschiedenis centraal staan. Dit houvast wordt geboden omdat een relatief groot aantal eindkwalificaties gericht is op taalverwerving en letterkundige en taalkundige kwalificaties. Het brede kader schetst echter een weinig gedetailleerd beeld van specifieke kennisdomeinen, zoals het domein dat wordt bestreken door de bacheloropleiding Koreastudies. De opleiding heeft volgens de commissie dit weinig richtinggevende kader voldoende gecompenseerd door een duidelijk eigen profiel te formuleren (zie 1.2).

1.2 Profiel en oriëntatie

De bacheloropleiding Koreastudies komt voort uit de voormalige bacheloropleiding Koreaanse talen en culturen. De opleiding richt zich op studenten met een algemene interesse in Korea, zijn taal, cultuur en samenleving. Centraal in de bacheloropleiding staat de verwerving en beheersing van de Koreaanse taal. De opleiding benadrukt in haar kritische reflectie dat deze taalvaardigheid niet het doel is, maar een “werkinstrument bij het ontsluiten van kennis van de Koreaanse cultuur en samenleving”. Door een brede algemene kennis over Korea leren bachelorstudenten “specifieke problemen in een juiste context” te plaatsen. Kenmerkend voor het programma zijn de cultuurhistorische en multidisciplinaire benadering. De opleiding wil niet alleen kennis overdragen, maar studenten ook leren die kennis kritisch te bevragen. In een bredere context probeert de opleiding haar studenten bewust te maken van de problematiek rondom regio-specifieke kennisproductie en de invloed van tijd en afstand op deze productie.

De bacheloropleiding Koreastudies onderscheidt zich onder andere van vergelijkbare opleidingen doordat klassiek Chinees als verplicht vak uit het driejarige bachelorprogramma is verdwenen (het kan facultatief nog wel gevolgd worden). Een ander verschil is dat de opleiding zich niet alleen richt op teksten, maar ook op andere cultuuruitingen zoals film en popcultuur en – vooral – op de geschiedenis van Korea in de bredere context van regiostudies. Een overeenkomst is dat een grondige kennis van de brontaal ook hier de schakel vormt in het opbouwen van specialistische kennis van de Koreanistiek.

De bacheloropleiding Koreastudies profileert zichzelf als een academische opleiding die studenten primair opleidt voor het instromen in een masteropleiding. Dit kan de één- of tweejarige vervolgmaster Azië Studies zijn of de eveneens tweejarige research masteropleiding Asian Studies. Daarnaast leidt de studie studenten ook op voor maatschappelijke functies waarvoor een algemeen academisch niveau gewenst is.

De commissie constateert dat de opleiding haar profiel nog beter zou kunnen uitwerken (cultuurhistorische benadering van hedendaags Korea, multidisciplinaire insteek). Dat profiel wordt wel beschreven in de kritische reflectie, maar dat kan volgens de commissie diepgaander. Exemplarisch in dit verband is dat er geen nadere typering wordt gegeven van de genoemde, verschillende deelgebieden/subdisciplines van Koreastudies, terwijl wel wordt gesteld dat studenten “inzicht [hebben] in ten minste één van de deelgebieden van Koreastudies”. Een dergelijke profilering acht de commissie van belang met het oog op de uiteenlopende groep studenten die de opleiding aantrekt en hun brede belangstelling (van hedendaags Noord-Korea tot de Koreaanse economie en popmuziek). Inhoudelijk heeft de commissie begrip en waardering voor de gekozen zwaartepunten, die goed aansluiten bij de aanwezige onderwijs- en onderzoeksexpertise.

1.3 Beoogde eindkwalificaties en niveau

De bacheloropleiding Koreastudies hanteert de facultaire eindkwalificaties met betrekking tot de ontwikkeling van academische vaardigheden die gelden voor alle bacheloropleidingen binnen de faculteit en heeft daarnaast eigen, disciplinespecifieke eindkwalificaties opgesteld. De faculteit heeft vijftien algemene eindkwalificaties geformuleerd en die onderverdeeld in vier categorieën: elementaire onderzoeksvaardigheden, schriftelijke presentatievaardigheden, mondelinge presentatievaardigheden en samenwerkings- en leervaardigheden. Onder die eerste categorie valt bijvoorbeeld het verzamelen en selecteren van vakwetenschappelijke literatuur (eindkwalificatie 1) en het analyseren en beoordelen van die literatuur op kwaliteit en betrouwbaarheid (eindkwalificatie 2). De commissie stelt vast dat deze facultaire eindkwalificaties in voldoende mate laten zien dat de bacheloropleidingen binnen de faculteit een wetenschappelijke oriëntatie hebben, maar dat het aan de opleidingen is om ze te vertalen naar en verder uit te werken in hun eigen vakgebied.

De bacheloropleiding Koreastudies heeft zes opleidingsspecifieke eindkwalificaties geformuleerd (zie bijlage 4). Deze eindkwalificaties komen in grote lijnen overeen met de Dublin-descriptoren (verwerven kennis en inzicht, toepassen kennis en inzicht, oordeelsvorming, communicatie, en leervaardigheden). De eindkwalificaties laten zien welk eindniveau de opleiding verwacht van haar afgestudeerde bachelorstudenten. Op het gebied van (het toepassen van) kennis en inzicht heeft de student aan het einde van de opleiding bijvoorbeeld inzicht in de historische ontwikkelingen en maatschappelijke verhoudingen in Korea (eindkwalificatie 3) en in de problematiek van de bestudering van vreemde culturen en de relevante wetenschappelijke discussies, in het bijzonder die van Korea (eindkwalificatie 4).

De commissie heeft de opleidingsspecifieke eindkwalificaties van de opleiding Koreastudies bestudeerd. Zij concludeert dat de eindkwalificaties aansluiten bij de eisen van het vakgebied en bij het Domeinspecifiek Referentiekader. Het profiel en de ambities van de opleiding zijn op adequate wijze vertaald in de eindkwalificaties. De commissie constateert dat de eindkwalificaties van de opleiding inhoudelijk de onderwerpen beslaan die studenten Koreastudies moeten kennen en dat ze qua oriëntatie overeenkomen met het niveau dat van afgestudeerde bachelorstudenten verwacht mag worden. Ze stelt evenwel ook vast dat de eindkwalificaties van de opleiding zeer algemeen geformuleerd zijn. De commissie vindt het belangrijk dat de eindkwalificaties laten zien hoe de opleiding invulling geeft aan de ruimte die het Domeinspecifiek Referentiekader en de facultaire eindkwalificaties bieden. Ze constateert dat de huidige eindkwalificaties de nadruk leggen op academische vaardigheden en dat ze weinig aandacht besteden aan de aansluiting op het werkveld.

De eindkwalificaties zijn naar het oordeel van de commissie van het juiste niveau. Ze weerspiegelen de domeinen van de Dublin-descriptoren (kennis en inzicht, toepassen van kennis en inzicht, oordeelsvorming, communicatie en leervaardigheden).

Overwegingen

De commissie concludeert dat het Domeinspecifiek Referentiekader een summier en weinig gedetailleerd beeld schetst van het kennisdomein Koreastudies. Het biedt in de huidige vorm weinig houvast om te verifiëren of de beoogde eindkwalificaties van de bacheloropleiding daadwerkelijk voldoen aan de eisen die vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleidingen. De commissie heeft begrip voor het feit dat het kader weinig richtinggevend is, gezien de diversiteit aan opleidingen die in dit kader worden beschreven. Zij is zich ervan bewust dat er hierdoor een taak voor de opleidingen is weggelegd om het kader nader te concretiseren.

De commissie constateert dat het profiel van de bacheloropleiding Koreastudies sterker kan worden vormgegeven. Zij waardeert de ambitieuze doelstellingen van de opleiding: studenten leren niet alleen een moeilijke taal zoals het Koreaans, maar verwerven ook kennis van en inzicht in de geschiedenis en de cultuur van het land en leren deze bovendien plaatsen in het bredere kader van de regiostudies. De opleiding heeft een sterk wetenschappelijk profiel en is vooral georiënteerd op het instromen in een vervolgopleiding. In de praktijk blijken evenwel ook een andere toekomstperspectieven binnen bereik te liggen, zoals bijvoorbeeld functies in het bedrijfsleven of bij de ambassade. Ook aan deze beroepsperspectieven zou in de ogen van de commissie in het profiel aandacht besteed moeten worden. De elementen (een cultuurhistorische en multidisciplinaire insteek) waarmee Koreastudies zich onderscheidt van vergelijkbare opleidingen in binnen- en buitenland, kunnen helpen bij het explicieter formuleren van het profiel van de opleiding. Dit profiel kan vervolgens worden vertaald naar meer concrete eindkwalificaties.

De eindkwalificaties, het profiel, het niveau en de oriëntatie van de bacheloropleiding Koreastudies weerspiegelen naar het oordeel van de commissie het niveau van een academische bacheloropleiding. De commissie constateert dat de eindkwalificaties van de opleiding voldoen aan de eisen die het vakgebied daaraan stelt omdat ze inhoudelijk naar de onderwerpen verwijzen waarvan studenten Koreastudies kennis moeten nemen. De commissie komt op basis van deze overweging tot de conclusie dat de eindkwalificaties van de opleiding Koreastudies voldoen aan de eisen die daaraan gesteld worden. Tegelijk vindt de commissie dat de opleiding deze eindkwalificaties preciezer zou moeten formuleren, in aansluiting op een nader vormgegeven profiel.

Conclusie

Bacheloropleiding Koreastudies: de commissie beoordeelt Standaard 1 als ‘voldoende’.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Toelichting:

De inhoud en vormgeving van het programma stelt de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen is daarbij essentieel. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving.

Bevindingen

In deze standaard geeft de commissie allereerst inzicht in de inhoud en de opbouw van het curriculum (2.1). Vervolgens gaat zij in op de samenhang van het curriculum en de mate waarin de eindkwalificaties zijn vertaald naar het curriculum (2.2), waarbij zij onder meer de aandacht voor wetenschappelijke vorming en voor de beroepspraktijk onderzoekt. In 2.3 gaat de commissie in op het didactisch concept en de werkvormen, en op de opleidingsspecifieke voorzieningen en ondersteuning. Tot slot stelt de commissie de studeerbaarheid van het curriculum (2.4), het onderwijsgevend personeel (2.5) en de opleidingsspecifieke interne kwaliteitszorg (2.6) aan de orde.

2.1 Curriculum

De commissie heeft kennis genomen van het curriculum van de bacheloropleiding Koreastudies. Dat curriculum heeft een totale studielast van 180 EC. Elk studiejaar is verdeeld in twee semesters. Elk semester is weer onderverdeeld in twee blokken. Deze blokken kennen zes of zeven weken waarin colleges worden gegeven en een afsluitende toetsweek. Na de blokken drie en vijf heeft de opleiding bovendien enkele weken gereserveerd voor het voorbereiden van (her)tentamens en het schrijven van werkstukken. Het aantal weken waarin colleges wordt gegeven bedraagt 26, de overige weken zijn collegevrij. In totaal hanteert de opleiding vier toetsmomenten per studiejaar, tweemaal halverwege, en tweemaal na afloop van een blok.

De commissie heeft vernomen dat het curriculum met ingang van het studiejaar 2012-2013 op een aantal punten herzien is. De veranderingen hebben betrekking op de inrichting van het taalonderwijs (minder contacturen, een vernieuwde taalmethode en een verplicht cursusonderdeel in Korea), op die van zogenaamde seminars (colleges voor het aanleren van verschillende academische vaardigheden, waarbij de nadruk ligt op academische schrijfvaardigheid) en op de begeleiding van de bachelorscriptie. De opleiding heeft dit herziene programma beschreven in haar kritische reflectie.

De commissie heeft kennis genomen van de beschrijving van het programma in één van de bijlagen bij de kritische reflectie en van een meer uitgebreide beschrijving van de onderdelen in de elektronische studiegids van de Universiteit Leiden. Zij heeft vastgesteld dat de meeste vakken een omvang van 5 EC hebben. Uitzonderingen hierop zijn het derdejaars vak Tekstanalyse en vertaling en de bachelorscriptie (beide 10 EC) en het aan een Koreaanse zusteruniversiteit te volgen tweedejaars vak Taalvaardigheid Koreaans (25 EC). De commissie constateert dat de informatie in de elektronische studiegids een duidelijk beeld geeft van de afzonderlijke onderdelen van het programma, de samenhang tussen deze onderdelen en van de verdeling van de eindkwalificaties over de vakken (met andere woorden: van wat de leerdoelen van ieder vak op zich en van de vakken in samenhang zijn). Zo is het taalvaardigheidsonderwijs in het eerste jaar bijvoorbeeld onderverdeeld in zes delen (de twee driedelige cursussen Integrated Korean 1a (15 EC) in het eerste semester en Integrated Korean 1b in het tweede semester, elk opgebouwd uit de delen 'lezen en vertalen', 'basiskennis' en 'spreken en luisteren') die per semester alleen in een bepaalde onderlinge samenhang gevolgd kunnen worden en waarvan de eerst helft een toegangseis vormt voor het tweede deel. De commissie begrijpt dat de opleiding vooral werkcolleges verzorgt, omdat dat voor taalverwerving en voor de training van academische vaardigheden de meest geëigende werkvorm is. De commissie merkt wel op dat zij de indruk heeft dat het aantal studiepunten niet altijd in verhouding staat tot de werkdruk.

Zoals beschreven in de kritische reflectie staat in het eerste jaar van de bacheloropleiding de verwerving van de Koreaanse taal op een basaal niveau centraal. In de laatste twee jaren van de bacheloropleiding en vooral tijdens het verblijf in Korea kan daarop voortgebouwd worden. De commissie constateert dat deze opbouw logisch en goed te verdedigen is. Daarnaast besteedt de opleiding in twee vakken aandacht aan de Koreaanse geschiedenis (tot 1876 en na 1876) en in twee andere vakken aan onderzoeksvaardigheden, zoals het verzamelen en ordenen van wetenschappelijke informatie, het maken van een bibliografie en het formuleren van een vraagstelling.

Het tweede jaar staat, met een intensieve taalcursus in Seoul, nog meer dan het eerste jaar in het teken van taalverwerving. De commissie stelt vast dat de opleiding er met 35 EC veel ruimte voor heeft gemaakt. In de overige 25 EC verdiepen studenten hun kennis van de

Koreaanse geschiedenis en de plek van Korea in de wereld. In het gelijknamige werkcollege Korea in de wereld: van drukkunst tot K-pop bijvoorbeeld staat de interactie centraal tussen Korea en de rest van de wereld in verschillende periodes. Die interactie wordt belicht vanuit meerdere perspectieven (cultureel, technologisch, intellectueel), waarbij de tweedeling wordt overstegen. In Seminar 2: perspectieven op Korea beoogt de opleiding studenten kritisch te leren nadenken over de “constructie van Korea” en de politieke motieven die inherent zijn aan een dergelijke constructie. Bijzonder aan dit college, vindt de commissie, is dat het op afstand georganiseerd wordt. De studenten volgen het tijdens hun verblijf in Korea en presenteren hun opdrachten via een Blackboard-forum.

In het afsluitende jaar volgen de studenten 30 EC aan keuzeonderwijs, verdeeld over beide semesters. In het eerste semester volgen studenten daarnaast het vak Leiden initiative on Northern Korea (10 EC) en vertalen ze in Tekst en vertaling (5 EC) een tekst die verband houdt met de eindschrijft in het tweede semester. Omdat studenten in het verleden vaak vertraging opliepen bij het schrijven van de eindschrijft, heeft de opleiding besloten om deze te koppelen aan het laatste onderzoeksseminar (Seminar 3, 5 EC). In de bijeenkomsten in het kader van dit seminar kiezen studenten een onderwerp, verzamelen ze relevante wetenschappelijke artikelen, formuleren een vraagstelling en rapporteren ze over de voortgang.

Het curriculum van de bacheloropleiding geeft studenten de gelegenheid om eigen accenten in hun programma aan te brengen. In de eerste twee studiejaar is daarvoor 5 EC vrijgemaakt, in het derde jaar 30 EC. De opleiding biedt studenten in het eerste jaar de keuze uit de vakken Premodern Chinees I (5 EC) of Moderne Japanse of Moderne Chinese geschiedenis (beide 5 EC) en in het tweede studiejaar uit Premodern Chinees (5 EC, als toegangseis geldt Premodern Chinees I) of Hantcha (5 EC). De 30 EC profileringsruimte (15 EC in het eerste en 15 EC in het tweede semester van het derde jaar) mogen studenten vrij invullen, binnen de grenzen die aan een minor worden gesteld.

Zoals gezegd volgen studenten tijdens het tweede semester van het derde jaar het seminar BA-Eindwerkstuk met een studielast van 5 EC. De leerdoelen van dit seminar maken inzichtelijk aan welke eisen het eindwerkstuk moet voldoen, zowel qua omvang als inhoudelijk. Alle derdejaars studenten die aan hun scriptie werken, zijn verplicht dit werkcollege te volgen. De opleiding werkt met een jaarlijks wisselend thematisch kader waar de scriptie binnen moet passen. Voor het studiejaar 2012-2013 is dat bijvoorbeeld het thema ‘marginaliteit en marginalisering in Korea’. De studenten worden door één docent begeleid, de scriptie wordt uiteindelijk ook nog door een tweede lezer beoordeeld. De docent van het werkcollege begeleidt het proces in meer algemene zin. De commissie is positief over het aan de bachelorscriptie gekoppelde seminar, dat als doel heeft studenten op tijd af te laten studeren door ze structurele, goed omkaderde begeleiding te bieden. Ze is benieuwd of deze nieuwe methode haar vruchten zal afwerpen en raadt de opleiding aan dit studieonderdeel zeker onderdeel van het evaluatieproces te maken.

Een kanttekening die de commissie maakt heeft betrekking op de nadruk die in de historische leerlijn ligt op de premoderne periode. De commissie heeft tijdens haar bezoek geconstateerd dat deze nadruk niet helemaal aansluit bij de wensen van de studenten, die graag meer aandacht zouden zien voor moderne, politieke en economische aspecten. Ze begrijpt dat docenten steeds de relatie willen laten zien tussen populaire cultuur en de historische wortels van die cultuur, maar raadt de opleiding ook aan de wensen van studenten binnen de huidige programmastructuur te honoreren. Dat zou bijvoorbeeld kunnen door binnen de bestaande

colleges, waar mogelijk, steeds een koppeling te maken tussen de premoderne en de moderne periode en tussen cultuur, economie en politiek.

De commissie constateert dat het verblijf in Korea goed bijdraagt aan de taalvaardigheid en bovenal dat de studenten er ook in andere opzichten (kennismaking met de Koreaanse cultuur) veel van opsteken.

De opleiding gaf tijdens het bezoek aan dat ze in de toekomst graag meer buitenlandse studenten wil aantrekken voor het volgen van delen van de bacheloropleiding. Die ambitie juicht de commissie toe, al vraagt ze zich wel af of het haalbaar is om van deze studenten te verlangen dat ze de Nederlandse taal leren. Ook plaatst de commissie kanttekeningen bij de zienswijze van de opleiding dat het niet opportuun zou zijn voor Nederlandstalige studenten om het Koreaanse taalonderwijs in het Engels aan te bieden, omdat studenten dan twee talen tegelijk moeten leren en al moeite hebben met de Nederlandse grammatica. De commissie wijst er in dit verband op dat de gebruikte taalmethode eveneens Engelstalig is, terwijl van afgestudeerde bachelorstudenten in het domein van de Regiostudies in toenemende mate wordt verlangd dat ze behalve de Nederlandse ook de Engelse taal goed beheersen (Domeinspecifiek Referentiekader, 'afstemming op de arbeidsmarkt'). De alumni met wie de commissie sprak benadrukten bovendien dat zij het juist hadden gewaardeerd om tegelijkertijd Engels te leren omdat de meerderheid van de bronnen in het Engels waren. De commissie raadt de opleiding dan ook aan deze argumentatie nog eens op haar houdbaarheid te toetsen.

2.2 Samenhang en eindkwalificaties in het curriculum

De commissie heeft op basis van de kritische reflectie, de gesprekken en het bestudeerde cursusmateriaal vastgesteld dat het curriculum drie duidelijk samenhangende leerlijnen bevat: taalvaardigheid (met een klimmende moeilijkheidsgraad, toewerkend naar de intensieve taal cursus in Korea en vervolgens naar de voor onderzoek en informatieverzameling essentiële leesvaardigheid), (cultuur)geschiedenis, en het verwerven van academische vaardigheden. De tweede leerlijn beperkt zich nadrukkelijk niet alleen tot Korea in enge zin, maar heeft ook aandacht voor de plek van Korea in de Oost-Aziatische wereld, Korea als product van verschillende imperiale machten en voor meerdere aspecten van de Koreaanse geschiedenis (cultureel, technologisch, intellectueel). Ook hier is volgende de commissie sprake van een goed opgezette leerlijn, met een steeds groter abstractieniveau dat studenten leert kritisch te kijken naar het eigen vakgebied en de maatschappelijke inbedding daarvan. De commissie is kortom zeer te spreken over de inhoud, de opbouw en de inrichting van deze colleges, waaruit het (cultuur)historische en multidisciplinaire karakter van de opleiding goed naar voren komt.

De commissie is nagegaan of en hoe de door de opleiding geformuleerde eindkwalificaties gerealiseerd worden in het programma. Bemoeilijkende factor daarbij is dat de zes eindkwalificaties van de opleiding, zoals gezegd, nogal algemeen geformuleerd zijn en de nadruk leggen op (het toepassen van) kennis en inzicht. Dat vindt de commissie plausibel, gezien de centrale rol van kennis van de Koreaanse taal en geschiedenis in de opleiding. De inleidende colleges Integrated Korean 1a, 1b en 2a zijn bijvoorbeeld hoofdzakelijk gericht op kennis en inzicht, zoals verwoord in eindkwalificatie 1, terwijl de geschiedeniscolleges meer gericht zijn op het toepassen van kennis en inzicht en daardoor aansluiten bij eindkwalificatie 2, 4 en 5. De commissie constateert op basis van het programma dat studenten relevante kennis opdoen van de Koreanistiek, dat ze die kennis leren toepassen en dat ze vaardigheden verwerven die hun in staat stellen zich verder te ontwikkelen. De commissie heeft in dit verband de leerdoelen in de elektronische studiegids bestudeerd en komt tot de conclusie dat

de opeenvolgende vakken zich karakteriseren door een steeds groter abstractie- en kennisniveau van de student. Het derdejaars college Leiden initiative on Northern Korea, dat volgens de commissie mag gelden als visitekaartje van de opleiding, is bijvoorbeeld niet alleen gericht op het toepassen van kennis en inzicht, maar ook op oordeelsvorming en leervaardigheden, en (doordat studenten zelf sprekers uitnodigen) communicatie.

De commissie vindt het opmerkelijk dat relatief veel studenten niet terugkeren van hun taalstage in Korea. Ze adviseert de opleiding om dit programmaonderdeel apart te evalueren en indien nodig bij te stellen.

Tot slot gaven studenten tijdens het bezoek aan dat ze zich niet erg goed toegerust voelen om academische papers te schrijven. De docenten lieten weten dat ze deze klacht herkennen en dat die in hun ogen gerelateerd is aan het uitstroomniveau van het vwo. De commissie vindt daarom dat er blijvende aandacht nodig is voor academische vorming, in het bijzonder voor de schrijfvaardigheid. De ontwikkeling van de seminars acht zij een goed initiatief. Ze adviseert de opleiding om dit initiatief verder uit te bouwen.

2.3 Didactische visie en voorzieningen

De commissie is nagegaan vanuit welke didactische visie de opleiding het onderwijs verzorgt en of de beschikbare opleidingsspecifieke materiële en personele voorzieningen hiervoor toereikend zijn.

De bacheloropleiding Koreastudies geeft haar onderwijs vorm volgens de onderwijsvisie van de Universiteit Leiden en de Faculteit der Geesteswetenschappen. Volgens het facultaire deel van de kritische reflectie kenmerkt die visie zich door een sterke verwevenheid tussen onderwijs en onderzoek. De docenten zijn ook onderzoekers en vervullen als wetenschapper een voorbeeldfunctie voor studenten. Ze betrekken hun eigen onderzoekspraktijk in het onderwijs dat ze verzorgen. Die onderzoekspraktijk is faculteitsbreed samengevat onder het begrip *Dynamics of Diversity* en biedt “gerichte aandacht voor de mobiliteit van mensen, taal, materiële en immateriële cultuur, en maatschappelijke, religieuze en wijsgerige ideeën en praktijken”. In het rapport *Duurzame geesteswetenschappen* (2008) heeft de faculteit drie doelstellingen verwoord: vernieuwing van het onderwijsaanbod, verjonging van de staf en het versterken van de internationale dimensie van opleidingen. In de bacheloropleidingen worden deze doelstellingen volgens de faculteit zichtbaar in een mondiaal perspectief op het domein van regiostudies en “nadrukkelijk aandacht voor de historische diepte”.

De commissie heeft geverifieerd dat deze verwevenheid tussen onderzoek en onderwijs voor studenten van de bacheloropleiding Koreastudies onder meer betekent dat zij aan de ene kant kennis maken met het onderzoek van de twee geschiedenisdocenten naar History as social process (een meerjarig onderzoeksproject naar verschillende, mogelijke lezingen van de geschiedenis) en aan de andere kant zelf een bijdrage leren maken aan het proces van kennisontwikkeling.

De bacheloropleiding Koreastudies gebruikt verschillende werkvormen, zoals hoorcollege, werkcollege en zelfstudie. Zoals gezegd wordt het grootste deel van het curriculum als werkcollege gegeven. Studenten leren mondeling en schriftelijk presenteren en werkstukken voorbereiden binnen een duidelijk afgebakend kader. Tijdens het visitatiebezoek hebben de alumni aangegeven dat het brede palet van werkvormen (met daarbinnen het leren van een nieuwe grammatica en een verblijf in het buitenland) ervoor heeft gezorgd dat ze hebben geleerd hoe ze zich nieuwe vaardigheden eigen kunnen maken. Ze gaven aan dat dit een onmisbare vaardigheid is: ook in andere takken dan de wetenschap komen volgens hen codes

voor die, net als een nieuwe taal of een puzzel, ontrafeld moeten worden. De commissie stelt vast dat de opleiding, door gebruik te maken van voornamelijk werkcolleges, studenten op een adequate manier voorbereidt om zelfstandig te werken en verder te studeren, of dat nu in een masteropleiding binnen de universiteit is, of in het bedrijfsleven.

De opleiding stelt in de kritische reflectie dat ze zich tot voor kort kenmerkte door kleinschaligheid en informaliteit, maar dat ze sinds kort erg gegroeid is (zie ook hieronder, in 2.4). Voor studiebegeleiding kunnen studenten nog steeds terecht bij de studieadviseur. Door het informele karakter van de studie worden vragen en problemen echter ook dikwijls besproken met de docenten. Als voorbeeld noemt de opleiding in de kritische reflectie het bijstellen van de leerstofverdeling na verzoeken van de studenten. Tijdens het visitatiebezoek heeft de commissie geconstateerd dat er sprake is van een uitstekend contact tussen docenten en studenten. Studenten geven aan dat docenten altijd tijd vrijmaken voor de studenten en dat ze dat persoonlijke karakter van de studie erg waarderen. Ook zijn studenten tevreden over de studiebegeleiding. Nu de studentenaantallen toenemen, vindt de commissie het wel van belang dat studenten goed weten voor welke vragen ze formeel bij de studieadviseur terecht kunnen, zodat docenten niet overbelast raken met taken die buiten hun pakket vallen. Omdat studenten vaak vertraging opliepen bij het schrijven van het eindwerkstuk, is er een begeleidend werkcollege opgezet. Gezien het lage rendement van de opleiding (zie hieronder, in 2.4), lijkt deze keuze de commissie adequaat.

Als belangrijkste opleidingsspecifieke voorziening noemt de opleiding zelf de East Asian Library, die ook toegang biedt tot een aantal Koreaanse digitale databanken en tot de Korean Film Council. De commissie deelt de mening van de opleiding en classificeert de bibliotheek als 'zeer goed'. Als tweede en laatste opleidingsspecifieke voorziening noemt de opleiding haar goede contacten met instanties zoals het Ministerie van Buitenlandse Zaken, die goede mogelijkheden bieden voor het uitnodigen van gastsprekers en het organiseren van stages. De commissie vindt deze contacten eveneens zeer waardevol, ook met het oog op het maatschappelijke profiel van de opleiding.

2.4 Studeerbaarheid

De kwantitatieve gegevens met betrekking tot instroom, studeerbaarheid en rendementen zijn opgenomen in Bijlage 5.

Instroom

Voor toelating tot de bacheloropleiding Koreastudies moeten studenten het eindexamen vwo, profiel cultuur en maatschappij, behaald hebben. Ook studenten met een diploma vwo oude stijl zijn welkom, net als buitenlandse studenten met een vergelijkbaar diploma of hbo'ers met een propedeuse. De instroom in de bacheloropleiding was tot voor kort laag, maar is sinds enkele jaren sterk gestegen. In het studiejaar 2011-2012 stroomden 18 hoofdvakkers in, de twee jaren daarvoor waren dat er respectievelijk 11 en 5. Volgens de opleiding zijn hier nog niet de studenten bijgeteld die de opleiding als tweede vak volgen. Zelf komt ze dan ook uit op dubbele cijfers: 24 (in plaats van 11) eerstejaars hoofdvakkers in 2010-2011 en 31 (in plaats van 18) eerstejaars hoofdvakkers in 2011-2012. Ook het aantal bijvakkers is sterk toegenomen. Als voorbeeld noemt de opleiding in de kritische reflectie het aantal bijvakkers dat het vak Koreaanse geschiedenis tot 1876 volgt: van zo'n vijf studenten in 2002 naar zestig studenten in het studiejaar 2012-2013.

De commissie constateert dat de verschillende cijfers die de opleiding geeft met betrekking tot het aantal hoofdvakkers voor enige verwarring zorgen. De hogere cijfers, die volgens de opleiding gebaseerd zijn op uSis, zijn bijvoorbeeld niet terug te vinden op de

opleidingskaarten. De grote lijn is duidelijk: het aantal studenten is enorm toegenomen. Maar voor een juist beeld horen in de kritische reflectie in de ogen van de commissie duidelijke, eenduidige cijfers thuis.

Studielast en studeerbaarheid

De studielast is redelijk evenredig over de jaren verdeeld. Volgens de studenten met wie de commissie heeft gesproken, bedraagt de studielast circa 38 uur per week. Dat is in lijn met wat van een bacheloropleiding verwacht mag worden. Tijdens het visitatiebezoek heeft de commissie de indruk gekregen dat de studielast hoog, maar nog net acceptabel is, al erkent ze met de opleiding dat Koreaans een lastige taal is om in drie jaar onder de knie te krijgen.

De studenten met wie de commissie sprak, vertelden dat er sprake is van een goede balans tussen de verschillende studieonderdelen. De meeste tijd vergt volgens hen het verwerven van de Koreaanse taal; daardoor is het begin van de studie pittig. Tegelijkertijd met het leren van het alfabet en de grammatica beginnen studenten boeken in het Koreaans te lezen. De studenten geven wel aan dat er individuele verschillen zijn. Studenten met een hoger taalvaardigheidsniveau krijgen evenveel tijd van de docenten als die met een lager niveau. Die laatste groep moet harder werken voor dezelfde resultaten. Tegelijk noemen de studenten de kleinschaligheid in dit verband een voordeel: door de kleine groepen verwerven studenten snel hetzelfde taalvaardigheidsniveau. Over het algemeen zijn ze het er over eens dat de studielast acceptabel is.

De commissie heeft kennisgenomen van het feit dat relatief veel studenten studievertraging oplopen of de opleiding niet afmaken. De kritische reflectie geeft hierover cijfers tot oktober 2010. Van het cohort 2007-2008 stopten twee van de vier eerstejaars binnen een jaar, een van de twee overgebleven studenten stopte het jaar daarop. In 2010-2011 staakte drie van de elf studenten de opleiding binnen een jaar. Het aantal uitgereikte diploma's bedroeg in 2010-2011 en in 2011-2012 vier. Het aantal studenten dat het diploma behaalde, lag tussen 2007 en 2010 rond de 25 tot 28%. Omdat het nieuwe curriculum met ingang van september 2012 is ingevoerd, realiseert de commissie zich dat deze cijfers geen beeld geven van het rendement van het nieuwe programma. Omdat ze vindt dat het rendement en de uitval bijzondere aandacht verdienen, staat ze hier stil bij de maatregelen die de opleiding heeft getroffen om het rendement te verhogen en de studievertraging te beperken.

De opleiding onderscheidt in de kritische reflectie op twee plekken in totaal zeven verschillende oorzaken van vertraging en uitval: (1) het feit dat veel studenten de studie als tweede studie volgen, met in veel gevallen studievertraging of -uitval tot gevolg; (2) het feit dat nogal wat studenten de studie volgen om Koreaans te leren en niet om de studie als geheel af te maken; (3) de intrinsieke moeilijkheidsgraad van de studie; (4) de problemen die studenten ondervinden bij het verwerven van een academische attitude; (5) het feit dat studenten al tijdens de studie een baan aangeboden krijgen, vaak tijdens hun verblijf in Korea, en daardoor de studie niet afmaken; (6) de belasting van minoren in het derde jaar (waardoor studenten relatief veel tijd zelfstandig buiten de opleiding doorbrengen), en tot slot (7) een weinig actieve rol van docenten in de begeleiding van het bacheloreindwerk. Ten aanzien van de punten 4 en 7 heeft ze inmiddels maatregelen genomen. De invoering van seminars in ieder bachelorjaar moet zorgen voor een duidelijker opbouw in de ontwikkeling, oefening en sturing van academische vaardigheden. Het seminar in het laatste jaar is, zoals eerder vermeld, een begeleidend werkcollege bij het schrijven van het eindwerkstuk. Daarnaast constateert de opleiding dat studenten sinds de invoering van de BSA-norm hun studie serieuzer nemen. Tot slot wijst de opleiding erop dat niet-afgeronde studies uit financieringsoogpunt niet opportuun zijn, maar dat ze wel degelijk maatschappelijk nut hebben.

De commissie vindt het positief en noodzakelijk dat de opleiding maatregelen heeft genomen om het lage rendement te verhogen, waaronder de invoering van seminars en de strakkere begeleiding van de bachelorscriptie. Zij raadt de opleiding aan om deze ingeslagen weg voort te zetten en ervoor te zorgen dat de studenten ervan doordrongen raken dat de opleiding streeft naar een hoger studierendement. Tot slot stelt ze dat de opleiding zou moeten proberen om studenten die voortijdig een baan krijgen aangeboden de meerwaarde te laten zien van het afronden van hun studie. De goede contacten met het werkveld zouden wellicht ingezet kunnen worden om ook werkgevers van de voordelen van afstuderen (door het hogere opleidingsniveau ook een hoger abstractieniveau en een meer professionele werkhouding) te overtuigen.

2.5 Onderwijspersoneel

Kwaliteit onderwijspersoneel

Het onderwijs in het kader van de opleiding wordt verzorgd door personeel met een uitstekend, internationaal onderzoeks- en onderwijsprofiel in hun vakgebied. Twee van de drie docenten zijn gepromoveerd. Alle docenten volgen de ontwikkelingen in hun vakgebied op de voet en hebben goede contacten met collega's in binnen- en buitenland. De commissie heeft geconstateerd dat de docenten over goede wetenschappelijke kwaliteiten beschikken en hun onderzoek toepassen in hun onderwijs. Wel constateert ze, net als de docenten zelf, dat de beschikbare expertise vooral betrekking heeft op Koreaanse taalvaardigheid en geschiedenis. Er is geen docent met als vakgebied sociale wetenschappen of een andere niet-historische discipline. De opleiding zal binnenkort twee extra docenten aantrekken met complementaire expertise, waarschijnlijk op het gebied van de sociale wetenschappen. De commissie benadrukt dat ze dit een uitstekend voornemen vindt.

De commissie heeft er kennis van genomen dat geen van de docenten de door de universiteit verplicht gestelde Basiskwalificatie Onderwijs (BKO) behaald heeft. Ze maant de opleiding haast te maken met het behalen van de BKO. Ze verwacht niet dat dat problemen zal opleveren: studenten roemen de grote, inhoudelijke kennis van hun docenten en zijn van mening dat ze die enthousiasmerend weten over te dragen.

De commissie heeft op basis van bovenstaande overwegingen geconcludeerd dat de docenten inhoudelijk en didactisch voldoende toegerust zijn om het onderwijs op een adequate manier te verzorgen.

Kwantiteit onderwijspersoneel

De staf-studentratio ligt in 2012 (met 57 studenten en 1,8 fte) op 1:31. De commissie heeft uitgebreid met het programmamanagement en de docenten gesproken over de sterk toegenomen instroom en de gevolgen daarvan voor de opleiding. De docenten geven aan dat de werkdruk zeer hoog is. Zij slagen er regelmatig niet in om nakijktermijnen voor tentamens en werkstukken te halen. Zij overwegen daarom om meer gesloten tentamens af te gaan nemen en kortere schrijfoopdrachten te geven. De commissie vindt dit geen goed idee en verwijst voor haar onderbouwing naar haar overwegingen met betrekking tot de toetsvormen (zie hieronder, in 3.2).

De commissie erkent dat de werkdruk voor de docenten zeer hoog is en dat de opleiding ten tijde van het bezoek over te weinig personeel beschikte. Zij stelt tegelijkertijd vast dat er in die situatie op korte termijn verandering komt, omdat de opleiding twee extra docenten kan werven. De commissie vindt de huidige werkdruk niet onaanvaardbaar hoog. Zij heeft gemerkt dat de docenten gewend waren aan kleinere studentenaantallen en dat ze nu

geconfronteerd worden met veel meer studenten. De commissie heeft er vertrouwen in dat de werkdruk met de komst van de extra docenten zal afnemen tot een voor alle partijen acceptabel niveau.

2.6 Kwaliteitszorg

De commissie heeft het functioneren van de opleidingsspecifieke kwaliteitszorg onderzocht. Zij is hierbij onder andere nagegaan of de evaluatiecyclus adequaat functioneert en of de opleidingscommissie (oc), docenten en studenten betrokken worden bij het evalueren en het verbeteren van de kwaliteit van het onderwijs.

De commissie heeft vernomen dat kernstaf zitting heeft in de oc en dat de studentleden door stemming verkozen worden. De docenten gaven aan dat ze hun positie in de oc gebruiken om te horen hoe studenten oordelen over de opleiding, om veranderingen voor te stellen en om feedback mee te nemen. Daarnaast maakt de opleiding gebruik van college-evaluaties. De respons van die evaluaties, die met formulieren in het laatste college worden afgenomen, is laag. De opleiding kent tot slot ook meer informele evaluaties.

De docenten die zitting hebben in de oc lieten de commissie weten dat zij de staf informeren wat de uitkomsten van evaluaties zijn. De commissie stelt vast dat de terugkoppeling van evaluaties naar de studenten ontbreekt. Dat vindt ze zorgwekkend, omdat juist door die terugkoppeling vastgesteld kan worden of eventuele problemen goed geïdentificeerd en opgelost zijn. Ook stelt ze dat er meer gebruik gemaakt kan worden van panelevaluaties en dat de opleiding meer in het werk zou moeten stellen om de respons van college-evaluaties te verhogen. Ze drukt de opleiding op het hart om het proces van kwaliteitszorg niet alleen te zien als hulpmiddel voor het bijstellen van het curriculum, maar ook als middel om mogelijke pijnpunten in de bredere organisatie van de opleiding op te sporen. Wel is ze tevreden dat de lijnen tussen studenten en docenten kort zijn en dat kritiek tot verbetermaatregelen leidt.

Overwegingen

De commissie heeft geconstateerd dat het historische en multidisciplinaire profiel van de bacheloropleiding Koreastudies duidelijk herkenbaar is in het curriculum, dat structureel aandacht besteedt aan het beeld van Korea in relatie met de afstand (zowel in tijd als in plaats) tot degene die het land en zijn cultuur bestudeert. Studenten zijn daardoor aan het einde van hun studie niet alleen goed ingewijd in de Koreanistiek, maar ook in de bredere context van regiostudies. De commissie heeft tijdens haar bezoek wel geconstateerd dat de nadruk op de premoderne periode in de historische leerlijn niet helemaal aansluit bij de wensen van de studenten.

De opleiding slaagt er naar het oordeel van de commissie in om een stevig pakket aan taalvaardigheid aan te bieden. De commissie waardeert dat, maar vindt ook dat het grondig leren van de taal niet ten koste mag gaan van de schrijfvaardigheid. Het verblijf in Korea draagt in de ogen van de commissie goed bij aan de versterking van de taalvaardigheid en het biedt ook een intensieve kennismaking met de Koreaanse cultuur. Zij is positief over het initiatief van de opleiding om een seminar te koppelen aan de bachelorscriptie en daarmee studenten structurele, goed omkaderde begeleiding te bieden. Zij heeft vastgesteld dat de opbouw en samenhang van het programma mede door de drie samenhangende leerlijnen adequaat is en dat de eindkwalificaties van de opleiding op een aanvaardbare manier zijn vertaald in het programma.

De commissie is ervan overtuigd dat de onderwijsleeromgeving de studenten voldoende uitdaagt en ondersteunt in hun studie. De gehanteerde methoden van onderwijs passen goed bij de bijbehorende cursussen. De studiebegeleiding en scriptiebegeleiding zijn volgens de commissie adequaat en de opleidings specifieke voorzieningen zijn aan de maat. De commissie heeft in het bijzonder waardering voor de faciliteiten van de East Asian Library.

De commissie constateert dat het rendement van de opleiding bijzondere aandacht verdient. Dat de opleiding al actie heeft ondernomen om het rendement te verhogen, vindt ze dan ook positief. Alhoewel de commissie zich ervan bewust is dat de opleiding zich inspant om het rendement te verhogen, is zij van mening dat de opleiding nog meer moet proberen de studenten ervan te doordringen dat de studievoortgang prioriteit verdient. De commissie heeft geconstateerd dat de opleiding voor de studenten pittig is, maar niet onaanvaardbaar zwaar. Het zou daarom mogelijk moeten zijn om de vertraging terug te dringen.

De commissie heeft geconstateerd dat de opleiding wordt verzorgd door gedreven docenten met veel expertise op hun vakgebied. De commissie is zeer te spreken over de docenten die ondanks de sterk toegenomen werkdruk de opleiding met enthousiasme vormgeven. Bovendien zijn de docenten zeer toegankelijk voor de studenten. De commissie is van mening dat zij zorgen voor een goede begeleidingsstructuur.

De studenten gaven tijdens het bezoek aan dat ze niet expliciet worden voorbereid op de arbeidsmarkt. Docenten zetten wel hun eigen netwerk in om studenten te helpen bij het vinden van een baan. Voor een kleine opleiding is dat wat de commissie betreft in orde, maar met het oog op de ingezette groei moet de beroepsoriëntatie in de nabije toekomst, voor zover mogelijk, beter geformaliseerd worden.

De commissie heeft geconstateerd dat studenten en docenten voldoende betrokken zijn bij de vormgeving en evaluatie van het curriculum. Wel heeft zij opgemerkt dat de respons van evaluaties omhoog moet en dat de OC en de docenten de taak hebben om evaluaties terug te koppelen naar de studenten, om na te gaan of oplossingen adequaat en afdoende zijn. De evaluaties zouden bovendien niet alleen betrekking moeten hebben op onderdelen van het curriculum, maar ook op het curriculum als geheel en de organisatie van de opleiding.

De commissie komt op grond van bovenstaande overwegingen tot de conclusie dat de opleiding Japanstudies beschikt over een adequate leeromgeving.

Conclusie

Bacheloropleiding Koreastudies: de commissie beoordeelt Standaard 2 als ‘voldoende’.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting:

Het gerealiseerde niveau blijkt uit de tussentijdse en afsluitende toetsen, de afstudeerwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren. De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk.

Bevindingen

In deze standaard beschrijft de commissie haar bevindingen ten aanzien van het systeem van toetsing en beoordeling, inclusief het functioneren van de examencommissie, (3.1) en beantwoordt zij vervolgens de vraag of studenten de beoogde eindkwalificaties van de opleiding realiseren (3.2).

3.1 Het systeem van toetsing en beoordeling

Toetsbeleid, toetsvormen en procedures rondom toetsing

De commissie is nagegaan of de opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing. Zij heeft gekeken naar het facultaire toetsbeleid, de toetsvormen en procedures die de opleiding hanteert, in het bijzonder de procedure voor de beoordeling van de scriptie, en het functioneren van de examencommissie.

De facultaire kritische reflectie vermeldt dat de faculteit in het voorjaar van 2012 een beleidsnotitie heeft opgesteld waarin een aantal maatregelen met betrekking tot toetsbeleid en toetsprocedures is opgenomen, die (waar dat nog niet het geval was) door opleidingen moesten worden geïmplementeerd. Deze beleidsnotitie sluit aan bij het toetsbeleid van de Universiteit Leiden, dat in de kritische reflectie voor de instellingstoets 2012 is beschreven. De maatregelen in deze notitie betroffen onder meer: het opstellen van een toetsplan voor iedere opleiding; het instellen van een tweede onafhankelijke beoordelaar; het gebruiken van een standaard beoordelingsformulier; het hanteren van meerdere toetsmomenten binnen een cursus; peer review van tentamens en antwoordmodellen door collega-examinatoren; en het formuleren van passende beoordelingscriteria. Hoewel deze maatregelen volgens de beleidsnotitie bij een groot deel van de opleidingen in 2012 al waren ingevoerd, is faculteitsbrede invoering en uniformering voorzien voor het studiejaar 2013-2014.

De commissie heeft onderzocht welke toetsprocedures en toetsvormen er in de bacheloropleiding Koreastudies worden gehanteerd en welke van de bovenstaande maatregelen hier al zijn ingevoerd. Zij heeft vastgesteld dat toetsing geschiedt door middel van tentamens, werkstukken, mondelinge presentaties en beoordeling van individuele opdrachten. Kennis wordt getoetst in tentamens, die meestal schriftelijk worden afgenomen.

De opleiding beschikt niet over een toetshandleiding voor het opstellen van tentamens. In de kritische reflectie laten de docenten weten dat het wel praktijk was geworden om schriftelijke tentamens nog voor het afnemen te laten toetsen door collega's: zijn de formuleringen helder en sluiten de vragen aan op de leerdoelen van het vak? Voor het nakijken werkt de opleiding met modelantwoorden.

Nu het aantal studenten sterk is toegenomen, overweegt de opleiding vaker gesloten, meerkeuzetentamens te gebruiken. De commissie erkent dat het nakijken van zestig essays van 2.500 woorden door één docent inderdaad veel is dat essays dan niet zo uitgebreid kunnen worden nagekeken als bij kleinere aantallen. Voor het ontwikkelen van hun schrijfvaardigheid zijn schriftelijke tentamens en referaten voor studenten van groot belang. Ook hebben zij goede feedback nodig om te horen op welke punten ze hun schrijfvaardigheid kunnen verbeteren. De commissie acht deze schrijfoopdrachten dan ook van groot belang, zeker omdat studenten nu al aangeven moeite te hebben met de academische schrijfvaardigheid. Ze pleit ervoor de schrijfoopdrachten te handhaven en niet in te korten, maar het nakijken waar mogelijk te verdelen over meerdere docenten. Wellicht kan de opleiding hiervoor ook student-assistenten aantrekken. Ze vertrouwt erop dat de extra

docenten die de opleiding op korte termijn kan aantrekken ook zullen helpen om de werkdruk te verlichten.

Scriptieprocedure

Voor de beoordeling van de scriptie maakt de opleiding gebruik van hetzelfde beoordelingsformulier dat voor alle schriftelijke opdrachten wordt gebruikt. Het eindcijfer komt tot stand op basis van zes deeltijfers voor het gebruik van primaire en secundaire bronnen, de originaliteit en de kwaliteit van het betoog, de structuur van het betoog, de juistheid en accuratesse van de inhoud, het gebruik van conventies, de focus op de vraagstelling, en de schrijfstijl.

De bachelorscripties worden, nadat ze zijn goedgekeurd door de scriptiebegeleider, in gezamenlijk overleg beoordeeld door deze eerste begeleider en een tweede lezer. Daartoe vullen zij gezamenlijk één beoordelingsformulier in dat de hiervoor genoemde criteria bevat. Deze werkwijze vindt de commissie problematisch, omdat een tweede lezer onafhankelijk zijn oordeel zou moeten kunnen vormen. Dat kan niet wanneer het cijfer in onderling overleg gegeven wordt. Ze adviseert de opleiding dan ook om de objectiviteit beter te bewaren door de tweede lezer een eigen formulier in te laten vullen.

Volgens de facultaire beleidsnotitie wordt er bij het voorkomen en opsporen van plagiaat gebruik gemaakt van het programma *SafeAssign* en is het de bedoeling dat opleidingen met ingang van het studiejaar 2012-2013 alle scripties met *SafeAssign* controleren. Tijdens het gesprek met de examencommissies binnen het subcluster bleek echter dat *SafeAssign* niet altijd goed werkt. Wel gaven de examencommissies aan dat zij vermoedens over plagiaat doorspelen naar het facultaire niveau, waar het probleem verder wordt afgehandeld. De commissie adviseert de examencommissies om alert te blijven op plagiaat bij zowel werkstukken als eindwerken en softwareproblemen op facultair niveau aan te kaarten. Daarnaast is de commissie van mening dat de examencommissies niet alleen op software moeten vertrouwen om plagiaat vast te stellen, maar ook gebruik moeten maken van ervaren lezers die letten op de stilistische kenmerken van de tekst. Uit de gesprekken bleek overigens ook dat de software die wordt gebruikt door studenten om zich in te schrijven voor vakken (uSis) als zeer slecht wordt ervaren.

Functioneren examencommissie

Met ingang van het studiejaar 2012-2013 is volgens de eerder genoemde beleidsnotitie het aantal examencommissies binnen de Faculteit der Geesteswetenschappen teruggebracht van 35 naar 25 en zijn de eerste stappen gezet om de verantwoordelijkheid van de examencommissies voor de kwaliteitsborging van toetsing in te vullen. Er is binnen de faculteit gesproken over de mogelijkheid om het aantal examencommissies verder te verkleinen. Wanneer dat gedaan wordt, is het volgens de faculteit niet uitgesloten dat de voorzitter van een examencommissie onvoldoende bekend en vertrouwd is met een opleiding waarover de commissie besluiten moet nemen. Daarom heeft de faculteit besloten het aantal examencommissies niet verder te reduceren. Het toetsbeleid van de bacheloropleiding Koreastudies wordt sinds 1 september 2012 vormgegeven door de examencommissie Aziëstudies. Er vallen meerdere bachelor- en masteropleidingen onder deze commissie, waarin één docent van Koreastudies zitting heeft. Voordien had de opleiding een eigen examencommissie, die bestond uit de wetenschappelijke staf van de opleiding.

De commissie heeft tijdens het visitatiebezoek per subcluster met de examencommissies gesproken en inzage gekregen in de notulen van de verschillende commissies. In de bijeenkomst met de examencommissies uit het subcluster gaven de voorzitters aan dat de

commissies aanvankelijk wachtten op instructies vanuit de faculteit over wat er precies van hun verwacht werd. De faculteit probeerde op haar beurt consensus te bereiken met de verschillende examencommissies. Dat proces heeft veel tijd in beslag genomen. De visitatiecommissie constateert dat de examencommissies in de afgelopen twee jaar te veel een afwachtende houding hebben aangenomen.

De nieuwe examencommissie Aziëstudies heeft tot doel het toetsbeleid van de onder haar regarderende opleidingen uniform en formeler (“aanschouwelijk en transparanter”) te maken en spant zich in om de kwaliteit van toetsen te evalueren en waar nodig te verbeteren. De nieuwe examencommissie zal de afgenomen tentamens systematisch verzamelen en archiveren. Ook gaat ze vervolgens na, door middel van steekproeven en op basis van de vragen, modelantwoorden en de antwoorden van de studenten, of de toetsen aansluiten bij de leerdoelen in de studiegids. Tijdens de visitatie heeft de examencommissie de commissie laten weten dat ze wekelijks vergadert om niet achterop te raken.

In de ogen van de commissie is het van groot belang dat de nieuwe examencommissie heel snel moet begint met het invulling geven aan haar wettelijke taak. Op korte termijn is het van belang dat de examencommissie een toetshandleiding maakt, die inzicht geeft in de eisen waaraan verschillende vormen van toetsing moeten voldoen. De opleiding noemt in dit verband zelf het beoordelingsformulier van de oude examencommissie met criteria voor schriftelijke werkstukken, dat mogelijk als voorbeeld kan dienen voor één formulier voor alle opleidingen onder de nieuwe Examencommissie. De visitatiecommissie onderschrijft dit streven naar een uniform toetsbeleid en benadrukt dat dat beleid alleen dan ‘transparanter en aanschouwelijker’ wordt.

Volgens de beleidsnotitie heeft het faculteitsbestuur eind 2012 besloten om een ambtelijk secretariaat ter ondersteuning van de examencommissies in te richten. Op het moment van schrijven van deze notitie bevond dit project zich in een eerste fase gericht op een verkenning van specifieke behoeften. Tijdens het visitatiebezoek uitten de voorzitters van de examencommissie zich positief over dit ambtelijk secretariaat. De commissie stelt vast dat de faculteit voldoende aandacht heeft voor de toegenomen werkdruk van examencommissies en maatregelen neemt om deze te verminderen.

3.2 Gerealiseerde eindkwalificaties

Om zich een oordeel te kunnen vormen over het eindniveau van de studenten heeft de commissie voorafgaand aan het bezoek een aantal bachelorscripties opgevraagd (zie Bijlage 7). Het viel de commissie op dat de scriptieonderwerpen die de studenten behandelen aansluiten bij de belangstelling van studenten voor de moderne periode. Deze belangstelling komt niet geheel overeen met de aandacht die tijdens de opleiding in ruime mate uitgaat naar Korea in de premoderne periode. Wat dat betreft vindt de commissie het positief dat de opleiding nu met een thematisch kader werkt. De commissie constateert verder dat er veel ‘midrange’ cijfers zijn en zijn weinig uitschieters naar boven of onderen. Ze kan zich vinden in de cijfers die de opleiding aan de door haar bestudeerde scripties heeft toegekend, maar concludeert ook dat de opleiding streng becijfert: een acht geldt als een zeer hoog cijfer. Alle scripties die de commissie gelezen heeft zijn naar haar oordeel minimaal van voldoende en soms zelfs van uitzonderlijk goed niveau. Wel houdt de commissie daarbij rekening met het feit dat één student eerder al een doctoraal diploma had behaald.

Van de studenten die de bacheloropleiding Koreastudies afronden, stromen de meesten door naar de masteropleiding Azië Studies. De commissie heeft geen informatie ontvangen dat studenten die doorstromen daarbij problemen ondervinden. De commissie concludeert dat de

opleiding voldoet aan de verwachtingen ten aanzien van het niveau en wetenschappelijke oriëntatie van de opleiding.

De alumni met wie de visitatiecommissie tijdens het bezoek sprak, lieten weten dat de opleiding hen de manier van denken verschaft heeft die noodzakelijk is voor hun huidige baan. De commissie stelt op basis van door de opleiding verstrekte gegevens vast dat alumni goed terecht komen. Afgestudeerden belanden vaak in functies bij de overheid of bedrijfsleven waarvoor een academisch werk- en denkniveau gewenst is. Soms worden studenten zelfs al benaderd door een werkgever voordat ze hun opleiding hebben afgerond. De keerzijde hiervan is, zoals al eerder opgemerkt, dat dit het rendement van de opleiding niet ten goede komt. De commissie is het evenwel met de opleiding eens dat in deze gevallen ook de niet-afgeronde studie maatschappelijk nut heeft gehad.

Overwegingen

De commissie is nagegaan of de opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en beoordeling en of studenten de beoogde eindkwalificaties realiseren. Zij heeft vastgesteld dat de toetsen van adequaat niveau en voldoende gevarieerd zijn en dat ze aansluiten op de beoogde leerdoelen van de verschillende onderdelen en op de eindkwalificaties van de opleiding als geheel. In dit verband adviseert ze de opleiding wel om zeer terughoudend te zijn bij het vervangen van schriftelijke opdrachten, die veel nakijktijd kosten, door gesloten tentamens. Het is naar de overtuiging van de commissie voor de schrijfvaardigheid van groot belang dat studenten verschillende soorten teksten leren schrijven, zodat de bachelorscriptie aan het einde van de studie niet als een moeilijk te nemen vesting wordt ervaren.

De commissie heeft verder geconstateerd dat de nieuwe examencommissie Aziëstudies veel werk te doen heeft omdat haar voorgangers zich nogal afwachtend opstelden. Ze vindt het positief dat de opleiding zelf al een aantal maatregelen heeft genomen om de transparantie van de toetsen te vergroten, zoals het invoeren van een collegiale toets van tentamens op formulering en aansluiting bij de leerdoelen, en zoals het ontwikkelen van een beoordelingsformulier dat duidelijk maakt hoe de becijfering tot stand is gekomen. Zij staat ook positief tegenover de initiatieven van de examencommissie om steekproeven te nemen van tentamens en scripties. Maar zij vindt ook dat met de controle van andere toetsen haast gemaakt moet worden. Ze waardeert de actieve houding van de examencommissie Aziëstudies, die wekelijks bijeenkomt om niet achterop te raken, en spreekt het vertrouwen uit dat deze nieuwe commissie ernst zal maken met de wettelijke taak die op haar schouders rust. Zij is positief over het initiatief van de faculteit om de examencommissies ambtelijke ondersteuning te bieden. Wat de scriptieprocedure betreft, raadt zij de opleiding met klem aan de onafhankelijkheid van de tweede lezer te waarborgen door de begeleider en de tweede lezer niet gezamenlijk een eindcijfer te laten geven, maar ieder afzonderlijk, waarna de cijfers in een gewenste verhouding verrekend kunnen worden. De commissie adviseert de opleiding om in dit geval de procedures van Japanstudies en Chinastudies over te nemen.

De commissie heeft eindwerken en tentamens bestudeerd. Op basis van dit materiaal concludeert de commissie dat het gerealiseerde eindniveau van de studenten voldoende is. Deze conclusie wordt versterkt door het gegeven dat bachelorstudenten al tijdens hun studie benaderd worden voor banen, vaak tijdens hun verblijf in Korea, en doordat afgestudeerde bachelorstudenten zonder problemen doorstromen naar masteropleidingen, dan wel naar een werkkring buiten de universiteit.

De commissie is kritisch over een aantal formele aspecten van het systeem van toetsing en beoordeling, maar stelt tegelijkertijd vast dat de opleiding adequate maatregelen heeft genomen en dat de nieuwe examencommissie op de goede weg is. Zij vindt de kwaliteit van de tijdens de visitatie geraadpleegde toetsen en de bestudeerde eindwerken zonder voorbehoud aan de maat. Op grond van deze overwegingen komt zij tot het oordeel dat de opleiding voldoet aan de eisen met betrekking tot de toetsing en het gerealiseerd niveau.

Conclusie

Bacheloropleiding Koreastudies: de commissie beoordeelt Standaard 3 als ‘voldoende’.

Algemeen eindoordeel

De commissie komt op basis van het bestudeerde materiaal en de tijdens het visitatiebezoek gevoerde gesprekken tot de conclusie dat de bacheloropleiding Koreastudies op de drie standaarden aan de eisen voldoet en beoordeelt de opleiding dus als ‘voldoende’.

Conclusie

De commissie beoordeelt de *bacheloropleiding Koreastudies* als ‘voldoende’.

III: Bacheloropleiding Chinastudies

Samenvattend oordeel van de commissie

Dit samenvattend oordeel geeft de bevindingen en overwegingen weer van de commissie Regiostudies over de bacheloropleiding Chinastudies van de Universiteit Leiden. De commissie baseert haar oordeel op informatie uit de kritische reflectie van de opleiding, aanvullende informatie naar aanleiding van vooraf geformuleerde vragen, informatie uit de gesprekken tijdens het bezoek, de geselecteerde eindwerkstukken en de documenten die tijdens het bezoek ter inzage beschikbaar waren. De commissie heeft voor de opleiding zowel positieve aspecten opgemerkt als verbeterpunten gesignaleerd. Na deze tegen elkaar te hebben afgewogen, concludeert de commissie dat de opleiding voldoet aan de eisen voor basiskwaliteit die een voorwaarde zijn voor heraccreditatie.

Standaard 1

De commissie heeft het Domeinspecifiek Referentiekader bestudeerd en vastgesteld dat dit van internationaal vergelijkbaar niveau is. Zij is van mening dat het kader een breed en daardoor weinig richtinggevend karakter heeft, maar heeft hier begrip voor aangezien het kader is bedoeld voor uiteenlopende opleidingen met een eigen profiel en oriëntatie.

De commissie stelt vast dat de opleiding een breed en solide profiel heeft ontwikkeld waar de commissie positief over is. Het profiel biedt enerzijds diepte door de nadruk op taalverwerving, en anderzijds breedte door het ruime aanbod van specialisatievakken en minder gestandaardiseerde vakken. In het profiel speelt de taalbeheersing een belangrijke rol in het bestuderen van de moderne en premoderne geschiedenis van het land, en bieden de keuzevakken een scala aan verschillende disciplines, onderwerpen en invalshoeken. Deze diepte, breedte en integratie van moderne en premoderne perspectieven wordt door de commissie op prijs gesteld.

De commissie is van oordeel dat de eindkwalificaties van de opleiding in voldoende mate geconcretiseerd zijn en alle relevante aspecten van het vakgebied omvatten. De multi- en interdisciplinaire benadering van Chinastudies en de taalverwerving komen voldoende aan bod. De eindkwalificaties en het profiel van de bacheloropleiding Chinastudies weerspiegelen het niveau en de oriëntatie van een academische bacheloropleiding.

De commissie beoordeelt Standaard 1 als ‘voldoende’.

Standaard 2

De commissie heeft het curriculum van de bacheloropleiding Chinastudies bestudeerd en concludeert dat het een goede en logische samenhang vertoont en dat het duidelijk afgeleid is van de beoogde eindkwalificaties van de opleiding. Het curriculum als geheel en het cursusmateriaal van de verschillende onderdelen bieden een buitengewone breedte aan onderwerpen en methodologische benaderingen, die bijna niet geëvenaard wordt door andere programma's in Europa. Deze breedte komt met name tot stand door het aanbod aan inhoudelijke vakken, die specialisatievakken en ook minder gestandaardiseerde vakken omvatten. Bovendien worden alle belangrijke geesteswetenschappelijke en sociaalwetenschappelijke vakken in het curriculum aangereikt. De indeling van de vier leerlijnen biedt de structuur die noodzakelijk is om te voorkomen dat studenten verdwaald raken in de breedte van het programma. De commissie is zeer tevreden over de integratie van moderne en premoderne perspectieven op alle niveaus en meent dat de verwevenheid van onderzoek in het programma terecht vooral ten goede komt aan studenten in het tweede en derde jaar. Wel benadrukt de commissie het belang van buitenlandervaring en is zij van mening dat hier, waar mogelijk, ook studiepunten tegenover dienen te staan. Ze beveelt de

opleiding daarom aan naar mogelijkheden te zoeken om internationale studiepunten naar EC te converteren en/of samenwerking te zoeken met een universiteit in China.

De commissie beaamt dat de werkdruk voor studenten hoog is, maar beschouwt het gehele programma als beheersbaar. Ze raadt wel aan te waken voor een verdere toename van de studielast. Niveauverschillen tussen *native speakers*, studenten met buitenlandervaring, en andere studenten zijn volgens de commissie op adequate wijze in het curriculum verwerkt.

De commissie is zeer positief over het gebruik van de Chinese bibliotheek, die onderdeel is van de East Asian Library. Tevens prijst zij de ontwikkeling en het gebruik van het e-learning taalhulpmiddel Chinese4you.

De commissie is zeer te spreken over de kwaliteit van de onderwijs- en onderzoeksvaardigheden van de docenten die bijdragen aan de opleiding, die (met uitzondering van de taaldocenten) allemaal actieve onderzoekers zijn. De commissie heeft veel waardering voor de korte lijnen tussen docenten en studenten.

De opleidingscommissie gebruikt gestandaardiseerde cursusevaluaties en verwerkt deze adequaat. De commissie adviseert wel het moment van evalueren in de cursus te herzien. Daarnaast raadt de commissie de opleidingscommissie aan om een actievere houding aan te nemen en zich ook bezig te houden met beleidsplannen en de samenhang en opbouw van het curriculum.

De commissie beoordeelt Standaard 2 als ‘goed’.

Standaard 3

De commissie heeft vastgesteld dat de bacheloropleiding Chinastudies beschikt over een adequaat toetsbeleid. De commissie is tevreden over de grote variatie in toetsvormen en over de toetsingsprocedures, inclusief de scriptieprocedure. Ze raadt wel aan de beoordelingsformulieren in fases in te vullen, en meer te richten op de student.

De relatie tussen de examencommissie en de faculteit leek een tijd lang niet duidelijk, maar de commissie heeft er vertrouwen in dat de examencommissie haar taken naar behoren zal uitvoeren. Het verheugt de commissie dat de faculteit aandacht besteedt aan de toetsende rol van de examencommissie. De commissie is positief over het voornemen een ambtelijk secretaris aan te stellen voor de examencommissies.

De commissie is met name onder de indruk van het wetenschappelijke niveau van enkele als zeer goed beoordeelde eindwerken en is van oordeel dat een aantal eindwerken, na enkele kleine wijzigingen, geschikt is voor publicatie in wetenschappelijke tijdschriften. De commissie is van mening dat het niveau van de eindwerken, maar ook de uitstroom aantoont dat de bacheloropleiding Chinastudies van goede kwaliteit is.

De commissie beoordeelt Standaard 3 als ‘goed’.

De commissie beoordeelt de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling als volgt:

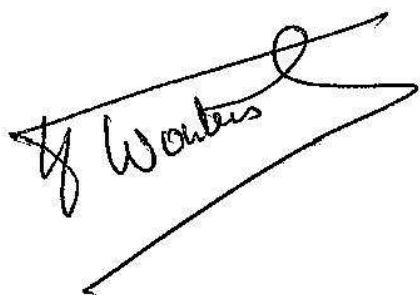

Bacheloropleiding Chinastudies:

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties	voldoende
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	goed
Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	goed
Algemeen eindoordeel	goed

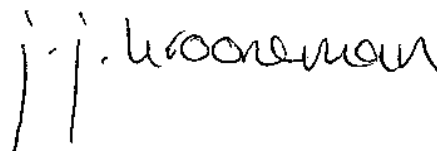
De voorzitter en de secretaris van de commissie verklaren hierbij dat alle leden van de commissie kennis hebben genomen van dit rapport en instemmen met de hierin vastgestelde oordelen. Zij verklaren ook dat de beoordeling in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Datum: 1 april 2014

Prof. dr. A. Wouters
voorzitter

J.J. Krooneman, MSc
secretaris

Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling

---

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting:

De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau en oriëntatie (bachelor of master; hbo of wo) binnen het Nederlandse kwalificatieraamwerk. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

Bevindingen

In deze standaard beschrijft de commissie allereerst haar bevindingen ten aanzien van het landelijk vastgestelde Domeinspecifiek Referentiekader (1.1). Vervolgens gaat zij in op het profiel en de oriëntatie (1.2) en (het niveau van) de eindkwalificaties (1.3) van debacheloropleiding Chinastudies.

1.1 Domeinspecifiek Referentiekader

De instellingen die deelnemen aan de clustervisitatie Regiostudies hebben gezamenlijk een Domeinspecifiek Referentiekader (hierna: het kader) opgesteld (zie Bijlage 2). Dit kader is bedoeld voor de bachelor- en masteropleidingen die in het kader van de landelijke onderwijsvisitatie Regiostudies worden beoordeeld. Het betreft hier de beoordeling van de bachelor- en masteropleidingen Griekse en Latijnse Taal en Cultuur, Oudheidstudies en de diverse opleidingen die vallen onder regiostudies met betrekking tot Oost-Europa, het Midden-Oosten, Azië, Afrika en Noord-, Midden- en Zuid-Amerika. Omdat het spectrum van deze opleidingen zo breed is, hebben de opleidingen gekozen voor een niet-prescriptief referentiekader. Dit biedt ruimte voor opleidingen om eigen keuzen te maken en accenten te leggen al naar gelang hun profiel en oriëntatie.

Het Domeinspecifiek Referentiekader Regiostudies voorziet in algemeen geformuleerde doelstellingen die vertaald zijn in eindkwalificaties voor zowel de bachelor- als de masteropleidingen. Deze doelstellingen en eindkwalificaties zijn gerelateerd aan de meest prominente aspecten die in meer of mindere mate in de opleidingen aan de orde komen. Deze aspecten zijn Taalvaardigheid, Taalkunde, Letterkunde, Cultuurkunde, Geschiedenis, Sociale wetenschappen, Wetenschapsbeoefening en bijbehorende onderzoeksvaardigheden en Algemene wetenschappelijke vorming. De eindkwalificaties in het kader zijn eveneens gerelateerd aan de Dublin-descriptoren. De eindkwalificaties van de bacheloropleiding verwoorden de doelstelling dat afgestudeerde bachelorstudenten gekwalificeerd zijn voor een masteropleiding, die van de masteropleiding dat afgestudeerde masterstudenten gekwalificeerd zijn voor een postdoctorale opleiding.

De commissie heeft het Domeinspecifiek Referentiekader bestudeerd. Zij heeft gezien dat bij het opstellen van het referentiekader gebruik is gemaakt van referentiekaders van collega's in het buitenland, vooral van de benchmarks van de Quality Assurance Agency (uit het Verenigd Koninkrijk) voor Area Studies, en voor Language and Related studies. De commissie stelt vast dat het opgestelde kader inderdaad van een internationaal vergelijkbaar niveau is. Zij is van oordeel dat het kader een nogal breed en daardoor weinig richtinggevend karakter heeft. Zij heeft hiervoor begrip, aangezien het kader is bedoeld voor uiteenlopende opleidingen met ieder een eigen profiel en oriëntatie, die ook voor studenten genoeg mogelijkheden tot eigen

specialisatie openlaten. De commissie gaat ervan uit dat de opleidingen het kader verder specificeren op basis van hun eigen doelstellingen, dat opleidingen binnen het brede kader eigen accenten leggen. Het valt de commissie op dat het kader meer houvast biedt aan opleidingen die talen bestuderen dan aan opleidingen waarin cultuur en geschiedenis centraal staan. Dit houvast wordt geboden omdat een relatief groot aantal eindkwalificaties gericht is op taalverwerving en letterkundige en taalkundige kwalificaties. Het brede kader schetst echter een weinig gedetailleerd beeld van specifieke kennisdomeinen, zoals het domein dat wordt bestreken door de bacheloropleiding Chinastudies. De opleiding heeft volgens de commissie dit weinig richtinggevende kader voldoende gecompenseerd in haar eigen profiel (zie 1.2).

1.2 Profiel en oriëntatie

De bacheloropleiding Chinastudies stelt zich het verwerven van kennis over China vanuit verschillende disciplines en deelgebieden zoals bijvoorbeeld literatuur en cultuur ten doel. Kenmerkend voor het profiel van de opleiding is echter de nadruk op taalbeheersing. Een goede beheersing van het Mandarijn (“modern Chinees”) en een basisbeheersing van het premodern Chinees staan centraal. Door de nadruk op taalbeheersing wordt het profiel van de opleiding in de diepte uitgewerkt. De taalverwerving speelt gedurende de hele bacheloropleiding een belangrijke rol en wordt gezien als de basis die nodig is om door te dringen tot alle mogelijke aspecten van zowel het moderne als het premoderne karakter van het land. De verdeling tussen moderne en premoderne invalshoeken is een terugkerend thema in het curriculum (zie 2.1). Enerzijds wordt de lange geschiedenis van het land, vol keizerlijke dynastieën, behandeld, anderzijds wordt de ontwikkeling van China tot een nieuwe supermacht in de wereld geanalyseerd. Door de ruime keuze uit inhoudelijke vakken, die zowel specialisatie vakken als minder gestandaardiseerde vakken betreffen (zie 2.1) wordt het profiel van de opleiding in de breedte uitgewerkt.

De bacheloropleiding Chinastudies leidt studenten op tot sinoloog of ‘Chinadeskundige’. De afgestudeerd sinoloog is door de kennis van de taal, de omgangsvormen en de historie van China geschikt voor functies waarin contacten met China centraal staan. Daarnaast worden studenten voorbereid om door te stromen naar verschillende masteropleidingen, zoals de masteropleiding Azië Studies (120 EC) in Leiden.

De commissie is positief over het profiel van de opleiding. Zij stelt vast dat de opleiding studenten een stevige bagage aan taalbeheersing, kennis en inzicht biedt. Zij heeft waardering voor de integratie van moderne en premoderne perspectieven op alle niveaus en is van oordeel dat de opleiding een zeer breed en solide profiel heeft.

1.3 Eindkwalificaties en niveau

De bacheloropleiding Chinastudies hanteert de facultaire eindkwalificaties met betrekking tot de ontwikkeling van academische vaardigheden die gelden voor alle bacheloropleidingen binnen de faculteit en heeft daarnaast eigen, disciplinespecifieke eindkwalificaties opgesteld. De faculteit heeft vijftien algemene eindkwalificaties geformuleerd en die onderverdeeld in vier categorieën: elementaire onderzoeksvaardigheden, schriftelijke presentatievaardigheden, mondelinge presentatievaardigheden en samenwerkings- en leervaardigheden. Onder die eerste categorie valt bijvoorbeeld het verzamelen en selecteren van vakwetenschappelijke literatuur (eindkwalificatie 1) en het analyseren en beoordelen van die literatuur op kwaliteit en betrouwbaarheid (eindkwalificatie 2). De commissie stelt vast dat deze facultaire eindkwalificaties in voldoende mate laten zien dat de bacheloropleidingen binnen de faculteit een wetenschappelijke oriëntatie hebben, maar dat het aan de opleidingen is om ze te vertalen naar en verder uit te werken in hun eigen vakgebied.

De bacheloropleiding Chinastudies heeft zelf vakspecifieke eindkwalificaties geformuleerd die betrekking hebben op:

- taalvaardigheid in het modern Chinees (Mandarijn) en premodern Chinees. Deze taalvaardigheid bestaat uit spreek-, luister-, lees- en schrijfvaardigheid;
- fundamentele kennis van het premoderne en moderne China: de student ontwikkelt een brede blik op China en de regio;
- kennis van en inzicht in door de student gekozen disciplines: hierdoor wordt de brede blik er één met eigen accenten;
- de vaardigheid talig en intercultureel te communiceren in een Chinese omgeving;
- de vaardigheid de disciplinair-methodologische kennis toe te passen;
- de vaardigheid met primaire en secundaire bronnen om te gaan.

De opleiding heeft deze zes hoofdkwalificaties vertaald naar vier leerlijnen die verweven zijn in het curriculum.

De commissie heeft de opleidingsspecifieke eindkwalificaties van de opleiding Chinastudies bestudeerd. Zij concludeert dat de eindkwalificaties aansluiten bij de eisen van het vakgebied en bij het Domeinspecifiek Referentiekader en dat het profiel en de oriëntatie van de opleiding op adequate wijze zijn vertaald in de eindkwalificaties. Daarnaast zijn de eindkwalificaties van het juiste niveau. De eindkwalificaties weerspiegelen de domeinen van de Dublin-descriptoren (kennis en inzicht, toepassen van kennis en inzicht, oordeelsvorming, communicatie en leervaardigheden). Het academische niveau van de opleiding komt tot uitdrukking in de aandacht in de eindkwalificaties voor de kennismaking met en toepassing van wetenschappelijke theorieën en methoden, de multidisciplinaire benadering van het onderzoeksobject, academische vaardigheden en het leren toepassen van onderdelen uit de onderzoekscyclus.

Overwegingen

De commissie concludeert dat het Domeinspecifiek Referentiekader een summier en weinig gedetailleerd beeld schetst van het kennisdomein Chinastudies. Het biedt in de huidige vorm weinig houvast om te verifiëren of de beoogde eindkwalificaties van de bacheloropleiding daadwerkelijk voldoen aan de eisen die vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleidingen. De commissie heeft begrip voor het feit dat het kader weinig richtinggevend is, gezien de diversiteit aan opleidingen die in dit kader worden beschreven. Zij is zich ervan bewust dat er hierdoor een taak voor de opleidingen is weggelegd om het kader nader te concretiseren.

De commissie stelt vast dat de opleiding, in aanvulling op het referentiekader, een breed en solide profiel heeft ontwikkeld waar de commissie positief over is. Het profiel biedt enerzijds diepte door de nadruk op taalverwerving, en anderzijds breedte door het ruime aanbod van specialisatievakken en minder gestandaardiseerde vakken. In het profiel speelt de taalbeheersing een belangrijke rol in het bestuderen van de moderne en premoderne geschiedenis van het land, en bieden de keuzevakken een scala aan verschillende disciplines, onderwerpen en invalshoeken. Deze diepte, breedte en integratie van moderne en premoderne perspectieven wordt door de commissie op prijs gesteld.

De commissie is van oordeel dat de eindkwalificaties van de opleiding in voldoende mate geconcretiseerd zijn en alle relevante aspecten van het vakgebied omvatten. De multi- en interdisciplinaire benadering van Chinastudies en de taalverwerving komen voldoende aan

bod. De eindkwalificaties en het profiel van de bacheloropleiding Chinastudies weerspiegelen het niveau en de oriëntatie van een academische bacheloropleiding.

De commissie komt op basis van deze overweging tot de conclusie dat de eindkwalificaties van de opleiding Chinastudies voldoen aan de eisen die daaraan gesteld worden.

Conclusie

Bacheloropleiding Chinastudies: de commissie beoordeelt Standaard 1 als ‘voldoende’.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Toelichting:

De inhoud en vormgeving van het programma stelt de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen is daarbij essentieel. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving.

Bevindingen

In deze standaard geeft de commissie allereerst inzicht in de inhoud en de opbouw van het curriculum (2.1). Vervolgens gaat zij in op de samenhang van het curriculum en de mate waarin de eindkwalificaties zijn vertaald naar het curriculum (2.2), waarbij zij onder meer de aandacht voor wetenschappelijke vorming en voor de beroepspraktijk onderzoekt. In 2.3 gaat de commissie in op het didactisch concept en de werkvormen, en op de opleidingsspecifieke voorzieningen en ondersteuning. Tot slot stelt de commissie de studeerbaarheid van het curriculum (2.4), het onderwijsgevend personeel (2.5) en de opleidingsspecifieke interne kwaliteitszorg (2.6) aan de orde.

2.1 Curriculum

De commissie heeft het curriculum van de bacheloropleiding Chinastudies bestudeerd. Zij is hierbij uitgegaan van het curriculum van het studiejaar 2012-2013, zoals dit in de studiegids op de website van de opleiding is beschreven. Een overzicht van dat curriculum is opgenomen in Bijlage 4.

Het eerste jaar van het curriculum van de bacheloropleiding Chinastudies bevat 30 EC aan taalverwervingsonderwijs, in de vorm van hoor- en werkcolleges en met aandacht voor modern en premodern Chinees. Daarnaast volgen studenten hoorcolleges over de moderne en premoderne geschiedenis van China (elk 5 EC), een inleiding tot het huidige China met aandacht voor de politiek, economie en maatschappij (5 EC), hoorcolleges area studies in het kader van het facultaire kerncurriculum (5 EC), hoorcolleges over de literatuur en kunst van China (5 EC), en hoorcolleges over de filosofie en religie van China (5 EC). De studenten zijn in het eerste studiejaar verplicht tot deelname aan deze vakken.

Ook in het tweede jaar besteedt de opleiding aandacht aan het verwerven van kennis van de moderne en premoderne Chinese taal. In deze fase biedt het curriculum alleen werkcolleges taalverwerving, waaraan studenten verplicht deelnemen. Het aantal studiepunten voor taalverwerving bedraagt 25 EC: 10 EC in het eerste semester, 15 EC in het tweede. De taalverwervingscolleges modern Chinees zijn opgesplitst in lezen en schrijven, en verstaan en

spreken. Naast de taalverwervingscolleges volgen studenten een reeks hoor- en werkcolleges over het huidige China met aandacht voor politiek, economie en maatschappij (5 EC). Deze serie colleges vormt een vervolg op de gelijknamige colleges uit het eerste jaar. Wederom krijgen studenten hoorcolleges in het kader van het kerncurriculum (5 EC), ditmaal over wetenschapsfilosofie. In het eerste semester van het tweede jaar kiezen studenten voor 5 EC een inhoudelijk college. Zij kunnen kiezen uit Chinese literatuur: Proza & Film, Chinese Economy and Development A, Chinese taalkunde: typologie, Chinese Wereldbeelden: het Daoïsme als religieus verschijnsel, Culture of Tibet. Hiernaast volgen zij één college (5 EC) uit het aanbod van Koreaans, Japans, Zuid-Azië (India en Tibet) en Zuid-Oost Azië (Indonesië) gekozen. In het tweede semester van dit jaar kiezen studenten twee inhoudelijke colleges van ieder 5 EC uit. De vakken waar zij uit kunnen kiezen zijn: International Political Economy of China, Chinese music, Chinees boeddhisme, Chinese literatuur: Theater & Poëzie, Chinese taalkunde: variatie, Modern China: Culturele Antropologie, Wereldbeelden: Gedachtegoed, General Introduction to Art in China. Tevens kiezen studenten één college (5 EC) uit het aanbod van Koreaans, Japans, Zuid-Azië (India en Tibet) en Zuid-Oost Azië (Indonesië).

Het programma van het derde jaar biedt in het eerste en het tweede semester 15 EC vrije keuzeruimte. Het aantal studiepunten dat gereserveerd is voor taalverwerving is teruggelopen naar 15 EC. Deelname aan deze taalverwervingscolleges is nog steeds verplicht, maar studenten kunnen wel het gewenste niveau en richting kiezen. Zo kan een student Integrated Chinese intermediate of advanced kiezen. Studenten die in het tweede semester hun scriptie willen schrijven besluiten daarnaast of zij premodern Chinees of een vak krantenlezen willen volgen (elk 5 EC). Studenten die hun scriptie in het eerste semester schrijven kiezen in het tweede semester tussen drie taalvakken: premodern Chinees, modern Chinees, of modern Chinees vertalen: Chinees-Nederlands. Ook deze taalvakken hebben een studielast van 5 EC. Voor het schrijven van de afstudeerscriptie is in het derde jaar 10 EC gereserveerd. Studenten schrijven hun scriptie in het kader van één van de inhoudelijke colleges. In het eerste semester kunnen studenten kiezen uit de volgende inhoudelijk colleges van 5 EC: Chinese taalkunde: syntaxis, Buitenlandse relaties Han-Song, Film, Regionalism and regionalization in the international relations of East Asia, Art in China, Shop till U drop, Buy till U die – Stedelijke Consumptiecultuur in China, Gender, Culture and the Political in Chinese Women's Literature. In het tweede semester kiezen studenten wederom voor 5 EC een inhoudelijk college. Dit semester kunnen zij kiezen uit: Chinese taalkunde, Critical Approaches International Relations Asia, Heksenjachten, Chinese Economy and Development B, Chinese literatuur, Journalism in China, Visual Political Communication in Modern China.

De commissie heeft op basis van de informatie in de kritische reflectie, het bestudeerde cursusmateriaal en de gesprekken met studenten en docenten vastgesteld dat het curriculum een buitengewone breedte aan onderwerpen en methodologische benaderingen biedt, die bijna niet geëvenaard wordt door andere programma's in Europa (met als mogelijke uitzondering het programma van de School of Oriental and African Studies in London). Alle belangrijke geesteswetenschappelijke en sociaalwetenschappelijke vakken worden volgens de commissie aangeboden. Specialisatievakken, of zelfs minder gestandaardiseerde vakken zoals bijvoorbeeld de vakken Chinese Muziek, Verschillen tussen journalistiek in China en het Westen, Modern Chinees: Weblogs en Shop till U drop, Buy till U die – Stedelijke Consumptiecultuur in China dienen een grote breedte aan interesses van studenten. Bovendien heeft het programma een integratie van moderne en premoderne perspectieven op alle niveaus, waardoor het geheel de indruk wekt van een zeer goed doordacht en internationaal competitief curriculum. Naast de toevoeging van zeer gespecialiseerde onderzoeksvelden, zoals de linguïstiek van klassiek Chinees, of het bestuderen van de Chinese

wet, is er zeer weinig gewenst in de verdere ontwikkeling van het vakkenprogramma. Uit het gesprek met de docenten kon de commissie opmaken dat de docenten goed weten hoe het curriculum in elkaar zit. De commissie vindt dat studenten binnen het brede vakkenaanbod voldoende keuzeruimte hebben.

2.2 Samenhang en eindkwalificaties in het curriculum

De commissie heeft het curriculum van de bacheloropleiding Chinastudies bestudeerd en is nagegaan of er sprake is van samenhang en een logische opbouw. Daarnaast heeft de commissie onderzocht of en op welke wijze de door de opleiding geformuleerde eindkwalificaties vertaald zijn in het curriculum.

Door het curriculum heen maakt de opleiding gebruik van vier leerlijnen:

- taalvaardigheid;
- inhoudelijke kennis van China;
- disciplinaire oriëntatie;
- academische vaardigheden (met de nadruk op schrijfvaardigheid).

In alle jaren van de bacheloropleiding zijn studenten verplicht om deel te nemen aan de taalverwervingscolleges Mandarijn verplicht. Voorafgaand aan het tweede jaar kunnen zij een extracurriculair jaar aan een universiteit in China of Taiwan volgen om hun taalvaardigheid te verbeteren. Dit extracurriculaire jaar telt niet mee in het totaal aantal behaalde studiepunten, maar wordt wel op het diploma vermeld. Zoals ook in de kritische reflectie is te lezen zijn in het eerste en tweede jaar de colleges Premodern Chinees eveneens verplicht. De leerlijn taalvaardigheid draagt bij aan de realisatie van de eindkwalificaties: I Taalvaardigheid in het modern Chinees (Mandarijn) en het premodern Chinees, II Fundamentele kennis van het premoderne en het moderne China (vanaf het tweede jaar), IV De vaardigheid talig en intercultureel te communiceren in een Chinese omgeving.

Uit de kritische reflectie blijkt dat er in het eerste jaar een basis wordt gelegd voor de inhoudelijke kennis van China in twee geschiedeniscolleges (Premoderne Chinese geschiedenis en Moderne Chinese geschiedenis) en drie colleges waarin verschillende vakgebieden en disciplines aan de orde komen (Literatuur & Kunst van China, Filosofie & Religie van China, en Inleiding tot het huidige China A: politiek, economie en maatschappij). In het tweede en derde jaar kunnen studenten kiezen uit een reeks van inhoudelijke colleges. In het tweede jaar volgen zij het inhoudelijke college Inleiding tot het huidige China B: politiek, economie en maatschappij. Bovendien bevordert het taalvaardigheidsonderwijs in het tweede en met name in het derde jaar de inhoudelijke kennis van China. De leerlijn inhoudelijke kennis van China draagt bij aan de realisatie van de eindkwalificaties: II Fundamentele kennis van het premoderne en het moderne China, IV De vaardigheid talig en intercultureel te communiceren in een Chinese omgeving, V De vaardigheid de disciplinaire-methodologische kennis toe te passen.

De leerlijn disciplinaire oriëntatie, zo komt uit de kritische reflectie naar voren, wordt pas in het tweede jaar daadwerkelijk ingezet. Vanaf dit jaar kan de student inhoudelijke vakken kiezen die aansluiten op een disciplinaire specialisatie, zoals taalkunde, geschiedenis of filosofie. Voor zover mogelijk kiezen studenten minimaal één vak per jaar dat aansluit op een disciplinaire specialisatie. De leerlijn disciplinaire oriëntatie draagt bij aan de realisatie van de eindkwalificaties: III Kennis van en inzicht in door de student gekozen disciplines, V De vaardigheid de disciplinaire-methodologische kennis toe te passen.

De leerlijn academische vaardigheden is door het gehele curriculum verweven. Al vanaf het eerste semester in het eerste jaar maken studenten schrijfopdrachten die deel uitmaken van de verplichte en becijferde studieonderdelen. Daarnaast komen mondelinge presentatievaardigheden aan bod in vrijwel alle inhoudelijke vakken in het tweede en derde jaar. Tevens wordt er in deze vakken aandacht besteed aan andere academische vaardigheden zoals het formuleren van vragen en de analytische omgang met bronnen. De leerlijn academische vaardigheden draagt bij aan de realisatie van de eindkwalificaties: III Kennis van en inzicht in door de student gekozen disciplines, V De vaardigheid de disciplinaire-methodologische kennis toe te passen, VI De vaardigheid met primaire en secundaire bronnen om te gaan.

Studenten kunnen vanaf het tweede jaar inhoudelijke vakken kiezen. Binnen deze keuzeruimte moeten studenten kiezen uit één van de speciaal geselecteerde vakken, een zogenaamde ‘restricted optional course’. Door deze ‘restricted optional course’ hebben studenten de ruimte om een vak naar eigen keuze te volgen, maar garandeert het programma tegelijkertijd dat studenten met alle vaardigheden te maken krijgen die nodig zijn om uiteindelijk de eindkwalificaties te behalen. Ook in het tweede semester van het tweede jaar en in het eerste en tweede semester van het derde jaar worden vergelijkbare ‘restricted optional courses’ aangeboden. Pas in het derde jaar is er vrije keuzeruimte die studenten kunnen invullen met een minor of een keuzevak bij een andere discipline of die zij kunnen gebruiken ter oriëntatie op de arbeidsmarkt.

De commissie heeft geconstateerd dat het gebruik van ‘restricted optional courses’ in het curriculum een interessant scala aan keuzemogelijkheden biedt, terwijl de opleiding tegelijkertijd de realisatie van de eindkwalificaties waarborgt. De vormgeving en indeling van de vier leerlijnen levert volgens de commissie genoeg structuur om te voorkomen dat studenten verdwaald raken in het brede spectrum van vakken en zorgt er tevens voor dat de eindkwalificaties in voldoende mate in het curriculum aan de orde komen.

2.3 Didactische visie en voorzieningen

De commissie is nagegaan vanuit welke didactische visie de opleiding het onderwijs verzorgt en of de beschikbare opleidingsspecifieke materiële en personele voorzieningen hiervoor toereikend zijn.

De bacheloropleiding Chinastudies geeft haar onderwijs vorm volgens de onderwijsvisie van de Universiteit Leiden en de Faculteit der Geesteswetenschappen. Volgens het facultaire deel van de kritische reflectie kenmerkt die visie zich door een sterke verwevenheid tussen onderwijs en onderzoek. De docenten zijn ook onderzoekers en vervullen als wetenschapper een voorbeeldfunctie voor studenten. Ze betrekken hun eigen onderzoekspraktijk in het onderwijs dat ze verzorgen. Die onderzoekspraktijk is faculteitsbreed samengevat onder het begrip *Dynamics of Diversity* en biedt “gerichte aandacht voor de mobiliteit van mensen, taal, materiële en immateriële cultuur, en maatschappelijke, religieuze en wijsgerige ideeën en praktijken”. In het rapport *Duurzame geesteswetenschappen* (2008) heeft de faculteit drie doelstellingen verwoord: vernieuwing van het onderwijsaanbod, verjonging van de staf en het versterken van de internationale dimensie van opleidingen. In de bacheloropleidingen worden deze doelstellingen volgens de faculteit zichtbaar in een mondiaal perspectief op het domein van regiostudies en “nadrukkelijk aandacht voor de historische diepte”.

Volgens de kritische reflectie komt in het programma van de bacheloropleiding Chinastudies de verwevenheid van onderzoek en onderwijs op verschillende manieren aan de orde, met name in de inhoudelijke colleges waarin studenten leren kritische vragen te stellen. De docenten die betrokken zijn bij de inhoudelijke colleges zijn actieve onderzoekers die de

colleges in het algemeen laten aansluiten op hun onderzoeksactiviteiten. De verwevenheid van het gevarieerde onderzoek van de docenten in het programma is succesvol, wat volgens de commissie vooral ten goede komt aan de studenten in het tweede en derde jaar.

De commissie is onder de indruk van de mate waarin studenten door docenten worden ondersteund. Uit het gesprek met studenten bleek dat docenten altijd bereid zijn e-mails en vragen te beantwoorden en dat studenten structureel worden geholpen bij alle kritieke curriculaire drempels. Studenten gaven aan dat er goede begeleidingsmogelijkheden zijn, maar dat zij de begeleiding wel zelf actief moeten opzoeken. Zij kunnen ook een beroep doen op een studiecoördinator, die informatie en studieadvies geeft en het onderwijsprogramma coördineert. De studiecoördinatoren binnen de faculteit zijn aangesteld bij de facultaire dienst Onderwijs- en studentenzaken en worden toegewezen aan één of meerdere opleidingen. Hun taken zijn een combinatie van onderwijsorganisatie (opstellen van studiegids en roosters, advisering van de opleidingscommissie en de examencommissie) en studieadvies aan individuele studenten. Studiecoördinatoren hebben diepgaande kennis van de onderwijsprogramma's en korte lijnen met de opleidingscommissie en de examencommissie. Naast studiecoördinatoren zijn er in het eerste studiejaar docent- en studentmentoren. Studentmentoren maken eerstejaars wegwijs binnen de universiteit en bespreken met hun mentorgroepje wekelijks de collegestof. Daarnaast kunnen eerstejaarsstudenten ook bij docentmentoren terecht met inhoudelijke vragen over de studiestof.

Tijdens het gesprek met studenten kwam verder naar voren dat de Chinese bibliotheek, die onderdeel is van de East Asian Library, een belangrijke voorziening is. Zoals in de kritische reflectie is beschreven, omvat de Sinologische collectie van de East Asian Library de grootste collectie boeken, tijdschriften en ander tekstmateriaal over China in Nederland. Volgens de commissie is deze bibliotheek van zeer goede kwaliteit, vergelijkbaar met de bibliotheek in Berkeley en de School of Oriental and African Studies in London. Ondanks het toegenomen gebruik van internet gaan sommige studenten nog steeds naar de bibliotheek. De commissie prijst dit. Naast de bibliotheek maakt de opleiding gebruik van een zelfontwikkeld e-learning taalhulpmiddel (Chineseforyou), dat een nuttig interactief element is in het onderwijs.

2.4 Studeerbaarheid

De kwantitatieve gegevens met betrekking tot instroom, studeerbaarheid en rendementen zijn opgenomen in Bijlage 5.

Instroom

Voor de toelating tot de bacheloropleiding Chinastudies moeten studenten in het bezit zijn van een vwo-diploma, een propedeuse- of eindexamen van een hbo-instelling, of een propedeuse- of eindexamen van een universitaire opleiding. Zoals uit de kwantitatieve gegevens van de VSNU blijkt, schommelt de instroom van de opleiding sinds het studiejaar 2008-2009 rond de 60 per jaar. In de kritische reflectie wordt gesteld dat de instroom gering is in vergelijking met omringende landen, ondanks het feit dat de opleiding meedoet aan alle universitaire programma's die zijn opgezet om nieuwe studenten te werven. De commissie vindt de omvang van de instroom niet problematisch en heeft er vertrouwen in dat de opleiding zich voldoende bewust is van, en waar mogelijk actie onderneemt op, de in- en doorstroomcijfers.

Studielast

Het programma van de bacheloropleiding Chinastudies is in de ogen van de commissie ambitieus, wat leidt tot een hoge werkdruk voor studenten. Dit bleek ook uit het gesprek met de studenten. Zij zijn vaak meer dan 40 uur per week met hun studie bezig. Met name het

taalverwervingsonderwijs blijkt zwaar te zijn. Studenten gaven aan dat het leren van het Mandarijn en Premodern Chinees in elk jaar van hun studie een lastig onderdeel blijft. Hoewel sommige studenten bijbaantjes hebben, gaven anderen aan alleen projectmatige banen van korte duur te hebben of hun werk helemaal opgegeven te hebben om zich volledig aan hun studie te kunnen wijden. De studenten gaven wel aan dat zij van tevoren wisten dat de opleiding intensief zou zijn en dat zij deze studie tegelijkertijd als hobby dienen te beschouwen. De commissie beaamt dat de opleiding een zwaar programma biedt, maar is van mening dat de studielast voor studenten nog wel beheersbaar blijft. De commissie raadt de opleiding wel aan waakzaam te zijn dat de studielast niet nog verder toeneemt.

Studeerbaarheid

De meeste uitval van studenten vindt plaats in het eerste jaar. Hoewel de reden van uitval vaak lastig is vast te stellen, bleek uit het gesprek met docenten dat het programma veel studenten trekt die Chinees als een tweede major volgen. Zij volgen bijvoorbeeld een opleiding economie, maar willen ter aanvulling ook een basiskennis van het Chinees (met name de moderne Chinese taal) opbouwen. Daarom besluiten deze studenten vaak om enkel hun propedeuse in Chinastudies te halen. Uit de kritische reflectie komt ook naar voren dat studenten vaak in het eerste jaar uitvallen omdat zij geen goed beeld hebben van de opleiding op het moment dat zij zich inschrijven. Dit komt met name doordat de studie niet aansluit op een vak dat al op de middelbare school aan de orde is gekomen. Uit de bijlage van de kritische reflectie blijkt dat na het eerste studiejaar gemiddeld 20-30 procent van de studenten bij de opleiding is vertrokken.

Tijdens het gesprek met studenten kwam naar voren dat enkele *native speakers* het eerste jaar dachten dat de opleiding simpel zou zijn, maar dat dit enorm tegenviel. Ook benadrukten studenten dat iedereen zijn of haar eigen problemen in de opleiding tegenkomt. De studieduur is mede afhankelijk van de keuze van de student om al dan niet een jaar in China of Taiwan te verblijven. Uit het gesprek met de docenten bleek dat veel studenten na hun bacheloropleiding doorstromen naar de masteropleiding Azië Studies 120 EC in Leiden of naar een research masteropleiding of een gewone masteropleiding aan een andere Nederlandse of buitenlandse universiteit. De commissie is van mening dat de opleiding studenten goed voorbereidt op de doorstroom naar een masteropleiding.

Internationalisering

Zoals vermeld biedt de opleiding studenten de mogelijkheid om voorafgaand aan het tweede jaar een jaar naar China of Taiwan te gaan. De commissie vindt het spijtig dat dit extracurriculaire jaar niet meetelt in het totaal aantal behaalde studiepunten en enkel op het diploma wordt vermeld. Tijdens het gesprek met docenten kwam naar voren dat de reden hiervoor de complexiteit van het omzetten van in het buitenland behaalde studiepunten naar European Credits (EC) is. In tegenstelling tot taalverwervingsvakken kunnen 'inhoudsvakken' die in het buitenland gevolgd worden in sommige gevallen wel omgezet worden naar EC. Dit wordt alleen gedaan als de examencommissie van mening is dat het buitenlandse vak vergelijkbaar is met een vak dat in Leiden wordt gegeven. De commissie is van mening dat het voor studenten van belang is om tijdens de opleiding langere tijd in het buitenland door te brengen en raadt de opleiding aan om deze buitenlandervaring als een verplicht onderdeel in het curriculum op te nemen, waardoor de behaalde studiepunten wel mee kunnen tellen.

Om met de niveaoverschillen tussen studenten die wel naar het buitenland zijn geweest en studenten die in Leiden zijn gebleven om te gaan, biedt het programma twee moeilijkheidsgraden aangeboden in het taalonderwijs: *advanced* (voor de studenten die naar China of Taiwan zijn geweest), en *mediate* (voor studenten die in Leiden zijn gebleven). In de

advanced lessen wordt extra materiaal behandeld. Hoewel de commissie voor het bezoek aan Leiden vraagtekens plaatste bij de beschrijving van dit niveauverschil in de kritische reflectie, bleek uit de gesprekken met studenten en docenten dat dit verschil niet als een probleem wordt ervaren. Zelfs het niveauverschil tussen *native speakers* en niet-*native speakers* in het eerste jaar wordt niet als problematisch beschouwd.

Tijdens het bezoek meldden studenten dat zij, wanneer zij iets aan de opleiding zouden kunnen veranderen, het aantal beschikbare beurzen voor studie in het buitenland zouden vergroten. Studenten zijn zich ervan bewust dat de buitenlandervaring een positief effect heeft op de kennis en beheersing van de taal. De commissie is het met de studenten eens dat een buitenlandervaring een positief effect heeft en zou graag zien dat dit een verplicht onderdeel in het curriculum zou zijn.

2.5 Onderwijspersoneel

Kwaliteit onderwijspersoneel

De kritische reflectie bevat een overzicht van de docenten die een bijdrage leveren aan de opleiding. Dat overzicht bevat de naam, de functie, de totale omvang van de aanstelling, de omvang van de onderwijsaanstelling en het inhoudelijke expertisegebied van elke docent. Daarnaast bevat de kritische reflectie een overzicht dat laat zien welke expertisegebieden en disciplines (premodern China, modern China, literatuur, taalkunde, taal) de staf beheerst. Naast een eigen docententeam dat primair bij de realisatie van het programma betrokken is, doet de opleiding ook een beroep op collega's van andere opleidingen in Leiden, zoals bijvoorbeeld docenten van de bacheloropleiding Zuid- en Zuidoost Azië, die ook colleges verzorgen. Tevens zijn er, zo staat in de kritische reflectie, jaarlijks vier taaldocenten uit China en Taiwan, worden er taalcolleges gegeven door studentassistenten, en is er een jaarlijks college dat door een gasthoogleraar uit Taiwan wordt gegeven.

De commissie is zeer positief over de kwaliteit van de onderwijs- en onderzoeksvaardigheden van de docenten. Uit het gesprek met de studenten bleek dat de docenten zeer goed benaderbaar zijn en dat de studenten dit zeer op prijs stellen. Hoewel de studenten aangaven dat sommige docenten beter uitleg geven dan andere, is de commissie van mening dat de samenstelling van de staf als geheel goed is. De docenten die betrokken zijn bij de inhoudelijke colleges zijn actieve onderzoekers, die de colleges over het algemeen laten aansluiten op hun eigen onderzoek. Enkele docenten hebben Veni-subsidies ontvangen, zo blijkt uit de kritische reflectie. Wanneer docenten afwezig zijn in verband met onderzoeksactiviteiten, draagt de opleiding zorg voor vervanging dan wel voor het verplaatsen van colleges.

Kwantiteit onderwijspersoneel

De staf-studentratio voor de bacheloropleiding Chinastudies is 1:22. Tijdens het bezoek hebben studenten geen problemen vermeld met betrekking tot het aantal contacturen. Zij zijn juist tevreden over de manier waarop zij docenten kunnen benaderen en om ondersteuning kunnen vragen. De commissie heeft geconstateerd dat het aantal docenten door de studenten als voldoende wordt ervaren en is het hiermee eens. Zij heeft vastgesteld dat het aantal contacturen in de loop van het programma afneemt, van 16 in het eerste jaar en 14 in het tweede jaar tot gemiddeld 13 in het derde jaar. De commissie vindt het aantal contacturen adequaat.

2.6 Opleidingsspecifieke kwaliteitszorg

De commissie heeft het functioneren van de opleidingsspecifieke kwaliteitszorg onderzocht. Zij is hierbij onder andere nagegaan of de evaluatiecyclus adequaat functioneert en of de opleidingscommissie (oc), docenten en studenten betrokken worden bij het evalueren en het verbeteren van de kwaliteit van het onderwijs.

Uit de gesprekken met de student- en de docentleden van de opleidingscommissie heeft de commissie opgemaakt dat cursussen door middel van een gestandaardiseerd evaluatieformulier geëvalueerd worden. Zoals in de kritische reflectie staat beschreven worden de evaluaties, eventueel met aanbevelingen, door de opleidingscommissie aan de voorzitter van het opleidingsbestuur verzonden. De voorzitter van het opleidingsbestuur stuurt deze vervolgens door naar de verantwoordelijke hoogleraar die eventuele problemen met de desbetreffende docent(en) bespreekt. De verantwoordelijke hoogleraar rapporteert het gesprek met de desbetreffende docent(en) terug aan de opleidingscommissie en het opleidingsbestuur. Hoewel de commissie deze procedure waardeert en de kwaliteit van de evaluaties adequaat vindt, raadt zij de opleidingscommissie aan om het tijdstip van de evaluaties te herzien. Uit de gesprekken kwam naar voren dat studenten in de laatste vijftien minuten van het laatste college het evaluatieformulier van een cursus invullen. Hierdoor vullen veel studenten de evaluaties niet zorgvuldig in: zij willen snel de collegezaal verlaten. Dit maakt het voor de studentleden van de opleidingscommissie lastig om de evaluaties te verwerken en nuttige feedback te leveren.

De studentleden voor de opleidingscommissie worden voorgedragen door andere studenten. De docentleden worden door het hoofd van het departement gevraagd om deel te nemen. Om de balans tussen student- en docentleden te bewaren is de secretaris van de opleidingscommissie een studentlid. De terugkoppeling van informatie naar studenten en docenten vindt in het algemeen op een tamelijk informele manier plaats. Wel wordt er jaarlijks een studentenforum georganiseerd waarop overleg plaatsvindt over het onderwijsprogramma als geheel en over individuele onderdelen van het programma. Zoals in de kritische reflectie staat beschreven nodigen de opleidingscommissie en de studievereniging SVS de staf en het opleidingsbestuur uit voor dit forum. Tijdens de bijeenkomst kunnen studenten aangeven wat er goed gaat en wat in hun ogen de knelpunten in het programma zijn. Verder kunnen studenten het hele jaar door de opleidingscommissie benaderen via een speciaal e-mailadres. De opleidingscommissie heeft geen geïnstitutionaliseerde manier van samenkomen en discussiëren of een duidelijk geformuleerde visie op het programma. Desondanks lijkt de opleidingscommissie naar het oordeel van de commissie toch adequaat te functioneren. Toen de studenten vonden dat de opgegeven hoeveelheid literatuur uit balans was is dit bijvoorbeeld via de opleidingscommissie aan de orde gesteld en door de opleiding aangepast.

Hoewel de commissie vertrouwen heeft in het vermogen van de opleidingscommissie om problemen in het curriculum via evaluaties op te merken en aan te kaarten bij het bestuur en de docenten, is zij ook van mening dat de houding van de opleidingscommissie voornamelijk reactief is. De commissie heeft tijdens de gesprekken of in de documentatie niet kunnen vaststellen dat de opleidingscommissie ook actief naar onderwijsbeleid of het curriculum als geheel kijkt.

Overwegingen

De commissie heeft het curriculum van de bacheloropleiding Chinastudies bestudeerd en concludeert dat het een goede en logische samenhang vertoont en dat het duidelijk afgeleid is van de beoogde eindkwalificaties van de opleiding. Volgens de commissie bieden het

curriculum als geheel en het cursusmateriaal van de verschillende onderdelen een buitengewone breedte aan onderwerpen en methodologische benaderingen, die bijna niet geëvenaard wordt door andere programma's in Europa. Deze breedte komt met name tot stand door de keuzemogelijkheden binnen de inhoudelijke vakken, die specialisatievakken en ook minder gestandaardiseerde vakken omvatten. Bovendien worden volgens de commissie alle belangrijke geesteswetenschappelijke en sociaalwetenschappelijke vakken in het curriculum aangereikt. De indeling van de vier leerlijnen biedt de structuur die noodzakelijk is om te voorkomen dat studenten verdwaald raken in de breedte van het programma. De commissie is zeer tevreden over de integratie van moderne en premoderne perspectieven op alle niveaus en meent dat de verwevenheid van onderzoek in het programma terecht vooral ten goede komt aan studenten in het tweede en derde jaar.

De verwevenheid van onderwijs en onderzoek in het curriculum is volgens de commissie goed in balans. Met name bij de inhoudelijke colleges komt deze verwevenheid goed tot haar recht: de docenten die deze colleges geven, zijn actieve onderzoekers die de colleges in het algemeen goed laten aansluiten op hun eigen onderzoeksactiviteiten.

Hoewel de commissie voorafgaand aan het bezoek enigszins sceptisch was over de manier waarop er in de opleiding wordt omgegaan met niveauverschillen als gevolg van buitenlandervaring en tussen *native speakers* en *niet-native speakers*, heeft zij tijdens het bezoek kunnen concluderen dat de niveauverschillen op adequate wijze in het curriculum verwerkt zijn. De moeilijkheidsgraden *advanced* en *mediate* in het taalonderwijs lijken op de juiste wijze in het curriculum te zijn ingebouwd, en leiden, voor zover de commissie dit heeft kunnen constateren, niet tot frictie tussen studenten van verschillende taalniveaus.

De commissie is zeer positief over het gebruik van de Chinese bibliotheek, die onderdeel is van de East Asian Library. Tevens prijst zij de ontwikkeling en het gebruik van het e-learning taalhulpmiddel Chinese4you.

De commissie beaamt dat de werkdruk voor studenten hoog is, maar beschouwt het gehele programma als beheersbaar. De commissie raadt de opleiding wel aan waakzaam te zijn dat de studielast niet nog verder toeneemt.

De commissie is zeer te spreken over de kwaliteit van de onderwijs- en onderzoeksvaardigheden van de docenten die bijdragen aan de opleiding. De commissie vindt dat de opleiding beschikt over voldoende personeel en dat de staf-studentratio adequaat is. Met uitzondering van de taaldocenten zijn alle docenten actieve onderzoekers. De commissie heeft veel waardering voor de korte lijnen tussen docenten en studenten.

De commissie heeft waardering voor de gestandaardiseerde cursusevaluaties en de manier waarop deze verwerkt worden, maar adviseert de opleidingscommissie het tijdstip van het uitdelen van de evaluatieformulieren te herzien. Bovendien raadt de commissie de opleidingscommissie aan om een actievere houding aan te nemen, en zich ook bezig te houden met beleidsplannen en de samenhang en opbouw van het curriculum.

De commissie komt op grond van bovenstaande overwegingen tot de conclusie dat de onderwijsleeromgeving die de bacheloropleiding Chinastudies biedt, goed is.

Conclusie

Bacheloropleiding Chinastudies: de commissie beoordeelt Standaard 2 als 'goed'.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting:

Het gerealiseerde niveau blijkt uit de tussentijdse en afsluitende toetsen, de afstudeerwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren. De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk.

Bevindingen

In deze standaard beschrijft de commissie haar bevindingen ten aanzien van het systeem van toetsing en beoordeling, inclusief het functioneren van de examencommissie, (3.1) en beantwoordt zij vervolgens de vraag of studenten de beoogde eindkwalificaties van de opleiding realiseren (3.2).

3.1 Het systeem van toetsing en beoordeling

Toetsbeleid, toetsvormen en procedures rondom toetsing

De commissie is nagegaan of de opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing. Zij heeft gekeken naar het facultaire toetsbeleid, de toetsvormen en procedures die de opleiding hanteert, in het bijzonder de procedure voor de beoordeling van de scriptie, en het functioneren van de examencommissie.

De facultaire kritische reflectie vermeldt dat de faculteit in het voorjaar van 2012 een beleidsnotitie heeft opgesteld waarin een aantal maatregelen met betrekking tot toetsbeleid en toetsprocedures is opgenomen, die (waar dat nog niet het geval was) door opleidingen moesten worden geïmplementeerd. Deze beleidsnotitie sluit aan bij het toetsbeleid van de Universiteit Leiden, dat in de kritische reflectie voor de instellingstoets 2012 is beschreven. De maatregelen in deze notitie betroffen onder meer: het opstellen van een toetsplan voor iedere opleiding; het instellen van een tweede onafhankelijke beoordelaar; het gebruiken van een standaard beoordelingsformulier; het hanteren van meerdere toetsmomenten binnen een cursus; peer review van tentamens en antwoordmodellen door collega-examinatoren; en het formuleren van passende beoordelingscriteria. Hoewel deze maatregelen volgens de beleidsnotitie bij een groot deel van de opleidingen in 2012 al waren ingevoerd, is faculteitsbrede invoering en uniformering voorzien voor het studiejaar 2013-2014.

De commissie heeft onderzocht welke toetsprocedures en toetsvormen er in de bacheloropleiding Chinastudies worden gehanteerd en welke van de bovenstaande maatregelen hier al zijn ingevoerd

De examencommissie van de bacheloropleiding Chinastudies, die uit drie personen bestaat, ziet toe op de uitvoering van het toetsbeleid en bewaakt tevens de kwaliteit van de toetsen. De examencommissie komt elke week bijeen om de kwaliteit van de toetsing en de beoordeling te bewaken. Zij doet elk jaar verslag van haar werkzaamheden.

Volgens de facultaire beleidsnotitie wordt er bij het voorkomen en opsporen van plagiaat gebruik gemaakt van het programma *SafeAssign* en is het de bedoeling dat opleidingen met ingang van het studiejaar 2012-2013 alle scripties met *SafeAssign* controleren. Tijdens het gesprek met de examencommissies binnen het subcluster bleek echter dat *SafeAssign* niet altijd goed werkt. Wel gaven de examencommissies aan dat zij vermoedens over plagiaat doorspelen naar het facultaire niveau, waar het probleem verder wordt afgehandeld. De

commissie adviseert de examencommissies om alert te blijven op plagiaat bij zowel werkstukken als eindwerken en softwareproblemen op facultair niveau aan te kaarten. Daarnaast is de commissie van mening dat de examencommissies niet alleen op software moeten vertrouwen om plagiaat vast te stellen, maar ook gebruik moeten maken van ervaren lezers die letten op de stilistische kenmerken van de tekst. Uit de gesprekken bleek overigens ook dat de software die wordt gebruikt door studenten om zich in te schrijven voor vakken (uSis) als zeer slecht wordt ervaren.

Op aandringen van de vorige visitatiecommissie heeft de examencommissie nieuwe, uniforme beoordelingsformulieren ingevoerd. Omdat de meeste docenten al gewend waren aan het gebruik van beoordelingsformulieren hoefden zij niet echt te wennen aan de nieuwe, gestandaardiseerde beoordelingsformulieren. Uit het gesprek met studenten bleek inderdaad dat deze beoordelingsformulieren worden gebruikt bij de beoordeling van bijvoorbeeld papers en scripties. De commissie constateert dat het niet altijd duidelijk is aan wie het beoordelingsformulier gericht is: aan de student of aan de leden van een eventuele visitatiecommissie. In de ogen van de commissie zou het formulier in de eerste plaats aan de student gericht moeten zijn. De commissie waardeert het dat er regelmatig uitgebreidere, persoonlijke feedback wordt gegeven op de eerste versie van een paper, maar wijst erop dat een beoordelingsformulier voor studenten ook een zeer nuttige vorm van feedback is.

Zoals al eerder vermeld draagt de examencommissie ook zorg voor het omzetten van in het buitenland behaalde studiepunten naar European Credits (EC). Slechts in enkele gevallen zet de examencommissie studiepunten om. Als de student studiemateriaal meeneemt en aan de examencommissie kan aantonen dat dit gelijkwaardig is aan het materiaal dat voor een vak in Leiden wordt gebruikt, dan kan de examencommissie daar studiepunten aan toekennen. De commissie begrijpt dat de omrekening van studiepunten lastig kan zijn, maar onderstreept het belang van de buitenlandervaring en is van mening dat hier waar mogelijk ook studiepunten tegenover dienen te staan. Ze adviseert de opleiding te onderzoeken of er eventueel vaste samenwerking met een buitenlandse universiteit mogelijk is, waardoor in het buitenland behaalde studiepunten wel omgerekend kunnen worden naar EC.

Toetsvormen

De commissie heeft tijdens de visitatie inzage gehad in divers toetsmateriaal. De commissie heeft op basis daarvan vastgesteld dat de wijze van toetsing aansluit op de leerdoelen van de cursus. De commissie is zeer tevreden over de grote variatie in de gebruikte toetsvormen. Uit het gesprek met studenten kwam naar voren dat er gebruik wordt gemaakt van multiple choice, mondelinge toetsen, luistertoetsen, presentaties, papers en referaten. In de kritische reflectie is te lezen dat er in het taalvaardigheidsonderwijs vooral gebruik wordt gemaakt van schriftelijke en mondelinge tentamens. Spreekvaardigheid en luistervaardigheid worden tijdens college of in een tentamensetting getoetst. In de werkgroepen doen studenten ook praktische zoek- en onderzoeksopdrachten, waarvan zij een deel in groepsverband uitvoeren.

Scriptieprocedure

Zoals in de kritische reflectie is beschreven, is het bacheloreindwerkstuk ingebed in het kader van een derdejaars werkgroep. Hierdoor schrijven studenten hun eindwerk over een onderwerp waar ze een nauw verwante collegereeks over volgen. Hierdoor worden zij wekelijks geconfronteerd met relevante literatuur en discussie. De studenten gaven tijdens het gesprek met de commissie aan dat het schrijven van papers tijdens de bacheloropleiding een goede training is naar het schrijven van een eindwerk.

De commissie stelt ook vast dat de multidisciplinariteit van het profiel van de opleiding wel in de colleges, maar niet in alle eindwerken tot uitdrukking komt. Zij heeft er begrip voor dat niet alle studenten al in staat zijn om interdisciplinariteit in het eindwerk te integreren. Doordat het schrijven van het eindwerk aan een vak gekoppeld is, is deze interdisciplinariteit door de opleiding moeilijker te waarborgen. Interdisciplinariteit is overigens niet één van de omschreven eindkwalificaties, wel wordt van studenten verwacht dat zij een eigen disciplinair accent kunnen leggen aan het einde van de opleiding.

Sommige docenten moeten grotere aantallen studenten begeleiden bij het schrijven van hun eindwerk dan anderen. Dat komt door de keuze van het onderwerp. Het maximale aantal studenten dat een docent begeleidt is ongeveer veertien per jaar. Een betere spreiding van studenten over docenten is moeilijk te realiseren, de docenten willen de keuzevrijheid van het onderwerp behouden. Om de spreiding toch optimaal te houden, mogen studenten hun eindwerk ook schrijven bij een docent die niet in het derde jaar les geeft.

Volgens de docenten heeft het Leiden University Institute for Area Studies (LIAS) bepaald dat er acht uur beschikbaar is voor de begeleiding van een student bij het schrijven van een scriptie. Deze norm wordt echter zeer vaak overschreden. Bovendien vinden docenten het vervelend dat zij aan het eind verplicht zijn om beoordelingsformulieren in te vullen terwijl zij veel liever al tijdens het proces zelf feedback geven en veel studenten de beoordelingsformulieren nooit komen ophalen. De commissie adviseert de examencommissie om op dit punt actie te ondernemen, bijvoorbeeld door te bewerkstelligen dat de beoordelingsformulieren in fasen worden ingevuld en dat studenten verplicht zijn een formulier op te halen of in te leveren bij de aanvraag voor het afstuderen.

De commissie stelt vast dat de begeleiding en becijfering van de scripties adequaat is, maar raadt de examencommissie aan om de beoordelingsformulieren duidelijk aan studenten te richten.

Functioneren examencommissie

Met ingang van het studiejaar 2012-2013 is volgens de eerder genoemde beleidsnotitie het aantal examencommissies binnen de Faculteit der Geesteswetenschappen teruggebracht van 35 naar 25 en zijn de eerste stappen gezet om de verantwoordelijkheid van de examencommissies voor de kwaliteitsborging van toetsing in te vullen. Er is binnen de faculteit gesproken over de mogelijkheid om het aantal examencommissies verder te verkleinen. Wanneer dat gedaan wordt, is het volgens de faculteit niet uitgesloten dat de voorzitter van een examencommissie onvoldoende bekend en vertrouwd is met een opleiding waarover de commissie besluiten moet nemen. Daarom heeft de faculteit besloten het aantal examencommissies niet verder te reduceren.

De commissie heeft tijdens het visitatiebezoek per subcluster met de examencommissies gesproken en inzage gekregen in de notulen van de verschillende commissies. In de bijeenkomst met de examencommissies uit het subcluster gaven de voorzitters aan dat de commissies aanvankelijk wachtten op instructies vanuit de faculteit over wat er precies van hun verwacht werd. De faculteit probeerde op haar beurt consensus te bereiken met de verschillende examencommissies. Dat proces heeft veel tijd in beslag genomen. De visitatiecommissie constateert dat de examencommissies in de afgelopen twee jaar te veel een afwachtende houding hebben aangenomen.

Volgens de beleidsnotitie heeft het faculteitsbestuur eind 2012 besloten om een ambtelijk secretariaat ter ondersteuning van de examencommissies in te richten. Op het moment van

schrijven van deze notitie bevond dit project zich in een eerste fase gericht op een verkenning van specifieke behoeften. Tijdens het visitatiebezoek uitten de voorzitters van de examencommissie zich positief over dit ambtelijk secretariaat. De commissie stelt vast dat de faculteit voldoende aandacht heeft voor de toegenomen werkdruk van examencommissies en maatregelen neemt om deze te verminderen.

3.2 Gerealiseerde eindkwalificaties

Om zich een oordeel te kunnen vormen over het eindniveau van de studenten heeft de commissie voor de bacheloropleiding Chinastudies vier eindwerken opgevraagd (zie Bijlage 7). Bij het selecteren van deze eindwerken is rekening gehouden met een spreiding van cijfers (lage, gemiddelde en hoge cijfers) en begeleiders.

De eindwerken laten naar het oordeel van de commissie goed zien dat studenten de eindkwalificaties van de opleiding verwerven. De commissie constateerde een zekere variatie in de kwaliteit van de eindwerken. Hoewel de studenten een voorkeur hebben voor modern Chinese onderwerpen, is de kwaliteit van eindwerken die premoderne onderwerpen behandelen in de ogen van de commissie over het algemeen iets hoger. Het viel de commissie op dat sommige studenten alleen de Engelstalige en Nederlandstalige bronnen opsommen en geen expliciete methodologische beschrijving toevoegen. De meeste studenten behandelen methodologische principes aan de hand van een standaard methodologieboek, wat resulteert in enigszins stijve en formele scripties. Bij sommige eindwerken ontbrak het bewijs van kennis van de Chinese taal. Desalniettemin stelt de commissie vast dat de beoordeling adequaat is en dat de beste scripties serieuze onderzoeksprestaties tonen die, na enkele kleine wijzigingen, geschikt zouden zijn voor publicatie in wetenschappelijke tijdschriften. Dit is zeer uitzonderlijk voor bacheloreindwerken en toont aan dat de eindkwalificaties niet alleen gemiddeld genomen worden behaald, maar in enkele gevallen zelfs duidelijk voorbij worden gestreefd. Afgestudeerden van de bacheloropleiding Chinastudies zijn daarmee goed gekwalificeerd om onderzoekgerichte of vakgerichte masteropleidingen te volgen in Nederland of het buitenland. Bovendien zijn zij ook voldoende bekwaam om de beroepspraktijk te betreden. Met name banen die taalkundige competentie, analytische vaardigheden of een breedte aan historische of culturele kennis vereisen zijn volgens de commissie geschikt.

Ook uit de gesprekken kwam naar voren dat de bacheloropleiding Chinastudies studenten goed voorbereidt op een vervolgopleiding op masterniveau. Veel studenten willen na een masteropleiding gaan werken. Sommigen zijn al direct na de bacheloropleiding naar China gegaan voor werk. Zoals ook in de kritische reflectie goed is beschreven, gaat het overgrote deel van de studenten na de bacheloropleiding Chinastudies door met een masteropleiding in binnen- of buitenland. Volgens de commissie is dit een goede graadmeter voor het gerealiseerde eindniveau.

Overwegingen

De commissie is nagegaan of de opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en beoordeling en of studenten de beoogde eindkwalificaties realiseren. Zij heeft vastgesteld dat de bacheloropleiding Chinastudies beschikt over een adequaat toetsbeleid, dat op de juiste wijze wordt uitgevoerd door de examencommissie. Hoewel de relatie tussen faculteit en examencommissie een tijd lang niet duidelijk leek te zijn, heeft de commissie er vertrouwen in dat de examencommissie haar taken adequaat zal uitvoeren, onder meer door de aanstelling van een ambtelijk secretaris. De commissie is tevreden over de grote variatie in toetsvormen en over de toetsingsprocedures, inclusief de scriptieprocedure. De commissie is met name onder de indruk van het wetenschappelijke niveau van enkele als zeer goed beoordeelde

eindwerken, en is van oordeel dat een aantal eindwerken, na enkele kleine wijzigingen, geschikt is voor publicatie in wetenschappelijke tijdschriften. De commissie is van mening dat het niveau van de eindwerken, maar ook de uitstroom aantoont dat de bacheloropleiding Chinastudies van goede kwaliteit is.

De commissie komt op grond van bovenstaande overwegingen tot de conclusie dat de toetsing en het gerealiseerd niveau van de bacheloropleiding Chinastudies goed is.

Conclusie

Bacheloropleiding Chinastudies: de commissie beoordeelt Standaard 3 als ‘goed’.

Algemeen eindoordeel

De commissie komt op basis van het bestudeerde materiaal en de tijdens het visitatiebezoek gevoerde gesprekken tot de conclusie dat de bacheloropleiding Chinastudies op twee van de drie standaarden (namelijk de standaarden die betrekking hebben op de onderwijsleeromgeving en de toetsing en het gerealiseerd niveau) de criteria voor basiskwaliteit duidelijk en systematisch overstijgt. De commissie beoordeelt de opleiding daarom als ‘goed’.

Conclusie

De commissie beoordeelt de *bacheloropleiding Chinastudies* als ‘goed’.

IV: Bacheloropleiding Zuid- en Zuidoost-Aziëstudies

Samenvattend oordeel van de commissie

Dit samenvattend oordeel geeft de bevindingen en overwegingen weer van de commissie Regiostudies over de bacheloropleiding Zuid- en Zuidoost-Aziëstudies van de Universiteit Leiden. De commissie baseert haar oordeel op informatie uit de kritische reflectie van de opleiding, aanvullende informatie naar aanleiding van vooraf geformuleerde vragen, informatie uit de gesprekken tijdens het bezoek, de geselecteerde eindwerkstukken en de documenten die tijdens het bezoek ter inzage beschikbaar waren. De commissie heeft voor de opleiding zowel positieve aspecten opgemerkt als verbeterpunten gesignaleerd. Na deze tegen elkaar te hebben afgewogen, concludeert de commissie dat de opleiding voldoet aan de eisen voor basiskwaliteit die een voorwaarde zijn voor heraccreditatie.

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De commissie heeft het Domeinspecifiek Referentiekader bestudeerd en vastgesteld dat dit van internationaal vergelijkbaar niveau is. Zij is van mening dat het kader een breed en daardoor weinig richtinggevend karakter heeft, maar heeft hier begrip voor aangezien het kader is bedoeld voor uiteenlopende opleidingen met een eigen profiel en oriëntatie.

De commissie is van oordeel dat de eindkwalificaties van de bacheloroopleiding Zuid- en Zuidoost-Aziëstudies in voldoende mate geconcretiseerd zijn en dat ze aansluiten bij de eisen die het vakgebied daaraan stelt. Het niveau en de oriëntatie van de eindkwalificaties passen bij een academische bacheloropleiding.

De commissie is wel van oordeel dat het profiel van de bacheloropleiding sterker zou moeten worden vormgegeven. Een duidelijk profiel kan helpen om meer (buitenlandse) studenten te trekken. Het is van belang dat studenten zich bewust zijn van de onderscheidende factoren (bijv. de nadruk op taal, de goede naam en contacten van de Universiteit Leiden en de unieke voorzieningen) van hun opleiding. De commissie is positief over het voornemen van de opleiding om vanaf 2013-2014 een volledig Engelstalig programma aan te bieden, daar dit volgens de commissie beter aansluit op de eisen van de internationale arbeidsmarkt.

De commissie beoordeelt Standaard 1 als ‘voldoende’.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

De commissie heeft het programma van de bacheloropleiding Zuid- en Zuidoost Aziëstudies bestudeerd en constateert dat de opleiding een programma aanbiedt waarin het draait om een combinatie van taal- en regiokennis. De opleiding slaagt er in haar ambities te vertalen in het programma, dat breed is en daardoor studenten de kans geeft eigen accenten te leggen. De commissie stelt vast dat alle eindkwalificaties in het programma voorkomen, en dat in het programma een verschuiving van het verwerven en toepassen van kennis en inzicht naar communicatie, oordeelsvorming en leervaardigheid te zien is. De commissie vindt wel dat academische schrijfvaardigheid blijvende aandacht verdient en raadt de commissie aan om na te gaan of de onderzoeksseminars hiervoor voldoende gelegenheid geven. De commissie stelt vast dat veel aandacht gaat naar de regio's van de voormalige bacheloropleidingen, en dat vanaf het tweede jaar weinig regio-overstijgende vakken aangeboden worden. De commissie vindt het belangrijk dat de opleiding ernaar streeft meer aandacht te besteden aan het overkoepelende perspectief op heel Zuid- en Zuidoost-Azië.

De onderwijsleeromgeving ondersteunt studenten en daagt hen voldoende uit. De gehanteerde onderwijsmethoden sluiten aan bij de leerdoelen van de curussen en de bibliotheekcollecties zijn zeer goed. De commissie is zeer positief over de tweewekelijkse

nieuwsbrief voor studenten. De studiebegeleiding lijkt in orde, maar heeft wel enige formalisering nodig.

De staf is deskundig en in omvang voldoende. Zowel staf als studenten zijn voldoende betrokken bij de evaluatie van het curriculum, maar de respons op evaluaties mag omhoog. De opleidingscommissie wordt aanbevolen een minder afwachtende houding aannemen, en zich niet alleen met cursussen maar ook met het gehele curriculum en de organisatie van de opleiding bezighouden.

De commissie beoordeelt Standaard 2 als ‘voldoende’.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De commissie heeft vastgesteld dat de toetsen die zij bestudeerd heeft van voldoende niveau en voldoende gevarieerd zijn, en aansluiten op de beoogde leerdoelen van de verschillende onderdelen en op de eindkwalificaties van de opleiding als geheel. Op basis van verschillende tentamens en eindwerken constateert de commissie dat het gerealiseerde eindniveau van de studenten voldoende is. De commissie kon zich in grote lijnen vinden in de beoordeling van de bestudeerde bachelorscripties. Dat studenten zonder problemen doorstromen naar een masteropleiding of baan is een laatste indicator voor een voldoende gerealiseerd eindniveau.

De commissie is kritisch over een aantal formele aspecten van het systeem van toetsing en beoordeling, maar stelt vast dat er adequate maatregelen genomen zijn, en dat de nieuwe examencommissie Aziëstudies op de goede weg is. Het verheugt de commissie dat de faculteit aandacht besteedt aan de toetsende rol van de examencommissie. De commissie is positief over het voornemen een ambtelijk secretaris aan te stellen voor de examencommissies.

De commissie beoordeelt Standaard 3 als ‘voldoende’.

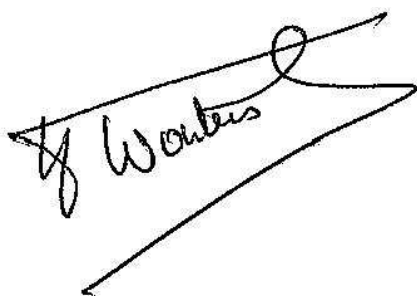
De commissie beoordeelt de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling als volgt:

Bacheloropleiding Zuid- en Zuidoost-Aziëstudies:

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties	voldoende
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	voldoende
Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	voldoende
Algemeen eindoordeel	voldoende

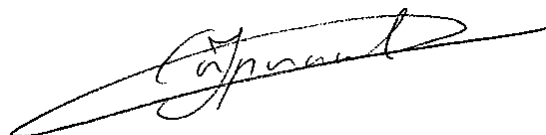
De voorzitter en de secretaris van de commissie verklaren hierbij dat alle leden van de commissie kennis hebben genomen van dit rapport en instemmen met de hierin vastgestelde oordelen. Zij verklaren ook dat de beoordeling in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Datum: 1 april 2014

Prof. dr. A. Wouters
voorzitter

Dr. J. Corporaal
secretaris

Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling

---

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting:

De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau en oriëntatie (bachelor of master; hbo of wo) binnen het Nederlandse kwalificatieraamwerk. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

Bevindingen

In deze standaard beschrijft de commissie allereerst haar bevindingen ten aanzien van het landelijk vastgestelde Domeinspecifiek Referentiekader (1.1). Vervolgens gaat zij in op het profiel en de oriëntatie (1.2) en (het niveau van) de eindkwalificaties (1.3) van de bacheloropleiding Zuid- en Zuidoost-Aziëstudies.

1.1 Domeinspecifiek Referentiekader

De instellingen die deelnemen aan de clustervisitatie Regiostudies hebben gezamenlijk een Domeinspecifiek Referentiekader (hierna: het kader) opgesteld (zie Bijlage 2). Dit kader is bedoeld voor de bachelor- en masteropleidingen die in het kader van de landelijke onderwijsvisitatie Regiostudies worden beoordeeld. Het betreft hier de beoordeling van de bachelor- en masteropleidingen Griekse en Latijnse Taal en Cultuur, Oudheidstudies en de diverse opleidingen die vallen onder regiostudies met betrekking tot Oost-Europa, het Midden-Oosten, Azië, Afrika en Noord-, Midden- en Zuid-Amerika. Omdat het spectrum van deze opleidingen zo breed is, hebben de opleidingen gekozen voor een niet-prescriptief referentiekader. Dit biedt ruimte voor opleidingen om eigen keuzen te maken en accenten te leggen al naar gelang hun profiel en oriëntatie.

Het Domeinspecifiek Referentiekader Regiostudies voorziet in algemeen geformuleerde doelstellingen die vertaald zijn in eindkwalificaties voor zowel de bachelor- als de masteropleidingen. Deze doelstellingen en eindkwalificaties zijn gerelateerd aan de meest prominente aspecten die in meer of mindere mate in de opleidingen aan de orde komen. Deze aspecten zijn Taalvaardigheid, Taalkunde, Letterkunde, Cultuurkunde, Geschiedenis, Sociale wetenschappen, Wetenschapsbeoefening en bijbehorende onderzoeksvaardigheden en Algemene wetenschappelijke vorming. De eindkwalificaties in het kader zijn eveneens gerelateerd aan de Dublin-descriptoren. De eindkwalificaties van de bacheloropleiding verwoorden de doelstelling dat afgestudeerde bachelorstudenten gekwalificeerd zijn voor een masteropleiding, die van de masteropleiding dat afgestudeerde masterstudenten gekwalificeerd zijn voor een postdoctorale opleiding.

De commissie heeft het Domeinspecifiek Referentiekader bestudeerd. Zij heeft gezien dat bij het opstellen van het referentiekader gebruik is gemaakt van referentiekaders van collega's in het buitenland, vooral van de benchmarks van de Quality Assurance Agency (uit het Verenigd Koninkrijk) voor Area Studies, en voor Language and Related studies. De commissie stelt vast dat het opgestelde kader inderdaad van een internationaal vergelijkbaar niveau is. Zij is van oordeel dat het kader een nogal breed en daardoor weinig richtinggevend karakter heeft. Zij heeft hiervoor begrip, aangezien het kader is bedoeld voor uiteenlopende opleidingen met ieder een eigen profiel en oriëntatie, die ook voor studenten genoeg mogelijkheden tot eigen

specialisatie openlaten. De commissie gaat ervan uit dat de opleidingen het kader verder specificeren op basis van hun eigen doelstellingen, dat opleidingen binnen het brede kader eigen accenten leggen. Het valt de commissie op dat het kader meer houvast biedt aan opleidingen die talen bestuderen dan aan opleidingen waarin cultuur en geschiedenis centraal staan. Dit houvast wordt geboden omdat een relatief groot aantal eindkwalificaties gericht is op taalverwerving en letterkundige en taalkundige kwalificaties. Het brede kader schetst echter een weinig gedetailleerd beeld van specifieke kennisdomeinen, zoals het domein dat wordt bestreken door de bacheloropleiding Zuid- en Zuidoost-Aziëstudies. De opleiding heeft volgens de commissie dit weinig richtinggevend kader voldoende gecompenseerd door een duidelijk eigen profiel te formuleren (zie 1.2).

1.2 Profiel en oriëntatie

De bacheloropleiding Zuid- en Zuidoost-Aziëstudies is van start gegaan in september 2010 als een samenvoeging van de bacheloropleidingen Talen en Culturen van Indonesië en Talen en Culturen van India en Tibet. Volgens de kritische reflectie richt de opleiding zich op studenten “die om diverse redenen, waaronder reiservaring, familieachtergrond, en esthetische of intellectuele interesse, belangstelling hebben ontwikkeld voor één of meer landen van Zuid- en Zuidoost-Azië”. De studie speelt op deze uiteenlopende motivatie in door een brede, interdisciplinaire opleiding aan te bieden met een programma dat ruimte laat voor verbreding en specialisatie. Twee elementen staan centraal: regiostudie (een multidisciplinair programma rondom de geschiedenis, politiek, economie, literatuur en materiële cultuur van Zuid- en Zuidoost-Azië, van macro- naar microniveau) en taalverwerving. Studenten verdiepen zich twee jaar lang verplicht in één van vier talen uit de regio. Ze maken een keuze uit de levende talen Hindi of Indonesisch, of de klassieke talen Sanskrit of Tibetaans. Voor de levende talen Hindi en Indonesisch geldt dat studenten eindniveau 4 (B2 van het Europees Referentiekader Taalvaardigheid) moeten halen. Voor de klassieke talen Tibetaans en Sanskrit gelden andere specifiek op deze talen gerichte eindkwalificaties, die vermeld worden staan in de OER en de e-gids. De commissie vindt dit niveau passen bij een bacheloropleiding op wetenschappelijk niveau.

De opleiding is als brede bacheloropleiding voor Zuid- en Zuidoost-Azië uniek in Nederland en onderscheidt zich naar eigen zeggen op twee punten (verplichte taalstudie en verplichte kennis van beide regio's, in plaats van specialisatie in Zuid-Azië of Zuidoost-Azië) van vergelijkbare opleidingen in het buitenland. De eindkwalificaties, zo constateert de opleiding zelf, zijn bovendien ambitieuzer dan die van vergelijkbare opleidingen. De commissie beaamt dat dat volgens haar geldt voor bijvoorbeeld eindkwalificatie IIc (“fundamentele kennis van verschillende cultuuruitingen [...] in Zuid- en Zuidoost-Azië, in het bijzonder India, Indonesië en Tibet, en globale kennis van de verschillende wetenschappelijke benaderingen van die cultuuruitingen”). Tot slot kan de Universiteit Leiden volgens de opleiding bogen op een internationale reputatie op het gebied van de Aziëstudies. De commissie constateert samenvattend dat de opleiding een potentieel sterke profilering heeft.

De bacheloropleiding Zuid- en Zuidoost-Aziëstudies leidt studenten in de eerste plaats op om door te stromen naar een masteropleiding. Dit kan de één- of tweejarige vervolgmaster Azië Studies zijn of de eveneens tweejarige research masteropleiding Asian Studies. Daarnaast komen afgestudeerden terecht bij culturele en overheidsinstellingen, ontwikkelingsorganisaties en het bedrijfsleven. Het werkkterrein van afgestudeerden is kortom vaak een internationale omgeving. De opleiding wil hierop beter aansluiten door het programma vanaf het collegejaar 2013-2014 volledig in het Engels aan te bieden. Dit is mede ingegeven door de wens de instroom te vergroten.

De commissie is van oordeel dat de opleiding nog meer aandacht zou moeten besteden aan het uitwerken van haar profiel. Uit de gesprekken met studenten bleek dat zij zich niet zozeer identificeren met de opleiding Zuid- en Zuidoost- Aziëstudies, maar eerder met onderdelen daarvan. De commissie is in dit verband positief over het voornemen van de opleiding om het programma in het Engels aan te bieden, maar plaatst ook enkele kanttekeningen bij dat voornemen. Ze benadrukt dat het bij het aantrekken van buitenlandse studenten niet alleen gaat om de voertaal in het onderwijs, maar vooral ook om de positie, de niche die de opleiding inneemt binnen de internationale academische gemeenschap. Alleen een goed uitgewerkt en duidelijk afgebakend profiel maakt aan studenten uit het buitenland duidelijk waarom ze uitgerekend voor deze opleiding in Leiden moeten kiezen, en niet voor een vergelijkbare opleiding elders. De goede naam die de opleiding heeft verworven op het gebied van de wetenschappelijke Aziëstudies en de unieke mogelijkheden die ook de beschikbare materiële voorzieningen in Leiden bieden (meerdere uitgebreide bibliotheekcollecties, Rijksmuseum voor Volkenkunde, Koninklijk Instituut voor Taal-, Land- en Volkenkunde en het International Institute of Asian Studies) kunnen hierbij volgens de commissie beter voor het voetlicht worden gebracht.

1.3 Beoogde eindkwalificaties en niveau

De bacheloropleiding Zuid- en Zuidoost-Aziëstudies hanteert de facultaire eindkwalificaties met betrekking tot de ontwikkeling van academische vaardigheden die gelden voor alle bacheloropleidingen binnen de faculteit en heeft daarnaast eigen, disciplinespecifieke eindkwalificaties opgesteld. De faculteit heeft vijftien algemene eindkwalificaties geformuleerd en die onderverdeeld in vier categorieën: elementaire onderzoeksvaardigheden, schriftelijke presentatievaardigheden, mondelinge presentatievaardigheden en samenwerkings- en leervaardigheden. Onder die eerste categorie valt bijvoorbeeld het verzamelen en selecteren van vakwetenschappelijke literatuur (eindkwalificatie 1) en het analyseren en beoordelen van die literatuur op kwaliteit en betrouwbaarheid (eindkwalificatie 2). De commissie stelt vast dat deze facultaire eindkwalificaties in voldoende mate laten zien dat de bacheloropleidingen binnen de faculteit een wetenschappelijke oriëntatie hebben, maar dat het aan de opleidingen is om ze te vertalen naar en verder uit te werken in hun eigen vakgebied.

De opleiding houdt de eindkwalificaties aan uit het Domeinspecifiek Referentiekader voor Regiostudies. De commissie concludeert dat deze eindkwalificaties weinig specifiek of onderscheidend zijn. De eindkwalificaties zijn geformuleerd vanuit wetenschappelijk perspectief. Het kunnen toepassen van kennis en vaardigheden in het werkveld buiten de universiteit krijgt weinig aandacht – er wordt alleen algemeen gesignaleerd dat academische kennis en vaardigheden ook buiten de universiteit waarde hebben (p. 26). De commissie constateert dat het brede karakter van het Domeinspecifiek kader de individuele opleidingen veel ruimte laat om een eigen perspectief op het domein te formuleren.

De bacheloropleiding Zuid- en Zuidoost-Aziëstudies heeft zelf tien vakspecifieke eindkwalificaties geformuleerd, verdeeld over twee groepen. De eindkwalificaties in de eerste groep (Ia en Ib) hebben betrekking op talenkennis, die in de tweede groep (IIa-IIIh) op regiokennis. De eindkwalificaties laten zien welk eindniveau de opleiding verwacht van haar afgestudeerde studenten. Op het gebied van (het toepassen van) kennis en inzicht heeft de student aan het einde van de opleiding bijvoorbeeld onder andere “algemene kennis van de taalkaart van Zuid- en Zuidoost-Azië en van de taalfamiliaire positie van deze talen...” (eindkwalificatie Ia), op het gebied van oordeelsvorming en leervaardigheden “zelfkritisch vermogen, in bijzonderheid het vermogen om cultureel ingeprente houdingen te relativeren” (eindkwalificatie IIIh).

De commissie constateert dat de eindkwalificaties van de opleiding zorgvuldig geformuleerd zijn en duidelijk gerelateerd zijn aan de Dublin-descriptoren. De meeste eindkwalificaties hebben betrekking op de descriptoren “verwerven kennis en inzicht” en “toepassen kennis en inzicht”, zoals gebruikelijk voor een (op taalstudie gerichte) bacheloropleiding. In het tweede en derde jaar van het programma verschuift de nadruk geleidelijk van het verwerven van kennis en inzicht naar oordeelsvorming, communicatie en leervaardigheden, essentiële vaardigheden om succesvol een vervolgstudie op wetenschappelijk niveau aan te kunnen gaan.

Overwegingen

De commissie concludeert dat het Domeinspecifiek Referentiekader een summier en weinig gedetailleerd beeld schetst van het kennisdomein Zuid- en Zuidoost-Aziëstudies. Het biedt in de huidige vorm weinig houvast om te verifiëren of de beoogde eindkwalificaties van de bacheloropleiding daadwerkelijk voldoen aan de eisen die vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleidingen. De commissie heeft begrip voor het feit dat het kader weinig richtinggevend is, gezien de diversiteit aan opleidingen die in dit kader worden beschreven. Zij is zich ervan bewust dat er hierdoor een taak voor de opleidingen is weggelegd om het kader nader te concretiseren.

De commissie heeft de opleidingsspecifieke eindkwalificaties van de opleiding Zuid- en Zuidoost-Aziëstudies bestudeerd. Zij concludeert dat de eindkwalificaties aansluiten bij de eisen van het vakgebied en bij het Domeinspecifiek Referentiekader. Het profiel van de opleiding is op adequate wijze vertaald in de eindkwalificaties. Daarnaast zijn de eindkwalificaties van het juiste niveau. De eindkwalificaties weerspiegelen de domeinen van de Dublin-descriptoren (kennis en inzicht, toepassen van kennis en inzicht, oordeelsvorming, communicatie en leervaardigheden). Het academische niveau van de bacheloropleiding Zuid- en Zuidoost-Aziëstudies komt tot uitdrukking in de aandacht in de eindkwalificaties voor de kennismaking met en toepassing van wetenschappelijke theorieën en methoden, de multidisciplinaire benadering van het onderzoeksobject, academische vaardigheden en het leren toepassen van onderdelen uit de onderzoekscyclus.

De commissie is wel van oordeel dat het profiel van de bacheloropleiding sterker zou moeten worden vormgegeven. Daarbij zou de vraag welke positie de opleiding nastreeft sturend moeten zijn. Een duidelijk profiel kan helpen om meer (buitenlandse) studenten te trekken. Het is van belang dat potentiële studenten weten in welk opzicht de opleiding zich onderscheidt van opleidingen in hetzelfde vakgebied in binnen- en buitenland en welke voordelen dat biedt aan afgestudeerde studenten. Ook de goede naam en de contacten van de Universiteit Leiden op het gebied van de wetenschappelijke Aziëstudies en de unieke voorzieningen die de omgeving biedt, moeten daarbij naar de mening van de commissie benut worden. De opleiding heeft een sterk wetenschappelijk profiel en is vooral gericht op het doorstromen van afgestudeerden naar een masteropleiding.

De commissie heeft met tevredenheid vastgesteld dat de opleiding zorg heeft besteed aan het formuleren van haar eindkwalificaties. Zij is positief over het voornemen van de opleiding om vanaf het studiejaar 2013-2014 een volledig Engelstalig programma aan te bieden, omdat dat beter aansluit op de eisen vanuit de internationale arbeidsmarkt waarin studenten na hun afstuderen terecht komen.

De commissie is van oordeel dat de eindkwalificaties van de opleiding in voldoende mate geconcretiseerd zijn en dat ze aansluiten bij de eisen die het vakgebied daaraan stelt. Het

niveau en de oriëntatie van de eindkwalificaties passen naar het oordeel van de commissie bij een academische bacheloropleiding. De commissie beoordeelt daarom de eindkwalificaties van de opleiding Zuid- en Zuidoost-Aziëstudies als voldoende.

Conclusie

Bacheloropleiding Zuid- en Zuidoost-Aziëstudies: de commissie beoordeelt Standaard 1 als ‘voldoende’.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Toelichting:

De inhoud en vormgeving van het programma stelt de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen is daarbij essentieel. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving.

Bevindingen

In deze standaard geeft de commissie allereerst inzicht in de inhoud en de opbouw van het curriculum (2.1). Vervolgens gaat zij in op de samenhang van het curriculum en de mate waarin de eindkwalificaties zijn vertaald naar het curriculum (2.2), waarbij zij onder meer de aandacht voor wetenschappelijke vorming en voor de beroepspraktijk onderzoekt. In 2.3 gaat de commissie in op het didactisch concept en de werkvormen, en op de opleidingsspecifieke voorzieningen en ondersteuning. Tot slot stelt de commissie de studeerbaarheid van het curriculum (2.4), het onderwijsgevend personeel (2.5) en de opleidingsspecifieke interne kwaliteitszorg (2.6) aan de orde.

2.1 Programma

Het programma van de bacheloropleiding Zuid- en Zuidoost-Aziëstudies telt drie jaar en heeft een totale studielast van 180 EC. Elk studiejaar is verdeeld in twee semesters. Elk semester is weer onderverdeeld in twee blokken. Deze blokken bestaan uit zes of zeven weken waarin colleges worden gegeven en een afsluitende toetsweek. De opleiding reserveert aan het einde van elk semester enkele weken voor het voorbereiden van (her)tentamens en het schrijven van werkstukken.

Zoals eerder vermeld bestaat de opleiding sinds het studiejaar 2010-2011 als samenvoeging van de bacheloropleidingen Talen en Culturen van Indonesië en Talen en Culturen van India en Tibet. De eerste lichting studenten was ten tijde van het bezoek van de commissie derdejaars. Het programma is sinds 2010 op enkele punten aangepast en is nog steeds aan veranderingen onderhevig. Deze veranderingen hebben vooral betrekking op de inrichting en vormgeving van het taalonderwijs. De studenten zullen, afhankelijk van de gekozen taal, vanaf het studiejaar 2013-2014 het eerste semester van het derde jaar doorbrengen aan een Indonesische, Indiase of Europese universiteit voor “versnelde taalverwerving in combinatie met verdieping van de regiokennis”. In overeenstemming met andere opleidingen die worden verzorgd vanuit het Leiden Institute for Area Studies bevat ieder studiejaar nu bovendien één seminar, een college waarin het aanleren van verschillende academische vaardigheden centraal staat. De nadruk gaat daarbij uit naar academische schrijfvaardigheid als voorbereiding op het schrijven van de bachelorscriptie.

De visitatiecommissie heeft kennis genomen van het programmaoverzicht in de bijlage bij de kritische reflectie en (in meer detail uitgewerkt) in de elektronische studiegids van de Universiteit Leiden. De commissie constateert dat dit laatste overzicht een duidelijk beeld geeft van de afzonderlijke onderdelen van het programma, de samenhang tussen deze delen en de verdeling van de einkwalificaties over de onderdelen (met andere woorden: van wat de leerdoelen van ieder vak op zich en van de vakken in samenhang zijn). Zo is het taalvaardigheidsonderwijs onderverdeeld in zes delen verdeeld over drie jaren (bijvoorbeeld Hindi 1 tot en met Hindi 6) en is voor ieder vak beschreven hoe het in het programma past.

De kritische reflectie vermeldt dat in het eerste jaar van het curriculum de verwerving van basiskennis over de hele regio van Zuid- en Zuidoost-Azië (in totaal 35 EC) centraal staat. Deze colleges worden als hoorcolleges aangeboden. Daarnaast kiezen studenten één van de vier talen Hindi, Indonesisch, Sanskrit of Tibetaans (20 EC). Deze taalverwervingscolleges worden aangeboden als werkcolleges. Ook kiezen studenten voor één van drie inleidingen in de grote godsdiensten van de regio: boeddhisme, hindoeïsme of islam (5 EC). Tot slot volgen studenten sinds het studiejaar 2012-2013 een mentoraatscollege. De academische vaardigheden waaraan in het eerste jaar aandacht wordt besteed zijn volgens de kritische reflectie begrijpend lezen en aantekeningen maken, het formuleren van een vraagstelling voor onderzoek, het verzamelen van relevante literatuur en het gebruik van en verwijzen naar deze bronnen.

Het tweede jaar is gewijd aan verdieping of verbreding. De studenten besteden opnieuw 20 EC aan één van de gekozen talen. Daarnaast besteden ze 20 EC aan vakken binnen een aandachtsgebied naar keuze: Modern South and Southeast Asia of Classical Cultures of Southeast Asia. De overige 20 EC gaan naar Wetenschapsfilosofie (onderdeel van het facultaire kerncurriculum, 5 EC), een tweede onderzoeksseminar (5 EC) en twee keuzevakken (elk 5 EC) uit een van beide aandachtsgebieden.

In het derde en afsluitende jaar volgen studenten 30 EC aan keuzeonderwijs. De overige 30 EC is verdeeld over de beide semesters. In het eerste semester zullen studenten vanaf 2013 aan een buitenlandse universiteit verblijven. Op het moment van de visitatie volgden de derdejaars studenten nog een combinatie van taalvakken en inhoudelijke vakken. In het laatste onderzoeksseminar (Seminar 3, 5 EC) geven studenten een mondelinge presentatie en schrijven zij een kort essay.

De opleiding biedt volgens de kritische reflectie een breed programma aan, zodat studenten hun eigen accenten kunnen leggen. Ze kiezen tussen twee moderne en twee klassieke talen, en uit vakken die vallen binnen twee tracks. Op die manier kunnen ze zich zo veel mogelijk specialiseren in één bepaalde regio en periode, of de keuzeruimte juist gebruiken om zich zo breed mogelijk te ontwikkelen. De 30 EC profileringsruimte (15 EC in het eerste en 15 EC in het tweede semester van het derde jaar) mogen studenten vrij invullen, binnen de grenzen die aan een minor worden gesteld. In het tweede semester van het derde jaar schrijven studenten hun bachelorscriptie met een studielast van 10 EC. De leerdoelen in de studiegids maken duidelijk aan welke eisen het eindwerkstuk moet voldoen, zowel qua omvang (maximaal 10.000 woorden inclusief noten en bibliografie) als inhoudelijk.

De commissie heeft kennis genomen van het curriculum van de opleiding en van de mogelijkheden tot verbreding of verdieping die dat in de huidige vorm biedt. Ze constateert dat de opleiding, als samenvoeging van twee oude opleidingen, nog steeds een duidelijke scheiding hanteert tussen de verschillende regio's en dat het programma nog erg hangt op de traditionele vakken Hindi, Indonesisch, Sanskrit en Tibetaans. Studenten kiezen in feite nog

steeds de regionale lijn die zij eerder ook kozen (of meer Indonesië-gericht, of meer India- of Tibet-gericht). De opleiding heeft wel geprobeerd om in de afstudeerrichtingen deze tegenstelling te overbruggen door de splitsing tussen modern en premodern te benadrukken. Bovendien zijn de afgelopen jaren enkele vakken in het curriculum geïntroduceerd die de samenhang van Zuid- en Zuidoost-Aziëstudies behandelen.

Uit de gesprekken met studenten kwam naar voren dat de meesten zich concentreren op Indonesië of India. Zij vonden dat in de colleges bepaalde regio's (zoals Bangladesh of Myanmar) erg weinig aan bod kwamen, hetgeen de commissie in het bestudeerde studiemateriaal bevestigd zag. Verder gaven de studenten aan dat contemporaine kwesties in het huidige curriculum ontbreken (bijvoorbeeld moderne economie). Zij oordeelden dat Javaans een goede toevoeging zou zijn aan het programma. De commissie vernam overigens na haar bezoek dat Javaans nu gevolgd kan worden tijdens het semester in Yogakartya.

De opleidingsvoorzitter gaf aan de commissie toe dat de bacheloropleiding een groot gebied beslaat. De commissie erkent dat het lastig is om studenten algemene kennis van de hele regio bij te brengen, niet alleen geografisch, maar ook van de verschillende periodes, en tegelijk een zekere mate van specialisatie aan te bieden. Tegelijk meent ze dat het voor de samenhang binnen de studie van belang is dat er meer aandacht komt voor het overkoepelende perspectief van Zuid- en Zuidoost-Aziëstudies. Dat zou bijvoorbeeld kunnen door het laatste onderzoeksseminar, net als bij andere opleidingen binnen het LIAS, te koppelen aan het eindwerkstuk, waardoor studenten kennis nemen van elkaars afstudeeronderzoek en tegelijk gemotiveerd raken om de scriptie op tijd af te ronden. Maar ook binnen andere vakken, zo meent de commissie, kan de relatie tot de bredere context van Zuid- en Zuidoost-Aziëstudies sterker naar voren gebracht worden. Zo zal de het curriculum van de opleiding inhoudelijk beter aansluiten op de brede oriëntatie die in de opleidingsnaam geïmpliceerd is.

De commissie is heel positief over het voornemen van de opleiding om het programma vanaf het studiejaar 2013-2014 volledig in het Engels aan te bieden. Wel moet dat voornemen volgens haar gekoppeld worden aan de beantwoording van de vraag welke niche de opleiding inneemt binnen het grotere gebied van Zuid- en Zuidoost-Aziëstudies. Ten slotte is de commissie ook positief over het voorgenomen buitenlandverblijf van derdejaarsstudenten, eveneens vanaf 2013. Ook dat zal naar haar overtuiging zeker bijdragen aan het internationale profiel van de opleiding.

2.2 Samenhang en eindkwalificaties in het curriculum

De commissie is nagegaan of en hoe de door de opleiding geformuleerde eindkwalificaties gerealiseerd worden in het programma. Ze heeft daarvoor de leerdoelen van de afzonderlijke onderdelen en de opbouw van en leerlijnen binnen het programma bestudeerd. De commissie heeft geconstateerd dat alle tien eindkwalificaties vertaald zijn in het curriculum. Zo keert eindkwalificatie IIc (“fundamentele kennis van verschillende cultuuruitingen [...] in Zuid- en Zuidoost-Azië, in het bijzonder India, Indonesië en Tibet, en globale kennis van de verschillende wetenschappelijke benaderingen van die cultuuruitingen”) bijvoorbeeld terug in de drie eerstejaarsvakken ‘Talen van ZZOA’, ‘Klassieke Culturen’ en ‘Nation, Community, Self’, en eindkwalificatie Ia (“algemene kennis van de taalkaart van Zuid- en Zuidoost-Azië...”) in het eerstejaarsvak ‘Talen van ZZOA’. De matrix die is opgenomen in de kritische reflectie laat eveneens zien dat alle eindkwalificaties terugkomen in het programma. Wel viel het de commissie in dit verband op dat sommige eindkwalificaties in vrijwel alle vakken terugkeren (bijvoorbeeld IIg, “algemene academische vaardigheden” en IIh, “zelfkritisch vermogen”) en andere slechts in twee of drie. Zo keert eindkwalificatie IIe, “Kennis van en inzicht in de geschiedenis en state of the art van de bestudering van Zuid- en Zuidoost-Azië”)

alleen terug in twee vijfpuntsvakken, terwijl de commissie dit voor een studie als ZZOA één van de belangrijkste eindkwalificaties acht. Naar de opleiding na het bezoek van de commissie heeft toegelicht, werd een aantal eindkwalificaties in de matrix bewust alleen gekoppeld aan de vakken waarin die eindkwalificaties nadrukkelijk aan bod komen of de kern van het vak vormen. De commissie adviseert de opleiding de eindkwalificaties per vak zorgvuldiger en completer te formuleren.

De studenten gaven tijdens het bezoek aan dat ze in het tweede jaar nog niet goed weten wat onderzoek doen precies inhoudt. De opleidingscommissie heeft in dit verband uit evaluaties opgemaakt dat studenten zich niet erg goed toegerust voelen om langere papers te schrijven. Ook de docenten lieten weten dat zij hierover veel vragen kregen van studenten. De commissie vindt het positief dat er door de ontwikkeling van drie seminars en door de invoering van een mentoraatscollege meer aandacht kan worden besteed aan academische vorming, in het bijzonder de schrijfvaardigheid. Wel zal de opleiding volgens haar moeten bewaken of deze maatregelen voldoende zijn, ook omdat de mate van methodologische onderbouwing per specialisatie leek te verschillen.

Tot slot bleek uit de gesprekken dat de studenten vaak slecht weten wat zij in de beroepspraktijk aan hun opleiding hebben of welke specialisatie ze het beste kunnen kiezen ter voorbereiding op een gewenste vervolgcarière. 15 EC vrije keuzeruimte blijkt bovendien onvoldoende om een stage te regelen (werkgevers willen over het algemeen stagiaires voor vijf dagen in de week, en niet voor twee dagen), terwijl een stage juist van groot belang kan zijn om een beter idee van het werkveld te krijgen en de eerste stappen te zetten in het identificeren van een potentiële werkring. De commissie raadt de opleiding met klem aan om studenten beter voor te bereiden op de beroepspraktijk of op een vervolgstudie. Behalve door te onderzoeken hoe studenten toch een korte stage kunnen lopen, zou dat kunnen door sprekers uit het werkveld uit te nodigen voor gastcolleges en lezingen. Ook de contacten die de opleiding onderhoudt met alumni kunnen hiervoor worden benut.

2.3 Onderwijsleeromgeving

De commissie is nagegaan vanuit welke didactische visie het onderwijs verzorgd wordt en of de beschikbare voorzieningen hiervoor toereikend zijn.

De bacheloropleiding Zuid- en Zuidoost-Aziëstudies geeft haar onderwijs vorm volgens de onderwijsvisie van de Universiteit Leiden en de Faculteit der Geesteswetenschappen. Volgens het facultaire deel van de kritische reflectie kenmerkt die visie zich door een sterke verwevenheid tussen onderwijs en onderzoek. De docenten zijn ook onderzoekers en vervullen als wetenschapper een voorbeeldfunctie voor studenten. Ze betrekken hun eigen onderzoekspraktijk in het onderwijs dat ze verzorgen. Die onderzoekspraktijk is faculteitsbreed samengevat onder het begrip *Dynamics of Diversity* en biedt “gerichte aandacht voor de mobiliteit van mensen, taal, materiële en immateriële cultuur, en maatschappelijke, religieuze en wijsgerige ideeën en praktijken”. In het rapport *Duurzame geesteswetenschappen* (2008) heeft de faculteit drie doelstellingen verwoord: vernieuwing van het onderwijsaanbod, verjonging van de staf en het versterken van de internationale dimensie van opleidingen. In de bacheloropleidingen worden deze doelstellingen volgens de faculteit zichtbaar in een mondiaal perspectief op het domein van regiostudies en “nadrukkelijk aandacht voor de historische diepte”.

Voor studenten van de bacheloropleiding Zuid- en Zuidoost-Aziëstudies betekent deze verwevenheid van onderzoek en onderwijs volgens de kritische reflectie dat diverse aspecten van hedendaags onderzoek aan bod komen. De commissie stelt vast dat er een relatief hoog

aantal hoogleraren binnen de opleiding actief is en dat zij de mogelijkheid benutten om hun onderzoeksexpertise thematisch in te zetten, bijvoorbeeld in de onderzoeksseminars, en deze te koppelen aan wetenschappelijke, actuele thema's. De commissie is in dit verband bijvoorbeeld zeer te spreken over het seminar Erfgoed van Zuid- en Zuidoost-Azië (naar aanleiding van het toen populaire begrip 'erfgoed') en het seminar 'Future of South and Southeast Asia' aan de hand van thema's als 'virtuele geschiedenis' en 'tijdsperceptie'.

De opleiding gebruikt verschillende werkvormen, zoals hoorcollege, werkcollege en zelfstudie. De docenten geven aan dat zij interactief onderwijs verzorgen. De commissie heeft geconcludeerd dat studenten erg tevreden zijn over het interactieve aspect van het lesgeven. Niet al het traditionele materiaal is beschikbaar via Blackboard, maar studenten kunnen wel vragen *posten* bij een tekst. De commissie stelt verder vast dat studenten in de jaarlijkse seminars leren mondeling en schriftelijk te presenteren en werkstukken voor te bereiden binnen een duidelijk afgebakend kader. De commissie merkt op dat de opleiding, door gebruik te maken van verschillende werkvormen, studenten op een adequate manier voorbereidt om zelfstandig te werken en verder te studeren.

Tijdens het visitatiebezoek heeft de commissie geconstateerd dat studenten voor de studiebegeleiding profiteren van het goede contact tussen docenten en studenten. Door de kleinschaligheid van de studie kent iedereen elkaar en zijn de lijnen kort. Docenten zijn altijd bereikbaar voor vragen, waardoor organisatorische problemen vrijwel altijd opgelost kunnen worden.

De studietoelators binnen de faculteit zijn aangesteld bij de facultaire dienst Onderwijs- en studentenzaken en worden toegewezen aan één of meerdere opleidingen. Hun taken zijn een combinatie van onderwijsorganisatie (opstellen van studiegids en roosters, advisering van de opleidingscommissie en de examencommissie) en studieadviesing aan individuele studenten. Studietoelators hebben diepgaande kennis van de onderwijsprogramma's en korte lijnen met de opleidingscommissie en de examencommissie. Naast studietoelators zijn er in het eerste studiejaar docent- en studentmentoren. Studentmentoren maken eerstejaars wegwijs binnen de universiteit en bespreken met hun mentorgroepje wekelijks de collegestof. Daarnaast kunnen eerstejaarsstudenten ook bij docentmentoren terecht met inhoudelijke vragen over de studiestof. De studenten zijn bijzonder tevreden over de nieuwe studietoelator, die ze erg georganiseerd en hulpvaardig vinden. Zo organiseerde deze coördinator een workshop voor eerstejaars rondom het gebruik van het registratieprogramma uSis.

De commissie heeft het beeld dat het niet geheel duidelijk is hoe de studiebegeleiding formeel geregeld is. Zij vraagt zich af of de studietoelator tevens de functie van studieadviseur vervult. Zij benadrukt dat het voor studenten duidelijk moet zijn met welke vragen ze waar terecht kunnen, zodat voor hen ook helder is waar de verantwoordelijkheid van de docenten ophoudt. De commissie vindt dus dat er op het gebied van de studiebegeleiding meer formalisatie nodig is. Deze mag niet te afhankelijk zijn van de inspanningen van één persoon.

In de kritische reflectie noemt de opleiding een aantal opleidings specifieke voorzieningen waarvan haar studenten gebruik kunnen maken. Naast een aantal zeer uitgebreide bibliotheekcollecties in de Universiteitsbibliotheek en het Koninklijk Instituut voor Taal-, Land- en Volkenkunde zijn dat de goede banden met het Rijksmuseum voor Volkenkunde en het International Institute for Asian Studies. Daarnaast verstuurt de opleiding tweewekelijks een nieuwsbrief voor staf en studenten en plaatst ze maandelijks een agenda op haar website. De commissie is onder de indruk van de moeite die de opleiding doet om studenten op de

hoogte te houden van actuele exposities, workshops, lezingen enzovoort. Daarnaast ziet ze duidelijk de meerwaarde van de inbedding van de opleiding in het nationale en internationale netwerk dat Leiden biedt.

2.4 Studeerbaarheid

De kwantitatieve gegevens met betrekking tot instroom, studeerbaarheid en rendementen zijn opgenomen in Bijlage 5.

Instroom

Voor toelating tot de bacheloropleiding Zuid- en Zuidoost-Aziëstudies moeten studenten het eindexamen vwo, profiel cultuur en maatschappij, behaald hebben. Ook studenten met een diploma vwo-oude stijl kunnen in de opleiding instromen, net als buitenlandse studenten met een vergelijkbaar diploma of hbo'ers met een propedeuse. De instroom in de opleiding is laag. De opleiding telde op het moment van de visitatie in totaal 33 hoofdvakkers. In het studiejaar 2010-2011 stroomden 12 hoofdvakkers in, deels via de oude opleidingen Talen en Culturen van India en Tibet en Talen en Culturen van Indonesië, de twee jaren daarvoor, toen de opleidingen nog niet waren samengevoegd, waren dat er opgeteld respectievelijk 7 en 5. In deze getallen zijn de studenten die (delen van) de studie als tweede studie volgen niet meegerekend. Sinds de samenvoeging van de opleidingen is het aantal studenten (met 14 hoofdvakkers in het studiejaar 2011-2012 en 8 in 2012-2013) enigszins toegenomen.

De commissie heeft tijdens de visitatie met de docenten gesproken over de lage instroom en de plannen om deze te vergroten door actief buitenlandse studenten te werven, met name uit Groot-Brittannië, en door over te gaan op een Engelstalig programma. De commissie is, met enkele kanttekeningen (zie Standaard 1), positief over deze plannen, maar denkt niet dat internationalisering alleen het antwoord is op de lage instroom. Tegelijk vindt ze dat de opleiding het vergroten van de instroom voorop moet stellen. Ze raadt de opleiding dringend aan een wervingsplan te formuleren. Centraal daarin zou het unieke profiel van de opleiding moeten staan.

Studielast en studeerbaarheid

De studielast is evenredig over de jaren verdeeld. Volgens de studenten bedraagt de studielast gemiddeld ongeveer 38 uur per week, met zo'n 17 contacturen in het eerste en 10 contacturen in het tweede jaar. Dat is in de ogen van de commissie in lijn met wat van een bacheloropleiding verwacht mag worden. Tijdens het visitatiebezoek heeft de commissie niet de indruk gekregen dat die studielast te hoog is.

De studenten met wie de commissie sprak, vertelden dat ze het taalonderwijs als het zwaarst ervaren. Dat vraagt vooral in het begin veel inzet, met het leren van een nieuw alfabet en een nieuwe grammatica. De studenten merkten op dat er grote onderlinge verschillen bestaan, niet alleen tussen de talen (waarbij Indonesisch over het algemeen minder moeilijk gevonden wordt) maar ook in ervaring. Studenten die al een tijdje in het land zijn geweest waarvan ze de taal leren, hebben een duidelijke voorsprong. Door het interactieve karakter van de lessen leren studenten ook van elkaar en verdwijnen zulke verschillen volgens hen al in het eerste jaar. Positief zijn de studenten over de manier waarop ze via de taal ook culturele en sociale aspecten van het land leren kennen. Negatief was een enkeling over de grote hoeveelheid aandacht voor geschiedenis in het eerste jaar, omdat er volgens deze studenten overlap bestaat tussen de verschillende delen en omdat er in het eerste jaar minder tijd voor zelfstudie is, terwijl de geschiedenisvakken wel veel voorbereiding vereisen. De studenten waren het er over eens dat de studie, na een pittig begin, goed te doen is.

2.5 Onderwijspersoneel

Kwaliteit onderwijspersoneel

Het onderwijs wordt verzorgd door docenten met een uitstekend onderzoeks- en onderwijsprofiel binnen hun vakgebied. De commissie constateert dat de specialismes van de docenten goed aansluiten op de huidige zwaartepunten van het programma. Zij constateert ook dat de staf over goede wetenschappelijke kwaliteiten beschikt en ze vindt het positief dat de docenten hun onderzoek toepassen in hun onderwijs. Wel constateert ze dat de tweedelingen Indonesië – India/Tibet en premodern – modern ook weerspiegeld worden in de onderzoeksexpertise van de docenten. Ze moedigt de opleiding aan om in de vakken, waar mogelijk, steeds een perspectief voor de studenten zichtbaar te maken dat deze tweedelingen overstijgt.

De didactische vaardigheden van de docenten zijn geborgd met de Basiskwalificatie Onderwijs (BKO). De commissie heeft vastgesteld dat geen van de docenten deze kwalificatie heeft. Ze maant de opleiding ervoor te zorgen dat de docenten op korte termijn de BKO behalen. Ze verwacht overigens niet dat dat problemen zal opleveren: de studenten met wie de commissie tijdens het bezoek heeft gesproken, hebben aangegeven dat ze over het algemeen zeer tevreden zijn over de vakkennis van hun docenten, hoewel ze ook meldden dat niet alle docenten beschikken over dezelfde didactische bagage.

Kwantiteit onderwijspersoneel

De opleiding kan beschikken over relatief veel docenten. De staf-studentratio lag in 2012 (met 33 studenten en 7,2 fte) op 1:4,6. Zoals de opleiding zelf aangeeft in haar kritische reflectie, is een deel van de docenten ook actief in andere opleidingen, met name de bacheloropleiding International Studies in Den Haag. Ook worden de vakken van de opleiding relatief vaak gevolgd door studenten van buiten de opleiding, die niet zijn meegenomen in de staf-studentratio. De commissie constateert op basis van deze cijfers en het gesprek met de docenten dat er voldoende personeel beschikbaar is om de opleiding te verzorgen.

2.6 Kwaliteitszorg

De commissie heeft het functioneren van de opleidingsspecifieke kwaliteitszorg onderzocht. Zij is hierbij onder andere nagegaan of de evaluatiecyclus adequaat functioneert en of de opleidingscommissie (oc), docenten en studenten betrokken worden bij het evalueren en het verbeteren van de kwaliteit van het onderwijs.

De commissie vernam dat de studentleden van de oc door stemming verkozen worden en dat de docentleden gevraagd worden. De studenten die zitting hebben in de oc lieten de commissie weten dat zij doorgeven welke wensen er onder studenten leven. Zo lieten de studenten bijvoorbeeld weten dat ze het lastig vonden om een lange paper te schrijven, waarna de oc het opleidingsbestuur adviseerde om meer aandacht te besteden aan het trainen van academische vaardigheden. Wel gaven de studentleden aan dat ze voornamelijk reactief opereren en dat ze graag een meer actieve rol zouden willen vervullen. Er is weinig respons op de e-mails die ze studenten sturen, klachten komen pas na afloop van vakken. De studentleden zouden willen onderzoeken hoe ze beter geïnformeerd kunnen worden door hun medestudenten. De opleiding maakt gebruik van college-evaluaties, maar die zouden volgens de oc-leden moeten worden aangepast voor vakken met kleinere aantallen studenten. De respons van die evaluaties, die met formulieren in het laatste kwartier van het laatste college worden afgenomen, is bovendien laag. De opleiding organiseert in aanvulling op deze formele evaluaties ook informele evaluaties.

De commissie heeft vastgesteld dat de oc een meer actieve rol zou kunnen spelen en zo haar adviserende functie beter zou kunnen vervullen en kunnen achterhalen wat er speelt onder studenten en docenten. Ze zou daarvoor gebruik kunnen maken van panelevaluaties. De opleiding zou meer in het werk moeten stellen om de respons op college-evaluaties te verhogen. Ook moeten evaluaties volgens de commissie op een ander tijdstip worden afgenomen. Ze drukt de opleiding op het hart om het proces van kwaliteitszorg niet alleen te zien als hulpmiddel voor het bijstellen van het curriculum, maar ook als middel om mogelijke pijnpunten in de bredere organisatie van de opleiding op te sporen. Wel is de commissie tevreden dat de lijnen tussen studenten en docenten kort zijn en dat kritiek van studenten ter harte genomen wordt.

Overwegingen

De commissie heeft het programma van de bacheloropleiding Zuid- en Zuid-Oost-Aziëstudies bestudeerd en constateert dat de opleiding een programma aanbiedt waarin het draait om een combinatie van taal- en regiokennis. De opleiding slaagt erin om haar ambities te vertalen in het programma. Het programma is breed, waardoor studenten hun eigen accenten kunnen leggen, en biedt een stevig pakket aan taalvaardigheid. De commissie heeft vastgesteld dat alle eindkwalificaties terugkeren in het programma, waarbij in de loop van het programma een verschuiving zichtbaar is van het verwerven en toepassen van kennis en inzicht naar communicatie, oordeelsvorming en leervaardigheden. De commissie vindt wel dat de academische schrijfvaardigheid blijvende aandacht nodig heeft. De opleiding moet daarvoor nagaan of de onderzoeksseminars voldoende gelegenheid bieden om de schrijfvaardigheid te trainen.

Door de brede opzet van het programma, waarin studenten kiezen voor één taal en één aandachtsgebied, wordt een zekere mate van specialisatie bereikt, terwijl de mogelijkheid tot verbreding evenmin wordt uitgesloten. De commissie stelt wel vast dat bij het verwerven van kennis en inzicht de meeste aandacht uitgaat naar de regio's die in de voormalige bacheloropleidingen centraal stonden en dat het programma na het eerste jaar weinig regio-overstijgende vakken kent die het complementaire karakter van Zuid- en Zuidoost-Aziëstudies laten zien. Zij vindt het belangrijk dat de opleiding ernaar streeft om meer aandacht te besteden aan het overkoepelende perspectief van Zuid- en Zuidoost-Aziëstudies.

De commissie is ervan overtuigd dat de onderwijsleeromgeving de studenten voldoende uitdaagt en ondersteunt in hun studie. De gehanteerde methoden van onderwijs passen goed bij de leerdoelen van de cursussen. De studenten zijn tevreden over de interactieve manier van lesgeven van de docenten. De bibliotheekcollecties en de overige voorzieningen zijn zeer goed. De commissie is ook erg positief over de actieve wijze waarop de opleiding docenten en studenten informeert door middel van een tweewekelijkse nieuwsbrief en een maandelijks agenda op haar website. Zij vindt wel dat de studiebegeleiding enige formalisatie nodig heeft.

De commissie constateert dat de lage instroom van de opleiding bijzondere aandacht verdient. Dat de opleiding die instroom wil verhogen door buitenlandse studenten te werven, vindt ze positief, maar ze benadrukt dat die werving alleen succesvol zal zijn wanneer de opleiding een duidelijk profiel formuleert. Met betrekking tot de studielast en de studeerbaarheid heeft de commissie geconstateerd dat de opleiding vooral in het begin een actieve studiehouding van de studenten vergt, maar niet zwaarder is dan gemiddeld.

De commissie heeft geconstateerd dat de opleiding wordt verzorgd door deskundige docenten en dat de omvang van de staf zeker voldoende is. De lijnen tussen studenten en

docenten zijn kort en studenten zijn te spreken over de inhoudelijke expertise van hun docenten. De commissie is van mening dat de docenten goed zijn toegerust om het onderwijs te verzorgen.

De commissie heeft geconstateerd dat studenten en docenten voldoende betrokken zijn bij de vormgeving en evaluatie van het curriculum. Wel heeft zij opgemerkt dat de respons van evaluaties omhoog moet en dat de oc een meer actieve en minder afwachtende rol zou kunnen spelen en beter inzicht moet kunnen krijgen in mogelijke verbeterpunten in het programma. De evaluaties zouden bovendien niet alleen betrekking moeten hebben op onderdelen van het curriculum, maar ook op het curriculum als geheel en de organisatie van de opleiding.

De commissie komt op grond van bovenstaande overwegingen tot de conclusie dat de onderwijsleeromgeving die de bacheloropleiding Zuid- en Zuidoost-Aziëstudies biedt, aan de criteria voldoet die daarvoor gelden.

Conclusie

Bacheloropleiding Zuid- en Zuidoost-Aziëstudies: de commissie beoordeelt Standaard 2 als 'voldoende'.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting:

Het gerealiseerde niveau blijkt uit de tussentijdse en afsluitende toetsen, de afstudeerwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren. De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk.

Bevindingen

In deze standaard beschrijft de commissie haar bevindingen ten aanzien van het systeem van toetsing en beoordeling, inclusief het functioneren van de examencommissie, (3.1) en beantwoordt zij vervolgens de vraag of studenten de beoogde eindkwalificaties van de opleiding realiseren (3.2).

3.1 Het systeem van toetsing en beoordeling

Toetsbeleid, toetsvormen en procedures rondom toetsing

De commissie is nagegaan of de opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing. Zij heeft gekeken naar het facultaire toetsbeleid, de toetsvormen en procedures die de opleiding hanteert, in het bijzonder de procedure voor de beoordeling van de scriptie, en het functioneren van de examencommissie.

De facultaire kritische reflectie vermeldt dat de faculteit in het voorjaar van 2012 een beleidsnotitie heeft opgesteld waarin een aantal maatregelen met betrekking tot toetsbeleid en toetsprocedures is opgenomen, die (waar dat nog niet het geval was) door opleidingen moesten worden geïmplementeerd. Deze beleidsnotitie sluit aan bij het toetsbeleid van de Universiteit Leiden, dat in de kritische reflectie voor de instellingstoets 2012 is beschreven. De maatregelen in deze notitie betroffen onder meer: het opstellen van een toetsplan voor

iedere opleiding; het instellen van een tweede onafhankelijke beoordelaar; het gebruiken van een standaard beoordelingsformulier; het hanteren van meerdere toetsmomenten binnen een cursus; peer review van tentamens en antwoordmodellen door collega-examinatoren; en het formuleren van passende beoordelingscriteria. Hoewel deze maatregelen volgens de beleidsnotitie bij een groot deel van de opleidingen in 2012 al waren ingevoerd, is faculteitsbrede invoering en uniformering voorzien voor het studiejaar 2013-2014.

De commissie heeft onderzocht welke toetsprocedures en toetsvormen er in de bacheloropleiding Zuid- en Zuidoost-Aziëstudies worden gehanteerd en welke van de bovenstaande maatregelen hier al zijn ingevoerd.

De commissie heeft vastgesteld dat de opleiding verschillende toetsvormen gebruikt. Toetsing geschiedt door middel van tentamens, werkstukken, mondelinge presentaties en controle van individuele opdrachten. Kennis wordt getoetst in tentamens en die worden meestal schriftelijk afgenomen. De commissie heeft tijdens de visitatie tentamens ingezien en vastgesteld dat de wijze van toetsing aansluit op het cursusmateriaal en de beoogde doelstellingen per cursus. Ook concludeert ze dat werkstukken en mondelinge presentaties goed worden voorzien van schriftelijke feedback. Tot slot heeft ze tijdens het bezoek van de studenten gehoord dat die positief zijn over het toegenomen gebruik van tussentijdse toetsen. Door de spreiding van toetsen vinden zij dat de studielast beter verdeeld is. De commissie is van oordeel dat het niveau van de tentamens voldoende is en de beoordeling transparant. De commissie heeft vastgesteld dat de opleiding niet over een toetshandleiding voor het opstellen van tentamens beschikt. In de kritische reflectie laten de docenten weten dat het wel praktijk was geworden om schriftelijke tentamens nog voor het afnemen te laten toetsen door collega's: zijn de formuleringen helder en sluiten de vragen aan op de leerdoelen van het vak? Voor het nakijken werkt de opleiding met modelantwoorden.

Scriptieprocedure

Voor de beoordeling van de eindwerken maakt de opleiding gebruik van een standaardformulier voor de beoordeling van eindwerken, dat beschikbaar was voor de commissie tijdens de visitatie. In een facultair document vinden studenten verder de praktische regels rondom de scriptie. In dat reglement staat bijvoorbeeld hoe vaak er minimaal overleg plaats dient te vinden tussen student en begeleider en wat de regelingen zijn met betrekking tot het inleveren van de verschillende versies van het werkstuk. De studenten worden door één docent begeleid; de scriptie wordt ook door een tweede, onafhankelijke lezer beoordeeld. Beiden vullen hiertoe een beoordelingsformulier in, met de hiervoor genoemde criteria. Het eindcijfer is een verrekening tussen de twee cijfers. De commissie heeft tijdens het bezoek vernomen dat het beoordelingsformulier nog niet consequent door alle docenten wordt ingevuld. Voor de transparantie van de toetsing raadt ze de opleiding met klem aan dat wel te doen.

Volgens de facultaire beleidsnotitie wordt er bij het voorkomen en opsporen van plagiaat gebruik gemaakt van het programma *SafeAssign* en is het de bedoeling dat opleidingen met ingang van het studiejaar 2012-2013 alle scripties met *SafeAssign* controleren. Tijdens het gesprek met de examencommissies binnen het subcluster bleek echter dat *SafeAssign* niet altijd goed werkt. Wel gaven de examencommissies aan dat zij vermoedens over plagiaat doorspelen naar het facultaire niveau, waar het probleem verder wordt afgehandeld. De commissie adviseert de examencommissies om alert te blijven op plagiaat bij zowel werkstukken als eindwerken en softwareproblemen op facultair niveau aan te kaarten. Daarnaast is de commissie van mening dat de examencommissies niet alleen op software moeten vertrouwen om plagiaat vast te stellen, maar ook gebruik moeten maken van ervaren

lezers die letten op de stilistische kenmerken van de tekst. Uit de gesprekken bleek overigens ook dat de software die wordt gebruikt door studenten om zich in te schrijven voor vakken (uSis) als zeer slecht wordt ervaren.

Functioneren examencommissie

Met ingang van het studiejaar 2012-2013 is volgens de eerder genoemde beleidsnotitie het aantal examencommissies binnen de Faculteit der Geesteswetenschappen teruggebracht van 35 naar 25 en zijn de eerste stappen gezet om de verantwoordelijkheid van de examencommissies voor de kwaliteitsborging van toetsing in te vullen. Er is binnen de faculteit gesproken over de mogelijkheid om het aantal examencommissies verder te verkleinen. Wanneer dat gedaan wordt, is het volgens de faculteit niet uitgesloten dat de voorzitter van een examencommissie onvoldoende bekend en vertrouwd is met een opleiding waarover de commissie besluiten moet nemen. Daarom heeft de faculteit besloten het aantal examencommissies niet verder te reduceren.

De commissie heeft tijdens het visitatiebezoek per subcluster met de examencommissies gesproken en inzage gekregen in de notulen van de verschillende commissies.

Het toetsbeleid van de bacheloropleiding Zuid- en Zuidoost-Aziëstudies wordt sinds 1 september 2012 vormgegeven door de examencommissie Aziëstudies. Er vallen meerdere bachelor- en masteropleidingen onder deze commissie, waarin één docent van Zuid- en Zuidoost-Aziëstudies zitting heeft. Voordien had de opleiding een eigen examencommissie. De nieuwe examencommissie heeft tot doel het toetsbeleid uniform en formeler ('aanschouwelijk en transparanter') te maken en spant zich in om de kwaliteit van toetsen te evalueren en waar nodig te verbeteren. Ze kijkt eerst door middel van steekproeven naar de kwaliteit van schriftelijke tentamens en de bachelorscripties en vanaf het voorjaar van 2013 ook naar andere vormen van toetsing. Tijdens de visitatie heeft de examencommissie laten weten dat ze wekelijks vergadert om niet achterop te raken.

In een bijeenkomst met voorzitters van de examencommissies van Regiostudies gaven de voorzitters aan dat de oude commissies aanvankelijk wachtten op instructies vanuit de faculteit over wat er precies van hun verwacht werd. De faculteit probeerde op haar beurt consensus te bereiken met de verschillende commissies. Dat proces heeft veel tijd in beslag genomen. De commissie constateert dat de examencommissies in de afgelopen twee jaar een afwachtende houding hebben aangenomen en dat de nieuwe examencommissie heel snel moet beginnen met het invulling geven aan haar wettelijke taak. Op korte termijn is het van belang dat de examencommissie een toetshandleiding maakt, die inzicht geeft in de eisen waaraan verschillende vormen van toetsing moeten voldoen. De opleiding noemt in dit verband zelf het beoordelingsformulier van de oude examencommissie met criteria voor schriftelijke werkstukken, dat mogelijk als voorbeeld kan dienen voor één formulier voor alle opleidingen onder de nieuwe Examencommissie. De commissie onderschrijft dit streven naar een uniform toetsbeleid en benadrukt dat dat beleid alleen dan transparanter en aanschouwelijker wordt.

Volgens de beleidsnotitie heeft het faculteitsbestuur eind 2012 besloten om een ambtelijk secretariaat ter ondersteuning van de examencommissies in te richten. Op het moment van schrijven van deze notitie bevond dit project zich in een eerste fase gericht op een verkenning van specifieke behoeften. Tijdens het visitatiebezoek uitten de voorzitters van de examencommissie zich positief over dit ambtelijk secretariaat. De commissie stelt vast dat de faculteit voldoende aandacht heeft voor de toegenomen werkdruk van examencommissies en maatregelen neemt om deze te verminderen.

3.2 Gerealiseerde eindkwalificaties

Om zich een oordeel te kunnen vormen over het eindniveau van de studenten heeft de commissie een aantal bacheloreindwerkstukken opgevraagd (zie Bijlage 7). Ze heeft bij haar beoordeling daarvan gelet op probleemstelling, betoogtrant, presentatie van het materiaal, gekozen werkwijze, controleerbaarheid van de bevindingen, toegepaste technieken en methoden, taalgebruik, compositie et cetera. De commissie stelt vast dat de eindwerken aanzienlijke verschillen laten zien in het eindniveau dat de studenten bereiken. Sommige studenten geven blijk van een uitstekende kennis en toepassing van methoden en technieken, bij anderen achtte de commissie bijvoorbeeld de keuze van voorbeelden of de probleemstelling minder helder uitgelegd. De commissie beoordeelt de scripties over het algemeen met hetzelfde eindcijfer als de opleiding (doorgaans ongeveer een half punt lager, in één geval een half punt hoger).

De meeste studenten die de bacheloropleiding Zuid- en Zuidoost-Aziëstudies afronden, stromen door naar de masteropleiding Azië Studies. Zij ondervinden geen problemen met de doorstroom.

De commissie concludeert op basis van de toetsen, de eindwerken en de doorstroomgegevens van de opleiding dat deze voldoet aan de verwachtingen die qua niveau en wetenschappelijke oriëntatie aan een wetenschappelijke bacheloropleiding gesteld worden.

Overwegingen

De commissie is nagegaan of de opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en of studenten de beoogde eindkwalificaties realiseren. Zij heeft vastgesteld dat de toetsen die zij bestudeerd heeft van voldoende niveau en voldoende gevarieerd zijn en dat ze aansluiten op de beoogde leerdoelen van de verschillende onderdelen en op de eindkwalificaties van de opleiding als geheel.

De commissie heeft verder geconstateerd dat de nieuwe examencommissie Aziëstudies veel werk te doen heeft omdat haar voorgangers zich nogal afwachtend opstelden. Ze vindt het positief dat de opleiding zelf al een aantal maatregelen heeft genomen om de transparantie van de toetsen te vergroten, zoals het invoeren van een collegiale toets van tentamens op formulering en aansluiting bij de leerdoelen, en zoals het ontwikkelen van een beoordelingsformulier dat duidelijk maakt hoe de becijfering tot stand is gekomen. Zij staat ook positief tegenover de initiatieven van de examencommissie om steekproeven te nemen van tentamens en scripties. Maar zij vindt ook dat met de controle van andere toetsen haast gemaakt moet worden. Ze waardeert de actieve houding van de examencommissie Aziëstudies, die wekelijks bijeenkomt om niet achterop te raken, en spreekt het vertrouwen uit dat deze nieuwe commissie ernst zal maken met de wettelijke taak die op haar schouders rust. Zij is positief over het initiatief van de faculteit om de examencommissies ambtelijke ondersteuning te bieden. Zij raadt de opleiding met klem aan om het formulier voor de beoordeling van scripties dat beschikbaar is ook te gebruiken.

De commissie heeft verschillende tentamens en eindwerken van de opleiding bestudeerd. Op basis van dit materiaal concludeert de commissie dat het gerealiseerde eindniveau van de studenten voldoende is. Zij kon zich in grote lijnen vinden in de beoordeling van de door haar bestudeerde bachelorscripties. De conclusie dat het eindniveau adequaat is, wordt versterkt door het gegeven dat afgestudeerde studenten zonder problemen doorstromen naar een masteropleiding of naar een werkkring buiten de universiteit.

De commissie is kritisch over een aantal formele aspecten van het systeem van toetsing en beoordeling, maar stelt tegelijkertijd vast dat de opleiding adequate maatregelen heeft genomen en dat de nieuwe examencommissie op de goede weg is. Zij vindt de kwaliteit van de tijdens de visitatie geraadpleegde toetsen en de bestudeerde eindwerken zonder voorbehoud aan de maat. Op grond van deze overwegingen komt zij tot het oordeel dat de opleiding voldoet aan de eisen met betrekking tot de toetsing en het gerealiseerd niveau.

Conclusie

Bacheloropleiding Zuid- en Zuidoost-Aziëstudies: de commissie beoordeelt Standaard 3 als ‘voldoende’.

Algemeen eindoordeel

De commissie komt op basis van het bestudeerde materiaal en de tijdens het visitatiebezoek gevoerde gesprekken tot de conclusie dat de bacheloropleiding Zuid- en Zuidoost-Aziëstudies op de drie standaarden aan de eisen voldoet en beoordeelt de opleiding dus als ‘voldoende’.

Conclusie

De commissie beoordeelt de *bacheloropleiding Zuid- en Zuidoost-Aziëstudies* als ‘voldoende’.

**V: Masteropleidingen
Azië Studies (60 EC) en
Azië Studies (120 EC)**

Samenvattend oordeel van de commissie

Dit samenvattend oordeel geeft de bevindingen en overwegingen weer van de commissie Regiostudies over de masteropleiding Azië Studies (60 EC) en Azië Studies (120 EC) van de Universiteit Leiden. De commissie baseert haar oordeel op informatie uit de kritische reflectie van de opleiding, aanvullende informatie naar aanleiding van vooraf geformuleerde vragen, informatie uit de gesprekken tijdens het bezoek, de geselecteerde eindwerkstukken en de documenten die tijdens het bezoek ter inzage beschikbaar waren. De commissie heeft voor de opleiding zowel positieve aspecten opgemerkt als verbeterpunten gesignaleerd. Na deze tegen elkaar te hebben afgewogen, concludeert de commissie dat de opleiding voldoet aan de eisen voor basiskwaliteit die een voorwaarde zijn voor heraccreditatie.

Masteropleiding Azië Studies (60 EC)

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De commissie heeft het Domeinspecifiek Referentiekader bestudeerd en vastgesteld dat dit van internationaal vergelijkbaar niveau is. Zij is van mening dat het kader een breed en daardoor weinig richtinggevend karakter heeft, maar heeft hier begrip voor aangezien het kader is bedoeld voor uiteenlopende opleidingen met een eigen profiel en oriëntatie.

De commissie heeft geconstateerd dat de masteropleiding Azië Studies (60 EC) doelstellingen heeft geformuleerd die voldoende concreet zijn en goed passen binnen het Domeinspecifiek Referentiekader en dat de eindkwalificaties aansluiten bij het niveau en de oriëntatie van een academische masteropleiding.

De commissie vindt dat de opleiding een goed begin gemaakt hebben met de integratie van de verschillende methodologische uitgangspunten en onderwijstradities van de voorgaande masteropleidingen. Ten opzichte van de opleiding Azië Studies 120 EC kan de masteropleiding Azië Studies 60 EC zich nog scherper profileren.

De commissie beoordeelt Standaard 1 als ‘voldoende’.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

De commissie concludeert dat het programma, het onderwijsgevend personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen de studenten van de opleiding Azië Studies (60 EC) in staat stellen de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

De structuur van het programma is herkenbaar en adequaat, en het programma biedt een goede balans tussen taalverwerving en inhoudelijke vakken. De opleiding doet recht aan de grote diversiteit van het vakgebied en biedt studenten veel mogelijkheden tot specialisatie. De opleiding is ervan doordrongen dat het programma moet voorzien in regio-overstijgende perspectieven en een integratie van vakgebieden. De afstudeerrichtingen zijn voldoende interdisciplinair en besteden aandacht aan zowel methodologische en theoretische als empirische aspecten van onderzoek.

Niettemin zou de commissie graag zien dat methodologie een prominentere plaats krijgt in het curriculum om studenten beter op hun afstudeeronderzoek(en) voor te bereiden. Er zijn duidelijk inpanningen verricht om de overkoepelende visie op de afstudeerrichtingen te ontwikkelen, maar de commissie beveelt aan dit nog verder door te voeren, bijvoorbeeld door intensievere samenwerking tussen docenten.

De commissie stelt vast dat de opleiding erin slaagt instromende studenten van verschillende vooropleidingen en met verschillende taalvaardigheid goed in de gezamenlijke vakken te integreren. Het programma is goed studeerbaar. De onderzoeksinfrastructuur en het personeel dat de faculteit in huis heeft geven de commissie het vertrouwen dat het eenjarige programma Azië Studies zich verder zal ontwikkelen, de inhoud van de vakken beter zal afstemmen en hun potentieel nog sterker zal benutten.

De commissie beoordeelt Standaard 2 als ‘voldoende’.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De commissie heeft vastgesteld dat de opleiding toetsen hanteert die van voldoende niveau zijn en die qua vorm en inhoud aansluiten bij de leerdoelen van de curriculumonderdelen en de eindkwalificaties van de opleidingen als geheel. De toetsing is frequent (met name in de taalverwervingsonderdelen) en voldoende gevarieerd en wordt voorzien van adequate feedback. Dat de studenten aan het eind van iedere cursus de opzet van het te schrijven paper presenteren waardeert de commissie zeer.

Op basis van de steekproef van eindschrijvingen die zij bestudeerd heeft concludeert de commissie dat studenten erin slagen de beoogde eindkwalificaties te realiseren. De afstudeerwerken die de commissie heeft bestudeerd waren weliswaar schrijvingen uit de oude opleidingen, maar de eindkwalificaties, de leerdoelen en de curricula daarvan zijn zo concreet en expliciet gerelateerd aan het programma dat de commissie beoordeelt, dat zij kan concluderen dat in de opleiding het beoogde niveau zal worden gerealiseerd. Wel beveelt zij de opleidingen aan actief te bevorderen dat studenten de interdisciplinaire ambities van het programma in hun schrijvingen laten terugkomen. Tot slot beveelt de commissie aan meer aandacht aan de voorbereiding op de beroepspraktijk te schenken.

De commissie is kritisch over een aantal formele aspecten van het systeem van toetsing en beoordeling, maar stelt tegelijkertijd vast dat de opleiding adequate maatregelen heeft genomen en dat de nieuwe examencommissie Azië Studies op de goede weg is. Het verheugt de commissie daarnaast dat de faculteit aandacht besteedt aan de toetsende rol van de examencommissie. De commissie is positief over het voornemen een ambtelijk secretaris aan te stellen voor de examencommissies.

De commissie beoordeelt Standaard 3 als ‘voldoende’.

Op basis van bovenstaande overwegingen beoordeelt de commissie Standaard 3 als ‘voldoende’.

Masteropleiding Azië Studies (120 EC)

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De commissie heeft het Domeinspecifiek Referentiekader bestudeerd en vastgesteld dat dit van internationaal vergelijkbaar niveau is. Zij is van mening dat het kader een breed en daardoor weinig richtinggevend karakter heeft, maar heeft hier begrip voor aangezien het kader is bedoeld voor uiteenlopende opleidingen met een eigen profiel en oriëntatie.

De commissie heeft geconstateerd dat de masteropleiding Azië Studies 120 EC doelstellingen heeft geformuleerd die voldoende concreet zijn en goed passen binnen het Domeinspecifiek Referentiekader. De commissie vindt dat de eindkwalificaties aansluiten bij het niveau en de oriëntatie van een academische masteropleiding.

De commissie vindt dat de opleiding een goed begin gemaakt heeft met de integratie van de verschillende methodologische uitgangspunten en onderwijs tradities van de voorgaande masteropleidingen. Ten opzichte van de opleiding Azië Studies 60 EC kan de masteropleiding Azië Studies 120 EC zich nog scherper profileren, met name met haar visie op hoe de interdisciplinaire ambities vertaald kunnen worden in eindkwalificaties waarin zowel de methodologische als de nationale en regionale grenzen worden overschreden.

De commissie beoordeelt Standaard 1 als ‘voldoende’.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

De commissie concludeert dat het programma, het onderwijsgevend personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen de studenten van de opleiding Azië Studies (120 EC) in staat stelt de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

De structuur van het programma is herkenbaar en adequaat, en het programma biedt een goede balans tussen taalverwerving en inhoudelijke vakken. De opleiding doet recht aan de grote diversiteit van het vakgebied en biedt studenten veel mogelijkheden tot specialisatie. De opleiding is ervan doordrongen dat het programma moet voorzien in regio-overstijgende perspectieven en een integratie van vakgebieden. De afstudeerrichtingen zijn voldoende interdisciplinair en besteden aandacht aan zowel methodologische en theoretische als empirische aspecten van onderzoek.

Niettemin zou de commissie graag zien dat methodologie een prominentere plaats krijgt in het curriculum om studenten beter op hun afstudeeronderzoek(en) voor te bereiden en dat het overkoepelende perspectief verder ontwikkeld wordt.

De commissie is positief over de breedte van de opleiding. Het jaar *in situ* is een uitstekende manier om de beoogde eindkwalificaties op het gebied van taalbeheersing te bereiken en tegelijkertijd de kennis van de culturele en historische context van de gekozen regio te verdiepen en het afstudeeronderzoek voor te bereiden.

De commissie stelt vast dat de opleiding erin slaagt instromende studenten van verschillende vooropleidingen en met verschillende taalvaardigheid goed in de gezamenlijke vakken te integreren. Het programma is zwaar, maar factoren die de studievoortgang zouden kunnen belemmeren worden zoveel mogelijk weggenomen. Met het oog op het groeiend aantal studenten adviseert de commissie wel de studiebegeleiding van met name de buitenlandse studenten een impuls te geven. Met een sterke profilering en goede marketing verwacht de commissie dat de opleiding meer (internationale) studenten kan trekken.

De onderzoeksinfrastructuur en het personeel dat de faculteit in huis heeft geven de commissie het vertrouwen dat het tweejarige programma Azië Studies zich verder zal ontwikkelen, de inhoud van de vakken beter zal afstemmen en hun potentieel nog sterker zal benutten.

De commissie beoordeelt Standaard 2 als ‘voldoende’.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De commissie heeft vastgesteld dat de opleiding toetsen hanteert die van voldoende niveau zijn en die qua vorm en inhoud aansluiten bij de leerdoelen van de curriculumonderdelen en de eindkwalificaties van de opleidingen als geheel. De toetsing is frequent (met name in de taalverwervingsonderdelen) en voldoende gevarieerd en wordt voorzien van adequate

feedback. Dat de studenten aan het eind van iedere cursus de opzet van het te schrijven paper presenteren waardeert de commissie zeer.

Op basis van de steekproef van eindscripties die zij bestudeerd heeft concludeert de commissie dat studenten erin slagen de beoogde eindkwalificaties te realiseren. De afstudeerwerken die de commissie heeft bestudeerd waren weliswaar scripties uit de oude opleidingen, maar de eindkwalificaties, de leerdoelen en de curricula daarvan zijn zo concreet en expliciet gerelateerd aan het programma dat de commissie beoordeelt, dat zij kan concluderen dat in de opleiding het beoogde niveau zal worden gerealiseerd. Wel beveelt zij de opleidingen aan actief te bevorderen dat studenten de interdisciplinaire ambities van het programma in hun scripties laten terugkomen. Om te bewerkstelligen dat studenten de periode *in situ* werkelijk gebruiken voor scriptieonderzoek, beveelt de commissie aan de studenten actiever te begeleiden in het scriptieproces. Tot slot beveelt de commissie aan meer aandacht aan de voorbereiding op de beroepspraktijk te schenken.

De commissie is kritisch over een aantal formele aspecten van het systeem van toetsing en beoordeling, maar stelt tegelijkertijd vast dat de opleiding adequate maatregelen heeft genomen en dat de nieuwe examencommissie Aziëstudies op de goede weg is. Het verheugt de commissie daarnaast dat de faculteit aandacht besteedt aan de toetsende rol van de examencommissie. De commissie is positief over het voornemen een ambtelijk secretaris in te stellen voor de examencommissies.

De commissie beoordeelt Standaard 3 als ‘voldoende’.

De commissie beoordeelt de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling als volgt:

Masteropleiding Azië Studies (60 EC):

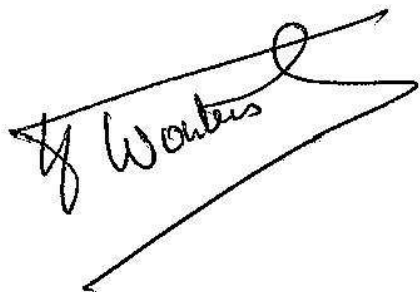
Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties	voldoende
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	voldoende
Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	voldoende
Algemeen eindoordeel	voldoende

Masteropleiding Azië Studies (120 EC):

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties	voldoende
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	voldoende
Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	voldoende
Algemeen eindoordeel	voldoende

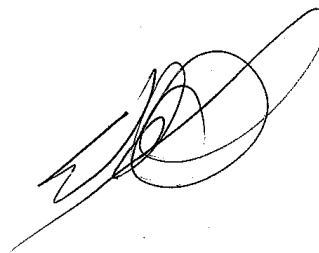
De voorzitter en de secretaris van de commissie verklaren hierbij dat alle leden van de commissie kennis hebben genomen van dit rapport en instemmen met de hierin vastgestelde oordelen. Zij verklaren ook dat de beoordeling in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Datum: 1 april 2014

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'A. Wouters', written over a horizontal line.

Prof. dr. A. Wouters
voorzitter

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'D. de Lange', written over a horizontal line.

Drs. D. de Lange
secretaris

Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling

---

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting:

De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau en oriëntatie (bachelor of master; hbo of wo) binnen het Nederlandse kwalificatieraamwerk. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

Bevindingen

In deze standaard beschrijft de commissie allereerst haar bevindingen ten aanzien van het landelijk vastgestelde Domeinspecifiek Referentiekader (1.1). Vervolgens gaat zij in op het profiel en de oriëntatie (1.2) en (het niveau van) de eindkwalificaties (1.3) van de masteropleidingen Azië Studies.

1.1 Domeinspecifiek Referentiekader

De instellingen die deelnemen aan de clustervisitatie Regiostudies hebben gezamenlijk een Domeinspecifiek Referentiekader (hierna: het kader) opgesteld (zie Bijlage 2). Dit kader is bedoeld voor de bachelor- en masteropleidingen die in het kader van de landelijke onderwijsvisitatie Regiostudies worden beoordeeld. Het betreft hier de beoordeling van de bachelor- en masteropleidingen Griekse en Latijnse Taal en Cultuur, Oudheidstudies en de diverse opleidingen die vallen onder regiostudies met betrekking tot Oost-Europa, het Midden-Oosten, Azië, Afrika en Noord-, Midden- en Zuid-Amerika. Omdat het spectrum van deze opleidingen zo breed is, hebben de opleidingen gekozen voor een niet-prescriptief referentiekader. Dit biedt ruimte voor opleidingen om eigen keuzen te maken en accenten te leggen al naar gelang hun profiel en oriëntatie.

Het Domeinspecifiek Referentiekader Regiostudies voorziet in algemeen geformuleerde doelstellingen die vertaald zijn in eindkwalificaties voor zowel de bachelor- als de masteropleidingen. Deze doelstellingen en eindkwalificaties zijn gerelateerd aan de meest prominente aspecten die in meer of mindere mate in de opleidingen aan de orde komen. Deze aspecten zijn Taalvaardigheid, Taalkunde, Letterkunde, Cultuurkunde, Geschiedenis, Sociale wetenschappen, Wetenschapsbeoefening en bijbehorende onderzoeksvaardigheden en Algemene wetenschappelijke vorming. De eindkwalificaties in het kader zijn eveneens gerelateerd aan de Dublin-descriptoren. De eindkwalificaties van de bacheloropleiding verwoorden de doelstelling dat afgestudeerde bachelorstudenten gekwalificeerd zijn voor een masteropleiding, die van de masteropleiding dat afgestudeerde masterstudenten gekwalificeerd zijn voor een postdoctorale opleiding.

De commissie heeft het Domeinspecifiek Referentiekader bestudeerd. Zij heeft gezien dat bij het opstellen van het referentiekader gebruik is gemaakt van referentiekaders van collega's in het buitenland, vooral van de benchmarks van de Quality Assurance Agency (uit het Verenigd Koninkrijk) voor Area Studies, en voor Language and Related studies. De commissie stelt vast dat het opgestelde kader inderdaad van een internationaal vergelijkbaar niveau is. Zij is van oordeel dat het kader een nogal breed en daardoor weinig richtinggevend karakter heeft. Zij heeft hiervoor begrip, aangezien het kader is bedoeld voor uiteenlopende opleidingen met ieder een eigen profiel en oriëntatie, die ook voor studenten genoeg mogelijkheden tot eigen

specialisatie openlaten. De commissie gaat ervan uit dat de opleidingen het kader verder specificeren op basis van hun eigen doelstellingen, dat opleidingen binnen het brede kader eigen accenten leggen. Het valt de commissie op dat het kader meer houvast biedt aan opleidingen die talen bestuderen dan aan opleidingen waarin cultuur en geschiedenis centraal staan. Dit houvast wordt geboden omdat een relatief groot aantal eindkwalificaties gericht is op taalverwerving en letterkundige en taalkundige kwalificaties. Het brede kader schetst echter een weinig gedetailleerd beeld van specifieke kennisdomeinen, zoals het domein dat wordt bestreken door de masteropleidingen Azië Studies. De opleidingen hebben volgens de commissie dit weinig richtinggevende kader voldoende gecompenseerd door een duidelijk eigen profiel te formuleren (zie 1.2).

1.2 Profiel en oriëntatie

De eenjarige en de tweejarige masteropleiding Azië Studies vallen onder het nieuwe 'brede label' Azië Studies en zijn van start gegaan in september 2012. In de opleidingen zijn de voormalige masterprogramma's Chinese Studies, Japanese Studies, Korean Studies, Indonesian, en Indian and Tibetan Studies ondergebracht. Beide curricula zijn nieuw en delen met elkaar structuur, opzet en colleges, met als belangrijkste verschil het extra jaar *in situ* voor de Azië Studies 120 EC. Voor deze tweejarige opleiding geldt bovendien een selectieve toelating, expliciet bedoeld voor studenten met de grootste belofte zich de taal op hoog niveau eigen te maken. Een aantal curriculumonderdelen van de eenjarige en de tweejarige opleiding wordt gedeeld met het derde programma onder het label Azië Studies, de research masteropleiding.

Op het moment van visiteren was de invoering van de curricula tot in het eerste jaar gevorderd, waardoor ervaringen met de nieuwe opzet met staf en studenten deels al konden worden besproken, maar resultaten ervan nog niet geëvalueerd konden worden. Omdat de curricula inhoudelijk voor een deel voortzettingen zijn van de oude masterprogramma's, aangevuld met, of omgevormd tot nieuwe en integrerende curriculumonderdelen, zijn de verwachtingen rond de nieuwe programma's en hun resultaten volgens het zelfevaluatierapport echter voldoende in de bestaande ervaringen verankerd. De commissie kan dit op basis van de gesprekken die zij gevoerd heeft, bevestigen.

De masteropleidingen Azië Studies (60 EC en 120 EC) richten zich op de premoderne, moderne en contemporaine maatschappijen en culturen van Oost-, Zuidoost-, Zuid- en Centraal-Azië. Volgens de kritische reflectie beogen de opleidingen studenten kennis en inzicht bij te brengen inzake politieke en economische vraagstukken in Azië in het licht van de eigenheid van de geschiedenis, taal en cultuur van Aziatische landen of regio's. De drie afstudeervarianten van de tweejarige opleiding richten zich op een specifiek Aziatisch land (China, Japan, of Korea), die van de eenjarige master op een regio (Oost-Azië, Zuid-Azië of Zuidoost-Azië) of op een thematische studie van Azië (geschiedenis, kunst en cultuur; of politiek, maatschappij en economie). Beheersing van een Aziatische taal behoort bij de tweejarige opleiding tot de doelstelling van alle specialisaties, bij de eenjarige geldt dat voor enkele van de specialisaties. In beide opleidingen wordt studenten geleerd oog te hebben voor de diversiteit en de veranderlijkheid van de regionale en mondiale politiek. De combinatie van theoretische en praktische kennis, en actieve kennis van één of meer Aziatische talen op hoog niveau (voor de afstudeerrichtingen die dat betreft), vergroten daarbij de kansen van afgestudeerden op de arbeidsmarkt. Dit laatste werd tijdens de visitatie door de alumni bevestigd.

Beide opleidingen beogen multidisciplinariteit: ze kenmerken zich door een primair kwalitatieve en geesteswetenschappelijke benadering, die wordt gecomplementeerd door

sociaalwetenschappelijke benaderingen van met name de huidige maatschappijen en culturen van Azië. Geschiedenis, godsdienstwetenschappen, cultuurstudies, filosofie en taalkunde zijn de belangrijkste geesteswetenschappelijke disciplines die de opleidingen aan de orde stellen, antropologie, politieke wetenschappen en internationale betrekkingen, sociologie en economie de voornaamste sociale wetenschappen. Hoewel de commissie meent dat de politieke en economische thematiek die de opleidingen beogen centraal te stellen, een evenredige verhouding van het sociaalwetenschappelijke en geesteswetenschappelijke perspectief rechtvaardigt, bevestigt zij dat juist de nadruk op taal en cultuur de opleidingen sterk profileert. Met name voor Azië Studies 120 EC geldt dat de intensieve onderdompeling in taal en cultuur een brede kennis van de historische en culturele context mogelijk maakt van waaruit studenten een breed spectrum van (ook politieke en economische) vraagstukken kunnen behandelen. Het verplichte jaar aan een partneruniversiteit in Japan, Korea, of China is hierbij essentieel.

De kritische reflectie noemt de integratie van sociale en geesteswetenschappen een specifieke kracht van de opleidingen en ondersteunt die stelling met een nationale en internationale benchmark. De commissie heeft deze vergelijking bestudeerd en vindt de stelling van Azië Studies terecht. Toch werd tijdens de visitatie duidelijk dat de opleidingen hun profiel scherper zouden moeten aanzetten, op de eerste plaats ten opzichte van elkaar. De commissie stelt vast dat de opleidingen de nadruk op de Aziatische talen ook meer zouden kunnen uitbuiten om zich beter te profileren ten opzichte van andere programma's in Aziëstudies waarin de taalverwerving minder centraal staat.

Hoewel de meeste afstudeerrichtingen een specifieke regio centraal stellen, wordt in de kritische reflectie geclaimd dat de nadruk ligt op de samenhang van Azië als geheel. Dit houdt een duidelijke koersverandering in vergeleken met de oude, meer specialistische masterprogramma's. De bedoeling is om vanuit de regio's en landen in Azië de complexe interactie van mondiale, regionale en nationale politieke, economische en culturele veranderingen te bestuderen, en studenten daarnaast de gelegenheid te geven zich verder wetenschappelijk te verdiepen in een bepaalde benadering en regio. De commissie stelt vast dat deze doelstelling past bij het gevorderde niveau van een masteropleiding. De kritische reflectie benadrukt ook dat de programma's verbanden leggen tussen de benaderingen en vragen van verschillende disciplines. Op dit punt stelde de commissie tijdens de visitatie vast dat strategische planning in de richting van een coherent geheel noodzakelijk blijft, maar dat de opleidingen al zichtbaar energie hebben gestoken in het integreren van de verschillende oudere programma's en methodologische perspectieven. Ze concludeert dat de opleidingen voldoende breed georiënteerd zijn en een adequate balans nastreven tussen taalverwerving, thematische en disciplinaire verdieping.

1.3 Eindkwalificaties

Het profiel, de oriëntatie en doelstellingen van de opleidingen zijn in beide gevallen vertaald in eindkwalificaties, die in het geval van de eenjarige masteropleiding voor elke afstudeerrichting nader worden uitgewerkt (zie Bijlage 3). De eindkwalificaties van beide opleidingen worden gerubriceerd binnen de Dublin-descriptoren en beschrijven onder meer de te verwerven kennis en vaardigheden op het vlak van sociaalwetenschappelijk en geesteswetenschappelijk onderzoek, het vermogen de resultaten daarvan mondeling en schriftelijk te rapporteren voor zowel academisch en professioneel als niet-specialistisch publiek, kennis van de ontwikkeling van het vakgebied Aziëstudies en begrip van Aziatische landen en aspecten binnen de context van Azië als geheel. Beide opleidingen bieden de mogelijkheid tot verdieping en specialisatie, zowel qua academische discipline als inhoudelijke

kennis en taalvaardigheid. De belangrijkste verschillen in eindkwalificaties tussen de eenjarige opleiding en de tweejarige opleiding zijn:

- De tweejarige opleiding besteedt meer aandacht aan taalverwerving. De eerste eindkwalificatie is als volgt verwoord: “an excellent command of Chinese, Japanese or Korean that enables the alumnus to use the language for academic and professional purposes”. In de eenjarige opleiding geldt “excellente beheersing” van een Aziatische taal niet als eindkwalificatie, met uitzondering van de track East Asia, en “certain specialisations” binnen South Asia en Southeast Asia, dat wil zeggen: als een afstudeeronderzoek dat noodzaakt. De opleidingen beogen studenten de mogelijkheid te bieden zich vanaf verschillende niveaus te bekwamen in een of meer Aziatische talen. Binnen de specialisaties History, Art and Culture en Politics, Society and Economy worden taalprogramma’s alleen op beginnersniveau aangeboden. In alle gevallen geldt dat deze taalprogramma’s niet voor moedertaalsprekers van de betreffende taal geschikt zijn.
- De tweejarige opleiding beoogt studenten materiaal te laten verzamelen in Azië zelf of er eigen onderzoek te laten doen voor de scriptie.

De commissie heeft de eindkwalificaties van beide opleidingen bestudeerd en geconcludeerd dat deze aansluiten bij de eisen van het vakgebied en passen binnen het Domeinspecifiek Referentiekader. Ze hebben een heldere verbinding met de Dublin-descriptoren en zijn geformuleerd op het juiste niveau. De commissie bevestigt de diepgang van de opleidingen en concludeert dat studenten worden opgeleid als specialisten in de gekozen regio en de gekozen discipline, terwijl de variëteit en breedte van het programma en de inbedding van elke regio in de grotere regio Azië, afgestudeerden ook de vaardigheden van een generalist meegeeft. In combinatie met de academische vaardigheden die de eindkwalificaties omschrijven (onderzoeksvaardigheden, analytische vaardigheden, presentatievaardigheden) geven de eindkwalificaties van beide opleidingen het masterniveau adequaat vorm. Wel valt het de commissie op dat de eindkwalificaties het verschil tussen de eenjarige en tweejarige opleiding niet uitgebreid uitwerken. Behalve voor de taalverwerving is niet omschreven voor welke eindkwalificaties studenten na het extra jaar een hoger niveau zullen hebben verworven.

De commissie stelt vast dat de eindkwalificaties aansluiten bij de inhoudelijke en praktische eisen die zowel vanuit het vakgebied als vanuit het beroepenveld worden gesteld. De multidisciplinariteit van de opleidingen Azië Studies beantwoordt aan de thematische en disciplinaire variëteit en diversiteit van de onderzoeksobjecten. De opleidingen bereiden studenten voor op een groot aantal betrekkingen in de maatschappij, bijvoorbeeld bij de overheid, in het zakenleven, de journalistiek, bij culturele instellingen, als tolk/vertaler en cultureel bemiddelaar. De taalvaardigheid waarmee de studenten, afhankelijk van de gekozen specialisatie, de opleiding afsluiten, maakt bovendien een carrière mogelijk in de regio en in de taal van keuze. Daarnaast biedt de wetenschappelijke grondslag van de opleidingen aan alumni die dat ambiëren, een solide begin op weg naar een wetenschappelijke loopbaan.

Overwegingen

De commissie concludeert dat het Domeinspecifiek Referentiekader een summier en weinig gedetailleerd beeld schetst van het kennisdomein Azië Studies. Het biedt in de huidige vorm weinig houvast om te verifiëren of de beoogde eindkwalificaties van de masteropleidingen daadwerkelijk voldoen aan de eisen die vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleidingen. De commissie heeft begrip voor het feit dat het kader weinig richtinggevend is, gezien de diversiteit aan opleidingen die tot dit kader behoren en het nog nieuwe en unieke kader van de Regiostudies. Zij is zich ervan bewust dat hierdoor een taak bij de opleidingen is neergelegd om het kader nader te concretiseren.

De opleidingen Azië Studies hebben naar het oordeel van de commissie doelstellingen geformuleerd die voldoende concreet zijn en goed passen binnen het Domeinspecifiek Referentiekader. Deze doelstellingen zijn vertaald in eindkwalificaties die het niveau en de oriëntatie van een academische masteropleiding adequaat weerspiegelen. Ze concretiseren de ambitie om studenten op te leiden tot academische specialisten die door de inter- en multidisciplinaire insteek tevens een brede blik behouden. Afgestudeerden zijn in staat om regionale aspecten te beschouwen in de context van Azië als geheel en om in hun onderzoek verschillende methodologische perspectieven elkaar te laten aanvullen. In combinatie met de aandacht voor taalverwerving zorgt de integratie van sociaalwetenschappelijke en geesteswetenschappelijke perspectieven in de ogen van de commissie voor een uniek profiel.

De commissie meent dat de opleidingen een goed begin hebben gemaakt met de integratie van de verschillende methodologische uitgangspunten en onderwijstradities van de voorgaande masteropleidingen binnen een overkoepelend opleidingsconcept, maar spoort het management aan de opleidingen ten opzichte van elkaar scherper te profileren. Volgens de commissie heeft vooral de masteropleiding Azië Studies 120 EC behoefte aan een explicietere visie op hoe de interdisciplinaire ambities van het programma vertaald kunnen worden in eindkwalificaties waarin zowel de methodologische als de nationale en regionale grenzen worden overschreden. Ondanks deze kanttekening komt de commissie, het geheel aan doelstellingen en eindkwalificaties overziend, tot het oordeel dat de eindkwalificaties van beide masteropleidingen wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie adequaat zijn geformuleerd en voldoen aan de eisen die daaraan gesteld mogen worden.

Conclusie

Masteropleiding Azië Studies (60 EC): de commissie beoordeelt Standaard 1 als ‘voldoende’.

Masteropleiding Azië Studies (120 EC): de commissie beoordeelt Standaard 1 als ‘voldoende’.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Toelichting:

De inhoud en vormgeving van het programma stelt de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen is daarbij essentieel. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving.

Bevindingen

In deze standaard geeft de commissie allereerst inzicht in de inhoud en de opbouw van de curricula van beide masteropleidingen (2.1). Vervolgens gaat zij in op de interne samenhang van het curricula en de mate waarin de eindkwalificaties zijn vertaald naar de curricula (2.2), waarbij zij onder meer de aandacht voor wetenschappelijke vorming en voor de beroepspraktijk onderzoekt. In 2.3 gaat de commissie in op het didactisch concept en de werkvormen, en op de opleidingsspecifieke voorzieningen en ondersteuning. Tot slot stelt de commissie de studeerbaarheid van de curricula (2.4), het onderwijsgevend personeel (2.5) en de opleidingsspecifieke interne kwaliteitszorg (2.6) aan de orde.

2.1 Opbouw en samenhang van de curricula

Masteropleiding Azië Studies 60 EC

De eenjarige masteropleiding kent vijf afstudeerrichtingen, die zowel gezamenlijke als specialisatiegebonden onderdelen bevatten. De opbouw van elke afstudeerrichting is in principe hetzelfde, waarmee volgens de kritische reflectie studenten een programma wordt aangeboden dat voldoende coherentie heeft en dat aansluit op de specifieke leerdoelen van de studenten, terwijl de eigenheid van elke afstudeerrichting behouden blijft. Een overzicht van het programma is in dit rapport opgenomen in Bijlage 4. Het programma van de afstudeerrichtingen bestaat steeds uit:

- twee gezamenlijke vakken (10 EC);
- verplichte vakken per richting (10-35 EC, afhankelijk van de specialisatie);
- keuzevakken (10-25 EC, inclusief mogelijkheid van een 10 EC stage);
- scriptie (15 EC).

Om zich een oordeel te kunnen vormen over de kwaliteit en samenhang van de curriculumonderdelen, heeft de commissie deels voorafgaand aan en deels tijdens het bezoek aan Leiden de beschikbare informatie over de programma's en de inhoud van de curriculumonderdelen bestudeerd. Ze heeft daarbij vastgesteld dat het niveau van de vakken in orde is en dat de opleidingen ernaar hebben gestreefd de voorgaande opleidingen in een coherent programma samen te brengen. Het programma heeft echter niet de cohesie die de commissie tegenkwam bij de bacheloropleidingen Chinastudies, Japanstudies en Koreastudies, van waaruit veel studenten in deze masteropleiding instromen. De meeste studenten die de commissie tijdens de visitatie sprak, bleken totaal niet op de hoogte van wat de gezamenlijke identiteit van hun masteropleiding zou moeten zijn.

De opleiding start in de eerste helft van het eerste semester met een gezamenlijke cursus Introduction to Asian Studies (5 EC), een hoorcollege waarin de belangrijkste aspecten, benaderingen en concepten binnen de studie van Azië aan bod komen. De kernvragen van dit college zijn wat deze benaderingen en vragen bindt en wat ze van elkaar onderscheidt en hoe Aziëstudies als een onderdeel van regiostudies zich verhoudt tot geesteswetenschappelijke en sociaalwetenschappelijke disciplines. In de tweede helft van het eerste semester volgen alle studenten de Thesis seminar class (5 EC). Studenten worden niet verdeeld over de verschillende regio's of landen van Azië, maar per vakgebied. De opleiding beoogt daarmee disciplinaire inbedding van de onderzoeksvoorbereiding en het leggen van verbindingen tussen de verschillende regio's en landen van Azië te realiseren. Volgens de kritische reflectie is dit van belang omdat een groot gedeelte van de keuzevakken in het eerste en tweede semester zich concentreren op een land of regio. De commissie bevestigt dit op basis van de informatie uit de studiegids en het gesprek met de studenten. De studenten stelden dat de keuze voor een afstudeerrichting in hoge mate de regionale focus bepaalt van de gevolgde vakken.

De overige 20 EC van het eerste semester vullen studenten in met verplichte onderdelen per afstudeerrichting (taalverwervingsvakken en inhoudelijke cursussen), aangevuld met keuzevakken. Het verplichte deel bestaat in het geval van East Asian Studies uit taalverwervingsvakken Japans, Chinees of Koreaans op gevorderd niveau. Bij South Asian Studies beslaat het verplichte deel 35 EC. Voor Southeast Asian Studies zijn dat twee vakken van elk 5 EC in het eerste semester. Bij History, Art and Culture of Asia en Politics, Society

and Economy of Asia bestaat het verplichte deel uit 10 EC in het eerste semester die moeten worden ingevuld uit een geselecteerd aanbod.

In het tweede semester is 15 EC gereserveerd voor de thesis, eventueel 5 EC verplichte taalcursussen (East Asian Studies) en voor keuzevakken. De keuzeruimte kan ook worden ingevuld met een stage, die gezien de overige studieverplichtingen over het algemeen in Nederland wordt gevolgd, maar voor de specialisatie Japanese Studies ook in Japan kan worden uitgevoerd. Met uitzondering van South Asian Studies hebben alle studierichtingen een element van vrije keuzeruimte van 10 EC in het eerste semester en 15 EC in het tweede semester, waarbij de studenten moeten kiezen uit een aanbod van vakken dat relevant is voor de betreffende studierichting. Met uitzondering van East Asian Studies (waar taalvakken op gevorderd niveau verplicht zijn) kan een gedeelte van deze keuzeruimte ook gebruikt worden voor de studie van een Aziatische taal op startersniveau voor in totaal 10 EC in het eerste en 5 EC in het tweede semester. De scriptie is de uitvoering van een gedetailleerde opzet die studenten tijdens het thesisseminar en in overleg met hun beoogde scriptiebegeleider hebben uitgewerkt en gepresenteerd. Scripties worden individueel begeleid. Studenten wordt zo veel mogelijk de gelegenheid geboden begeleid te worden door een docent van eigen keuze, maar de opleidingsvoorzitter beslist hierover in laatste instantie.

De commissie stelt na de bestudering van het programma en het gesprek met de docenten vast dat de opleiding Azië Studies 60 EC kan worden beschouwd als *work in progress*. Er zijn conceptuele inspanningen gedaan om erg ver van elkaar verwijderde onderwijs tradities en methodologische benaderingen uit de voormalige disciplinaire masteropleidingen samen te brengen. Het resultaat is voldoende, maar er zal nog strategisch gepland moeten worden om alles tot een coherent geheel te maken. Vooral in de afstudeerrichting Politics, Society and Economy vertonen de vakken nog maar weinig interdisciplinariteit, terwijl is gebleken dat studenten juist deze richting aantrekkelijk vinden.

Masteropleiding Azië Studies 120 EC

De tweejarige opleiding kent drie afstudeerrichtingen: Japan, China en Korea. Ook deze bestaan uit gezamenlijke en specialisatiegebonden onderdelen. De opbouw van elke afstudeerrichting is in principe hetzelfde, terwijl een groot aantal cursussen door meerdere afstudeerrichtingen gedeeld worden (zie Bijlage 4). Een belangrijke overeenkomst is dat de curricula van de afstudeerrichtingen bestaan uit een jaar in Leiden en een jaar aan een partneruniversiteit in Azië. Het Leidse deel is qua opbouw hetzelfde als de eenjarige opleiding en bestaat in het eerste semester uit dezelfde inleidende cursus, het daarop voortbouwende thesisseminar, en onderdelen die voor de afstudeerrichting verplicht zijn: taalverwervingsvakken en inhoudelijke cursussen, aangevuld door vrije keuzevakken. In het tweede Leidse semester is 15 EC gereserveerd voor de thesis en 15 EC die ingevuld wordt met vrije keuzevakken. Ook hier kunnen studenten 10 EC van de vrije keuzeruimte gebruiken voor een stage.

Alle studenten van de tweejarige masteropleiding gaan een jaar naar het land dat zij bestuderen. Dit jaar *in situ* is voor elk van de drie studierichtingen anders gepositioneerd. In de kritische reflectie wordt uitgelegd dat dit te maken heeft met de verschillende academische kalenders in China, Japan en Korea.

- Het eerste jaar van de studierichting **Japan** is in twee delen opgedeeld. Het eerste deel bestaat uit een combinatie van intensieve taaltraining en een disciplinaire training. Studenten bereiken in Leiden het equivalent van de internationale maatstaf voor de beheersing van het Japans JLPT level 2 en gaan dan naar Japan. Aan een partneruniversiteit volgen zij inhoudelijk en taalonderwijs, terwijl zij ook zelfstandig

onderzoek doen ter voorbereiding op hun scriptieonderzoek. De studenten worden aan een potentiële begeleider in Japan gekoppeld bij wie ze terecht kunnen voor advies en hulp. Het laatste deel van de opleiding vindt weer in Leiden plaats.

- De opbouw van de studierichting **Korea** lijkt op die van Japan, omdat het Koreaanse academische jaar in maart begint. Ook hier zijn de studenten het eerste semester in Leiden en krijgen ze een combinatie van disciplinaire training en intensieve taaltraining. Ze bereiken een vergelijkbaar taalniveau als de studenten Japanese Studies (namelijk LLTP level 2), zodat ze aan een Koreaanse partneruniversiteit naast taalonderwijs ook inhoudelijk onderwijs kunnen volgen, en zelfstandig onderzoek kunnen doen ter voorbereiding op hun scriptieonderzoek.
- Bij de studierichting **China** gaan de studenten na toelating vanaf september eerst een jaar naar China, waarna ze hun tweede jaar in Leiden volgen. Het onderwijs aan de Chinese partneruniversiteit behelst primair verbetering van de Chinese taal, waarbij studenten instromen met minimaal het uitgangsniveau van de bacheloropleiding Chinastudies, of niveau 4 van de HSK gestandaardiseerde taaltst. Studenten met een hoger instroomniveau zullen in China op hoger niveau onderwijs krijgen, waarop ook in het tweede jaar in Leiden voorgebouwd zal worden. Het is de bedoeling om na 2013 het jaar in China meer en beter te integreren in het programma. Studenten zullen ook hier pas na een Leids semester naar China gaan. Op deze manier kan voorbereidend taalonderwijs en inhoudelijk onderwijs in Leiden een basis leggen voor het onderwijs in China, terwijl er in Leiden ook een start kan worden gemaakt met scriptieonderzoek in China. Over de precieze invulling van deze nieuwe opzet wordt binnen de opleiding nog gediscussieerd.

Elke studierichting kent een verplicht element van minimaal 15 EC dat specifiek is voor die studierichting. Dit bestaat uit taalverwervingsvakken op gevorderd niveau. De studierichting Chinees heeft een keuzeruimte van 10 EC in het eerste semester van het tweede jaar (in Leiden) en 15 EC in het tweede semester. De studierichting Japans heeft een keuzeruimte van 10 EC in het eerste semester van het tweede jaar (in Leiden) en nog eens een keuzeruimte van 10 EC in het daaropvolgende verkorte semester tot en met eind maart. Het tweede semester van het tweede jaar (in Leiden) kent geen keuzeruimte, omdat studenten zich in deze fase moeten concentreren op het schrijven van de scriptie. De studierichting Koreaans kent geen keuzeruimte in het eerste semester, dit om de studenten zo goed mogelijk voor te bereiden op het verblijf in Korea. In het tweede jaar (in Leiden) is er een keuzeruimte van 15 EC in het tweede semester. De inrichting van het scriptieproces is voor de tweejarige masteropleiding Azië Studies hetzelfde als bij de eenjarige master. Studenten van de tweejarige masteropleiding baseren hun scriptieonderzoek vaak voor een gedeelte op veldonderzoek dat zij gedaan hebben in het land zelf.

Ook voor de tweejarige masteropleiding heeft de commissie op basis van bestudering van de beschikbare informatie over het programma en de inhoud van curriculumonderdelen een oordeel gevormd over de kwaliteit van het curriculum. Ze stelt vast dat het niveau van de vakken in orde is, en dat het geheel de beoogde breedte van het programma goed vormgeeft. Het programma biedt een goede mix van disciplinaire vakken en taaltraining, en slaagt erin het studiejaar aan de buitenlandse partneruniversiteit goed te integreren. De commissie ziet nog veel continuïteit van het oude systeem met geografische en taalspecifieke oriëntatie. Een nieuwe, meer coherente visie zal de verschillende delen bij elkaar moeten brengen.

2.2 Eindkwalificaties in de programma's

In het zelfevaluatie rapport is een overzicht opgenomen waarin de samenhang tussen de eindkwalificaties en de vakken nader wordt geëxpliciteerd. De commissie heeft dit schema bestudeerd in samenhang met de vakomschrijvingen in de studiegids en de inhoud van het

cursusmateriaal. Op die manier is zij nagegaan of er sprake is van een evenwichtig curriculum, waarin alle eindkwalificaties in voldoende mate aan bod komen. De tabellen laten zien dat alle eindkwalificaties worden gedekt door de programmaonderdelen. De commissie heeft vastgesteld dat de eindkwalificaties per vak zijn verwerkt in leerdoelen, die voldoende richtinggevend zijn, maar in bepaalde gevallen concreter zouden kunnen worden uitgewerkt. Voor elk vak is de niveauaanduiding wel helder aangegeven en bovendien passend bij een masteropleiding.

De opleidingen gaan voor de talen, academische vaardigheden en disciplinaire en regio-specifieke inhoud uit van leerlijnen die studenten naar de beoogde eindkwalificaties toe leiden. De verplichte vakken van elke studierichting leggen qua kennis en vaardigheden de basis. Keuzevakken in het eerste semester streven ernaar discipline- en regio-specifieke kennis en vaardigheden over te dragen. Keuzevakken in het tweede semester bouwen hier vervolgens op voort, maar zijn er ook op gericht studenten te wijzen op dwarsverbanden tussen regio's of disciplines. De commissie herkent deze opbouw, maar stelt tegelijkertijd vast dat de opleidingen nog wel moeite moeten doen om in het geheel van vakken een gedeelde, interdisciplinaire visie te ontwikkelen die verder gaat dan het co-docentschap van de afzonderlijke vakken. Tijdens het bezoek van de commissie legden docenten uit dat hierover sinds de invoering van het brede label veel is overlegd. De docenten vinden dat de mogelijkheden voor kruisbestuiving moeten worden benut om de doelstellingen van de opleidingen. De docenten bleken in het gesprek goed in staat om uit te leggen hoe oude vakken met het oog hierop waren aangepast. De commissie beaamt de noodzaak hiertoe; de bedoeling is immers dat de vakken in verschillende tracks passen. Zij heeft waargenomen dat de integratie van de oude curriculumonderdelen in een coherent geheel vorm begint te krijgen. De commissie stelt vast dat de kennisgerichte eindkwalificaties van beide opleidingen voldoende in het programma verwerkt zijn.

Voor de talen heeft de commissie kunnen vaststellen hoe in de vakken op een systematische manier wordt voortgebouwd op reeds verworven kennis en hoe zo wordt toegewerkt naar het niveau dat voor het bereiken van de eindkwalificaties noodzakelijk is. De verschillende taaleisen die in die eindkwalificaties van de twee opleidingen (en van de specialisaties daarbinnen) worden gesteld, vereisen vakken op verschillende niveaus. Omdat de instroom divers is, moeten de opleidingen studenten bedienen met uiteenlopende linguïstische achtergronden en vaardigheden. De commissie heeft vastgesteld dat de opleidingen daarin goed slagen. De integratie in het cursusaanbod verloopt goed en er lijken geen problemen te zijn met de overlap tussen de studenten van de verschillende opleidingen. De studenten van de tweejarige masteropleiding worden in staat gesteld een excellent taalniveau te bereiken, waarbij het jaar *in situ* een cruciale rol speelt. Uit het gesprek met de studenten bleek dat de focus van dat jaar inderdaad sterk op taalverwerving ligt, en dat het voor de studenten “stevig aanpoten” is. Het komt voor dat een partneruniversiteit de inhoudelijke cursussen alleen op bachelorniveau in het Engels aanbiedt, waardoor de Leidse studenten inhoudelijke cursussen op masterniveau in de lokale taal moeten volgen. Ze zijn goed in staat academische teksten in de bestudeerde Aziatische taal te lezen, zo stelden ze zelf tijdens de visitatie.

Tijdens de visitatie heeft de commissie ook nadrukkelijk gekeken naar de manier waarop de opleidingen wetenschappelijke en academische vaardigheden in het programma verwerken. Volgens de kritische reflectie komen deze in het gehele programma aan bod. De gezamenlijke introductie cursus en het thesissen seminar maken studenten vertrouwd met de waarde van de wetenschappelijke benadering, inclusief het belang van theorie en methodologie en de relativiteit van interpretaties. De inhoudelijke keuzevakken bieden vervolgens een kader waarbinnen studenten probleemgericht leren omgaan met de verworven theorie en kennis en

het verworven inzicht op een wetenschappelijke manier leren toe te passen op verschillende soorten bronnen en literatuur. Alle inhoudelijke keuzevakken hebben zowel een leer- als een rapportageaspect. Door presentaties, opdrachten en het eindwerkstuk van de cursus ontwikkelen studenten zowel analyse- als presentatievaardigheden. De docenten stelden tijdens de visitatie dat buitenlandse studenten op het vlak van academisch schrijven vaak wat minder ervaren zijn dan de Leidse doorstromers en niet direct precies weten wat van essays wordt verwacht. Hierin wordt van beide kanten extra geïnvesteerd.

Methodologische vaardigheden worden expliciet onderwezen en getoetst in het thesiseminar, waarbij studenten worden geacht zelfstandig een onderzoeksvoorstel te ontwerpen en aan docenten en medestudenten te presenteren. Door middel van een reeks korte opdrachten bouwen ze hun onderzoeksvoorstel steeds verder uit, uiteindelijk uitmondend in een volledig voorstel voor de scriptie dat door de beoogde scriptiebegeleider wordt gelezen en beoordeeld. In hun panelgesprek lieten studenten weten dat hier voor de opleiding een verbeterpunt ligt. Ze zien de waarde in van het vroege stadium waarin ze voor hun scriptie de eerste stappen zetten en daarover verslag doen, maar waren kritisch over de invulling van het vak. Ze zouden meer eigen keuzevrijheid willen hebben bij de indeling in groepen, omdat die voor een groot deel bepaalt wat studenten in het college aan (het meedenken over) elkaars onderzoek hebben. Ook vonden ze dat door de behandeling van veel literatuur in het college, hun eigen onderzoeksvoorstellen niet erg grondig bekeken konden worden. Liever zouden studenten voorafgaand aan het seminar al individueel begeleid en gestuurd willen worden om hun onderzoek al wat meer richting te geven. Dit geldt vooral voor studenten van de eenjarige opleiding, al bleek dat ook studenten van de tweejarige masteropleiding vaak pas aan de concretisering van hun onderzoeksplan toekomen bij terugkeer in Leiden. De commissie merkt op dat er op dit punt een zekere spanning lijkt te bestaan met de doelstelling van de opleiding dat studenten tijdens het jaar *in situ* hun onderzoeksvaardigheden sterk aanscherpen door direct kennis te maken met de soms heel verschillende methoden van onderzoek in hun gekozen regio.

De commissie stelt vast dat er ook op het vlak van de methodologische competenties grote diversiteit bestaat onder de studentenpopulatie. Ze bevestigt de stelling van de studenten dat het mede hierom goed zou zijn om meer ruimte in de programma's te creëren voor methodologie, bijvoorbeeld op het vlak van sociale wetenschappen. De voorbereiding op het afstudeeronderzoek zou hiermee steviger worden aangezet. Hoewel docenten meenden dat veel van hun inhoudelijke vakken ook methodologisch georiënteerd zijn en ze ook concrete voorbeelden konden geven van hoe zij onderzoeksvaardigheden en -tradities verweven met de vakinhoud aan de orde stellen, zou een leerlijn waarin de methodologische vaardigheden explicieter worden gethematiseerd volgens de commissie een goed idee zijn. Dit geldt voor beide opleidingen, maar in het bijzonder voor de tweejarige masteropleiding.

2.3 Didactische visie en voorzieningen

De commissie is nagegaan vanuit welke didactische visie het onderwijs in het kader van de masteropleidingen Azië Studies wordt verzorgd en of de beschikbare voorzieningen hiervoor toereikend zijn.

De masteropleidingen Zuid- en Zuidoost-Aziëstudies geven hun onderwijs vorm binnen de onderwijsvisie van de Universiteit Leiden en de Faculteit der Geesteswetenschappen. Volgens het facultaire deel van de kritische reflectie kenmerkt die visie zich door een sterke verwevenheid tussen onderwijs en onderzoek. De docenten zijn ook onderzoekers en vervullen als wetenschapper een voorbeeldfunctie voor studenten. Ze betrekken hun eigen onderzoekspraktijk in het onderwijs dat ze verzorgen. Die onderzoekspraktijk is

faculteitsbreed samengevat onder het paraplubegrip *Dynamics of Diversity*, en bestaat uit 'gerichte aandacht voor de mobiliteit van mensen, taal, materiële en immateriële cultuur, en maatschappelijke, religieuze en wijsgerige ideeën en praktijken'. In het rapport *Duurzame geesteswetenschappen* (2008) heeft de faculteit drie doelstellingen verwoord: vernieuwing van het onderwijsaanbod, verjonging van de staf en het versterken van de internationale dimensie van opleidingen. In de bacheloropleidingen worden deze doelstellingen volgens de faculteit zichtbaar in een mondiaal perspectief op het domein van regiostudies en 'nadrukkelijk aandacht voor de historische diepte'.

In de kritische reflectie staat dat al het onderwijs op masterniveau verzorgd wordt door docenten die over zowel onderwijs- als onderzoekstijd beschikken, met uitzondering van het onderwijs dat gericht is op taalverwerving, dat gedeeltelijk door voltijds docenten wordt verzorgd. De commissie heeft vastgesteld dat de docenten in de cursussen gebruik maken van de resultaten van hun eigen onderzoeksactiviteiten. Een voorbeeld daarvan is het vak *Asia through consumption*, waarin de docent voor de collegestof recent door NWO gefinancierd onderzoek verwerkt. Ook het thesisseminar is zo ingericht dat de docenten hun eigen thematische en disciplinaire specialistische kennis kunnen gebruiken om de studenten te trainen en te begeleiden in het ontwerpen van een eigen onderzoeksproject. Hierboven kwam al ter sprake dat docenten in hun onderwijs niet alleen de nadruk leggen op kennisoverdracht, maar ook op hoe de kennis en inzichten uit de literatuur geproduceerd worden door studenten te wijzen op de methodologie, debatten en kernbegrippen gebruikt door verschillende auteurs. De literatuur die studenten bestuderen, is volgens de commissie voldoende geactualiseerd. In de kritische reflectie staat dat de docenten en de opleidingsvoorzitter erop toezien dat de leerdoelen zoals vastgelegd in de eindkwalificaties gewaarborgd blijven.

Op basis van de informatie uit de studiegidsen stelt de commissie vast dat bijna alle vakken de onderwijsvorm van een werkcollege hebben. Engels is de voertaal. In het panelgesprek met de studenten heeft de commissie proberen vast te stellen hoe de kwaliteit van de werkcolleges moet worden gewaardeerd. Duidelijk is dat studenten zich sterk gestimuleerd voelen bij te dragen aan discussies en daartoe ook alle ruimte krijgen. Vooral over de kwaliteit van het taalonderwijs waren de studenten zeer positief. Hoewel de discussievorm die de werkcolleges kenmerkt goed past bij de academische en analytische vaardigheden die de programma's beogen te ontwikkelen, blijken studenten toch vaak meer structuur van docenten te verlangen. Studenten stelden dat ze liever zouden zien dat de docenten een uitgebreidere inleiding verzorgen. Ook de groepsgroottes kwamen tijdens de visitatie ter sprake. In de kritische reflectie staat dat de grote verscheidenheid van niveaus en vakken kan leiden tot te kleine groepen of zelfs individueel onderwijs, wat een effectieve bedrijfsvoering in de weg staat. In bepaalde vakken, met name die met een Oost-Aziatische, contemporaine en sociaalwetenschappelijke signatuur, dreigen de groepen juist te groot te worden. De studenten hadden deze indruk echter niet.

De curriculumopzet, waarbij naast de gezamenlijke, overkoepelende colleges en de talen sterk thematisch wordt ingegaan op het studieobject 'Azië', kan didactisch worden gevat onder de noemer van probleemgericht onderzoek. Zeker de werkstukken voor individuele vakken en de eindscriptie krijgen deze nadruk, waarbij zowel secundair als primair materiaal gebruikt wordt. De insteek is daarbij om de inhoudelijke leerdoelen en de leerdoelen op het vlak van taalbeheersing functioneel te integreren. Aangezien de twejarige masteropleiding voor alle studenten, en de eenjarige voor een belangrijk deel van de studenten, is bedoeld om een uitstekende beheersing van de bestudeerde Aziatische taal te verwerven, ligt er een sterke nadruk op het ontsluiten, interpreteren en in onderzoek gebruiken van bronnenmateriaal en

secundaire literatuur in de gekozen taal. De commissie concludeert op basis van de gesprekken dat dit niet systematisch gebeurt: er zijn ook gevallen waarin gebruik wordt gemaakt van vertaald bronnenmateriaal.

In het algemeen concludeert de commissie dat de voorzieningen adequaat zijn om de beoogde didactiek in de praktijk te brengen. Dat geldt niet alleen de grootte van de groepen, maar ook de bibliotheekvoorzieningen, de Leidse infrastructuur voor hoogwaardig Azië-onderzoek en het netwerk van de staf. Deze zijn uitstekend. Hoewel de manier waarop de programma's gefaciliteerd worden voldoet aan de verwachtingen van de studenten, heeft de commissie op basis van de gevoerde gesprekken toch een aantal bedenkingen. Het blijkt dat het volgsysteem waarmee studenten te maken krijgen (uSis) door velen als lastig wordt ervaren. Studenten noemden de faculteit administratief 'een chaos'. Voor studenten die hun weg weten in Leiden is dit geen groot probleem, maar zeker buitenlandse studenten blijken behoefte te hebben aan meer (studie)begeleiding in het Nederlandse academische systeem. Een ander punt van kritiek dat de commissie onderstreept, is dat stages binnen de curricula een weinig zichtbare status hebben. Een stage behoort tot de mogelijkheden, maar studenten moeten er zelf achteraan. Voor wie zich in Japan specialiseert worden er concrete voorstellen gedaan; voor de andere richtingen geldt dit niet. De commissie meent dat hier een verbeterpunt ligt.

2.4 Studeerbaarheid

De kwantitatieve gegevens met betrekking tot instroom, studeerbaarheid en rendementen zijn opgenomen in Bijlage 5.

Instroom, doorstroom en uitstroom

De toelatingseisen voor beide opleidingen staan in het OER. Voor de Azië Studies 60 EC is per specialisatie weergegeven welke van de bacheloropleidingen Chinastudies, Japanstudies, Koreastudies, en Zuid- en Zuidoost-Aziëstudies automatisch toegang verschaffen; daarnaast wordt vermeld op basis van welke criteria toelaatbaarheid wordt bepaald van studenten met een ander bachelordiploma. Een van de eisen is een goede beheersing van het Engels (TOEFL 99-100/250/600). Voor de opleiding Azië Studies 120 EC zijn er geen bacheloropleidingen die automatisch toegang verschaffen. Studenten dienen te solliciteren en worden vervolgens door een toelatingscommissie beoordeeld op een zestal algemene criteria op het gebied van onder meer academische vaardigheden en basiskennis, aangevuld met specifieke eisen per afstudeerrichting. Met name het beheersingsniveau van Japans, Chinees of Koreaans is belangrijk, maar ook disciplinair-methodologische kennis wordt getoetst. De faculteit heeft voor de drie afstudeerrichtingen een maximumcapaciteit bepaald: 30 voor Chinese Studies, 17 voor Japanese Studies en 12 voor Korean Studies. De commissie raadt aan om de procedure van internationale aanmeldingen te standaardiseren.

De kritische reflectie is positief over het effect dat de samenvoeging van de afzonderlijke masteropleidingen heeft gehad op de instroom. Het aantal studenten dat per cohort deelnam aan de oude afzonderlijke masteropleidingen bedroeg ongeveer 50 (het merendeel voor Chinees en Japans). In het eerste jaar van de brede masteropleidingen zijn in totaal ongeveer 100 studenten toegelaten. De toename bestaat vooral uit studenten die niet in Leiden een bacheloropleiding Aziëstudies hebben afgerond. Het aandeel studenten met een buitenlandse vooropleiding is gemiddeld meer dan 30 procent, variërend per richting. Tijdens de gesprekken met de studenten en docenten bleek dat de aantrekkingskracht van de tweejarige masteropleiding vooral de focus op taal is. Voor de eenjarige masteropleiding geldt dat minder. Vooral Politics, Society & Economy is populair. Studenten van die opleiding hebben een minder helder beeld van de identiteit van de opleiding. De internationale instroom van

beide opleidingen zou volgens de commissie verder kunnen groeien als het profiel zou worden aangescherpt en de marketing ervan zou verbeteren. Dat geldt in het bijzonder voor de tweejarige opleiding.

Omdat de huidige opleidingen Azië Studies pas in 2012 van start zijn gegaan, kan over de uitstroom en het studierendement nog weinig worden geconcludeerd. De beste indicatie van de efficiëntie zijn de totale rendementen van de voorlopers van Azië Studies een jaar na het verstrijken van de nominale studieduur. Uit deze cijfers blijkt dat de rendementen van Aziëstudies vergelijkbaar zijn met het facultaire gemiddelde van rond de 70 procent. De commissie is op basis van de gepresenteerde gegevens voorzichtig positief over het rendement van de twee onderzochte masteropleidingen. Net als de opleidingen stelt zij vast dat de diverser geworden studentenpopulatie het risico met zich mee brengt dat uitval en vertraging eerder toe dan af zullen nemen. Er is immers minder docenttijd per student beschikbaar, en de verscheidenheid betekent dat het lastiger is om adequaat in te spelen op de behoeftes en verlangens van specifieke groepen studenten. De commissie moedigt om deze reden het overleg tussen studiecoördinatoren, opleidingsbestuur en scriptiebegeleiders aan.

Studeerbaarheid en studielast

In het licht van bovenstaande opmerkingen over de diverser geworden instroom, heeft de commissie tijdens de visitatie onderzocht hoe de integratie van verschillende niveaus van taalbeheersing en de verschillende studieachtergronden in de praktijk uitpakken. In de vakken komen studentengroepen van twee of drie verschillende opleidingen en tracks samen. Waar de commissie frictie had verwacht, was haar indruk echter zeer positief. Studenten en docenten konden goed uitleggen hoe binnen een college wordt gedifferentieerd, en hoe de opzet zodanig is verbreed dat ze verschillende benaderingen kan overkoepelen. Zowel specialistische als interdisciplinaire invullingen van het programma worden hiermee mogelijk en studeerbaar.

De commissie heeft daarnaast een aantal elementen gezien die de studeerbaarheid bevorderen. Doordat studenten met keuzevakken zelf een curriculum samenstellen, houden zij zich al vroeg serieus bezig met hun scriptie, wat de kans op studievertraging verkleint. Een vergelijkbaar principe gaat op bij de overige vakken: om de studievoortgang te bevorderen presenteren alle studenten hun scriptie-opzet tijdens de laatste sessies van de cursus voor de gehele groep en de docent, en krijgen dan commentaar en suggesties. Op het vlak van de roostering heeft de commissie geen problemen gesignaleerd en het programma lijkt niet echt struikelblokken te bevatten. De taalvakken, die struikelblokken zouden kunnen zijn, kennen bewust frequente toetsmomenten.

In de kritische reflectie staat dat studenten in totaal gemiddeld tenminste zes en maximaal ongeveer tien contacturen per week hebben, inclusief scriptiebegeleiding en taalonderwijs. Het taalonderwijs heeft de meeste contacturen en is behoorlijk arbeidsintensief. Tijdens de visitatie bleek dat studenten het eerste semester relatief zwaar vinden. Er wordt veel literatuur behandeld. In de masteropleiding van 120 EC lijken studenten gemiddeld tot 40 uur studie per week te komen. De commissie vindt de studielast niet te veel, maar raadt wel aan om waakzaam te zijn dat deze niet verder toeneemt. De masteropleiding van 60 EC is qua studielast minder zwaar. De meeste Nederlandse studenten hebben de tijd om naast hun opleiding te werken. De commissie is positief over de spreiding van de studielast en de studeerbaarheid van beide programma's.

2.1.5 Staf

De opleidingen worden verzorgd door een multidisciplinaire staf met ruime wetenschappelijke en onderwijservaring. De commissie bevestigt dat met deze staf de benodigde inhoudelijke expertise in voldoende mate beschikbaar is om de eindkwalificaties van het programma te kunnen realiseren. Tijdens de visitatie bleek dat de studenten over het algemeen tevreden zijn over de kwaliteit van de docenten. Ze bieden veel ruimte voor discussies, volgens sommige studenten soms zelfs te veel, en zijn hulpvaardig. De ervaring van studenten is wel dat zij zelf het initiatief moeten nemen wanneer zij advies of begeleiding willen. Met name voor de buitenlandse studenten kan dit een probleem vormen. De docenten gaven aan relatief veel energie in de ontwikkeling van de academische vaardigheden van buitenlandse studenten te steken. De commissie is van mening dat de docenten veel tijd en energie in het programma investeren. De studenten waren vooral over de taalverwervingsonderdelen positief: de groepen zijn klein en docenten geven veel feedback.

Alle docenten, met uitzondering van enkele taaldocenten, zijn gepromoveerd en aangesteld in de rang van universitair (hoofd)docent of hoogleraar. Op basis van de gesprekken vraagt de commissie zich af of alle docenten (en met name sommige taaldocenten) wel voldoende beheersing van de Engelse taal hebben. De staf-studentratio is in het studiejaar 2012-2013 voor de eenjarige master 1:17; voor de tweejarige master 1:22. De commissie is van oordeel dat de opleidingen hiermee beschikken over voldoende docenten. De BKO-certificering van de docenten vindt plaats onder verantwoordelijkheid van de instituten LIAS en LUCL.

Hiervoor kwam al ter sprake dat de nieuwe programma's beogen een integratie te bieden van oude programma's en onderdelen daaruit. Er is veel samenwerking nodig om die integratie te bereiken. De docenten gaven tijdens de visitatie aan hiervan doordrongen te zijn en er ook met het oog op hun onderzoek de waarde van in te zien. De samenwerking zoals die er nu is, leek de commissie soms nog wat willekeurig en ondoordacht. De commissie adviseert te streven naar nog meer samenwerking en communicatie tussen de docenten. Ze is overtuigd van de bijkomende voordelen van de integratie van de oude masteropleidingen binnen Azië Studies: een betere verdeling van de onderwijslast over de staf en versterkte individuele bediening van de studenten.

Overwegingen

De commissie concludeert dat het programma, het onderwijsgevend personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen studenten van beide opleidingen in staat stellen de beoogde eindkwalificaties te realiseren. De curricula van beide opleidingen zijn een adequate vertaling van die eindkwalificaties en het niveau van de curriculumonderdelen is in orde. De commissie vindt de structuur van de programma's adequaat en herkenbaar en stelt vast dat er sprake is van een goede balans tussen taalverwerving en inhoudelijke vakken en tussen contacturen en zelfstudie. De opbouw van de vakken is helder en logisch. Academische vaardigheden komen voldoende aan bod en de gekozen didactiek, waarbij in werkcolleges onderwijs en onderzoek op elkaar worden betrokken, is passend en zinvol. De opleidingen doen recht aan de grote diversiteit van de thematiek die het vakgebied Azië Studies bestudeert en bieden studenten veel mogelijkheden tot specialisatie. Tegelijkertijd zijn de opleidingen ervan doordrongen dat de programma's moeten voorzien in regio-overstijgende perspectieven en een integratie van verschillende vakgebieden. De afstudeerrichtingen zijn voldoende interdisciplinair en besteden aandacht aan zowel methodologische en theoretische als empirische aspecten van onderzoek.

Toch zou de commissie graag zien dat methodologie een meer prominente plaats krijgt in de curricula om studenten beter op hun afstudeeronderzoek voor te bereiden. Ook beveelt zij de

opleidingen aan om de overkoepelende visie op de afstudeerrichtingen verder te ontwikkelen. De opleidingen hebben op dit punt duidelijk inspanningen verricht, maar zeker de eenjarige masteropleiding kan nog verder en beter worden uitgewerkt. Docenten zullen intensiever moeten samenwerken om de beoogde kruisbestuiving te laten plaatsvinden. Over de breedte van de tweejarige masteropleiding is de commissie positief. Het jaar *in situ* van deze opleiding is een uitstekende manier om de beoogde eindkwalificaties op het gebied van taalbeheersing te bereiken en tegelijkertijd de kennis van de culturele en historische context van de gekozen regio te verdiepen en het afstudeeronderzoek voor te bereiden.

De commissie heeft vastgesteld dat de opleidingen erin slagen de instromende studenten, die uit verschillende vooropleidingen afkomstig zijn en verschillende taalvaardigheden hebben, goed in de gezamenlijke vakken te integreren. Beide programma's zijn goed studeerbaar en hebben een studielast die past bij een academische masteropleiding. De tweejarige opleiding is aan de zware kant, maar de commissie heeft vastgesteld dat factoren die de studievoortgang zouden kunnen belemmeren zo veel mogelijk worden weggenomen. Met het oog op de groeiende studentenaantallen beveelt de commissie evenwel aan de studiebegeleiding van buitenlandse studenten een impuls te geven. Ook bij het voorbereiden en schrijven van hun scriptie zouden studenten intensiever kunnen worden begeleid. De onderzoeksinfrastructuur en het personeel dat de faculteit in huis heeft geven de commissie het vertrouwen dat beide programma's Azië Studies zich verder zullen ontwikkelen, de inhoud van de vakken beter zullen afstemmen en hun potentieel nog sterker zullen benutten.

De commissie komt op grond van bovenstaande overwegingen tot het oordeel dat beide masteropleidingen Azië Studies beschikken over een leeromgeving die voldoet aan de eisen die daaraan gesteld mogen worden.

Conclusie

Masteropleiding Azië Studies (60 EC): de commissie beoordeelt Standaard 2 als 'voldoende'.

Masteropleiding Azië Studies (120 EC): de commissie beoordeelt Standaard 2 als 'voldoende'.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting:

Het gerealiseerde niveau blijkt uit de tussentijdse en afsluitende toetsen, de afstudeerwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren. De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk.

Bevindingen

In deze standaard beschrijft de commissie haar bevindingen ten aanzien van het systeem van toetsing en beoordeling, inclusief het functioneren van de examencommissie, (3.1) en beantwoordt zij vervolgens de vraag of studenten de beoogde eindkwalificaties van de opleiding realiseren (3.2).

3.1 Het systeem van toetsing en beoordeling

Toetsbeleid, toetsvormen en procedures rondom toetsing

De commissie is nagegaan of de opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing. Zij heeft gekeken naar het facultaire toetsbeleid, de toetsvormen en procedures die de opleiding hanteert, in het bijzonder de procedure voor de beoordeling van de scriptie, en het functioneren van de examencommissie.

De facultaire kritische reflectie vermeldt dat de faculteit in het voorjaar van 2012 een beleidsnotitie heeft opgesteld waarin een aantal maatregelen met betrekking tot toetsbeleid en toetsprocedures is opgenomen, die (waar dat nog niet het geval was) door opleidingen moesten worden geïmplementeerd. Deze beleidsnotitie sluit aan bij het toetsbeleid van de Universiteit Leiden, dat in de kritische reflectie voor de instellingstoets 2012 is beschreven. De maatregelen in deze notitie betroffen onder meer: het opstellen van een toetsplan voor iedere opleiding; het instellen van een tweede onafhankelijke beoordelaar; het gebruiken van een standaard beoordelingsformulier; het hanteren van meerdere toetsmomenten binnen een cursus; peer review van tentamens en antwoordmodellen door collega-examinatoren; en het formuleren van passende beoordelingscriteria. Hoewel deze maatregelen volgens de beleidsnotitie bij een groot deel van de opleidingen in 2012 al waren ingevoerd, is faculteitsbrede invoering en uniformering voorzien voor het studiejaar 2013-2014.

In de kritische reflectie geven de opleidingen Azië Studies een toelichting op de toetsvormen en toetsmomenten die zij hanteren. De commissie heeft bij het bestuderen van de informatie over de curriculumonderdelen ook gelet op de wijze van toetsing en het niveau. Zij heeft vastgesteld dat schriftelijke tentamens in beide opleidingen worden gebruikt, maar dat het accent ligt op werkstukken. Studenten schrijven voor veel vakken boekbesprekingen en werkstukken. In verschillende vakken worden mondelinge en schriftelijke rapportages getoetst, bovendien wordt in veel gevallen ook de bijdrage aan de groepsdiscussies beoordeeld. Daarmee worden naast de inhoudelijke aspecten ook de verworven vaardigheden beoordeeld. De taalvaardigheid en de kennis voor specifieke afstudeerrichtingen worden ook op deze manier getoetst. Alle keuzevakken worden in ieder geval afgesloten met een werkstuk en een presentatie van de opzet daarvan. De inleidende cursus Introduction to Asian Studies wordt getoetst met een schriftelijk tentamen en een 'position paper', waarin studenten twee contrasterende boeken gezamenlijk bespreken. Het doel hiervan is om zo snel en duidelijk mogelijk te kunnen signaleren welke studenten mogelijk moeite zouden kunnen hebben met de vereisten van een masteropleiding. De afstudeerscriptie toetst studenten op zowel kennis als vaardigheden.

De commissie heeft vastgesteld dat de opleidingen toetsvormen hanteren die aansluiten bij de inhoud en de leerdoelen van de curriculumonderdelen. De variatie in toetsvormen is adequaat en zinvol en past bij de didactische opvattingen die de opleidingen hebben. In de kritische reflectie wordt vermeld dat de ervaring heeft geleerd dat een eenmaal opgelopen taalachterstand door het hoge tempo van de taalcurssussen en de moeilijkheidsgraad van veel Aziatische talen lastig in te halen is. De commissie is daarom positief over het feit dat in de taalverwervingsonderdelen de vooruitgang van studenten doorlopend wordt getoetst om eventuele problemen of achterstanden zo vroeg mogelijk te signaleren. Tijdens het jaar *in situ* volgen studenten van de tweejarige masteropleiding onderwijs in Azië. Voor hun behaalde resultaten wordt een transcript of record overlegd. Studenten volgen tijdens het jaar *in situ* voor ten minste 60 EC equivalent onderwijs. Achteraf wordt in Leiden niet nog eens getoetst of studenten ook het vereiste taalniveau voor instroom in het tweede jaar daadwerkelijk gehaald hebben. De ervaring leert dat het jaar voor actieve en passieve taalbeheersing altijd erg vruchtbaar is.

Functioneren examencommissie

Per 2012-2013 is volgens de eerder genoemde beleidsnotitie het aantal examencommissies binnen de Faculteit der Geesteswetenschappen teruggebracht van 35 naar 25 en zijn de eerste stappen gezet om de verantwoordelijkheid van de examencommissies voor de kwaliteitsborging van toetsing in te vullen. Er is binnen de faculteit gesproken over de mogelijkheid om het aantal examencommissie verder te verkleinen. Wanneer dat gedaan wordt, is het niet uitgesloten dat de voorzitter van een examencommissie onvoldoende bekend en vertrouwd is met een opleiding waarover de commissie besluiten moet nemen. Daarom heeft de faculteit besloten het aantal examencommissies niet verder te reduceren.

Het toetsbeleid van de masteropleidingen Azië Studies wordt sinds 1 september 2012 vormgegeven door de examencommissie Aziëstudies. Er vallen meerdere bachelor- en masteropleidingen onder deze commissie. De nieuwe examencommissie heeft tot doel het toetsbeleid uniform en formeler ('aanschouwelijk en transparanter') te maken en spant zich in om de kwaliteit van toetsen te evalueren en waar nodig te verbeteren. Tijdens de visitatie heeft de examencommissie laten weten dat ze wekelijks vergadert om niet achterop te raken.

Tijdens het bezoek van de commissie heeft zij gesproken over de manier waarop de examencommissie grip heeft op de vorm en het niveau van de toetsing en beoordeling van beide masteropleidingen en heeft zij onderzocht of de opleidingen een coherent toetsbeleid hanteren. Volgens de kritische reflectie bouwt de nieuwe examencommissie voort op wat de voorgaande examencommissies in gang hebben gezet. Zij zal de afgenomen tentamens systematisch verzamelen en archiveren. Ook gaat ze vervolgens na, door middel van steekproeven en op basis van de vragen, modelantwoorden en de antwoorden van de studenten, of de toetsen aansluiten bij de leerdoelen in de studiegids. Zij wil in de eerste plaats aandacht besteden aan tentamens en aan bachelor- en masterscripties. De commissie vernam dat bij de beoordeling van de scripties van de masteropleidingen altijd twee docenten betrokken zijn. Zij maken hun oordeel inzichtelijk met behulp van een beoordelingsformulier. De examencommissie streeft naar één formulier voor alle masteropleidingen. Zij zal elk jaar bij wijze van steekproef enkele scripties onderzoeken en nagaan of zij in lijn zijn met de beoogde eindkwalificaties en of het toegekende cijfer overeenkomt met de door de beide beoordelaars gegeven argumentatie. De examencommissie zal op korte termijn bepalen hoe zij voor de andere vakken (met bovenstaande variatie in toetsvormen) invulling aan de kwaliteitszorg geeft.

In een bijeenkomst met voorzitters van de examencommissies van Regiostudies gaven de voorzitters aan dat de oude commissies aanvankelijk wachtten op instructies vanuit de faculteit over wat er precies van hun verwacht werd. De faculteit probeerde op haar beurt consensus te bereiken met de verschillende commissies. Dat proces heeft veel tijd in beslag genomen. De visitatiecommissie constateert dat de examencommissies in de afgelopen twee jaar een afwachtende houding hebben aangenomen en dat de nieuwe examencommissie heel snel moet beginnen met het invulling geven aan haar wettelijke taak. Op korte termijn is het van belang dat de examencommissie een toetshandleiding maakt, die inzicht geeft in de eisen waaraan verschillende vormen van toetsing moeten voldoen. De commissie onderschrijft het streven naar een uniform toetsbeleid en benadrukt dat dat beleid alleen dan transparanter en aanschouwelijker wordt.

Volgens de beleidsnotitie heeft het faculteitsbestuur eind 2012 besloten om een ambtelijk secretariaat ter ondersteuning van de examencommissies in te richten. Op het moment van schrijven van deze notitie bevond dit project zich in een eerste fase gericht op een verkenning van specifieke behoeften. Tijdens het visitatiebezoek uitten de voorzitters van de examencommissie zich positief over dit ambtelijk secretariaat. De commissie stelt vast dat de

faculteit voldoende aandacht heeft voor de toegenomen werkdruk van examencommissies en maatregelen neemt om deze te verminderen.

3.2 Gerealiseerde eindkwalificaties

Om zich een oordeel te kunnen vormen over het eindniveau van de studenten heeft de commissie van beide opleidingen een aantal eindscripties opgevraagd (zie Bijlage 7). Bij het maken van een selectie hanteerde zij het eindcijfer als stratificatiecriterium. Ze heeft bij haar beoordeling van de opgevraagde scripties gelet op probleemstelling, betoogtrant, presentatie van het materiaal, gekozen werkwijze, controleerbaarheid van de bevindingen, toegepaste technieken en methoden, taalgebruik, compositie et cetera.

De commissie vindt dat de eindscriptie bij het bereiken van de eindkwalificaties een synthetiserende rol vervult. De scriptie beoogt vooral het zelfstandig en kritisch onderzoeken en rapporteren inzake relevante aspecten van Aziëstudies te vormen en te toetsen. Dit draagt bij aan de voorbereiding op een post-masteropleiding of de beroepspraktijk. In de kritische reflectie wordt toegelicht op welke criteria de opleidingen de scripties beoordelen: onderzoeksvraag, structuur, kwaliteit argumentatie, gebruik van literatuur, presentatie en format. Deze academische eisen gelden voor scripties van zowel de eenjarige als de tweejarige master. Onderscheidend daarbij is dat van studenten van de tweejarige master wordt geëist dat zij bij hun scriptieonderzoek breed gebruik maken van primaire bronnen in de bestudeerde Aziatische taal. Voor de niet-talige afstudeerrichtingen van de eenjarige master is gebruik van doeltaalbronnen niet verplicht, bij de talige afstudeerrichtingen is dit wel vereist, maar op een minder intensief niveau dan bij de tweejarige master.

Naar het oordeel van de commissie toonden de geselecteerde eindscripties aan dat studenten van beide opleidingen de beoogde eindkwalificaties realiseren. Studenten zijn goed in staat een probleemstelling te formuleren en die systematisch te behandelen. Qua opbouw, structuur, afwerking en academische vaardigheden waren de scripties in orde en de becijfering was adequaat. De commissie is benieuwd in hoeverre de scripties van de nieuwe masteropleidingen de interdisciplinaire ambities van de programma's zullen waarmaken. Zij vindt dat de begeleiding die studenten krijgen bij het schrijven van hun scriptie voor verbetering vatbaar is. Studenten van de tweejarige master moeten hun afstudeeronderzoek in het buitenlandjaar voorbereiden, maar uit de gesprekken met studenten kwam naar voren dat dit door een gebrekkige communicatie met docenten in Leiden soms moeizaam verloopt. De commissie beveelt aan deze situatie te verbeteren. De commissie is positief over het gebruik van individuele, gestandaardiseerde formulieren voor de beoordeling van de scripties. Zij heeft vastgesteld dat scripties dubbel worden dubbel beoordeeld en bovendien op plagiaat worden gecontroleerd.

De commissie heeft vastgesteld dat afgestudeerden van beide masteropleidingen in voldoende mate beschikken over algemene schrijf-, onderzoeks- en communicatievaardigheden en over meer abstracte analytische vaardigheden, die op velerlei wijze ingezet kunnen worden in een toekomstige werkomgeving. Hun vaardigheden in een Aziatische taal, hun kennis van een Aziatische cultuur en maatschappij en (voor de studenten die een jaar *in situ* hebben gestudeerd) hun bekendheid met het leven en werken in Azië maken de afgestudeerden goed inzetbaar in een Aziatische werkomgeving in Europa of in Azië zelf. Daarnaast zien sommige werkgevers het vermogen om zich een ingewikkelde Aziatische taal eigen te maken (voornamelijk vanwege het karakterschrift Chinees, Japans en, in iets mindere mate, Koreaans) als een veelbelovende indicatie voor succes.

Tijdens het bezoek sprak de commissie met zowel docenten als studenten over hun visie op de kansen die de arbeidsmarkt biedt. De commissie merkte dat het idee bestaat dat de situatie

op de arbeidsmarkt momenteel wat lastig is, maar dat de opleidingen hier weinig aan kunnen doen. De commissie heeft de indruk dat studenten baat zouden hebben bij meer voorlichting over hun toekomstige professionele mogelijkheden. Veel studenten, met name die van de eenjarige masteropleiding, weten niet precies in welke richting ze zich kunnen oriënteren. De commissie benadrukt nogmaals dat het profiel van deze opleiding helder moet zijn, zeker als de opleiding ook studenten uit het buitenland wil aantrekken, en dat de opleiding niet alleen academisch gericht zou moeten zijn, maar ook een concreet omschreven professionele oriëntatie zou moeten hebben. Hoewel docenten de mogelijkheid om stages te lopen benadrukten, is de commissie van mening dat deze veel beter moeten worden gepromoot en een breder spectrum van beroepen moeten dekken. Dat de opleiding alumni uitnodigt om over hun vervolg na afstuderen te komen praten, vindt de commissie positief.

Overwegingen

De commissie is nagegaan of beide opleidingen beschikken over een adequaat systeem van toetsing en beoordeling en of studenten de beoogde eindkwalificaties daadwerkelijk realiseren. Zij heeft vastgesteld dat beide opleidingen toetsen hanteren die van voldoende niveau zijn en die qua vorm en inhoud aansluiten bij de leerdoelen van de curriculumonderdelen en de eindkwalificaties van de opleidingen als geheel. De toetsing is voldoende gevarieerd en frequent en wordt voorzien van adequate feedback. Vooral bij de taalverwervingsonderdelen geldt dat de toetsing zo frequent is dat studenten niet onopgemerkt onoverbrugbare achterstanden kunnen oplopen. Dat studenten aan het eind van elke cursus de opzet van het te schrijven werkstuk aan elkaar presenteren, vindt de commissie uitstekend. In het algemeen concludeert de commissie dat studenten door het geheel aan toetsen hun academische vaardigheden zodanig ontwikkelen dat zij bij het schrijven van hun afstudeerscriptie in staat zijn de eindkwalificaties geïntegreerd en in samenhang te realiseren.

De commissie heeft verder geconstateerd dat de nieuwe examencommissie Aziëstudies veel werk te doen heeft omdat haar voorgangers zich nogal afwachtend opstelden. Ze vindt het positief dat de opleidingen zelf al een aantal maatregelen hebben genomen om de transparantie van de toetsen te vergroten, zoals het invoeren van een collegiale toets van tentamens op formulering en aansluiting bij de leerdoelen, en zoals het ontwikkelen van een beoordelingsformulier dat duidelijk maakt hoe de becijfering tot stand is gekomen. Zij staat ook positief tegenover de initiatieven van de examencommissie om steekproeven te nemen van tentamens en scripties. Maar zij vindt ook dat met de controle van andere toetsen haast gemaakt moet worden. Ze waardeert de actieve houding van de examencommissie Aziëstudies, die wekelijks bijeenkomt om niet achterop te raken, en spreekt het vertrouwen uit dat deze nieuwe commissie ernst zal maken met de wettelijke taak die op haar schouders rust. Zij is positief over het initiatief van de faculteit om de examencommissies ambtelijke ondersteuning te bieden. De commissie beveelt de opleidingen wel aan om haast te maken met het verder standaardiseren van de scriptiebeoordeling en om voor de andere curriculumonderdelen ook actief de kwaliteit van de toetsing te gaan bewaken. Ook voor andere werkstukken dan de scripties zal de examencommissie in de ogen van de commissie steekproeven moeten nemen.

Op basis van de steekproef van eindsripties die zij bestudeerd heeft concludeert de commissie dat studenten van beide opleidingen erin slagen de beoogde eindkwalificaties te realiseren. De afstudeerwerken die de commissie heeft bestudeerd waren weliswaar scripties uit de oude opleidingen, maar de eindkwalificaties, de leerdoelen en de curricula daarvan zijn zo concreet en expliciet gerelateerd aan de programma's die de commissie beoordeelt, dat zij kan concluderen dat in de masteropleidingen Azië Studies het beoogde niveau zal worden

gerealiseerd. Wel beveelt zij de opleidingen aan actief te bevorderen dat studenten de interdisciplinaire ambities van de programma's in hun scripties laten terugkomen. Actievere scriptiebegeleiding is in de ogen van de commissie gewenst, vooral om te bewerkstelligen dat de studenten van de tweejarige masteropleiding hun buitenlandjaar ook echt voor scriptieonderzoek benutten. Tot slot beveelt de commissie meer aandacht voor de voorbereiding op de beroepspraktijk aan. Studenten bereiken de eindkwalificaties, maar zijn gebaat bij een concreter beeld van hoe deze op de arbeidsmarkt kunnen worden ingezet.

De commissie is kritisch over enkele formele aspecten van het systeem van toetsing en beoordeling dat de opleidingen hanteren, maar stelt tegelijkertijd vast dat de opleidingen adequate maatregelen hebben genomen en dat de nieuwe examencommissie op de goede weg is. Zij vindt de kwaliteit van de tijdens de visitatie geraadpleegde toetsen en de bestudeerde eindwerken zonder voorbehoud aan de maat. Op grond van deze overwegingen komt zij tot het oordeel dat beide masteropleidingen voldoen aan de eisen met betrekking tot de toetsing en het gerealiseerd niveau.

Conclusie

Masteropleiding Azië Studies (60 EC): de commissie beoordeelt Standaard 3 als 'voldoende'.

Masteropleiding Azië Studies (120 EC): de commissie beoordeelt Standaard 3 als 'voldoende'.

Algemeen eindoordeel

De commissie komt op basis van het bestudeerde materiaal en de tijdens het bezoek gevoerde gesprekken tot de conclusie dat de eenjarige en de tweejarige masteropleiding Aziëstudies op de drie standaarden aan de eisen voldoen en beoordeelt beide opleidingen dus als 'voldoende'.

Conclusie

De commissie beoordeelt de *masteropleiding Azië Studies (60 EC)* als 'voldoende'.

De commissie beoordeelt de *masteropleiding Azië Studies (120 EC)* als 'voldoende'.

VI: Bacheloropleiding Afrikaanse talen en culturen

Samenvattend oordeel van de commissie

Dit samenvattend oordeel geeft de bevindingen en overwegingen weer van de commissie Regiostudies over de bacheloropleiding Afrikaanse talen en culturen van de Universiteit Leiden. De commissie baseert haar oordeel op informatie uit de kritische reflectie van de opleiding, aanvullende informatie naar aanleiding van vooraf geformuleerde vragen, informatie uit de gesprekken tijdens het bezoek, de geselecteerde eindwerkstukken en de documenten die tijdens het bezoek ter inzage beschikbaar waren. De commissie heeft voor de opleiding zowel positieve aspecten opgemerkt als verbeterpunten gesignaleerd. Na deze tegen elkaar te hebben afgewogen, concludeert de commissie dat de opleiding voldoet aan de eisen voor basiskwaliteit die een voorwaarde zijn voor heraccreditatie.

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De commissie heeft het Domeinspecifiek Referentiekader bestudeerd en vastgesteld dat dit van internationaal vergelijkbaar niveau is. Zij is van mening dat het kader een breed en daardoor weinig richtinggevend karakter heeft, maar heeft hier begrip voor aangezien het kader is bedoeld voor uiteenlopende opleidingen met een eigen profiel en oriëntatie.

De commissie stelt vast dat de opleiding, in aanvulling op het algemene kader, een profiel geformuleerd heeft waarin de nadruk ligt op de disciplines taalkunde, geschiedenis en letterkunde van Afrika. De commissie is positief over dit profiel, maar is ook van mening dat de opleiding nog meer aan benchmarking zou moeten doen. Studenten zouden volgens de commissie toegang moeten hebben tot een breder aanbod van sociaalwetenschappelijke benaderingen.

De commissie is van oordeel dat de eindkwalificaties van de opleiding in voldoende mate geconcretiseerd zijn en aansluiten bij de eisen van het vakgebied. Ze vormen een adequate vertaling van het profiel van de opleiding. Het niveau en de oriëntatie passen bij een academische bacheloropleiding.

De commissie beoordeelt Standaard 1 als ‘voldoende’.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

De commissie vindt dat het curriculum voldoende samenhang vertoont en goed afgestemd is op de beoogde eindkwalificaties. De opleiding biedt een academisch en vernieuwend curriculum in de Afrikaanse linguïstiek binnen een sterke culturele en historische context. De commissie beveelt wel aan de balans tussen de leerlijnen te verbeteren, de academische leerlijn blijvende aandacht te schenken, de antropologische taalkunde door te laten lopen tot in het derde jaar, en te overwegen een leerlijn Afrikaanse antropologie toe te voegen.

De studeerbaarheid van het programma, de omvang en kwaliteit van de staf, en de opleidingsspecifieke voorzieningen zijn in orde. De commissie beveelt wel aan de banden met het African Study Centre te expliciteren en waar mogelijk te versterken.

De commissie waardeert het verplichte semester in Afrika, dat goed geprogrammeerd is binnen het curriculum. De commissie betreurt het dat studenten de verwerving van een tweede Afrikaanse taal in Leiden niet kunnen voortzetten, en dat kennis van het Swahili niet verdiept kan worden.

De commissie waardeert de korte lijnen tussen studenten en docenten, maar beveelt met klem aan de organisatie van de opleidingsspecifieke kwaliteitszorg schriftelijk te organiseren. De

opleidingscommissie moet haar taken duidelijker definiëren, een visie op het curriculum formuleren en een proactieve houding aannemen. De commissie raadt de opleidingscommissie daarnaast aan haar samenkomsten en discussies te institutionaliseren en een oplossing te zoeken voor de moeilijke zoektocht naar studentleden. Tot slot zou zij het evaluatiemoment moeten herzien.

De commissie beoordeelt Standaard 2 als ‘voldoende’.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De commissie heeft vastgesteld dat de opleiding beschikt over een adequaat toetsbeleid, dat op de juiste wijze wordt uitgevoerd door de examencommissie. De relatie tussen de examencommissie en de faculteit leek een tijd lang niet duidelijk, maar de commissie heeft er vertrouwen in dat de examencommissie haar taken naar behoren zal uitvoeren. Het verheugt de commissie dat de faculteit aandacht besteedt aan de toetsende rol van de examencommissie. De commissie is positief over het voornemen een ambtelijk secretaris aan te stellen voor de examencommissies. De grote variatie in toetsvormen en de scriptieprocedure stemmen de commissie tevreden.

De commissie is overtuigd dat het gerealiseerde eindniveau voldoende is, maar is wel van mening dat de beoordelingscriteria duidelijker vastgelegd moeten worden.

De commissie meent dat de voorbereiding op de beroepspraktijk verbeterd moet worden, bijvoorbeeld door op geïnstitutionaliseerde wijze stages aan te bieden.

De commissie beoordeelt Standaard 3 als ‘voldoende’.

De commissie beoordeelt de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling als volgt:

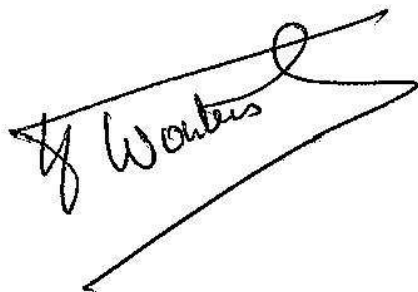
Bacheloropleiding Afrikaanse talen en culturen:

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties	voldoende
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	voldoende
Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	voldoende
Algemeen eindoordeel	voldoende

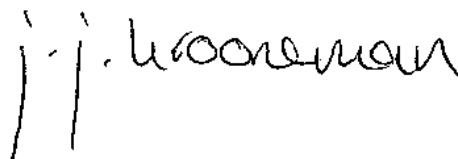
De voorzitter en de secretaris van de commissie verklaren hierbij dat alle leden van de commissie kennis hebben genomen van dit rapport en instemmen met de hierin vastgestelde oordelen. Zij verklaren ook dat de beoordeling in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Datum: 1 april 2014

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'A. Wouters', enclosed within a hand-drawn rectangular box.

Prof. dr. A. Wouters
voorzitter

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'J.J. Krooneman', consisting of two vertical lines followed by the name.

J.J. Krooneman, MSc
secretaris

Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling

---

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting:

De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau en oriëntatie (bachelor of master; hbo of wo) binnen het Nederlandse kwalificatieraamwerk. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

Bevindingen

In deze standaard beschrijft de commissie allereerst haar bevindingen ten aanzien van het landelijk vastgestelde Domeinspecifiek Referentiekader (1.1). Vervolgens gaat zij in op het profiel en de oriëntatie (1.2) en (het niveau van) de eindkwalificaties (1.3) van de bacheloropleiding Afrikaanse talen en culturen van de Universiteit Leiden.

1.1. Domeinspecifiek Referentiekader

De instellingen die deelnemen aan de clustervisitatie Regiostudies hebben gezamenlijk een Domeinspecifiek Referentiekader (hierna: het kader) opgesteld (zie Bijlage 2). Dit kader is bedoeld voor de bachelor- en masteropleidingen die in het kader van de landelijke onderwijsvisitatie Regiostudies worden beoordeeld. Het betreft hier de beoordeling van de bachelor- en masteropleidingen Griekse en Latijnse Taal en Cultuur, Oudheidstudies en de diverse opleidingen die vallen onder regiostudies met betrekking tot Oost-Europa, het Midden-Oosten, Azië, Afrika en Noord-, Midden- en Zuid-Amerika. Omdat het spectrum van deze opleidingen zo breed is, hebben de opleidingen gekozen voor een niet-prescriptief referentiekader. Dit biedt ruimte voor opleidingen om eigen keuzen te maken en accenten te leggen al naar gelang hun profiel en oriëntatie.

Het Domeinspecifiek Referentiekader Regiostudies voorziet in algemeen geformuleerde doelstellingen die vertaald zijn in eindkwalificaties voor zowel de bachelor- als de masteropleidingen. Deze doelstellingen en eindkwalificaties zijn gerelateerd aan de meest prominente aspecten die in meer of mindere mate in de opleidingen aan de orde komen. Deze aspecten zijn Taalvaardigheid, Taalkunde, Letterkunde, Cultuurkunde, Geschiedenis, Sociale wetenschappen, Wetenschapsbeoefening en bijbehorende onderzoeksvaardigheden en Algemene wetenschappelijke vorming. De eindkwalificaties in het kader zijn eveneens gerelateerd aan de Dublin-descriptoren. De eindkwalificaties van de bacheloropleiding verwoorden de doelstelling dat afgestudeerde bachelorstudenten gekwalificeerd zijn voor een masteropleiding, die van de masteropleiding dat afgestudeerde masterstudenten gekwalificeerd zijn voor een postdoctorale opleiding.

De commissie heeft het Domeinspecifiek Referentiekader bestudeerd. Zij heeft gezien dat bij het opstellen van het referentiekader gebruik is gemaakt van referentiekaders van collega's in het buitenland, vooral van de benchmarks van de Quality Assurance Agency (uit het Verenigd Koninkrijk) voor Area Studies, en voor Language and Related studies. De commissie stelt vast dat het opgestelde kader inderdaad van een internationaal vergelijkbaar niveau is. Zij is van oordeel dat het kader een nogal breed en daardoor weinig richtinggevend karakter heeft. Zij heeft hiervoor begrip, aangezien het kader is bedoeld voor uiteenlopende opleidingen met ieder een eigen profiel en oriëntatie, die ook voor studenten genoeg mogelijkheden tot eigen

specialisatie openlaten. De commissie gaat ervan uit dat de opleidingen het kader verder specificeren op basis van hun eigen doelstellingen, dat opleidingen binnen het brede kader eigen accenten leggen. Het valt de commissie op dat het kader meer houvast biedt aan opleidingen die talen bestuderen dan aan opleidingen waarin cultuur en geschiedenis centraal staan. Dit houvast wordt geboden omdat een relatief groot aantal eindkwalificaties gericht is op taalverwerving en letterkundige en taalkundige kwalificaties. Het brede kader schetst echter een weinig gedetailleerd beeld van specifieke kennisdomeinen, zoals het domein dat wordt bestreken door de bacheloropleiding Afrikaanse Talen en Culturen. De opleiding heeft volgens de commissie dit weinig richtinggevende kader voldoende gecompenseerd door een duidelijk eigen profiel te formuleren (zie 1.2).

1.2 Profiel en oriëntatie

De bacheloropleiding Afrikaanse talen en culturen stelt zich ten doel studenten kennis over en inzicht in de zeer diverse talen en culturen van Afrika te laten verwerven. Studenten worden gestimuleerd een disciplinaire richting te ontwikkelen, zoals bijvoorbeeld taalkunde. De nadruk binnen de opleiding ligt op de grondige studie van taalkunde, geschiedenis en letterkunde van Afrika. Taal wordt tijdens de opleiding gezien als de toegangspoort tot cultuur. Er is bewust gekozen voor het weglaten van regionale specialisaties, de opleiding beoogt het hele Afrikaanse continent aan bod te laten komen. De commissie vindt dit een mooi streven en is met de opleiding van mening dat het niet haalbaar is om alle Afrikaanse regio's evenredig aan bod te laten komen; de selectie van talen en culturen is noodzakelijkerwijs beperkt.

De opleiding heeft een uitgesproken geesteswetenschappelijk profiel. Binnen het kader van taal, communicatiewetenschap en geschiedenis heeft de opleiding een multidisciplinair karakter. De commissie is van mening dat de opleiding recente ontwikkelingen binnen het domein van Afrikaanse menswetenschappelijke studies volgt en op bepaalde vlakken zelfs trendsetend is. De sterke verwevenheid van taal en cultuur die de bacheloropleiding Afrikaanse talen en culturen in Leiden kenmerkt, sluit aan bij een Europese traditie van Afrikaanse filologie die ook voortgezet wordt in equivalente opleidingen in omliggende landen, in het bijzonder in België (Vlaanderen) en Duitsland. Net als ook in het buitenland gebeurde, heeft de Universiteit Leiden haar klassieke Afrikanistiek-opleiding vernieuwd met een aantal eigen accenten zoals een sterke uitbouw van de leerlijn letterkunde. Deze richt zich niet alleen op de klassieke domeinen van geschreven en orale literatuur, maar besteedt ook aandacht aan de rol van moderne media en film. Een ander opmerkelijk accent is het volledig uitbesteden van het onderwijs van een tweede Afrikaanse taal aan een Afrikaanse partneruniversiteit. De opleiding biedt naast dit buitenlandverblijf ook een thuisblijfprogramma en er zijn geen aansluitende vakken om de tweede Afrikaanse taal bij terugkomst in Leiden goed te kunnen onderhouden.

De commissie waardeert deze vernieuwing van het profiel, maar vindt tegelijkertijd dat de opleiding nog meer aan benchmarking zou moeten doen. Om de instroom van studenten te vergroten (zie 2.4) is het van belang dat de opleiding zich zo duidelijk mogelijk profileert en positioneert. Zo bleef het voor de commissie nog onduidelijk waaruit de contacten met het African Studies Centre (ASC) precies bestaan, terwijl, naar haar mening deze relatie met het ASC in theorie een toegevoegde waarde voor het profiel van de opleiding zou kunnen betekenen en het aanbod van mogelijkheden, naast geschiedenis en communicatiewetenschap, verder zou kunnen verbreden. Na het bezoek vernam de commissie echter dat het ASC een zuiver onderzoeksinstituut is, dat geen deel uitmaakt van de universiteit, en waarvan de leden alleen occasioneel als gastdocent door de Leidse opleiding kunnen worden ingeschakeld.

De bacheloropleiding Afrikaanse talen en culturen stelt afgestudeerden in staat in functies te opereren waar ze hun inzicht in en kennis van Afrika kunnen toepassen. De bacheloropleiding wordt beschouwd als afgeronde opleiding en biedt de mogelijkheid na afloop aan de slag te gaan bij bijvoorbeeld NGO's of overheidsinstellingen. Daarnaast worden studenten voorbereid om door te stromen naar verschillende masteropleidingen, zoals masteropleidingen binnen de linguïstiek en de masteropleiding Afrika Studies (60 EC) in Leiden.

1.3 Eindkwalificaties en niveau

De bacheloropleiding Afrikaanse talen en culturen hanteert de facultaire eindkwalificaties met betrekking tot de ontwikkeling van academische vaardigheden die gelden voor alle bacheloropleidingen binnen de faculteit en heeft daarnaast eigen, disciplinespecifieke eindkwalificaties opgesteld. De faculteit heeft vijftien algemene eindkwalificaties geformuleerd en die onderverdeeld in vier categorieën: elementaire onderzoeksvaardigheden, schriftelijke presentatievaardigheden, mondelinge presentatievaardigheden en samenwerkings- en leervaardigheden. Onder die eerste categorie valt bijvoorbeeld het verzamelen en selecteren van vakwetenschappelijke literatuur (eindkwalificatie 1) en het analyseren en beoordelen van die literatuur op kwaliteit en betrouwbaarheid (eindkwalificatie 2). De commissie stelt vast dat deze facultaire eindkwalificaties in voldoende mate laten zien dat de bacheloropleidingen binnen de faculteit een wetenschappelijke oriëntatie hebben, maar dat het aan de opleidingen is om ze te vertalen naar en verder uit te werken in hun eigen vakgebied.

De bacheloropleiding Afrikaanse talen en culturen heeft eigen eindkwalificaties geformuleerd die in het kort als volgt kunnen worden weergegeven:

- I) Kennis en inzicht
  - a. gedegen kennis van en inzicht in de taalsituatie van Afrika als geheel en in de verschillende regio's en landen, van de gangbare classificaties van Afrikaanse talen, de antropologische taalkunde en de verschillende vormen van communicatie;
  - b. gedegen kennis van en inzicht in de oude geschiedenis, nieuwere geschiedenis en de nieuwste politieke en sociaaleconomische geschiedenis van Afrika;
  - c. gedegen kennis van en inzicht in de rol van orale woordkunst in de Afrikaanse literatuur en van moderne literatuur in het Engels, Frans, Portugees en Afrikaanse talen;
  - d. gedegen kennis van en inzicht in de beschrijvende, vergelijkende en toegepaste Afrikaanse taalkunde: inzicht in de verschillende taalstructuren, inzicht in de rol van taal voor de ontwikkeling van een land.
- II) Toepassen van kennis en inzicht
  - e. kunnen transcriberen van onbekende talen en omgaan met (al dan niet orale) teksten;
  - f. kunnen opstellen en verdiepen van argumenten aangaande kwesties op het terrein van talen en culturen van Afrika en met een kritische houding en vanuit verschillende gezichtspunten;
  - g. kunnen functioneren in een samenleving in Afrika
- III) Taalbeheersing
  - h. beheersing van het Swahili met een nadruk op mondelinge taalvaardigheid;
  - i. beheersing van een andere Afrikaanse taal van regionale betekenis op een bachelorbasisniveau;
  - j. doelen in termen van het Europees Referentiekader taalvaardigheid.

De opleiding heeft haar eindkwalificaties vertaald naar vijf leerlijnen. Deze vijf leerlijnen, Taal, Taalkunde, Letterkunde, Geschiedenis en Antropologische taalkunde, zijn in de vorm van vakken verweven in het curriculum. De commissie constateert dat de geformuleerde eindkwalificaties passen binnen het algemene kader en dat deze voldoende specifiek naar het curriculum van de opleiding zijn vertaald (zie 2.2). De commissie is van mening dat de beoogde eindkwalificaties qua inhoud, niveau en oriëntatie uitstekend geconcretiseerd zijn en eveneens goed aan de internationale eisen voldoen.

Overwegingen

De commissie concludeert dat het Domeinspecifiek Referentiekader een summier en weinig gedetailleerd beeld schetst van het kennisdomein Afrikaanse talen en culturen. Het biedt in de huidige vorm weinig houvast om te verifiëren of de beoogde eindkwalificaties van de bacheloropleiding daadwerkelijk voldoen aan de eisen die vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleidingen. De commissie heeft begrip voor het feit dat het kader weinig richtinggevend is, gezien de diversiteit aan opleidingen die in dit kader worden beschreven. Zij is zich ervan bewust dat er hierdoor een taak voor de opleidingen is weggelegd om het kader nader te concretiseren.

De commissie heeft vastgesteld dat de opleiding, in aanvulling op het algemene kader, een profiel geformuleerd heeft waarin de nadruk ligt op de disciplines taalkunde, geschiedenis en letterkunde van Afrika. De commissie is positief over dit profiel, maar is ook van mening dat de opleiding nog meer aan benchmarking zou moeten doen. Studenten zouden volgens de commissie toegang moeten hebben tot een breder aanbod van sociaalwetenschappelijke benaderingen. Dit kan momenteel slechts in beperkte mate met behulp van de contacten met het African Studies Centre.

De commissie is van oordeel dat de eindkwalificaties van de opleiding in voldoende mate geconcretiseerd zijn en dat ze aansluiten bij de eisen die het vakgebied daaraan stelt. Ze vormen een adequate vertaling van het profiel van de opleiding. Het niveau en de oriëntatie van de eindkwalificaties passen naar het oordeel van de commissie bij een academische bacheloropleiding. De commissie beoordeelt daarom de eindkwalificaties van de bacheloropleiding Afrikaanse talen en culturen als voldoende.

Conclusie

Bacheloropleiding Afrikaanse talen en culturen: de commissie beoordeelt Standaard 1 als 'voldoende'.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Toelichting:

De inhoud en vormgeving van het programma stelt de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen is daarbij essentieel. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving.

Bevindingen

In deze standaard geeft de commissie allereerst inzicht in de inhoud en de opbouw van het curriculum (2.1). Vervolgens gaat zij in op de samenhang van het curriculum en de mate waarin de eindkwalificaties zijn vertaald naar het curriculum (2.2), waarbij zij onder meer de aandacht voor wetenschappelijke vorming en voor de beroepspraktijk onderzoekt. In 2.3 gaat de commissie in op het didactisch concept en de werkvormen, en op de opleidingsspecifieke voorzieningen en ondersteuning. Tot slot stelt de commissie de studeerbaarheid van het curriculum (2.4), het onderwijsgevend personeel (2.5) en de opleidingsspecifieke interne kwaliteitszorg (2.6) aan de orde.

2.1 Curriculum

De commissie heeft het curriculum van de bacheloropleiding Afrikaanse talen en culturen bestudeerd. Zij is hierbij uitgegaan van het curriculum van het studiejaar 2012-2013, zoals dit in de kritische reflectie en in de elektronische studiegids is beschreven.

In het eerste jaar van het curriculum besteden studenten in totaal 20 EC aan de verwerving van het Swahili. Deze taalverwervingsonderdelen worden gegeven in de vorm van werkcolleges met gedeeltelijk talenpracticum. In het eerste semester van het eerste jaar verzorgt de opleiding naast de werkcolleges Swahili 1 (10 EC) ook een reeks colleges voor het vak Inleiding Afrikaanse Talen en Culturen gegeven (5 EC). Deze collegereeks geeft een overzicht van de gehele bacheloropleiding: de student maakt kennis met de wereld van de Afrikaanse talen, hun indeling, geschiedenis en verscheidenheid. In de collegereeks Inleiding Afrikaanse talen en taalkunde, die tevens in het eerste semester wordt gegeven, wordt de student bekend gemaakt met de belangrijkste taalstructuren van Afrikaanse talen en de belangrijkste analytische overwegingen daarbij. Ook dit onderdeel heeft een studielast van 5 EC. Tenslotte volgt de student in het eerste semester van het eerste jaar hoorcolleges Afrikaanse geschiedenis: een overzicht. Deze collegereeks van 5 EC biedt een inleiding tot prekoloniale economische systemen en politieke instituties, de incorporatie van Afrika in de wereldeconomie via de slaven- en producthandel, Afrikaans verzet tegen de koloniale verovering, het omvormen van Afrikaanse maatschappijen onder het kolonialisme, en het bereiken van de onafhankelijkheid.

In het tweede semester van het eerste jaar biedt de opleiding naast Swahili 2 (10 EC) het onderdeel Politieke structuren van het postkoloniale Afrika (5 EC) aan. In deze reeks van hoorcolleges wordt een inleiding gegeven in de recente politieke geschiedenis van Afrika. In Communicatie in Afrika/Taalgebruik en diversiteit (5 EC) wordt aandacht besteed aan de verschillen en overeenkomsten tussen vormen van communicatie en hun taalkundige en culturele motivaties binnen Afrika. In Afrikaanse Literatuur: Romans, Conflict en Dialoog wordt gekeken naar (meester)werken van Afrikaanse literatuur en de bijbehorende visies en opvattingen over Afrikaanse maatschappijen. Woord en betekenis (5 EC) biedt hoor- en werkcolleges die gestructureerd zijn rond de vraag wat zit er in een “woord”?. Er wordt uitgegaan van de veronderstelling dat connotaties van woorden inzicht geven in de denkpatronen van de sprekers van een taal. Tevens maakt de student in Woord en betekenis kennis met verschillende soorten woordenboeken. Als afsluiting van dit eerste jaar maakt de student een keuze uit één van de volgende 5 EC vakken: Ontwikkeling en Cultuur: Ontmoeting met Afrika: globalisering, cultuur en ‘ontwikkeling’ een dilemma?; Klanken van de wereld. In de hoorcolleges Ontwikkeling en Cultuur: Ontmoeting met Afrika: globalisering, cultuur en ‘ontwikkeling’ een dilemma? leert de student in de context van globalisering door de bril van de sociale en culturele antropologie naar Afrika te kijken. In de

hoorcolleges (met oefensessies) Klanken van de wereld krijgen studenten vaardigheden in het produceren, herkennen, transcriberen en analyseren van spraakklanken.

In het tweede studiejaar volgen studenten in het eerste semester Swahili 3 (5 EC). Hierin wordt de verworven kennis van het Swahili gebruikt als toegangspoort tot de verschillende aspecten van de Swahili-cultuur. Er worden vier thema's behandeld: de geschiedenis van het Swahili, het Swahili vandaag, Swahili-muziek en Swahili-literaturen. Ook komt in het eerste semester de werkcollegereeks Orale en geschreven literatuur in Afrika 1/Orale literatuur in Afrika en Visuele Kunst (5 EC) aan de orde. Studenten maken kennis met Afrikaanse orale genres, literaire kenmerken, beeldvorming en identiteit in Afrikaanse orale literatuur en 'visuele' media. Daarnaast volgen studenten de werkcolleges Oral Literature: Research in Living Traditions (5 EC), waarin theorieën en methodes voor de analyse van orale teksten worden besproken. In het eerste semester van het tweede jaar wordt tevens een Kerncurriculum: Inleiding godsdienstwetenschap (5 EC) gegeven om studenten kennis te laten maken met het vak godsdienstwetenschap. Tenslotte kiezen studenten twee van de drie vakken: Afrikaanse teksten: lezen en discussie, Stad en platteland, Morfologie (5 EC).

In het tweede semester van het tweede jaar gaan de studenten naar Afrika voor het leren van een tweede taal (Tweede taal in Afrika, 15 EC). De studenten kunnen voor hun buitenlandverblijf kiezen uit Ewe of Akan in Ghana, of Amhaars of Oromo in Ethiopië. Zij volgen voor 10 EC in het buitenland vakken die betrekking hebben op de taal en cultuur van Ghana of Ethiopië. Tevens schrijven zij in het tweede semester een werkstuk over Afrika (Werkstuk Afrika, 5 EC). Dit werkstuk is gebaseerd op een eigen onderzoek, waarin de opgedane kennis uit het vak Oral Literature: Research in Living Traditions wordt verwerkt. Studenten kunnen dit werkstuk in Afrika of thuis schrijven. Het thuisblijfprogramma bestaat in het tweede semester van het tweede jaar uit Berber, taal en cultuur (10 EC), Tweede taal (15 EC, bijvoorbeeld Arabisch of Zulu), en een Werkstuk Afrika (5 EC). Dit thuisblijfprogramma is speciaal voor studenten die om zwaarwegende redenen niet in staat zijn om een semester in Afrika door te brengen en voor studenten die het aantal aangeleerde talen willen verbreden. Hoewel de commissie begrijpt dat het buitenlandverblijf ook negatieve kanten kent, is zij desondanks van mening dat de opleiding ernaar moet streven om alle studenten in het buitenland te laten studeren. Wellicht dat een breder aanbod van Afrikaanse universiteiten hieraan kan bijdragen.

In het derde jaar maken studenten in het eerste semester een keuze uit twee mogelijkheden: Orale en geschreven literatuur in Afrika 2/Orale literatuur in Afrika en Visuele kunst (5 EC), en Taal, geschiedenis en taalgeschiedenis (5 EC). Daarnaast kiezen zij één van de volgende werkgroepen: Werkgroep Afrikaanse geschiedenis: Consumption and social change in Africa since c. 1850-2000 (10 EC), Werkgroep Afrikaanse literatuur (10 EC), Werkgroep Taalkundig Veldwerk A (5 EC), Werkgroep Taalkundig Veldwerk B (eindwerkstuk) (5 EC). In de veldwerkcolleges leren studenten analytische vaardigheden toe te passen op basis van materiaal dat zij zelf tijdens veldwerksessies hebben verzameld. In de werkgroep Taalkundig Veldwerk B worden deze vaardigheden verder uitgebreid door het schrijven van een werkstuk. In dit eerste semester hebben studenten tevens 15 EC aan keuzeruimte.

Het tweede semester van het derde jaar biedt wederom keuzeruimte (15 EC). Daarnaast volgens studenten Kerncurriculum: wetenschapsfilosofie (5 EC) en maken zij een eindwerkstuk (Ba eindwerkstuk Afrikaanse talen en culturen, 10 EC).

De commissie heeft op basis van het cursusmateriaal en de gesprekken met studenten en docenten vastgesteld dat de opleiding een academisch en vernieuwend curriculum in de

Afrikaanse linguïstiek aanbiedt, met een sterke culturele en historische context. Studenten verwerven tijdens de opleiding een brede kennis van Swahili en een andere Afrikaanse taal die de meesten van hen in Afrika leren. Het verplichte buitenlandverblijf wordt door de commissie geprezen. Sommige studenten hebben voordat zij aan de opleiding beginnen al ervaring in Afrika en zijn met name geïnteresseerd in sociale, economische en hedendaagse kwesties. De commissie raadt de opleiding aan om na te denken over hoe deze studenten goed begeleid kunnen worden, met name bij de voorbereidingen van het schrijven van de scriptie.

2.2 Samenhang en eindkwalificaties in het curriculum

De commissie heeft het curriculum bestudeerd en is nagegaan of er sprake is van samenhang en een logische opbouw. Daarnaast heeft de commissie onderzocht of en op welke wijze de door de opleiding geformuleerde eindkwalificaties vertaald worden in het curriculum.

Door het curriculum heen maakt de opleiding gebruik van vijf leerlijnen:

- taal;
- taalkunde;
- letterkunde;
- geschiedenis;
- antropologische taalkunde.

In de eerste twee jaar van het programma zijn studenten verplicht om deel te nemen aan de taalverwervingscolleges. Met name in het eerste jaar, waar de nadruk op mondelinge communicatie ligt, zijn de taalcolleges (Swahili 1 en 2) zeer intensief. Zoals in de kritische reflectie is beschreven, is het tweede jaar bedoeld om de taalkennis te consolideren, te verdiepen en toe te passen door de geschiedenis en de cultuur van de Swahilisprekers te bestuderen (Swahili 3). In het tweede semester van dit jaar volgen studenten lessen in Afrika om een tweede Afrikaanse taal te leren. Deze onderdelen zijn, zoals in de kritische reflectie wordt vermeld, speciaal ontwikkeld voor internationale studenten en vooral gericht op communicatie. De leerlijn taal draagt bij aan de realisatie van eindkwalificatie III Taalbeheersing (a. de beheersing van het Swahili met een nadruk op mondelinge taalvaardigheid, b. beheersing van een andere Afrikaanse taal van regionale betekenis op een bachelorbasisniveau, c. doelen in termen van het Europees Referentiekader taalvaardigheid).

Zoals in de kritische reflectie is beschreven, is de leerlijn taalkunde op verschillende manieren in het curriculum verweven. Om te beginnen krijgen studenten in het eerste jaar impliciet met taalkunde te maken in de colleges Swahili 1 en 2, en wordt taalkunde expliciet aangeboden in het college Inleiding Afrikaanse talen en taalkunde. Tevens leren studenten de basisfonetiek en de basis van woordstructuur in het college Woord en betekenis. Uit de kritische reflectie komt naar voren dat studenten die taalkunde als discipline kiezen, in het tweede jaar het keuzevak Morfologie, en in het derde jaar het keuzevak Taal, geschiedenis en taalgeschiedenis kunnen volgen. Bovendien kunnen zij door een minor Taalwetenschap-beschrijvende taalkunde (in de vrije keuzeruimte) deze disciplinaire keuze versterken. In het derde jaar hebben studenten in de Werkgroep Taalkundig Veldwerk A en B, die gedeeld wordt met Taalwetenschap-beschrijvende taalkunde, de mogelijkheid een praktische oefening taalkundig veldwerk met een spreker van een te analyseren taal uit te voeren. De leerlijn taalkunde draagt bij aan de realisatie van de eindkwalificatie I Kennis en inzicht (d. gedegen kennis van en inzicht in de beschrijvende, vergelijkende en toegepaste Afrikaanse taalkunde: inzicht in de verschillende taalstructuren, inzicht in de rol van taal voor de ontwikkeling van een land).

In het tweede semester van het eerste jaar is de eerste mogelijkheid voor studenten om kennis te verwerven over Afrikaanse letterkunde, zo is in de kritische reflectie te lezen. In het vak Afrikaanse Literatuur: Romans, Conflict en Dialoog maken studenten kennis met een aantal belangrijke werken uit de geschreven Afrikaanse letterkunde en leren zij kritisch lezen. In het eerste semester van het tweede jaar wordt deze leerlijn verder uitgewerkt in de vakken Orale en geschreven literatuur in Afrika 1/Orale literatuur in Afrika en Visuele Kunst en Oral Literature: Research in Living Traditions. Tevens kunnen studenten er voor kiezen om de werkcolleges Afrikaanse teksten: lezen en discussie te volgen. In het derde jaar hebben studenten de keuze om Orale en geschreven literatuur in Afrika 2/Orale literatuur in Afrika en Visuele kunst, en de Werkgroep Afrikaanse literatuur bij te wonen. Zoals in de kritische reflectie is beschreven, bestudeert het literatuuronderwijs de artistieke elementen in zowel de orale als de geschreven genres en wordt er grote nadruk gelegd op de maatschappelijke kanten die in de literatuur doorschijnen, maar ook in de perceptie en de literatuurkritiek. In de bacheloropleiding Afrikaanse talen en culturen wordt literatuur in samenhang gezien met andere kunstvormen en met name film maakt een integraal onderdeel uit van de bestudeerde onderwerpen. Er is grote aandacht voor hedendaagse media zoals het internet en de literatuur in de diaspora. Orale woordkunst neemt een belangrijke plaats in in de Afrikaanse woordkunst en daarom ook in het programma. De leerlijn letterkunde draagt bij aan de realisatie van de eindkwalificaties I Kennis en inzicht (c. gedegen kennis van en inzicht in de rol van orale woordkunst in de Afrikaanse literatuur en van moderne literatuur in het Engels, Frans, Portugees en Afrikaanse talen) en II Toepassen van kennis en inzicht (a. kunnen transcriberen van onbekende talen en omgaan met (al dan niet orale) teksten).

De leerlijn geschiedenis komt in hele programma naar voren. Om te beginnen volgen studenten in het eerste semester van het eerste jaar een collegereeks Afrikaanse geschiedenis: een overzicht. In het tweede semester van het eerste jaar wonen zij vervolgens werkcolleges Politieke structuren van het postkoloniale Afrika bij. In het tweede jaar kunnen studenten kiezen voor het vak Stad en platteland in Afrika, en in het derde jaar wordt een Werkgroep Afrikaanse Geschiedenis aangeboden. Deze leerlijn draagt bij aan de realisatie van eindkwalificatie I Kennis en inzicht (b. gedegen kennis van en inzicht in de oude geschiedenis, nieuwere geschiedenis en de nieuwste politiek en sociaaleconomische geschiedenis van Afrika).

In de leerlijn antropologische taalkunde maken studenten in het eerste jaar kennis met de culturele kanten aan taal; dit gebeurt impliciet in de colleges Swahili en Woord en betekenis, en expliciet in het college Communicatie in Afrika/Taalgebruik en diversiteit. In deze collegereeks vindt de discussie plaats in het kader van de etnografie van de communicatie. Deze leerlijn draagt bij aan de realisatie van eindkwalificatie I Kennis en inzicht (a. gedegen kennis van en inzicht in de taalsituatie van Afrika als geheel en in de verschillende regio's en landen, van de gangbare classificaties van Afrikaanse talen, de antropologische taalkunde en de verschillende vormen van communicatie).

De commissie is van mening dat het curriculum evenwichtig is opgebouwd en studenten vormt tot Afrikanisten die kunnen terugvallen op een brede kennis over het continent en een gevarieerd pakket van competenties en methodes uit verschillende disciplines. De commissie vindt ook dat het curriculum een logische opbouw en voldoende samenhang vertoont. Vanuit het oogpunt van evenwicht tussen de leerlijnen raadt de commissie aan om de leerlijn antropologische taalkunde expliciet door te trekken tot en met het laatste jaar van het programma door ook in het tweede en derde jaar het curriculum van sociolinguïstische of antropolinguïstische vakken te voorzien.

De commissie is ook van mening dat het verstandig is de leerlijn taal na het tweede jaar door te zetten. Het viel de commissie op dat de leerlijn taal, die één van de fundamenteën van de opleiding vormt, op het vlak van personeelsbezetting weinig structureel geïntegreerd is in het taalkundig instituut van de Faculteit der Geesteswetenschappen (LUCL). Niet alleen wordt de tweede Afrikaanse taal volledig uitbesteed, maar ook wordt de eerste Afrikaanse taal (Swahili) onderwezen door een deeltijddocent wiens (academische) hoofdactiviteit elders ligt. Op termijn kan dit een bedreiging vormen voor deze belangrijke leerlijn binnen de opleiding, en de commissie raadt de opleiding daarom aan hier waakzaam op te zijn.

Uit het gesprek met docenten is naar voren gekomen dat de opleiding nadenkt over de ontwikkeling van antropologie en muziek in het curriculum. De commissie is positief over deze geplande ontwikkeling en geeft de opleiding in overweging om inleidende vakken Afrikaanse Antropologie aan te bieden en eventueel een leerlijn antropologie toe te voegen. Volgens de commissie is er voldoende expertise binnen de universiteit om de benodigde antropologische kennis te leveren. Ook met het oog op de masteropleiding Afrika Studies, waar antropologie wel een belangrijk aandeel heeft, beschouwt de commissie de aandacht voor antropologie binnen de opleiding als een zeer waardevolle toevoeging.

In de kritische reflectie is te lezen dat de opleiding op advies van de opleidingscommissie bezig is met de ontwikkeling van een expliciet geformuleerde leerlijn academische vaardigheden. De commissie beveelt de verdere ontwikkeling van een academische leerlijn zeer aan. Op dit moment zijn de academische vaardigheden verweven in verschillende vakken, waardoor ze voor studenten en docenten niet duidelijk genoeg naar voren komen. De commissie benadrukt dat colleges in deze academische vaardigheden leerlijn verplicht moeten zijn voor alle studenten.

De commissie adviseert de opleiding om bij de ontwikkelingen in het curriculum niet alleen uit te gaan van de onderzoeksinteressen van het personeel, maar ook goed de wensen van studenten mee te nemen. Het is uiteraard van belang dat de nadruk ligt op de samenhang van het curriculum.

De commissie is positief over de ontwikkelingen binnen de opleiding en heeft er vertrouwen in dat het curriculum in de nabije toekomst een nog steviger basis krijgt en een verbeterde samenhang en opbouw zal vertonen.

2.3 Didactische visie en voorzieningen

De commissie is nagegaan vanuit welke didactische visie de opleiding het onderwijs verzorgt en of de beschikbare opleidingsspecifieke materiële en personele voorzieningen hiervoor toereikend zijn.

De bacheloropleiding Afrikaanse talen en culturen geeft haar onderwijs vorm volgens de onderwijsvisie van de Universiteit Leiden en de Faculteit der Geesteswetenschappen. Volgens het facultaire deel van de kritische reflectie kenmerkt die visie zich door een sterke verwevenheid tussen onderwijs en onderzoek. De docenten zijn ook onderzoekers en vervullen als wetenschapper een voorbeeldfunctie voor studenten. Ze betrekken hun eigen onderzoekspraktijk in het onderwijs dat ze verzorgen. Die onderzoekspraktijk is faculteitsbreed samengevat onder het begrip *Dynamics of Diversity* en biedt “gerichte aandacht voor de mobiliteit van mensen, taal, materiële en immateriële cultuur, en maatschappelijke, religieuze en wijsgerige ideeën en praktijken”. In het rapport *Duurzame geesteswetenschappen* (2008) heeft de faculteit drie doelstellingen verwoord: vernieuwing van het onderwijsaanbod, verjonging van de staf en het versterken van de internationale dimensie van opleidingen. In de bacheloropleidingen worden deze doelstellingen volgens de faculteit zichtbaar in een

mondiaal perspectief op het domein van regiostudies en “nadrukkelijk aandacht voor de historische diepte”.

De opleiding biedt een divers aanbod aan didactische werkvormen die het aanleren van de beoogde academische vaardigheden bevorderen. Sommigen hiervan, zoals het schrijven van een boekbespreking, zijn eerder klassiek terwijl anderen, zoals het opvoeren van een toneelstuk voor Swahili 3, eerder origineel zijn.

De commissie is positief over de mate waarin studenten door docenten worden ondersteund tijdens het doorlopen van de opleiding. Uit het gesprek met studenten kwam naar voren dat zij zeer enthousiast zijn over het onderwijs en dat zij door de kleinschaligheid van de opleiding altijd bij docenten naar binnen kunnen lopen om vragen te stellen. Studenten gaven aan dat docenten ook oprecht geïnteresseerd leken te zijn in de mening van studenten. De commissie beaamt dat de band tussen studenten en docenten sterk is, maar dat een institutionalisering van deze band ontbreekt.

Het gebruik van de bibliotheek van het African Study Centre is volgens de commissie een belangrijke opleidingsspecifieke voorziening. De commissie raadt aan de relatie met het African Study meer expliciet in het profiel van de opleiding naar voren te laten komen (zie 1.2).

2.4 Studeerbaarheid

De kwantitatieve gegevens met betrekking tot instroom, studeerbaarheid en rendementen zijn opgenomen in Bijlage 5.

Instroom

Voor de toelating tot de bacheloropleiding Afrikaanse talen en culturen is het noodzakelijk in het bezit te zijn van een vwo-diploma, een propedeuse- of eindexamen van een hbo-instelling behaald in of na 1986, of een propedeuse- of eindexamen van een universitaire opleiding. Zoals uit de cijfers van de VSNU blijkt, schommelt de instroom van studenten sterk. In het studiejaar 2006-2007 waren er nog 14 aanmeldingen, in 2007-2008 waren dit er slechts 5. De afgelopen jaren waren er jaarlijks 8 aanmeldingen. De commissie is zich bewust van het feit dat de opleiding zo specifiek is dat niet veel studenten zich jaarlijks zullen aanmelden, maar is desondanks van mening dat de opleiding meer stappen zal moeten ondernemen om de instroom te vergroten. De opleiding kan hierbij denken aan betere en meer gerichte PR.

Studielast

Uit het gesprek met studenten kwam naar voren dat de studielast van de bacheloropleiding Afrikaanse talen en culturen redelijk is. De studenten gaven aan gemiddeld 30 uur per week aan hun opleiding te besteden. Hoewel sommige studenten van mening waren dat de opleiding in vergelijking met andere opleidingen redelijk zwaar is, lieten zij tegelijkertijd weten zeer enthousiast te zijn over de colleges en opdrachten en het niet erg te vinden om intensief met hun studie bezig te zijn. Andere studenten gaven aan dat de studielast goed te doen is en dat zij overwogen er nog een andere studie naast te doen. De commissie sluit zich bij de studenten aan en is van mening dat de studielast van de juiste omvang is.

Studeerbaarheid

De meeste uitval van studenten vindt plaats in of aan het einde van het eerste jaar van de opleiding. In de kritische reflectie is te lezen dat de redenen waarom studenten de opleiding verlaten zeer uiteenlopend zijn. In de kritische reflectie worden enkele redenen genoemd. Studenten die de bacheloropleiding Afrikaanse talen en culturen als tweede opleiding volgen

doen vaak langer over hun studie, of ze vallen af omdat ze hun eerste opleiding uiteindelijk toch voorrang geven. Daarnaast zijn er studenten die de opleiding interessant vinden maar niet als carrière zien en ook zij haken soms af. Sommige studenten besluiten in hun derde jaar hun opleiding nog niet formeel af te ronden om op deze manier tijd te hebben zich verder te oriënteren of een extra stage te doen. Tevens zijn er persoonlijke, medische of financiële redenen om af te haken, zo kwam in het gesprek met de docenten naar voren. Ook in het gesprek met studenten werd benadrukt dat het vaak individuele problemen zijn waardoor studenten afhaken. Volgens de studenten moeten studenten oprecht geïnteresseerd zijn en niet bang zijn om naar Afrika te gaan om de opleiding succesvol te doorlopen. De commissie bevestigt dat de opleiding vooral voor zeer toegewijde studenten geschikt is en dat sommige studenten al ervaring in Afrika hebben voordat zij aan de opleiding beginnen. De opleiding probeert uitval en vertraging tegen te gaan door studenten te wijzen op verschillende mogelijkheden van inschrijving (voltijd, keuzevak).

De commissie heeft er vertrouwen in dat de opleiding voldoende stappen onderneemt om de uitval en vertraging tegen te gaan en is van mening dat individuele problemen lastig te vermijden zijn. De studeerbaarheid is volgens de commissie geen reden tot uitval en vertraging.

Internationalisering

Een belangrijke vernieuwing in het opleidingsaanbod is het verplichte verblijf in Afrika in het tweede semester van het tweede jaar, hetzij aan de University of Ghana in Legon, Ghana, hetzij aan de Addis Ababa University in Ethiopië. Zoals eerder vermeld in 2.2, kiezen studenten een tweede Afrikaanse taal: Ewe of Akan in Ghana, of Amhaars of Oromo in Ethiopië. Daarnaast kunnen zij aan de lokale universiteit verschillende vakken Afrikaanse talen en culturen volgen en schrijven zij er een werkstuk. Los van de taal en de academische kennis die ze er verwerven, doen de studenten tijdens dit verblijf in Afrika belangrijke praktijkgerichte ervaringen op waarmee zij hun vorming tot Afrikanist volledig maken en waardoor zij beter voorbereid worden op later werk of onderzoek in Afrika.

De commissie is van mening dat dit verplichte Afrikasemester beslist een meerwaarde voor de opleiding is. Bovendien staat dit buitenlandsemester ook goed geprogrammeerd binnen de opleiding. Studenten kunnen hun in Afrika verworven kennis en competenties meenemen naar het laatste jaar van hun opleiding en deze bijvoorbeeld verwerken in hun eindwerkstuk. Ze vraagt zich wel af of de opleiding het verplichte karakter van het buitenlandverblijf voldoende kan verantwoorden. De commissie zet bijvoorbeeld vraagtekens bij de financiële kant van het verblijf. Uit de kritische reflectie komt niet duidelijk genoeg naar voren of er fondsen zijn die door de faculteit ter beschikking worden gesteld om dit Afrikaverblijf voor alle studenten financieel mogelijk te maken. De commissie vraagt zich af of het geen afschrik-effect heeft op studenten met minder financiële middelen. De commissie vernam na haar bezoek dat de faculteit sinds een aantal jaren inderdaad substantiële financiële ondersteuning biedt. Van studenten met wie zij sprak, hoorde de commissie dat sommigen onder hen het desondanks nog lastig vinden om hun veldwerk zelf te financieren. De commissie acht het buitenlandverblijf van zulk grote meerwaarde dat zij hoopt dat in de nabije toekomst alle financiële belemmeringen hiervoor kunnen worden weggewerkt. Uit het gesprek met docenten kwam naar voren dat er van studenten verwacht wordt dat ze tijdens hun buitenlandverblijf basisvaardigheden in algemene communicatie leren. De meeste studenten spreken de tweede taal niet vloeiend als ze terug komen in Leiden, maar – zo menen de docenten – ze hebben in ieder geval een idee van wat er lokaal gaande is. De opleiding heeft goede contacten in Ghana en Ethiopië, vandaar dat er voor gekozen is samen te werken met lokale universiteiten in deze twee landen. Bovendien, zo bleek uit het gesprek

met de voorzitter van de examencommissie, kunnen de daar behaalde studiepunten redelijk makkelijk worden omgerekend naar het EC-systeem, al verschilde dit volgens de studenten per locatie. Alle studenten worden bij terugkomst op hun taalvaardigheid beoordeeld. Het bleek echter wel lastig om de kennis van de tweede Afrikaanse taal na terugkomst goed te onderhouden.

De commissie is van mening dat de samenwerking tussen de Universiteit Leiden en de twee Afrikaanse universiteiten een verbetering is ten opzichte van het voorheen ongeorganiseerde buitenlandverblijf. De commissie is positief over de omrekening van lokaal behaalde studiepunten, maar ziet het feit dat studenten de verwerving van een tweede Afrikaanse taal niet verder kunnen uitbreiden aan de thuisinstelling als een hiaat in het programma. Dat studenten binnen het programma niet de mogelijkheid krijgen om hun kennis van het Swahili, de eerste Afrikaanse taal, verder te verdiepen is eveneens een lacune in het programma.

De studietoelators binnen de faculteit zijn aangesteld bij de facultaire dienst Onderwijs- en studentenzaken en worden toegewezen aan één of meerdere opleidingen. Hun taken zijn een combinatie van onderwijsorganisatie (opstellen van studiegids en roosters, advisering van de opleidingscommissie en de examencommissie) en studieadviesing aan individuele studenten. Studietoelators hebben diepgaande kennis van de onderwijsprogramma's en korte lijnen met de opleidingscommissie en de examencommissie. Naast studietoelators zijn er in het eerste studiejaar docent- en studentmentoren. Studentmentoren maken eerstejaars wegwijs binnen de universiteit en bespreken met hun mentorgroepje wekelijks de collegestof. Daarnaast kunnen eerstejaarsstudenten ook bij docentmentoren terecht met inhoudelijke vragen over de studiestof.

2.5 Onderwijspersoneel

In de kritische reflectie is een overzicht opgenomen van de inzet van het onderwijsgevend personeel. Hierin worden de naam, formatieplaats, omvang van de aanstelling, omvang van de onderwijsaanstelling, en het expertisegebied van het personeelslid weergegeven. Uit het overzicht blijkt dat 7 van de 8 docenten gepromoveerd zijn. Zoals eerder vermeld in 2.3, kwam uit het gesprek met studenten naar voren dat de lijnen tussen studenten en docenten zeer kort zijn.

In de kritische reflectie staat beschreven dat alle docenten actieve onderzoekers zijn, waardoor er een sterke relatie bestaat tussen onderwijs en onderzoek. De docenten behoren tot verschillende instituten: het culturele (LUCAS), geschiedkundige (LUIH), en taalkundige (LUCL) instituut binnen de faculteit. Desalniettemin werken de docenten goed samen, ook op onderzoeksterrein. Tijdens het gesprek met de docenten kwam naar voren dat de spreiding van docenten over verschillende instituten en departementen goed is voor de opleiding Afrikaanse talen en culturen.

De commissie concludeert dat de docenten die verantwoordelijk zijn voor de verschillende leerlijnen allemaal een lange staat van dienst hebben en internationale erkenning genieten. De meesten zijn zelfs leidinggevende onderzoekers binnen hun domein. Hierdoor wordt het onderwijs volgens de commissie constant gevoed door recente onderzoeksontwikkelingen binnen elke discipline en blijft het curriculum actueel.

Kwantiteit onderwijspersoneel

Voor de bacheloropleiding Afrikaanse talen en culturen is de staf-studentratio voor het cohort 2012-2013 1:7. De ratio in andere jaren wijkt hier volgens de kritische reflectie niet sterk van af. Tijdens het bezoek hebben studenten geen problemen genoemd met betrekking

tot het aantal contacturen. Studenten zijn juist tevreden over de manier waarop zij docenten kunnen benaderen en om advies en ondersteuning kunnen vragen. De commissie heeft geconstateerd dat het aantal docenten door de studenten als voldoende wordt ervaren en is het hiermee eens. Het aantal contacturen neemt in de loop van de opleiding af van 13 uur per week in het eerste jaar naar gemiddeld 12 uur in het tweede jaar en gemiddeld 8 uur in het tweede semester van het derde jaar. De commissie vindt het aantal contacturen in de bacheloropleiding Afrikaanse talen en culturen adequaat.

2.6 Opleidingsspecifieke kwaliteitszorg

De commissie heeft het functioneren van de opleidingsspecifieke kwaliteitszorg onderzocht. Zij is hierbij onder andere nagegaan of de evaluatiecyclus adequaat functioneert en of de opleidingscommissie (oc), docenten en studenten betrokken worden bij het evalueren en het verbeteren van de kwaliteit van het onderwijs.

De kritische reflectie bevat geen informatie over de procedure die de opleiding hanteert voor de evaluatie van het onderwijs. Ook in de documentatie van de opleiding kon de commissie geen duidelijke procedures en richtlijnen aangaande de kwaliteitszorg ontdekken. Tijdens het visitatiebezoek werd duidelijk dat de kwaliteitszorg mondeling en informeel verloopt. De commissie begrijpt dat er binnen een kleinschalige opleiding eerder de neiging bestaat om gebruik te maken van informele procedures, maar is zeer kritisch over het ontbreken van een schriftelijk vastgelegde organisatie. De commissie raadt de opleiding met klem aan om hier zo spoedig mogelijk verandering in te brengen.

Uit de gesprekken met student- en docentleden van de opleidingscommissie, die zich bezighoudt met de bacheloropleiding Afrikaanse talen en culturen en de masteropleiding Afrika Studies, blijkt dat alle leden gevraagd worden lid te worden. De docentleden worden door het hoofd van het departement gevraagd om deel te nemen, en de studentleden worden door docenten benaderd. De opleidingscommissie evalueert ieder semester alle vakken en geeft de conclusies van de evaluatie en de voorstellen voor verbetering door aan de betrokken docenten en rapporteert aan het faculteitsbestuur en het opleidingsbestuur, zo blijkt uit de kritische reflectie. In de kritische reflectie staat tevens dat de opleidingscommissie algemeen advies geeft over onderwijszaken. De commissie vindt deze omschrijving onduidelijk en adviseert de opleidingscommissie haar takenpakket duidelijker te definiëren en een heldere visie op het curriculum te formuleren. De commissie heeft tijdens de gesprekken en in de documentatie niet kunnen opmerken dat de opleidingscommissie ook actief naar beleidsplannen of het curriculum als geheel kijkt en is van mening dat de opleidingscommissie teveel reactief ingesteld is. Ook raadt zij de opleidingscommissie aan een geïnstitutionaliseerde manier van samenkomen en discussiëren in te voeren.

Doordat studenten in het eerste jaar vaak nog geen interesse in bestuurlijke activiteiten hebben, in het tweede jaar een semester in Afrika doorbrengen en zich in het derde jaar vooral op de afronding van hun studie richten is het niet altijd eenvoudig om studenten te vinden en te behouden voor de opleidingscommissie, zo blijkt uit de kritische reflectie. Hoewel de commissie er begrip voor heeft dat het binnen de opleiding lastig is studentleden voor de opleidingscommissie te vinden adviseert zij de opleiding toch na te blijven denken over mogelijkheden voor studenten om studentlid te zijn op een kortere termijn of vervangende studentleden te vinden.

Uit de gesprekken kwam naar voren dat pas in de laatste vijftien minuten van het laatste college het desbetreffende onderdeel geëvalueerd wordt. De commissie raadt aan om het

tijdsmoment van evaluaties te herzien, zodat studenten niet gehaast de collegezaal willen verlaten en de evaluatie links laten liggen.

Overwegingen

De commissie heeft het programma van de bacheloropleiding Afrikaanse talen en culturen bestudeerd en concludeert dat het curriculum een logische samenhangt vertoont en voldoende gebaseerd is op en afgeleid uit de beoogde eindkwalificaties. Volgens de commissie biedt de opleiding een academisch en vernieuwend curriculum in de Afrikaanse linguïstiek, met een sterke culturele en historische context. De commissie raadt wel aan om het evenwicht tussen de leerlijnen beter in balans te brengen. Zij adviseert de opleiding om de leerlijn antropologische taalkunde expliciet door te trekken tot en met het laatste jaar van de opleiding en om te overwegen een leerlijn Afrikaanse antropologie toe te voegen. Ook is zij van oordeel dat de opleiding blijvende aandacht moet besteden aan de academische leerlijn in het curriculum.

De commissie is enthousiast over het gebruik van de bibliotheek van het African Study Centre, maar raadt de opleiding aan de relatie met dit centrum duidelijker naar voren te laten komen en waar mogelijk te versterken.

De commissie is tevreden over de studielast en studeerbaarheid van de opleiding, maar is van mening dat de opleiding stappen zal moeten ondernemen om de instroom van studenten te vergroten.

De commissie vindt het verplichte Afrikasemester een meerwaarde voor de opleiding en is van mening dat dit goed geprogrammeerd is binnen het curriculum. Een minpunt aan het buitenlandprogramma vindt de commissie het feit dat de verwerving van een tweede Afrikaanse taal bij terugkeer in Leiden niet voortgezet kan worden. Zij betreurt het ook dat studenten niet de mogelijkheid hebben om hun kennis van het Swahili, de eerste Afrikaanse taal, verder te verdiepen.

De bacheloropleiding Afrikaanse talen en culturen beschikt volgens de commissie over voldoende en voldoende gekwalificeerd onderwijsgevend personeel. Zowel de onderwijs- als de onderzoeksvaardigheden van de docenten zijn in de ogen van de commissie voldoende. De meeste docenten zijn actieve onderzoekers. De commissie waardeert de korte lijnen tussen docenten en studenten.

Met betrekking tot de opleidings specifieke kwaliteitszorg wil de commissie een aantal sterke aanbevelingen doen. Om te beginnen raadt de commissie de opleiding met klem aan om de organisatie van de kwaliteitszorg schriftelijk te organiseren. Ten tweede is de commissie van mening dat de opleidingscommissie haar takenpakket duidelijker moet definiëren, een heldere visie op het curriculum moet formuleren en een proactieve houding dient aan te nemen. Daarnaast raadt de commissie de opleidingscommissie aan een geïnstitutionaliseerde manier van samenkomen en discussiëren in te voeren, een oplossing te zoeken voor de moeilijke zoektocht naar studentleden voor de opleidingscommissie, en het tijdsmoment van evalueren te herzien.

Alles afwegende komt de commissie tot het oordeel dat de onderwijsleeromgeving van de bacheloropleiding Afrikaanse talen en culturen voldoet aan de eisen die daaraan gesteld mogen worden.

Conclusie

Bacheloropleiding Afrikaanse talen en culturen: de commissie beoordeelt Standaard 2 als ‘voldoende’.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting:

Het gerealiseerde niveau blijkt uit de tussentijdse en afsluitende toetsen, de afstudeerwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren. De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk.

Bevindingen

In deze standaard beschrijft de commissie haar bevindingen ten aanzien van het systeem van toetsing en beoordeling, inclusief het functioneren van de examencommissie, (3.1) en beantwoordt zij vervolgens de vraag of studenten de beoogde eindkwalificaties van de opleiding realiseren (3.2).

3.1 Het systeem van toetsing en beoordeling

Toetsbeleid, toetsvormen en procedures rondom toetsing

De commissie is nagegaan of de opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing. Zij heeft gekeken naar het facultaire toetsbeleid, de toetsvormen en procedures die de opleiding hanteert, in het bijzonder de procedure voor de beoordeling van de scriptie, en het functioneren van de examencommissie.

De facultaire kritische reflectie vermeldt dat de faculteit in het voorjaar van 2012 een beleidsnotitie heeft opgesteld waarin een aantal maatregelen met betrekking tot toetsbeleid en toetsprocedures is opgenomen, die (waar dat nog niet het geval was) door opleidingen moesten worden geïmplementeerd. Deze beleidsnotitie sluit aan bij het toetsbeleid van de Universiteit Leiden, dat in de kritische reflectie voor de instellingstoets 2012 is beschreven. De maatregelen in deze notitie betroffen onder meer: het opstellen van een toetsplan voor iedere opleiding; het instellen van een tweede onafhankelijke beoordelaar; het gebruiken van een standaard beoordelingsformulier; het hanteren van meerdere toetsmomenten binnen een cursus; peer review van tentamens en antwoordmodellen door collega-examinatoren; en het formuleren van passende beoordelingscriteria. Hoewel deze maatregelen volgens de beleidsnotitie bij een groot deel van de opleidingen in 2012 al waren ingevoerd, is faculteitsbrede invoering en uniformering voorzien voor het studiejaar 2013-2014.

De commissie heeft onderzocht welke toetsprocedures en toetsvormen er in de bacheloropleiding Afrikaanse talen en culturen worden gehanteerd en welke van de bovenstaande maatregelen hier al zijn ingevoerd.

De examencommissie van de bacheloropleiding Afrikaanse talen en culturen ziet toe op de uitvoering van het toetsbeleid en bewaakt tevens de kwaliteit van de toetsen. Uit de kritische reflectie komt naar voren dat de examencommissie ten minste één keer per jaar bijeenkomt om de tentamens en werkstukken te bespreken. Daarnaast voert de examencommissie voor de meeste lopende zaken overleg per e-mail, waarbij de studietoelichting een adviserende rol

heeft en besluiten administreert en waarbij de voorzitter van de opleiding op de hoogte wordt gehouden. Ongeveer vier keer per jaar, of vaker wanneer dat nodig is, zijn er volgens de kritische reflectie bijeenkomsten van het opleidingsbestuur, de examencommissie en de docenten om de lopende zaken van de opleiding, inclusief de toetsing, te bespreken. In het studiejaar 2011-2012 is de examencommissie begonnen met haar taak van controle op toetsing. De examencommissie controleert werkstukken steekproefsgewijs. Zij draagt ook zorg voor het omzetten van in het buitenland behaalde studiepunten.

De commissie is van oordeel dat de opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en beoordeling. Zij vindt wel dat de administratieve documentatie van beoordelingen mag worden aangescherpt.

In een bijeenkomst met voorzitters van de examencommissies van Regiostudies gaven de voorzitters aan dat de oude commissies aanvankelijk wachtten op instructies vanuit de faculteit over wat er precies van hun verwacht werd. De faculteit probeerde op haar beurt consensus te bereiken met de verschillende commissies. Dat proces heeft veel tijd in beslag genomen. De visitatiecommissie constateert dat de examencommissies in de afgelopen twee jaar een afwachtende houding hebben aangenomen en dat de nieuwe examencommissie heel snel moet beginnen met het invulling geven aan haar wettelijke taak. Op korte termijn is het van belang dat de examencommissie een toetshandleiding maakt, die inzicht geeft in de eisen waaraan verschillende vormen van toetsing moeten voldoen. De commissie onderschrijft het streven naar een uniform toetsbeleid en benadrukt dat dat beleid alleen dan transparanter en aanschouwelijker wordt.

Volgens de beleidsnotitie heeft het faculteitsbestuur eind 2012 besloten om een ambtelijk secretariaat ter ondersteuning van de examencommissies in te richten. Op het moment van schrijven van deze notitie bevond dit project zich in een eerste fase gericht op een verkenning van specifieke behoeften. Tijdens het visitatiebezoek uitten de voorzitters van de examencommissie zich positief over dit ambtelijk secretariaat. De commissie stelt vast dat de faculteit voldoende aandacht heeft voor de toegenomen werkdruk van examencommissies en maatregelen neemt om deze te verminderen.

Toetsvormen

De bacheloropleiding Afrikaanse talen en culturen hanteert verschillende toetsvormen: mondelinge tentamens, schriftelijke tentamens, take-home tentamens, mondelinge presentaties en schriftelijke werkstukken van verschillende aard en omvang. De commissie is tevreden over de grote variatie in toetsvormen. De commissie is van mening dat de toetsvormen niet alleen heel divers, maar ook goed gekozen zijn en de opleiding in staat stellen om tussentijds na te gaan of studenten de eindkwalificaties realiseren.

Scriptieprocedure

In de kritische reflectie is beschreven dat het bacheloreindwerkstuk ingebed is in het kader van derdejaars werkgroepen. Hierdoor schrijven studenten hun eindwerk over een onderwerp waar ze een nauw verwante collegereeks over volgen. Voor de discipline taalkunde is dit een werkgroep taalkundig veldwerk in het eerste semester, voor de disciplines letterkunde en geschiedenis schrijven studenten een eindwerkstuk bij een werkgroep die ieder jaar een eigen thema heeft. Studenten mogen, zo blijkt uit de kritische reflectie, ook een eindwerkstuk schrijven over een onderwerp naar keuze, maar alleen na overleg met de beoogde begeleider en onder de voorwaarde dat er een capabele begeleider voor het onderwerp beschikbaar is.

De commissie is van mening dat de begeleiding tijdens het de scriptieprocedure goed geregeld is. Met name de kleinschaligheid van de opleiding draagt hieraan bij.

In het algemeen is de commissie ervan overtuigd dat de becijfering van de eindwerkstukken adequaat is, maar dat het proces van beoordeling nog niet duidelijk en expliciet genoeg is vastgelegd. Met name de criteria van de beoordeling moeten volgens de commissie worden aangescherpt.

3.2 Gerealiseerde eindkwalificaties

Om zich een oordeel te kunnen vormen over het eindniveau van de studenten van de bacheloropleiding Afrikaanse talen en culturen heeft de commissie voorafgaand aan haar bezoek vier eindwerkstukken opgevraagd (zie Bijlage 7). Bij het selecteren van deze eindwerken is rekening gehouden met een spreiding van cijfers (lage, gemiddelde en hoge cijfers) en begeleiders.

Bij één van de gelezen eindwerken was de commissie het oneens met het oordeel van de begeleider van het eindwerk. De commissie vond het eindwerk niet getuigen van een voldoende beheersing van de beoogde eindkwalificaties. In het eindwerk werd volgens de commissie noch op een elementair en verdiepend academisch niveau gegevens verzameld, noch op een correcte manier geanalyseerd, vergeleken, kritisch getoetst, noch op heldere wijze verslag gedaan. Na een gesprek met de begeleider van dit door de commissie onvoldoende bevonden eindwerk is de commissie van mening dat de argumentatie van de begeleider begrijpelijk en adequaat was. In de tijd van het schrijven kende de bacheloropleiding officieel nog geen afsluitend eindwerk en werden de werkstukken waar studenten destijds op afstudeerden, minder zwaar beoordeeld omdat deze niet alle eindkwalificaties hoefden te omvatten. Bovendien stak de begeleider ten dele de hand in eigen boezem, wat de commissie tevreden stemt.

De commissie heeft haar steekproef vervolgens uitgebreid naar tien bachelorscripties. Zij heeft vastgesteld dat het gerealiseerde eindniveau van de overige scripties adequaat is. De commissie is ervan overtuigd dat afgestudeerden van de bacheloropleiding Afrikaanse talen en culturen voldoende voorbereid zijn op een vervolgopleiding.

Uit de gesprekken kwam naar voren dat de academische wereld inderdaad een logisch vervolg is op de bacheloropleiding Afrikaanse talen en culturen. Hoewel afgestudeerden ook bij NGO's of in de journalistiek terecht kunnen komen, is een masteropleiding toch de meest voor de hand liggende stap na het afronden van de bacheloropleiding. De commissie is van mening dat studenten met een bacheloropleiding Afrikaanse talen en culturen echter beter voorbereid zijn op een masteropleiding in de linguïstiek, dan op een brede masteropleiding Afrika Studies. Ook uit de gesprekken in de masteropleiding Afrika Studies in Leiden kwam naar voren dat met name op het gebied van de academische vaardigheden de overgang van de bachelor- naar de masteropleiding niet altijd even vlekkeloos verliep. De commissie heeft er vertrouwen in dat, door een toegenomen aandacht voor academische vaardigheden en wijzigingen in het curriculum van de bacheloropleiding, deze overgang nu beter verloopt.

De commissie is van mening dat de opleiding onvoldoende aandacht heeft voor een vervolg in de beroepspraktijk en beveelt de opleiding aan om hier in de toekomst verandering in te brengen. De verbinding met de arbeidsmarkt lijkt op dit moment alleen vorm te krijgen in persoonlijke relaties, maar er is geen geïnstitutionaliseerde vorm voor de verwerving van praktijkervaring. De commissie is van mening dat het aanbieden van betere stageplaatsen en het formaliseren van de begeleiding bij stages hierin verbetering kan brengen. Tevens

adviseert de commissie om consequent bij te houden waar haar afgestudeerden terecht komen. Daarmee kan de opleiding de relaties met haar alumni verbeteren.

Overwegingen

De commissie is nagegaan of de bacheloropleiding Afrikaanse talen en culturen beschikt over een adequaat systeem van toetsing en of studenten de beoogde eindkwalificaties daadwerkelijk realiseren. Zij heeft vastgesteld dat de opleiding beschikt over een adequaat toetsbeleid, dat op de juiste wijze wordt uitgevoerd door de examencommissie. De commissie is echter wel van mening dat de administratieve documentatie van beoordelingen mag worden aangescherpt. Hoewel de relatie tussen faculteit en examencommissie een tijd lang niet duidelijk leek te zijn, heeft de commissie er vertrouwen in dat het functioneren van de examencommissie zal verbeteren door de aanstelling van een ambtelijk secretaris.

De commissie is tevreden over de grote variatie in toetsvormen en over de toetsingsprocedures van de opleiding, inclusief de scriptieprocedure. Zij is ervan overtuigd dat de becijfering van de scripties adequaat is en dat het gerealiseerde eindniveau voldoende is, ook al heeft zij één scriptie bestudeerd die niet aan de eisen voldeed die daaraan gesteld mogen worden. Zij is wel van oordeel dat de beoordelingscriteria duidelijker vastgesteld moeten worden.

De voorbereiding van de opleiding op de beroepspraktijk zal volgens de commissie verbeterd moeten worden. Zij denkt hierbij aan het aanbieden van stages op een geïstitutionaliseerde wijze.

De commissie concludeert dat zowel het systeem van toetsing en beoordeling als het gerealiseerde eindniveau adequaat is en beoordeelt de opleiding dus als voldoende.

Conclusie

Bacheloropleiding Afrikaanse talen en culturen: de commissie beoordeelt Standaard 3 als ‘voldoende’.

Algemeen eindoordeel

De commissie komt op basis van het bestudeerde materiaal en de tijdens het bezoek gevoerde gesprekken tot de conclusie dat de bacheloropleiding Afrikaanse talen en culturen op de drie standaarden aan de eisen voldoen en beoordeelt de opleiding dus als ‘voldoende’.

Conclusie

De commissie beoordeelt de *bacheloropleiding Afrikaanse talen en culturen* als ‘voldoende’.

VII: Masteropleiding Afrika Studies

Samenvattend oordeel van de commissie

Dit samenvattend oordeel geeft de bevindingen en overwegingen weer van de commissie Regiostudies over de masteropleiding Afrika Studies van de Universiteit Leiden. De commissie baseert haar oordeel op informatie uit de kritische reflectie van de opleiding, aanvullende informatie naar aanleiding van vooraf geformuleerde vragen, informatie uit de gesprekken tijdens het bezoek, de geselecteerde eindwerkstukken en de documenten die tijdens het bezoek ter inzage beschikbaar waren. De commissie heeft voor de opleiding zowel positieve aspecten opgemerkt als verbeterpunten gesignaleerd. Na deze tegen elkaar te hebben afgewogen, concludeert de commissie dat de opleiding niet voldoet aan de eisen voor basiskwaliteit die een voorwaarde zijn voor heraccreditatie.

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De commissie heeft het Domeinspecifiek Referentiekader bestudeerd en vastgesteld dat dit van internationaal vergelijkbaar niveau is. Zij is van mening dat het kader een breed en daardoor weinig richtinggevend karakter heeft, maar heeft hier begrip voor aangezien het kader is bedoeld voor uiteenlopende opleidingen met een eigen profiel en oriëntatie.

De commissie stelt vast dat de opleiding, in aanvulling op het domeinspecifieke referentiekader, een profiel geformuleerd heeft waarin de nadruk ligt op geschiedenis, literatuur en (in mindere mate) culturele antropologie. De commissie is positief over dit profiel, al moet de opleiding wel meer aan benchmarking doen en kan ze zich duidelijker profileren om de positie ten opzichte van de bacheloropleiding Afrikaanse talen en cultuur en de research masteropleiding African Studies te verduidelijken. Ook een duidelijker omschrijving van de relatie met het African Studies Centre zou een positieve toevoeging zijn.

De commissie concludeert dat het profiel en de ambitie van de opleiding duidelijk vertaald zijn in eindkwalificaties en dat deze aansluiten bij het Domeinspecifiek Referentiekader en de eisen van het vakgebied. De academische oriëntatie komt in voldoende mate tot uitdrukking, en de commissie heeft waardering voor de interdisciplinaire benadering van de opleiding.

De commissie beoordeelt Standaard 1 als ‘voldoende’.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

De commissie heeft het curriculum bestudeerd en heeft geconcludeerd dat dit problematisch is omdat de eindkwalificaties niet adequaat naar het curriculum vertaald zijn. Volgens de eindkwalificaties hebben afgestudeerden kennis en inzicht in een breed scala aan disciplines, en kunnen zij de methodologie toepassen in eigen onderzoek. De commissie heeft geconstateerd dat de disciplines geschiedenis en letterkunde voldoende terugkeren in het curriculum, maar dat voor culturele antropologie, ontwikkelingseconomie en sociologie voldoende gespecialiseerd onderwijsmateriaal ontbreekt. De commissie meent dat het curriculum geen volledige opleiding Afrika Studies biedt. Daarnaast heeft de commissie twijfels over de mate waarin academische vaardigheden in het curriculum zijn opgenomen en raadt ze aan om een duidelijke leerlijn hiervoor op te nemen.

De relatie tussen de opleiding en de bacheloropleiding Afrikaanse talen en culturen en de research masteropleiding African Studies moet duidelijker gedefinieerd worden. De commissie is positief over de mogelijkheid onderzoek te doen in Afrika en beveelt aan dit als een verplicht onderdeel in te bouwen. Wel is het volgens de commissie nodig de begeleiding van studenten in het buitenland en van buitenlandse studenten in Leiden te formaliseren en te institutionaliseren.

Volgens de commissie zijn de lage studentaantallen een bedreiging voor de toekomst van de opleiding en zij raadt de opleiding dan ook aan na te denken over een concreet stappenplan om de instroom te verhogen. Het is de commissie onduidelijk hoe de opleiding omgaat met studievertraging en wat hier doorgaans de oorzaken van zijn. Dit gebrek aan inzicht in de oorzaken van studievertraging staat ook in verband met de begeleiding van studenten, waar de opleiding volgens de commissie ook geen duidelijkheid over verschaft. Volgens de commissie moet de communicatie tussen docenten onderling en de communicatie met studenten over onderwijsaangelegenheden verbeterd worden.

De commissie is positief over de mogelijkheden van de bibliotheek van het African Study Centre en de korte lijnen tussen studenten en docenten. De docenten beschikken over uitstekende onderzoeksvaardigheden, maar de verwevenheid van onderzoek en onderwijs mag nog sterker aangezet worden.

De commissie waardeert de korte lijnen tussen studenten en docenten, maar beveelt met klem aan de organisatie van de opleidings specifieke kwaliteitszorg schriftelijk te organiseren. De opleidingscommissie moet haar taken duidelijker definiëren, een visie op het curriculum formuleren en een proactieve houding aannemen. De commissie raadt de opleidingscommissie aan haar samenkomsten en discussies te institutionaliseren en een oplossing te zoeken voor de moeilijke zoektocht naar studentleden. Tot slot zou zij het evaluatiemoment moeten herzien.

De commissie komt op basis van bovenstaande overwegingen tot de conclusie dat de onderwijsleeromgeving die de masteropleiding Afrika Studies biedt niet aan de eisen voldoet die daaraan gesteld mogen worden.

De commissie beoordeelt Standaard 2 als ‘onvoldoende’.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De commissie heeft vastgesteld dat de opleiding beschikt over een adequaat toetsbeleid, maar dat administratieve documentatie van de beoordelingen verbeterd dient te worden. Hoewel de relatie tussen faculteit en examencommissie een tijd niet duidelijk leek, heeft de commissie er vertrouwen in dat met het aanstellen van een ambtelijk secretaris het functioneren van de examencommissie zal verbeteren.

De commissie heeft met instemming kennis genomen van de training in schrijfvaardigheid, maar beveelt met klem aan de scriptieprocedure (inclusief het onderzoeksverblijf in Afrika) en de begeleiding hiervan te verhelderen en schriftelijk vast te leggen.

Hoewel het proces van beoordeling nog niet duidelijk is vastgesteld, niet consequent wordt uitgevoerd, en beoordelingscriteria duidelijker vastgelegd moeten worden, kan de commissie wel instemmen met de becijfering van de scripties.

De commissie heeft vastgesteld dat in de scripties vaak maar één (geesteswetenschappelijke) discipline aan de orde wordt gesteld, terwijl de eindkwalificaties kennis en inzicht in meerdere (ook sociaalwetenschappelijke) disciplines omvatten. De opleiding kan dus niet garanderen dat alle eindkwalificaties behaald worden.

De opleiding moet de studenten, bijvoorbeeld door middel van betere stageplaatsen en geformaliseerde stagebegeleiding, beter voorbereiden op een vervolg buiten de academische wereld.

De commissie beoordeelt Standaard 3 als ‘onvoldoende’.

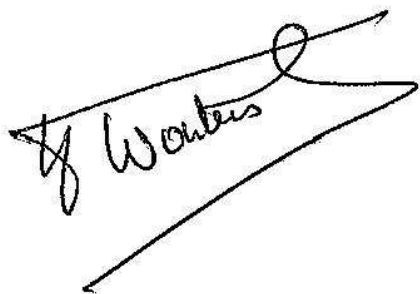
De commissie beoordeelt de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling als volgt:

Masteropleiding Afrika Studies:

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties	voldoende
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	onvoldoende
Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	onvoldoende
Algemeen eindoordeel	onvoldoende

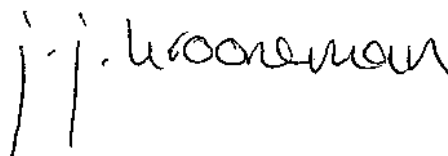
De voorzitter en de secretaris van de commissie verklaren hierbij dat alle leden van de commissie kennis hebben genomen van dit rapport en instemmen met de hierin vastgestelde oordelen. Zij verklaren ook dat de beoordeling in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Datum: 1 april 2014

Prof. dr. A. Wouters
voorzitter

J.J. Krooneman, MSc
secretaris

Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling

---

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting:

De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau en oriëntatie (bachelor of master; hbo of wo) binnen het Nederlandse kwalificatieraamwerk. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

Bevindingen

In deze standaard beschrijft de commissie allereerst haar bevindingen ten aanzien van het landelijk vastgestelde Domeinspecifiek Referentiekader (1.1). Vervolgens gaat zij in op het profiel en de oriëntatie (1.2) en (het niveau van) de eindkwalificaties (1.3) van de masteropleiding Afrika Studies van de Universiteit Leiden.

1.1 Domeinspecifiek Referentiekader

De instellingen die deelnemen aan de clustervisitatie Regiostudies hebben gezamenlijk een Domeinspecifiek Referentiekader (hierna: het kader) opgesteld (zie Bijlage 2). Dit kader is bedoeld voor de bachelor- en masteropleidingen die in het kader van de landelijke onderwijsvisitatie Regiostudies worden beoordeeld. Het betreft hier de beoordeling van de bachelor- en masteropleidingen Griekse en Latijnse Taal en Cultuur, Oudheidstudies en de diverse opleidingen die vallen onder regiostudies met betrekking tot Oost-Europa, het Midden-Oosten, Azië, Afrika en Noord-, Midden- en Zuid-Amerika. Omdat het spectrum van deze opleidingen zo breed is, hebben de opleidingen gekozen voor een niet-prescriptief referentiekader. Dit biedt ruimte voor opleidingen om eigen keuzen te maken en accenten te leggen al naar gelang hun profiel en oriëntatie.

Het Domeinspecifiek Referentiekader Regiostudies voorziet in algemeen geformuleerde doelstellingen die vertaald zijn in eindkwalificaties voor zowel de bachelor- als de masteropleidingen. Deze doelstellingen en eindkwalificaties zijn gerelateerd aan de meest prominente aspecten die in meer of mindere mate in de opleidingen aan de orde komen. Deze aspecten zijn Taalvaardigheid, Taalkunde, Letterkunde, Cultuurkunde, Geschiedenis, Sociale wetenschappen, Wetenschapsbeoefening en bijbehorende onderzoeksvaardigheden en Algemene wetenschappelijke vorming. De eindkwalificaties in het kader zijn eveneens gerelateerd aan de Dublin-descriptoren. De eindkwalificaties van de bacheloropleiding verwoorden de doelstelling dat afgestudeerde bachelorstudenten gekwalificeerd zijn voor een masteropleiding, die van de masteropleiding dat afgestudeerde masterstudenten gekwalificeerd zijn voor een postdoctorale opleiding.

De commissie heeft het Domeinspecifiek Referentiekader bestudeerd. Zij heeft gezien dat bij het opstellen van het referentiekader gebruik is gemaakt van referentiekaders van collega's in het buitenland, vooral van de benchmarks van de Quality Assurance Agency (uit het Verenigd Koninkrijk) voor Area Studies, en voor Language and Related studies. De commissie stelt vast dat het opgestelde kader inderdaad van een internationaal vergelijkbaar niveau is. Zij is van oordeel dat het kader een nogal breed en daardoor weinig richtinggevend karakter heeft. Zij heeft hiervoor begrip, aangezien het kader is bedoeld voor uiteenlopende opleidingen met ieder een eigen profiel en oriëntatie, die ook voor studenten genoeg mogelijkheden tot eigen

specialisatie openlaten. De commissie gaat ervan uit dat de opleidingen het kader verder specificeren op basis van hun eigen doelstellingen, dat opleidingen binnen het brede kader eigen accenten leggen. Het valt de commissie op dat het kader meer houvast biedt aan opleidingen die talen bestuderen dan aan opleidingen waarin cultuur en geschiedenis centraal staan. Dit houvast wordt geboden omdat een relatief groot aantal eindkwalificaties gericht is op taalverwerving en letterkundige en taalkundige kwalificaties. Het brede kader schetst echter een weinig gedetailleerd beeld van specifieke kennisdomeinen, zoals het domein dat wordt bestreken door de masteropleiding Afrika Studies. De opleiding heeft volgens de commissie dit weinig richtinggevende kader voldoende gecompenseerd door een duidelijk eigen profiel te formuleren (zie 1.2).

1.2 Profiel en oriëntatie

De masteropleiding Afrika Studies stelt zich het verwerven van kennis over de cultuur en samenleving in Afrika ten doel. De eenjarige masteropleiding is, zo staat in de kritische reflectie beschreven, in tegenstelling tot andere vergelijkbare opleidingen juist niet gericht op taal, maar stelt de disciplines geschiedenis, literatuur en, in mindere mate, culturele antropologie centraal. Hoewel het onderwijsprogramma dus verrijkt wordt met een sociaalwetenschappelijke benadering, is het in eerste instantie verankerd in een geesteswetenschappelijk kader.

De masteropleiding Afrika Studies is volgens de commissie niet alleen een unicum in Nederland, maar ook in zekere mate uniek in vergelijking met gelijkwaardige opleidingen in het buitenland. De belangrijkste reden hiervoor is volgens de commissie de loskoppeling van talen en culturen en de focus op geesteswetenschappen, in dit geval geschiedenis en letterkunde. De meeste Europese masteropleidingen binnen het domein van de Afrika-studies behouden de link tussen taal en cultuur, en als ze dat niet doen, zijn ze eerder van sociaalwetenschappelijke inslag (antropologie, sociologie, politicologie). Op dit moment lijkt de opleiding zich nog niet voldoende bewust van haar eigen profilering. Op de website van de Universiteit Leiden staat bijvoorbeeld dat het programma een goede connectie heeft tussen Afrikaanse linguïstiek en de Afrikaanse sociale wetenschappen. De huidige invulling van het programma vertoont echter een zekere spanning tussen het geesteswetenschappelijke en het (beperkte) sociaalwetenschappelijke karakter van de opleiding. Een duidelijker profilering is volgens de commissie niet alleen noodzakelijk om de masteropleiding Afrika Studies tegen andere vergelijkbare opleidingen af te tekenen, maar ook om de relatie van de masteropleiding met verschillende bacheloropleidingen, inclusief de bacheloropleiding Afrikaanse talen en culturen, en de research masteropleiding African Studies, die ook door de Universiteit Leiden worden aangeboden, scherper neer te zetten. De commissie vindt het opmerkelijk dat de masteropleiding Afrika Studies in de kritische reflectie benadrukt dat er in de masterfase geen onderwijs gericht is op taalverwerving, terwijl in de bacheloropleiding Afrikaanse talen en culturen taalverwerving een belangrijke rol speelt. Zij vraagt zich af op welke manier het profiel van de masteropleiding de doorstroom voor studenten uit de bacheloropleiding soepel kan laten verlopen. Daarnaast wordt in het verschil tussen de masteropleiding Afrika Studies en de research masteropleiding African Studies onderstreept dat de tweejarige research masteropleiding sociaalwetenschappelijk georiënteerd is. Desondanks vallen beide masteropleidingen onder de Faculteit der Geesteswetenschappen en maakt de masteropleiding Afrika Studies voor benaderingen uit de culturele antropologie en sociologie gebruik van het onderwijs in het kader van de research masteropleiding African Studies. Deze tweejarige masteropleiding maakt hiervoor zelf gebruik van de (sociaalwetenschappelijke) expertise van het African Studies Centre (ASC) in Leiden. Indirect is de masteropleiding Afrika Studies dus ook verbonden met het ASC. Tijdens het bezoek is voor de commissie onvoldoende duidelijk geworden waaruit de contacten met het ASC precies bestaan, terwijl in

haar opinie deze relatie misschien een toevoegde waarde voor het profiel van de opleiding zou kunnen zijn. Na het bezoek vernam de commissie dat het ASC een zuiver onderzoeksinstituut is, dat geen deel uitmaakt van de universiteit. en waarvan de leden alleen occasioneel als gastdocent door de Leidse opleiding kunnen worden ingeschakeld. Ontlening aan dit instituut van wetenschappelijke kennis en expertise is uiteraard altijd mogelijk.

Naar de overtuiging van de commissie is het ook voor toekomstige studenten van belang dat het profiel van de opleiding duidelijk is, zodat zij de keuze voor hun opleiding weloverwogen kunnen maken.

1.3 Eindkwalificaties en niveau

De masteropleiding Afrika Studies heeft de volgende eindkwalificaties geformuleerd:

- Kennis van en inzicht in de inhoud en omvang van de Afrikanistiek, te weten de geschiedenis, de literatuur, de culturele antropologie, de ontwikkelingseconomie en de sociologie van het Afrikaanse continent, alsmede het vermogen om dit toe te passen in eigen onderzoek;
- Kennis van en inzicht in de begrippen en methoden van de wetenschappen die relevant zijn voor de Afrikanistiek, zoals de geschied- en literatuurwetenschap, de culturele antropologie en de sociologie, in hun toepassing op het Afrikaanse continent, alsmede het vermogen deze methoden en begrippen toe te passen;
- Het vermogen om de kennis opgedaan in de verschillende disciplines in hun onderlinge samenhang te zien en toe te passen;
- Het vermogen tot diepgaande reflectie op de eigen positie binnen de Afrikanistiek op basis van gedegen kennis van en inzicht in de historische ontwikkeling van de Afrikanistiek;
- Het vermogen de maatschappelijk-culturele relevantie van de Afrikanistiek kritisch te beoordelen.

De commissie is van mening dat het niveau van de opleiding voldoende academisch georiënteerd is en dat de beoogde eindkwalificaties wat betreft inhoud en oriëntatie adequaat zijn. Zij is positief over de interdisciplinaire benadering die in deze nader uitgewerkte eindkwalificaties terug te vinden is.

Overwegingen

De commissie concludeert dat het Domeinspecifiek Referentiekader een summier en weinig gedetailleerd beeld schetst van het kennisdomein Afrikastudies. Het biedt in de huidige vorm weinig houvast om te verifiëren of de beoogde eindkwalificaties van de bacheloropleiding daadwerkelijk voldoen aan de eisen die vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleidingen. De commissie heeft begrip voor het feit dat het kader weinig richtinggevend is, gezien de diversiteit aan opleidingen die in dit kader worden beschreven. Zij is zich ervan bewust dat er hierdoor een taak voor de opleidingen is weggelegd om het kader nader te concretiseren.

De commissie stelt vast dat de masteropleiding Afrika Studies een profiel geformuleerd heeft waarin de nadruk ligt op de disciplines geschiedenis, literatuur en, in mindere mate, culturele antropologie. De commissie is positief over dit profiel, al zou de opleiding nog meer aan benchmarking moeten doen. Zij vindt wel dat de opleiding zich duidelijker moet profileren om de relatie met de bacheloropleiding Afrikaanse talen en culturen enerzijds en de research masteropleiding African Studies anderzijds scherper neer te zetten. De commissie is ook van

mening dat een heldere omschrijving van de relatie van de masteropleiding Afrika Studies met het African Studies Centre in Leiden een positieve toevoeging zou zijn aan het profiel.

De commissie heeft de eindkwalificaties van de masteropleiding Afrika Studies bestudeerd. Zij concludeert dat de eindkwalificaties aansluiten bij de eisen van het vakgebied en bij het Domeinspecifiek Referentiekader. Het profiel en de ambities van de opleiding zijn op adequate wijze vertaald in de eindkwalificaties. Daarnaast zijn de eindkwalificaties van het juiste niveau. De eindkwalificaties weerspiegelen de domeinen van de Dublin-descriptoren (kennis en inzicht, toepassen van kennis en inzicht, oordeelsvorming, communicatie en leervaardigheden). De academische oriëntatie van de opleiding komt in voldoende mate tot uitdrukking. De commissie heeft waardering voor de interdisciplinaire benadering die in deze gespecificeerde eindkwalificaties terug te vinden is.

De commissie concludeert dat de eindkwalificaties van de masteropleiding Afrika Studies voldoen aan de eisen die daaraan gesteld mogen worden.

Masteropleiding Afrika Studies: de commissie beoordeelt Standaard 1 als ‘voldoende’.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Toelichting:

De inhoud en vormgeving van het programma stelt de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen is daarbij essentieel. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving.

Bevindingen

In deze standaard geeft de commissie allereerst inzicht in de inhoud en de opbouw van het curriculum (2.1). Vervolgens gaat zij in op de samenhang van het curriculum en de mate waarin de eindkwalificaties zijn vertaald naar het curriculum (2.2), waarbij zij onder meer de aandacht voor wetenschappelijke vorming en voor de beroepspraktijk onderzoekt. In 2.3 gaat de commissie in op het didactisch concept en de werkvormen, en op de opleidingsspecifieke voorzieningen en ondersteuning. Tot slot stelt de commissie de studeerbaarheid van het curriculum (2.4), het onderwijsgevend personeel (2.5) en de opleidingsspecifieke interne kwaliteitszorg (2.6) aan de orde.

2.1 Curriculum

De commissie heeft het curriculum van de masteropleiding Afrika Studies bestudeerd. Zij is hierbij uitgegaan van het curriculum van het studiejaar 2012-2013 zoals dat in de kritische reflectie is beschreven en van de inhoud van de vakken binnen het curriculum van het studiejaar 2013-2014 zoals die in de elektronische studiegids wordt weergegeven. Het curriculum zal in de onderstaande paragrafen worden besproken.

Het programma van de eenjarige masteropleiding Afrika Studies is opgedeeld in twee semesters van elk 30 European Credits (EC). In het eerste semester volgen studenten de collegereeks The Field of African Studies and Interdisciplinarity Part 1 - Aims and results of Africanist Research (10 EC). In deze serie werkcolleges komt een aantal thema's aan de orde:

- het beeld van Afrika in verschillende disciplines en de intertextuele relaties van het beeld en discours in de kunsten;
- lokale vormen van kennis in Afrika;
- de volhardendheid en geschiedenis van de dichotomie van het ‘moderne’ en het ‘traditionele’;
- de *longue durée* van de ecologie en economie van het Afrikaanse continent;
- de bestudering van de samenleving en het milieu in Afrika;
- gewapende conflicten en de staat in Afrika.

Deze thema's worden geïllustreerd aan de hand van lopend of recentelijk gepubliceerd onderzoek. Het vak, dat wordt gedeeld met de research masteropleiding African Studies, biedt een breed geschakeerd overzicht van de verschillende disciplines die in de Afrikanistiek van belang zijn, met een sterke nadruk op de sociaalwetenschappelijke invalshoek. Daarnaast volgen studenten een reeks colleges genaamd Language, culture, and cognition. Deze werkcolleges (5 EC) behelzen een discussie over de relatie tussen culturele patronen, taalgebruik en taalstructuur (language, worldview, and cognition). Met name de structuur van de woordenschat binnen het domein van ruimte, familie, tijd, etnobotanie, etnopsychologie en etnofilosofie wordt onderzocht. Er is binnen deze werkcolleges speciale aandacht voor de collectie en analyse van data in de beschreven domeinen. Deze collegereeks legt, zoals in de kritische reflectie wordt beschreven, het verband tussen cultuur(studies) en taalwetenschap. Tenslotte volgen studenten verplicht een Seminar in African history en een Seminar in African literature. Bij één van deze twee vakken, afhankelijk van welke disciplinaire richting de student in dit eerste semester kiest, wordt een werkstuk geschreven. Voor het vak waarvoor zij een werkstuk schrijven krijgen studenten 10 EC, voor het andere vak 5 EC.

Het begin van het tweede semester is vrij van onderwijsverplichtingen zodat studenten die daarin geïnteresseerd zijn, in Afrika onderzoek kunnen doen voor hun scriptie. Voor het schrijven van de scriptie is 20 EC gereserveerd. Daarnaast kiezen studenten uit één van de volgende vakken:

- Regional specialisation Southern Africa
- Regional specialisation West Africa
- Regional specialisation East Africa
- Connecting dreams: Europe in Africa/Africa in Europe

Het regiospecifieke vak (10 EC) dat een student kiest, dient aan te sluiten op het onderwerp van de scriptie.

De commissie heeft op basis van het cursusmateriaal en de gesprekken met studenten en docenten vastgesteld dat het curriculum bestaat uit vakken op academisch niveau. Het vak The Field of African Studies and Interdisciplinarity Part 1 - Aims and results of Africanist Research is volgens de commissie een goed gekozen vak binnen het programma dat studenten voorbereidt op interdisciplinair onderzoek, een *must* binnen het domein van de Afrikastudies. De commissie is ook positief over de mogelijkheid voor studenten om zich te specialiseren in één regio, al strookt dit niet helemaal met de omschrijving van het profiel waarin wordt getracht het gehele continent aan bod te laten komen en niet te kiezen voor bepaalde geografische regio's. Het is de commissie onduidelijk waarom de regio Noord-Afrika niet als keuzemogelijkheid in het curriculum is opgenomen.

2.2 Samenhang en eindkwalificaties in het curriculum

De commissie heeft het curriculum bestudeerd en is nagegaan of er sprake is van samenhang en een logische opbouw. Daarnaast heeft de commissie onderzocht of en op welke wijze de door de opleiding geformuleerde eindkwalificaties vertaald worden in het curriculum.

De commissie heeft geconstateerd dat de structuur van het curriculum problematisch is, met name door de manier waarop de eindkwalificaties in het curriculum vertaald zijn. In de eindkwalificaties van de masteropleiding Afrika Studies (zie 1.3) staat dat studenten aan het einde van hun opleiding zowel kennis van en inzicht in een breed scala aan disciplines hebben en dat zij ook in staat zijn de bijbehorende methodologie toe te passen in eigen onderzoek.

Een afgestudeerde student zou volgens de eindkwalificaties vaardigheden hebben in de disciplines geschiedenis, literatuur, culturele antropologie, ontwikkelingseconomie en sociologie. De disciplines geschiedenis en letterkunde zijn volgens de commissie duidelijk vertegenwoordigd in respectievelijk de Seminar in African history en de Seminar in African literature. De discipline culturele antropologie, ontwikkelingseconomie en sociologie komen echter nergens expliciet aan bod. Er wordt in een zeer beperkte mate antropologie en sociologie aangeboden in het vak The Field of African Studies and Interdisciplinarity Part 1 - Aims and results of Africanist Research, maar de opleiding beschikt niet over gespecialiseerd onderwijsmateriaal op het gebied van de ontwikkelingseconomie. De commissie heeft de opleiding hierover om opheldering gevraagd. Deze liet weten dat de disciplines culturele antropologie, ontwikkelingseconomie en sociologie wel expliciet aangeboden worden in het programma van de tweejarige research masteropleiding African Studies, waar studenten sociaalwetenschappelijke vakken kunnen volgen op een informele en extracurriculaire basis. De commissie stelt vast dat de desbetreffende vakken geen deel uitmaken van het curriculum van de masteropleiding Afrika Studies. Zij concludeert dat de eindkwalificaties niet op een adequate manier in het curriculum zijn vertaald en dat de opleiding dus niet kan garanderen dat alle studenten die eindkwalificaties ook daadwerkelijk verwerven. De commissie is van mening dat het huidige curriculum geen volledige en volwaardige opleiding in Afrika Studies biedt. Het gebrek aan interdisciplinariteit in het curriculum zou volgens de commissie opgelost kunnen worden door een aantal vakken uit de tweejarige research masteropleiding African Studies, die wel de sociaalwetenschappelijke disciplines beslaan, als 'restricted optional choices' aan te bieden. Het verschil tussen de masteropleiding Afrika Studies en de research master African Studies zou dan met name de mate en omvang van onderzoek en training in onderzoeksmethodologie zijn.

De commissie heeft ook twijfels over de manier waarop en de mate waarin academische vaardigheden in het curriculum zijn verweven. Hoewel in de kritische reflectie uitgelegd wordt dat in het vak The Field of African Studies and Interdisciplinarity Part 1 - Aims and results of Africanist Research aandacht is voor de verwerking van en reflectie op secundaire literatuur, waarbij de nadruk ligt op de omgang met verschillende onderzoeksmethodes en benaderingen, en tijdens deze colleges bovendien veel aandacht wordt besteed aan het opstellen van een onderzoeksvraag en een onderzoeksopzet, is de commissie van mening dat deze academische vaardigheden niet expliciet genoeg worden uitgewerkt. De realisatie van de eindkwalificaties in het curriculum lijkt voor een heel groot deel terug te vallen op dit onderdeel: zowel de multidisciplinariteit als de academische vaardigheden worden hierin behandeld. Tegelijkertijd is het aantal studiepunten voor dit onderdeel (10 EC) relatief beperkt. Daarnaast staan onderzoeksmethodes en -technieken volgens de kritische reflectie centraal in de seminars, en worden presentatie- en discussievaardigheden tijdens de werkgroepen Geschiedenis en Literatuur getraind. Uit de documentatie komt geen concrete evidentie naar voren van een gedegen voorbereiding op onderzoek of voorbereiding op het

schrijven van de scriptie. De commissie raadt de opleiding daarom aan om een duidelijke leerlijn academische vaardigheden in het curriculum op te nemen.

De onderwerpen die in de onderdelen van het curriculum aan de orde komen zijn grotendeels ingegeven door de onderzoeksinteressen van de docenten. Dit heeft als voordeel dat veel recente onderzoeksresultaten in het curriculum verwerkt zijn. De commissie raadt de opleiding wel aan om bij de opbouw van de vakken ook rekening te houden met de wensen van studenten.

De commissie is ook van mening dat er meer aandacht moet zijn voor de overgang van de bacheloropleiding Afrikaanse talen en culturen naar de masteropleiding Afrika Studies. Tijdens het bezoek werd duidelijk dat studenten van de masteropleiding kennis die zij al in de bacheloropleiding hadden verworven, in de masteropleiding opnieuw aangereikt kregen. Ook het onderscheid tussen het curriculum van de masteropleiding Afrika Studies en dat van de research masteropleiding African Studies moet sterker worden aangezet. Uit de gesprekken kwam naar voren dat sommige docenten slechts een vaag idee hebben van de structuur en de regels van het curriculum van de masteropleiding. Zo was er onduidelijkheid over de regionale specialisatievakken. Uit de informatie op de website van beide masteropleidingen komt naar voren dat studenten van de research masteropleiding African Studies alle regionale vakken moeten volgen, maar slechts in één van deze vakken getoetst worden. In de masteropleiding Afrika Studies is dit niet het geval: daar volgen studenten niet alle regionale specialisatievakken. De commissie vindt het bedenkelijk dat zij tijdens het bezoek moest vaststellen dat dit verschil niet bij alle docenten duidelijk op het netvlies staat. Hierdoor ontstaat ook voor studenten verwarring over het curriculum.

2.3 Didactische visie en voorzieningen

De commissie is nagegaan vanuit welke didactische visie de opleiding het onderwijs verzorgt en of de beschikbare opleidingsspecifieke materiële en personele voorzieningen hiervoor toereikend zijn.

De masteropleiding Afrika Studies geeft haar onderwijs vorm volgens de onderwijsvisie van de Universiteit Leiden en de Faculteit der Geesteswetenschappen. Volgens het facultaire deel van de kritische reflectie kenmerkt die visie zich door een sterke verwevenheid tussen onderwijs en onderzoek. De docenten zijn ook onderzoekers en vervullen als wetenschapper een voorbeeldfunctie voor studenten. Ze betrekken hun eigen onderzoekspraktijk in het onderwijs dat ze verzorgen. Die onderzoekspraktijk is faculteitsbreed samengevat onder het begrip *Dynamics of Diversity* en biedt “gerichte aandacht voor de mobiliteit van mensen, taal, materiële en immateriële cultuur, en maatschappelijke, religieuze en wijsgerige ideeën en praktijken”. In het rapport *Duurzame geesteswetenschappen* (2008) heeft de faculteit drie doelstellingen verwoord: vernieuwing van het onderwijsaanbod, verjonging van de staf en het versterken van de internationale dimensie van opleidingen. In de bacheloropleidingen worden deze doelstellingen volgens de faculteit zichtbaar in een mondiaal perspectief op het domein van regiostudies en “nadrukkelijk aandacht voor de historische diepte”.

Volgens de kritische reflectie is de verwevenheid van onderwijs en onderzoek goed zichtbaar in de seminars binnen het programma, waarvan het onderwerp wordt aangepast aan het lopende onderzoek van de docent. Hoewel de commissie positief is over het onderzoek van de docenten en het feit dat dit in het onderwijs verweven is, is zij van mening dat deze verwevenheid nog duidelijker mag worden aangezet. De commissie adviseert de opleiding om een heldere didactische visie te formuleren als nadere uitwerking van de visie van de instelling en de faculteit.

De commissie is positief over de korte lijnen tussen studenten en docenten. Uit de gesprekken kwam naar voren dat studenten door de kleinschaligheid van de opleiding altijd bij docenten naar binnen kunnen lopen om vragen te stellen.

De bibliotheek van het African Study Centre is in de ogen van de commissie een belangrijke voorziening. De commissie raadt aan de relatie met het African Study Centre meer expliciet naar voren te laten komen (zie 1.2).

2.4 Studeerbaarheid

De kwantitatieve gegevens met betrekking tot instroom, studeerbaarheid en rendementen zijn opgenomen in Bijlage 5.

Instroom

Voor de toelating tot de masteropleiding Afrika Studies is het noodzakelijk in het bezit te zijn van een bachelordiploma in Afrikaanse talen en culturen of een equivalent daarvan, een bachelordiploma van een Nederlandse universiteit in geschiedenis, culturele antropologie of literatuur met een relevante specialisatie of een relevant diploma van een buitenlandse universiteit. Daarnaast moeten studenten beschikken over een goede beheersing van de Engelse taal, 6.5 of hoger op een IELTS- of TOEFL-test is vereist of ten minste 570/230/88-90 op een andere gepaste test. Studenten met een bachelordiploma in Afrikaanse talen en culturen van de Universiteit Leiden hoeven zich niet voor toelating aan te melden.

Zoals uit de cijfers van de VSNU blijkt, schommelt de instroom van studenten sinds het studiejaar 2005-2006 tussen 2 en 8 per jaar. De commissie vindt het spijtig dat de opleiding ondanks deze zeer lage instroom geen enkele visie in de kritische reflectie heeft opgenomen over de mogelijkheden om de instroom te verhogen. De lage studentenaantallen zijn volgens de commissie een bedreiging voor de toekomst van de opleiding. Zij is van mening dat de opleiding dient na te denken over een concreet stappenplan om de studentenaantallen te verhogen. Zoals eerder vermeld in 2.2, raadt de commissie de opleiding aan om de interdisciplinariteit te waarborgen door 'restricted optional choices' uit de tweejarige research masteropleiding African Studies aan te bieden. Daarnaast zou de opleiding kunnen nadenken over het creëren van een Europese masteropleiding in African Studies in samenwerking met gelijkwaardige opleidingen uit naburige landen.

Studielast

Uit de gesprekken kwam naar voren dat de studielast van de masteropleiding Afrika Studies redelijk is. Gemiddeld besteden studenten 30 tot 40 uur per week aan hun opleiding. De commissie is van mening dat de studielast van de juiste omvang is. Ze raadt de opleiding aan acht te slaan op hiaten in kennis en vaardigheden van studenten die zijn doorgestroomd uit de bacheloropleiding Afrikaanse talen en culturen. Doordat de aansluiting tussen deze twee opleidingen niet precies passend is, zal de opleiding ervoor moeten waken dat de studielast voor deze studenten niet te zwaar wordt.

Studeerbaarheid

Over de uitval van studenten tijdens de masteropleiding Afrika Studies en de redenen hiervan meldt de kritische reflectie niets. Uit het gesprek met docenten kwam wel naar voren dat studenten er vaak lang over doen om de opleiding af te ronden. Volgens de docenten is dit vaak het gevolg van medische problemen. Wat de andere redenen voor studievertraging zijn en hoe de opleiding omgaat met studenten die hun onderzoek in Afrika uitvoeren, is de commissie niet duidelijk. De opleiding vermeldt dat zij ernaar streeft om studievertraging te

voorkomen door regelmatige en persoonlijke begeleiding door de studietoelator en door een goede verdeling van de studielast over de semesters.

De commissie heeft twijfels over de daadwerkelijke begeleiding tijdens de opleiding. Uit de gesprekken tijdens het bezoek bleek dat studenten die in hun bacheloropleiding niet in voldoende mate academische vaardigheden hadden verworven, geen extra begeleiding krijgen. De commissie raadt de opleiding aan hier waakzaam op te zijn.

Internationalisering

Een belangrijk onderdeel in het curriculum is de mogelijkheid om voor onderzoek naar Afrika te gaan. Volgens de kritische reflectie gaan veel studenten na het eerste semester voor veldwerk naar Afrika. Zij maken gebruik van de collegevrije periode in januari en het feit dat de regiocursussen in het tweede blok van het semester geprogrammeerd zijn. De tabel waarin is weergegeven hoeveel studenten jaarlijks op veldwerk gaan, ontbreekt in de kritische reflectie. De commissie ziet de mogelijkheid om in Afrika onderzoek te doen als een zeer waardevolle toevoeging aan het programma van de opleiding en raadt de opleiding aan om hier een verplicht onderdeel van te maken. Op deze manier kunnen studenten ook op financiële wijze gestimuleerd worden om in het buitenland onderzoek te doen. Op dit moment is het voor de commissie onduidelijk op welke manier studenten in het buitenland begeleid worden. Zij adviseert de opleiding om hier schriftelijke procedures en richtlijnen voor vast te leggen. De commissie prijst de keuzevrijheid die studenten hebben bij het selecteren van de onderzoekslocatie, maar zij vindt ook dat studenten de mogelijkheid moeten hebben om via de contacten van de docenten van de Universiteit Leiden in Afrika een onderzoeksplek te vinden. De begeleiding van studenten vanuit Leiden en ter plaatse (bijvoorbeeld door lokale *supervisors* aan Afrikaanse universiteiten) zal geïnstitutionaliseerd moeten worden en niet op informele wijze plaats moeten vinden.

In het verlengde van een betere profilering van de opleiding raadt de commissie de opleiding aan om ernaar te streven het aantal buitenlandse studenten verder te vergroten. Uit de gesprekken kwam naar voren dat de opleiding relatief veel buitenlandse studenten aantrekt. Dit aantal zou wellicht verder kunnen toenemen door een breder keuzepakket aan vakken en door samenwerking met andere Europese universiteiten (zie hierboven, onder *Instroom*). Het is de commissie niet duidelijk op welke wijze buitenlandse studenten begeleid worden bij het doorlopen van de opleiding. De commissie is van mening dat de opleiding hier een duidelijk beleid voor dient te hebben.

2.5 Onderwijspersoneel

In de kritische reflectie is een overzicht van de inzet van het personeel opgenomen. Hierin worden de naam, de functie, de omvang van de aanstelling, de omvang van de onderwijsaanstelling en het expertisegebied van de docenten weergegeven. Op de peildatum van 1 februari 2012 waren er drie docenten direct bij de masteropleiding Afrika Studies betrokken. Deze docenten zijn gepromoveerd en behoren tot drie verschillende instituten: het culturele (LUCAS), het geschiedkundige (LUIH) en het taalkundige (LUCL) instituut binnen de faculteit.

De commissie is van mening dat het onderwijspersoneel beschikt over uitstekende onderzoeksvaardigheden. De commissie vindt het wel bedenkelijk dat uit de gesprekken bleek dat de docenten hun eigen opleiding vaak niet goed kennen. Zo was er bijvoorbeeld verwarring over de opbouw van het curriculum (zie 2.2). Doordat de docenten uit verschillende instituten afkomstig zijn, hebben zij niet dagelijks met het onderwijsprogramma te maken. De commissie is van mening dat hierdoor de samenhang van het programma wordt

geschaad. Er zou betere communicatie moeten zijn tussen de docenten onderling over het onderwijsprogramma, en ook de communicatie met de studenten zou moeten worden verbeterd. De commissie is wel tevreden over de openheid van docenten: studenten kunnen altijd langskomen en e-mails sturen.

Kwantiteit onderwijspersoneel

Voor de masteropleiding Afrika Studies is de staf-studentratio 1:6, gebaseerd op 8 bij de opleiding ingeschreven studenten en een voor de masteropleiding beschikbare onderwijscapaciteit van 1,3 fte. Door deze staf-studentratio zijn de lijnen kort, studenten kunnen eenvoudig bij docenten langsgaan met vragen en opmerkingen. Het aantal contacturen bedraagt gemiddeld 7,5 uur per week. De commissie vindt het aantal contacturen in de masteropleiding Afrika Studies adequaat.

2.6 Opleidings specifieke kwaliteitszorg

De commissie heeft het functioneren van de opleidings specifieke kwaliteitszorg onderzocht. Zij is hierbij onder andere nagegaan of de evaluatiecyclus adequaat functioneert en of de opleidingscommissie (oc), docenten en studenten betrokken worden bij het evalueren en het verbeteren van de kwaliteit van het onderwijs.

De kritische reflectie bevat geen informatie over de manier waarop de kwaliteitszorg binnen de masteropleiding Afrika Studies exact wordt ingevuld en de manier waarop het onderwijs geëvalueerd wordt. In de kritische reflectie wordt wel vermeld dat de opleidingscommissie ieder semester alle vakken evalueert. De conclusies van deze evaluaties en de voorstellen voor verbetering worden doorgegeven aan de betrokken docenten. Daarnaast rapporteert de opleidingscommissie de conclusies van de evaluaties aan het faculteitsbestuur en aan het opleidingsbestuur.

Ook in de documentatie van de opleiding kon de commissie geen duidelijke procedures en richtlijnen aangaande de kwaliteitszorg ontdekken. Na het bezoek werd duidelijk dat de kwaliteitszorg vooral mondeling en informeel verloopt. De commissie begrijpt dat er binnen een kleinschalige opleiding eerder de neiging bestaat om gebruik te maken van informele procedures, maar is zeer kritisch over het ontbreken van een schriftelijk vastgelegde organisatie. De commissie raadt de opleiding met klem aan om hier zo spoedig mogelijk verandering in te brengen.

Uit de gesprekken met student- en docentleden van de opleidingscommissie, die zich bezighoudt met de bacheloropleiding Afrikaanse talen en culturen en de masteropleiding Afrika Studies, blijkt dat alle leden gevraagd worden lid te worden. De docentleden worden door het hoofd van het departement gevraagd om deel te nemen, en de studentleden worden door docenten tot deelname gevraagd. De commissie vraagt zich af op welke wijze studenten van de masteropleiding Afrika Studies in de opleidingscommissie vertegenwoordigd worden. Zij adviseert de opleidingscommissie haar takenpakket duidelijk te definiëren en een heldere visie op het curriculum te formuleren. De commissie heeft tijdens de gesprekken en in de documentatie niet kunnen opmerken dat de opleidingscommissie ook actief naar beleidsplannen of het curriculum als geheel kijkt en is van mening dat de opleidingscommissie teveel reactief ingesteld is. Ook raadt zij de opleidingscommissie aan een geïnstitutionaliseerde manier van samenkomen en discussiëren in te voeren.

Uit de gesprekken kwam naar voren dat pas in de laatste vijftien minuten van het laatste college het desbetreffende onderdeel geëvalueerd wordt. De commissie raadt aan om het

tijdstmoment van evaluaties te herzien, zodat studenten niet gehaast de collegezaal willen verlaten en de evaluatie links laten liggen.

Overwegingen

De commissie heeft het programma van de masteropleiding Afrika Studies bestudeerd en concludeert dat de wijze waarop de eindkwalificaties in het curriculum vertaald zijn, niet adequaat is. Volgens de eindkwalificaties hebben studenten aan het eind van de opleiding kennis van en inzicht in een breed scala aan disciplines en zijn zij tevens in staat de bijbehorende methodologie toe te passen in eigen onderzoek. Het curriculum is echter zo opgebouwd dat het de realisatie van deze eindkwalificaties niet kan waarborgen. De disciplines geschiedenis en letterkunde zijn volgens de commissie duidelijk in het curriculum vertegenwoordigd, maar een voldoende hoeveelheid gespecialiseerd onderwijsmateriaal van de disciplines culturele antropologie, ontwikkelingseconomie en sociologie ontbreekt. De commissie is daarom van mening dat het curriculum geen volledige opleiding in Afrika Studies biedt. Daarnaast heeft de commissie twijfels over de mate waarin academische vaardigheden in het curriculum verweven zijn, en raadt zij de opleiding aan een duidelijke leerlijn voor deze academische vaardigheden in het curriculum op te nemen. Verder acht de commissie het noodzakelijk dat er goed gekeken wordt naar de aansluiting van de masteropleiding Afrika Studies op de bacheloropleiding Afrikaanse talen en culturen (en dat de studielast voor studenten die de bacheloropleiding hebben gevolgd, goed wordt bewaakt). Ook de relatie tussen de masteropleiding Afrika Studies en de research masteropleiding African Studies moet scherper worden neergezet.

De verwevenheid van onderzoek in onderwijs is volgens de commissie redelijk in balans, maar zij is van mening dat deze verwevenheid nog duidelijker aangezet mag worden en dat de opleiding een heldere didactische visie dient te formuleren. De commissie is positief over de korte lijnen tussen studenten en docenten en over de mogelijkheden die de bibliotheek van het African Study Centre biedt.

Volgens de commissie zijn de lage studentaantallen een bedreiging voor de toekomst van de opleiding en zij raadt de opleiding dan ook aan na te denken over een concreet stappenplan om de instroom te verhogen. Het is de commissie onduidelijk hoe de opleiding omgaat met studievertraging en wat hier doorgaans de oorzaken van zijn. Dit gebrek aan inzicht in de oorzaken van studievertraging staat ook in verband met de begeleiding van studenten, waar de opleiding volgens de commissie ook geen duidelijkheid over verschaft.

De commissie ziet de mogelijkheid om in Afrika onderzoek te doen als een toegevoegde waarde van de opleiding en zij adviseert de opleiding om dit als verplicht onderdeel in het curriculum in te bouwen. Ook is het volgens de commissie noodzakelijk om de begeleiding tijdens het buitenlandverblijf en de begeleiding van buitenlandse studenten tijdens het doorlopen van de masteropleiding, te formaliseren en te institutionaliseren.

De commissie is van mening dat het onderwijspersoneel beschikt over uitstekende onderzoeksvaardigheden. Volgens de commissie moet de communicatie tussen docenten onderling alsmede de communicatie met studenten over onderwijsaangelegenheden verbeterd worden. De commissie vindt het aantal contacturen in de masteropleiding Afrika Studies adequaat.

Over het functioneren van de opleidingscommissie en het waarborgen van de kwaliteitszorg is de commissie zeer kritisch. Om te beginnen is de commissie van mening dat er zo spoedig

mogelijk een schriftelijk vastgelegde organisatie moet komen. Daarnaast adviseert de commissie de opleidingscommissie om haar takenpakket duidelijk te definiëren en een heldere visie op het curriculum te formuleren. Bovendien is de commissie van mening dat de opleidingscommissie teveel reactief ingesteld is en een actieve houding dient aan te nemen. Tenslotte raadt zij de opleidingscommissie aan een geïnstitutionaliseerde manier van samenkomen en discussiëren in te voeren en het tijdstip van de evaluaties te herzien.

De commissie komt op basis van bovenstaande overwegingen tot de conclusie dat de onderwijsleeromgeving die de masteropleiding Afrika Studies biedt niet aan de eisen voldoet die daaraan gesteld mogen worden. Zij beoordeelt de standaard daarom als onvoldoende.

Conclusie

Masteropleiding Afrika Studies: de commissie beoordeelt Standaard 2 als ‘onvoldoende’.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting:

Het gerealiseerde niveau blijkt uit de tussentijdse en afsluitende toetsen, de afstudeerwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren. De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk.

Bevindingen

In deze standaard beschrijft de commissie haar bevindingen ten aanzien van het systeem van toetsing en beoordeling, inclusief het functioneren van de examencommissie, (3.1) en beantwoordt zij vervolgens de vraag of studenten de beoogde eindkwalificaties van de opleiding realiseren (3.2).

3.1 Het systeem van toetsing en beoordeling

Toetsbeleid, toetsvormen en procedures rondom toetsing

De commissie is nagegaan of de opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing. Zij heeft gekeken naar het facultaire toetsbeleid, de toetsvormen en procedures die de opleiding hanteert, in het bijzonder de procedure voor de beoordeling van de scriptie, en het functioneren van de examencommissie.

De facultaire kritische reflectie vermeldt dat de faculteit in het voorjaar van 2012 een beleidsnotitie heeft opgesteld waarin een aantal maatregelen met betrekking tot toetsbeleid en toetsprocedures is opgenomen, die (waar dat nog niet het geval was) door opleidingen moesten worden geïmplementeerd. Deze beleidsnotitie sluit aan bij het toetsbeleid van de Universiteit Leiden, dat in de kritische reflectie voor de instellingstoets 2012 is beschreven. De maatregelen in deze notitie betroffen onder meer: het opstellen van een toetsplan voor iedere opleiding; het instellen van een tweede onafhankelijke beoordelaar; het gebruiken van een standaard beoordelingsformulier; het hanteren van meerdere toetsmomenten binnen een cursus; peer review van tentamens en antwoordmodellen door collega-examinatoren; en het formuleren van passende beoordelingscriteria. Hoewel deze maatregelen volgens de beleidsnotitie bij een groot deel van de opleidingen in 2012 al waren ingevoerd, is faculteitsbrede invoering en uniformering voorzien voor het studiejaar 2013-2014.

De commissie heeft onderzocht welke toetsprocedures en toetsvormen er in de masteropleiding Afrika Studies worden gehanteerd en welke van de bovenstaande maatregelen hier al zijn ingevoerd.

Uit de kritische reflectie komt naar voren dat de examencommissie voor de meeste lopende zaken overleg per e-mail voert, waarbij de studietoehoedator een adviserende rol heeft en besluiten administreert en waarbij de voorzitter van de opleiding op de hoogte wordt gehouden. Ongeveer vier keer per jaar, of vaker wanneer dat nodig is, zijn er volgens de kritische reflectie bijeenkomsten van het opleidingsbestuur, de examencommissie en de docenten om de lopende zaken van de opleiding, inclusief de toetsing, te bespreken. In het studiejaar 2011-2012 is de examencommissie begonnen met haar taak van controle op toetsing. De examencommissie controleert werkstukken steekproefsgewijs. Zij draagt ook zorg voor het omzetten van in het buitenland behaalde studiepunten.

De commissie is van oordeel dat de opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en beoordeling. Zij vindt wel dat de administratieve documentatie van beoordelingen mag worden aangescherpt.

In een bijeenkomst met voorzitters van de examencommissies van Regiostudies gaven de voorzitters aan dat de oude commissies aanvankelijk wachtten op instructies vanuit de faculteit over wat er precies van hun verwacht werd. De faculteit probeerde op haar beurt consensus te bereiken met de verschillende commissies. Dat proces heeft veel tijd in beslag genomen. De visitatiecommissie constateert dat de examencommissies in de afgelopen twee jaar een afwachtende houding hebben aangenomen en dat de nieuwe examencommissie heel snel moet beginnen met het invulling geven aan haar wettelijke taak. Op korte termijn is het van belang dat de examencommissie een toetshandleiding maakt, die inzicht geeft in de eisen waaraan verschillende vormen van toetsing moeten voldoen. De commissie onderschrijft het streven naar een uniform toetsbeleid en benadrukt dat dat beleid alleen dan transparanter en aanschouwelijker wordt.

Volgens de beleidsnotitie heeft het faculteitsbestuur eind 2012 besloten om een ambtelijk secretariaat ter ondersteuning van de examencommissies in te richten. Op het moment van schrijven van deze notitie bevond dit project zich in een eerste fase gericht op een verkenning van specifieke behoeften. Tijdens het visitatiebezoek uitten de voorzitters van de examencommissie zich positief over dit ambtelijk secretariaat. De commissie stelt vast dat de faculteit voldoende aandacht heeft voor de toegenomen werkdruk van examencommissies en maatregelen neemt om deze te verminderen.

Toetsvormen

De masteropleiding Afrika Studies hanteert verschillende toetsvormen. Studenten moeten kritische samenvattingen schrijven, wekelijks vragen beantwoorden aan de hand van leesopdrachten en werkstukken produceren. Door een intensieve training in schrijfvaardigheid wordt, zo staat in de kritische reflectie uitgelegd, het schrijven van een eindwerkstuk geen onoverkomelijk struikelblok. De commissie is van mening dat deze training in schrijfvaardigheid inderdaad nuttig is om het schrijven van een scriptie tussentijds te oefenen. Zij is tevreden over de variatie in toetsingsvormen.

Scriptieprocedure

Volgens de kritische reflectie is het schrijven van een scriptie de belangrijkste toets van de opleiding waarin alle eindkwalificaties samenkomen. In de kritische reflectie komt echter niet naar voren op welke manier studenten tijdens het schrijven van hun scriptie precies begeleid

worden en op welke manier de opleiding de realisatie van de eindkwalificaties, waaronder multidisciplinariteit, waarborgt. Het is de commissie ook onduidelijk hoe de studenten bij het uitvoeren van hun onderzoek in Afrika begeleid worden. Uit het gesprek met docenten werd duidelijk dat studenten een plan van aanpak en een onderzoeksvoorstel schrijven voordat zij aan hun onderzoek beginnen. De opleiding is hiervoor wel afhankelijk van de samenwerking met de research masteropleiding African Studies. Daarnaast hebben studenten de mogelijkheid om tijdens hun onderzoek via e-mail contact te houden met de docenten in Leiden, en waar mogelijk worden studenten in contact gebracht met lokale supervisors. Deze begeleiding is echter niet geïnstitutionaliseerd. Ook de aanpak van de opleiding bij problemen in het veld is voor de commissie niet helder. De commissie adviseert de opleiding met klem de scriptieprocedure en de begeleiding van de scripties, inclusief de onderzoeksperiode in Afrika, helder en inzichtelijk te maken en ook schriftelijk vast te leggen.

Over het algemeen is de commissie overtuigd dat de becijfering van de scripties adequaat is, maar dat het proces van beoordeling nog niet duidelijk genoeg is vastgelegd en niet consequent genoeg wordt uitgevoerd. De commissie heeft een aantal scripties bekeken en bij de meerderheid daarvan ontbrak het beoordelingsformulier. Daarnaast moeten de criteria van de beoordeling volgens de commissie duidelijker worden aangescherpt.

3.2 Gerealiseerde eindkwalificaties

Om zich een oordeel te kunnen vormen over het eindniveau van de studenten van de masteropleiding Afrika Studies heeft de commissie voorafgaand aan het bezoek vier scripties opgevraagd (zie Bijlage 7). Bij het selecteren van die scripties is rekening gehouden met een spreiding van cijfers (lage, gemiddelde en hoge cijfers) en begeleiders.

Hoewel het niveau van de scripties volgens de commissie in het algemeen acceptabel is en sommige zelfs indrukwekkend zijn voor een eenjarige masteropleiding, heeft de commissie vastgesteld dat de eindkwalificaties niet goed in de scripties naar voren komen. In de scripties die de commissie heeft gelezen, komen de geesteswetenschappelijke competenties aanzienlijk beter uit de verf dan de sociaalwetenschappelijke. Een nadruk op letterkunde of geschiedenis zou geen probleem zijn geweest wanneer de opleiding het kenmerk van multidisciplinariteit niet in de eindkwalificaties had opgenomen. Uit de scripties blijkt naar het oordeel van de commissie wederom dat studenten een diploma krijgen zonder aan alle eindkwalificaties van de opleiding te voldoen. De opleiding kan dit probleem in de ogen van de commissie oplossen door ofwel de eindkwalificaties ofwel het curriculum aan te passen.

De commissie is van mening dat de opleiding onvoldoende aandacht heeft voor een vervolg in de beroepspraktijk en beveelt de opleiding aan om hier in de toekomst verandering in te brengen. De verbinding met de arbeidsmarkt lijkt op dit moment alleen vorm te krijgen in persoonlijke relaties, maar er is geen geïnstitutionaliseerde vorm voor de verwerving van praktijkervaring. De commissie is van mening dat het aanbieden van betere stageplaatsen en het formaliseren van de begeleiding bij stages hierin verbetering kan brengen.

Daarnaast is het ook voor de aansluiting op de arbeidsmarkt van belang dat de opleiding ofwel de eindkwalificaties ofwel het curriculum aanpast. Op dit moment kunnen afgestudeerden bijvoorbeeld moeilijk terecht bij het African Study Centre, omdat zij vooral geesteswetenschappelijke en geen sociaalwetenschappelijke vaardigheden hebben verworven tijdens hun opleiding. Afgestudeerden van de research master African Studies hebben in dat opzicht een voordeel. Uit de gesprekken kwam naar voren dat de opleiding studenten enkel op een vervolg in de academische wereld voorbereidt. De commissie plaatst hier vraagtekens bij omdat met deze benadering het verschil tussen de masteropleiding Afrika Studies en de research masteropleiding African Studies wordt ondermijnd. Bovendien komen

afgestudeerden volgens de kritische reflectie terecht in verschillende beroepen, met name in beleidsfuncties en in de journalistiek. Tevens adviseert de commissie om consequent bij te houden waar haar afgestudeerden terecht komen. Daarmee kan de opleiding de relaties met haar alumni verbeteren. Op dit moment is er contact tussen de opleiding en afgestudeerden via een LinkedIn groep.

Overwegingen

De commissie is nagegaan of de masteropleiding Afrika Studies beschikt over een adequaat systeem van toetsing en of studenten de beoogde eindkwalificaties daadwerkelijk realiseren. Zij heeft vastgesteld dat de opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en beoordeling, maar dat de administratieve documentatie van beoordelingen wel mag worden aangescherpt. Hoewel de relatie tussen de faculteit en examencommissie een tijd lang niet duidelijk leek te zijn, heeft de commissie er vertrouwen in dat deze met de aanstelling van een ambtelijk secretaris zal verbeteren.

De training in schrijfvaardigheid is volgens de commissie zeer nuttig om het schrijven van een scriptie tussentijds te toetsen. Om nog beter op het proces van het schrijven van een scriptie toe te zien adviseert de commissie de opleiding met klem om de scriptieprocedure en de begeleiding daarvan, inclusief de onderzoeksperiode in Afrika, helder en inzichtelijk te maken en ook schriftelijk vast te leggen. Hoewel ook het proces van beoordeling nog niet duidelijk genoeg is vastgelegd en nog niet consequent wordt uitgevoerd en ook de criteria van beoordeling aangescherpt dienen te worden, is de commissie van mening dat de becijfering van de scripties adequaat is.

De commissie moet helaas concluderen dat de opleiding niet kan garanderen dat de eindkwalificaties in de afstudeerscripties gerealiseerd worden. Zij heeft vastgesteld dat er in de scripties vaak maar één geesteswetenschappelijke discipline aan de orde wordt gesteld, terwijl de eindkwalificaties kennis van en inzicht in meerdere geesteswetenschappelijke en sociaalwetenschappelijke disciplines omvatten.

De commissie is van mening dat de opleiding onvoldoende aandacht besteedt aan de aansluiting van de opleiding op de beroepspraktijk en is van mening dat het aanbieden van betere stageplaatsen en het formaliseren van de begeleiding bij stages hierin verbetering kan brengen. Uit de gesprekken kwam naar voren dat de opleiding studenten enkel op een vervolg in de academische wereld voorbereidt, maar de commissie plaatst vraagtekens bij deze benadering. De commissie is van mening dat hierdoor het verschil tussen de masteropleiding Afrika Studies en de research masteropleiding African Studies wordt ondermijnd.

De commissie heeft vastgesteld dat de opleiding niet kan garanderen dat studenten alle eindkwalificaties verwerven en komt op grond daarvan tot het oordeel dat de opleiding niet voldoet aan de standaard die betrekking heeft op het gerealiseerde eindniveau.

Conclusie

Masteropleiding Afrika Studies: de commissie beoordeelt Standaard 3 als ‘onvoldoende’.

Algemeen eindoordeel

De commissie komt op basis van het bestudeerde materiaal en de tijdens het bezoek gevoerde gesprekken tot de conclusie dat de masteropleiding Afrika Studies op twee van de drie standaarden, waaronder de standaard die betrekking heeft op het gerealiseerde eindniveau, niet aan de eisen voldoet. Zij beoordeelt de opleiding daarom als ‘onvoldoende’.

Conclusie

De commissie beoordeelt de *masteropleiding Afrika Studies* als ‘onvoldoende’.

Bijlagen

Bijlage 1: Curricula Vitae van de leden van de visitatiecommissie

---

Prof. dr. W. (Wolfgang) Behr (1965) studeerde Sinologie, Slavische en Indo-Europese vergelijkende Taalwetenschap en Sociologie aan de universiteiten in Frankfurt am Main, Shenyang en Changchun (beiden in China), en Moskou. In 1997 promoveerde hij aan de universiteit van Frankfurt am Main op een proefschrift getiteld: *Rhyming bronze inscriptions and the origins of Chinese end-rhyme versification*. Hij bekleedde *fellowships* aan de *International Institute for Asian Studies* in Leiden (1998) en aan het *Swedish Collegium for Advanced Studies* in Uppsala (2005). Van 1998 tot 2008 was hij aangesteld als Universitair Docent in Klassiek Chinees aan de Ruhr-universiteit in Bochum. Sinds 2008 is hij als hoofd en hoogleraar bij de vakgroep China Studies (Traditioneel China) verbonden aan de universiteit van Zürich. Hij was lid van de *International Association for Chinese Linguistics* (1997-1999), van de *European Association for Chinese Studies* (2012- heden) en als *Executive Secretary* (2001-2003), later als *president* (2003-2007) van de *European Association of Chinese Linguistics*. Hij is daarnaast mede-oprichter van de *European Association for the Study of Chinese Manuscripts*. Op dit moment is professor Behr redactielid bij zes academische tijdschriften, en één van de redacteurs van de *Encyclopedia of Chinese Language and Linguistics* en het *Handbook of Early Chinese Manuscripts* (beiden te verschijnen bij E.J Brill, te Leiden).

Prof. dr. G. (Gunnar) de Boel (1955) studeerde Klassieke Filologie aan de universiteiten van Antwerpen en Gent, met postgraduate studies in Nieuwgrieks aan de Universiteit van Athene (1972-1977). Hij promoveerde in 1984 op het proefschrift *Aspecten van de transitiviteit in Homeros*, en specialiseerde zich vervolgens verder in de diachronische taalkunde van het Grieks en in de Nieuwgriekse letterkunde. Van 1978 tot 1988 was hij assistent bij het seminarie voor Griekse taalkunde aan de Rijksuniversiteit Gent. In 1988 werd hij daar benoemd tot docent, in 2000 tot voltijds hoogleraar en in 2006 tot gewoon hoogleraar Vergelijkende Taalkunde en Nieuwgriekse Letterkunde. Van 1998 tot 2001 was hij deeltijds hoogleraar Nieuwgriekse Taal- en Letterkunde en Byzantinologie aan de Rijksuniversiteit Groningen. Professor De Boel publiceert over Oud- en Middeleeuws Griekse taalkunde en Middeleeuws- en Nieuwgriekse letterkunde, en superviseert/superviseerde zeven met een proefschrift afgeronde onderzoeksprojecten.

Prof. dr. G. (Gert) Buelens (1963) studeerde Germaanse Filologie (Engels-Duits) aan de Universiteit Gent van 1980 tot 1984 en volgde er een aanvullend jaar Zweeds en de lerarenopleiding in 1984-85. Vanaf 1985 tot 2000 was hij, met een korte onderbreking, tewerkgesteld bij het NFWO (nu FWO-Vlaanderen). In 1990 behaalde hij het diploma van D.Phil. in *American Studies* aan de *University of Sussex*, met een proefschrift over Joods-Amerikaanse immigrantenliteratuur. Van augustus 1991 tot december 1992 was hij deeltijds Universitair Docent Amerikaanse letterkunde aan de universiteit te Nijmegen. Sinds 2000 is hij verbonden aan de Universiteit Gent, waar hij momenteel de positie van hoogleraar heeft en voorzitter is van de vakgroep Letterkunde. Tevens bekleedt hij de functie van directeur van de masteropleiding *American Studies*. Professor Buelens is de auteur van enkele boeken over Henry James. Hij trad op als (co-)editor van onder meer *Enacting History in Henry James* (CUP, 1997), *The Catastrophic Imperative: Subjectivity, Time and Memory in Contemporary Thought* (Palgrave, 2009), *After Trauma: The Future of Trauma Theory* (Routledge, 2013) en is auteur van een zestigtal essays in bundels en tijdschriften, waaronder *Diacritics*, *Modern Philology*, *Texas Studies in Literature and Language*, *Textual Practice* en *PMLA*. Hij redigeert de recensies voor het *Henry James Review* en is hoofdredacteur van *Authorship*. Hij is daarnaast secretaris-generaal van de *European Association for American Studies*.

Prof. dr. J. (Jadranka) Gvozdanic (1947) studeerde Russische en Engelse Filologie aan de Universiteit van Zagreb (1965-1966) en Slavische talen en Algemene Taalwetenschap aan de Universiteit van Amsterdam (1966-1970), waar ze tevens in 1979 met distinctie op een proefschrift in Slavistiek en Fonetiek promoveerde. Na haar promotie was ze wetenschappelijk medewerkster aan de Universiteit van Amsterdam, daarna wetenschappelijk hoofdmedewerkster en uiteindelijk universitair hoofddocente. Ze was bestuurslid van het Instituut voor Functioneel Onderzoek van Taal en Taalgebruik en lid van ZWO (later NWO) beoordelingscommissies op het gebied van syntaxis en semantiek en van dialect en standaardtaal. In 1997 werd ze gewoon hoogleraar aan de Universiteit van Mannheim in Duitsland, waar ze van 2000 tot 2003 decaan van de Filosofische Faculteit was, om in december 2003 een hoogleraarschap Slavische Taalkunde aan de universiteit van Heidelberg te aanvaarden. In Heidelberg bekleedt ze sindsdien ook bestuursfuncties op faculteits- en universiteitsniveau en op het gebied van internationale betrekkingen. Haar wetenschappelijke interesses gaan in het bijzonder uit naar taalverandering, functionele taalkunde, semantiek en pragmatiek, en sociolinguïstiek. Ze is auteur van drie boeken en meer dan negentig wetenschappelijke artikelen, en editor van vier verdere boeken. In 2010 werd haar boek *Celtic and Slavic and the Great Migrations* door de American Association of Teachers of Slavic and East European Languages tot het beste boek van het jaar uitgeroepen.

Prof. dr. E. (Elisabeth) Hollender (1965) studeerde Judaïstiek, Semitistiek en Anglistiek aan de Universiteit van Keulen van 1985 tot 1989. In 1993 promoveerde zij op een proefschrift getiteld *Qedushta'ot des Simon b. Isaak nach dem Amsterdam Mahsor. Übersetzung und Kommentar*. Van 1992 tot 1997 was zij assistent aan het Instituut voor Judaïstiek aan de Universiteit van Keulen, alwaar zij middeleeuws Hebreeuws doceerde. In 1994-1995 was zij *Yad Hanadiv/Barekha Foundation Fellow* aan de Hebreeuwse Universiteit van Jeruzalem en in 1998 was zij *fellow* aan het *Center for Advanced Judaic Studies, University of Pennsylvania, Philadelphia*. Van 1999 tot 2001 doceerde zij aan de universiteiten van Bonn en Duisburg en was zij werkzaam als aangesteld navorser bij het *Kulturwissenschaftlichen Forschungskolleg "Medien und kulturelle Kommunikation"* te Keulen. In 2001 verkreeg zij haar habilitatie / privaatsdocentschap in het vak Joodse Studies aan de *Gerhard Mercator Universität*, te Duisburg. In 2001-2002 was zij gastprofessor aan de *Karl-Franzens-Universität*, te Graz. Van 2003 tot 2008 was zij *Heisenberg Fellow* aan de *Heinrich Heine Universität*, te Düsseldorf. Van 2009 tot 2011 aanvaardde zij een professoraat (*Professor für die Religion des Judentums in Geschichte und Gegenwart*) aan de *Ruhr-Universität Bochum*. Sinds 2011 is zij professor voor Judaïstiek aan de *Goethe Universität*, te Frankfurt am Main. Zij is auteur (respectievelijk coauteur) van vier boeken en van ongeveer veertig wetenschappelijke artikelen, en editor van het wetenschappelijke tijdschrift *Frankfurter Judaistische Beiträge*.

Prof. dr. D. (Dirk) Kruijt (1943) studeerde Sociologie (*cum laude*) aan de universiteit van Nijmegen. In 1976 promoveerde hij binnen de Sociale Wetenschappen aan de Universiteit Utrecht, de universiteit waaraan hij tot op heden als emeritus hoogleraar Ontwikkelingsvraagstukken (departement Culturele Antropologie) verbonden is. Gedurende zijn carrière was hij onder meer als gasthoogleraar/-onderzoeker verbonden aan de *University of London*, de *University of Sussex*, de *Freie Universität Berlin*, de *Universidad Complutense*, het *Colegio de México*, de *Fundação Getulio Vargas* en het *Instituto Universitário de Pesquisas do Rio de Janeiro*, het *Instituto de Estudios Peruanos*, de *Universidad Nacional Mayor de San Marcos* en de *Pontificia Universidad Católica del Perú*, de *Universidad Nacional de Colombia* en op de *Facultad Latinoamericana de Ciencias Sociales (Secretaría General y Sede Costa Rica, Sede El Salvador, Sede Guatemala en Programa Cuba)*. Hij is auteur of coauteur van 25 monografieën, ongeveer 20 *edited volumes* of *guest editorships*, ongeveer 210 tijdschriftartikelen of boekhoofdstukken en ongeveer 90 beleidsrapporten.

Mevr. T. (Thalia) Lysen (1987) begon in 2007 aan de bachelor Griekse en Latijnse Taal en Cultuur aan de Universiteit van Amsterdam. Tijdens haar studie heeft ze daarnaast een aantal keuzevakken Hettitisch gevolgd, een minor Indo-Europese Taalwetenschap aan de Universiteit Leiden en een minor Oude Nabije Oosten Studies aan de *Freie Universität Berlin*. Haar bachelorscriptie ging over de narratieve technieken in de Hurritisch-Hettitische Kumarbicyclus in vergelijking met die in Hesiodus' Theogonie. Naast haar studie was zij actief als lid van de onderwijscommissie Klassieke Talen, redactielid van het opleidingsblad Wau en voorzitter van de studievereniging Laverna. Na het afronden van de bachelor heeft zij een half jaar Grieks en Latijn gedoceerd aan het Caland Lyceum in Amsterdam. Ook in de research masteropleiding, waarmee zij in september 2012 gestart is, richt haar onderzoek zich met name op de relatie tussen het Oude Nabije Oosten (met name Anatolië) en het vroege Griekenland. Naast haar studiebezigdheden is Lysen organisator en docent bij 'Poeta Docta Examentrainingen', een bureau dat trainingen in de klassieke talen verzorgt voor eindexamenkandidaten.

Prof. dr. J. (John) Nawas (1960) studeerde Geschiedenis (*cum laude*) en Filosofie (*cum laude*) aan de universiteit in Nijmegen. In 1990 won hij de M.Th. Houtsma Prijs voor de beste doctoraalscriptie geschreven aan een Nederlandse universiteit over een onderwerp uit de islamitische talen of culturen. Hij promoveerde in 1993 in Nijmegen op een proefschrift getiteld *Al-Ma'mun: Mibna and Caliphate*, over een thema uit de klassieke islamitische theologie en geschiedenis. Nadien werkte hij als docent en NWO postdoc aan de universiteiten van Groningen en Utrecht. Sinds 2000 werkt hij aan de afdeling Arabistiek en Islamkunde van de Katholieke Universiteit Leuven. John Nawas was tussen 1998 en 2006 assistant general editor voor de zesdelige *Encyclopedia of the Qur'an* en is nu één van de executive editors van de *Encyclopaedia of Islam, Third edition*; binnen dit standaardwerk van de islamstudies is hij tevens verantwoordelijk voor de sectie islamitische geschiedenis tot 1500 en de sectie islamitische religieuze wetenschappen. Hij is een van de directeurs van de *School of Abbasid Studies*, een samenwerkingsverband tussen de universiteiten van Cambridge, Cornell, Leuven en de *School of Oriental and African Studies* (SOAS, Londen). Hij is auteur van een groot aantal publicaties over de islam en de Arabische wereld.

Dhr. D.H.F.R. (Daniël) Meijer (1988) volgt sinds 2011 de bacheloropleiding *American Studies* aan de Rijksuniversiteit Groningen, met de minor Media en Journalistieke Cultuur. Gedurende zijn studie heeft hij daarnaast keuzevakken als 'Power of Speech' (Politieke Rhetoriek) en 'Not Constitutional' (Juridisch-Filosofisch Constitutionalisme) gevolgd. Binnen de studie richt Daniel Meijer zich op de Amerikaanse maatschappij, waarbij de politieke samenstelling van de Verenigde Staten zijn voornaamste interesse is. Daarnaast is hij zeer geïnteresseerd in de kunst van de rhetorica en de plaats die deze inneemt in de cultuur van de Verenigde Staten.

Prof. dr. K. F. L. (Karla) Pollmann (1963) studeerde Klassieke Filologie, Godgeleerdheid en Pedagogiek aan de universiteiten van Tübingen, München, Cambridge en Bochum. In 1990 promoveerde zij op een proefschrift getiteld *Das Carmen adversus Marcionitas. Einleitung, Text, Übersetzung und Kommentar*. Nadien specialiseerde zij zich verder in de literatuur van de Late Oudheid en voltooide in 1994 een *Habilitationsschrift* getiteld *Doctrina Christiana: Untersuchungen zu den Anfängen der christlichen Hermeneutik unter besonderer Berücksichtigung von Augustinus, De doctrina christiana*. Van 1989 tot 1995 werkte Pollmann als *research fellow* aan de letterenfaculteiten in Bielefeld en Konstanz. Van 1993 tot 1995 had ze een *Alexander-von-Humboldt-Stipendium* aan het *University College London*. In 1995 werd ze tot docent Klassieke Taal- en Letterkunde benoemd aan de *University of St Andrews*, waar ze in 2000 werd bevorderd tot gewoon hoogleraar. Zij is daarnaast buitengewoon hoogleraar aan de universiteiten van

Aarhus en Stellenbosch. Prof. Pollmann was gasthoogleraar te Wenen (in 1997 en 2003), aan Green College, UBC, Vancouver (1998, 2006 en 2013) en aan de universiteit van Aarhus (2007). Zij deed onderzoek aan het *Institute for Advanced Study Princeton* (in 1999) en op het NIAS te Wassenaar (in 2003-'04 en 2008-'09). Sinds 2013 is ze gewoon hoogleraar Klassieke Taal- en Letterkunde aan de *University of Kent (Canterbury)*. Ze is auteur van vijf boeken en van ongeveer honderd wetenschappelijke artikelen, (co-)editor van elf wetenschappelijke bundels, lid van de wetenschappelijke redactie van vijf internationale tijdschriften en monografieënseries, en lid van de *Advisory Board* van twee verdere tijdschriften. Zij is bovendien *editor-in-chief* van de meerdelige *Oxford Guide to the Historical Reception of Augustine*.

Prof. dr. N. (Nigel) Worden (1955) studeerde geschiedenis aan de universiteit van Cambridge. In 1982 promoveerde hij aan dezelfde universiteit op een proefschrift over de rurale slavernij in de Kaapkolonie tijdens de achttiende eeuw. Hij doceerde *African and Commonwealth History* aan de universiteit van Edinburgh en maakte in 1989 de overstap naar de universiteit van Kaapstad, waar hij op dit moment werkzaam is als King George V hoogleraar in de geschiedenis en hoofd van het departement Geschiedswetenschappen. Zijn onderzoek is gericht op de geschiedenis van Zuid-Afrikaanse en de Indische Oceaan-regio. Verder heeft hij veel gepubliceerd over de onderwerpen slavernij, sociale identiteit, eer, geweld en conflict in de Kaapkolonie. Zijn werk rondom slavernij heeft ook betrekking op het vroegmoderne Zuid- en Zuidoost Azië en Madagascar, regio's van waaruit slaven werden gestransporteerd naar Zuid-Afrika. Hij is leider van een onderzoeksproject van de *South African National Research Foundation* over sociale identiteiten in het Kaapstad van de achttiende eeuw. Daarnaast is hij co-onderzoeker in een project getiteld *Empires of honor: Violence and virtue in colonial societies, 1750-1850* van het *Australian Research Council*. Ook is hij lid van de Maatschappij der Nederlandse Letterkunde.

Prof. dr. A. (Alfons) Wouters (1944) studeerde Klassieke Filologie aan de Katholieke Universiteit Leuven. In 1973 promoveerde hij op een proefschrift getiteld *De grammaticale papyri uit Grieks-Romeins Egypte. Een bijdrage tot de studie van de 'Ars grammatica' in de Oudheid*. Nadien specialiseerde hij zich verder in de literaire papyrologie en in de Griekse literatuur bij Prof. Eric Turner aan University College Londen. Van 1974 tot 1978 was hij aangesteld navorser bij het Nationaal Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek (nu: FWO Vlaanderen) en doceerde hij de historische grammatica van het Grieks en het Latijn aan de Universitaire Faculteit Sint Ignatius te Antwerpen. In 1978 werd hij tot docent Griekse Taal- en Letterkunde benoemd aan de KU Leuven, waar hij in 1982 tot hoogleraar en in 1986 tot gewoon hoogleraar werd bevorderd. Vanaf 1978 tot 1991 doceerde hij ook op de (deel-) Campus Kortrijk als te Leuven, van 1991 tot aan zijn emeritaat (in 2009) alleen te Leuven. Hij was bovendien gasthoogleraar te Groningen (in 1989-1990) en aan de *École Normale Supérieure* te Parijs (in 1996-1997). Op dit ogenblik verzorgt hij als 'emeritus met opdracht' nog een college binnen de opleiding Grieks van de KU Leuven en blijft hij wetenschappelijk actief in een aantal onderzoeksprojecten over de taalwetenschap in de Oudheid binnen het Leuvense *Centrum voor de Historiografie van de Linguïstiek*. Professor Wouters is auteur van drie boeken en van meer dan honderd wetenschappelijke artikelen, (co-)editor van zes monografieën en lid van de wetenschappelijke redactie van een viertal internationale tijdschriften. Aan de KU Leuven was hij meermaals voorzitter van de Facultaire groep Letteren van de Campus Kortrijk, van de Onderwijscommissie Klassieke Filologie en van het Departement Klassieke Studies. In Nederland was hij lid van het panel GLTC bij de Visitatie Letteren in 1998, en behoorde hij tot de Commissie Romaanse Talen bij de Onderwijsvisitatie in 2005.

Bijlage 2: Domeinspecifiek referentiekader

---

1. Inleiding

Dit referentiekader is bedoeld voor de bachelor- en masteropleidingen aan de universiteiten in Nederland, die in het kader van de landelijke onderwijsvisitatie in de Geesteswetenschappen worden beoordeeld. Het betreft hier de bachelor en masteropleidingen Griekse en Latijnse taal en cultuur / oudheidstudies en de diverse opleidingen die vallen onder regiostudies (met betrekking tot Rusland en Oost- Europa, Midden-Oosten, Azië, Afrika en de Amerika's).

Omdat de visitatie betrekking heeft op een breed spectrum van opleidingen, is gekozen voor een referentiekader dat niet prescriptief van aard is, maar veel ruimte geeft aan opleidingen om naar de aard van het object van studie dat centraal staat en naar de aard van de eigen invalshoek keuzes te maken en accenten te leggen. Zo vallen onder dit cluster opleidingen waarin een bepaalde regio al dan niet met de taal/talen uit die regio (levend of klassiek) bestudeerd worden en opleidingen waarin bijvoorbeeld een religie en haar culturele invloed bestudeerd wordt. Regiostudies (en in zekere zin is Griekse en Latijnse taal en cultuur/Oudheidstudies dat ook, maar dan voor het verleden) zijn nadrukkelijk multi- en interdisciplinair en willen de regio analyseren vanuit verschillende benaderingen vanuit de geesteswetenschappen en de sociale wetenschappen. In de opleidingen wordt in verschillende mate aandacht besteed aan de geschiedenis en/of de cultuur van de volkeren en samenlevingen die in die opleiding centraal staan. Het QANU-kader vraagt van de opleidingen om bij die keuze heldere doelstellingen te formuleren en om te onderbouwen dat aan de NVAOCriteria voor niveau en oriëntatie wordt voldaan. De volgende aspecten komen met wisselende accenten aan de orde in deze opleidingen:

1. Taalvaardigheid
2. Taalkunde
3. Letterkunde
4. Cultuurkunde (incl. politieke cultuur)
5. Geschiedenis
6. Wetenschapsbeoefening en bijbehorende onderzoeksvaardigheden
7. Algemene wetenschappelijke vorming.

Bij het opstellen van dit referentiekader is gebruik gemaakt van referentiekaders van collega's in het buitenland, met name van de benchmarks van de Quality Assurance Agency voor Area Studies, en Languages and related studies. Het referentiekader is gebaseerd op de descriptors van het kwalificatieraamwerk voor het hoger onderwijs, de zgn. Dublin-descriptors. Binnen de Dublin-descriptors worden vijf aspecten onderscheiden: kennis en inzicht, toepassen van kennis en vaardigheden, oordeelsvermogen, communicatie en leervermogen. Daarnaast is ook gekeken naar de descriptors die zijn opgesteld in het kader van het European Qualifications Framework for Lifelong Learning (EQF). Voor de kennis van de talen die in de diverse opleidingen een rol spelen is gebruik gemaakt van het Common European Framework of Reference for Languages.

In het onderstaande wordt allereerst ingegaan op de doelstellingen en aard van de opleidingen die vallen onder Regiostudies en Oudheid. Aansluitend worden de domeinspecifieke eindtermen en kwalificaties en de gevolgen daarvan voor de inrichting en inhoud van het programma besproken.

2. Doelstellingen en aard van de opleidingen

De bachelor- en masteropleidingen die in de visitatie Regiostudies en Oudheid worden beoordeeld, hebben als doel studenten op te leiden tot een elementair (bachelor), dan wel meer specialistisch (master) wetenschappelijk niveau op het gebied van het object van de studie. Daarnaast bereiden ze studenten voor op een maatschappelijke loopbaan, waarbij de kennis en vaardigheden die binnen de studie verworven zijn in praktijk kunnen worden gebracht. Dit verwijst niet zozeer naar een bepaalde beroepsactiviteit, als wel naar wat de samenleving in de eerste plaats verwacht van bachelors en masters van de opleidingen, die in de visitatie regiostudies (voor de regio's Oost-Europa, Azië, Afrika Amerika's), het Midden-Oosten) Griekse en Latijnse taal en cultuur en Oudheidstudies) worden beoordeeld. Dit betekent dat zowel het wetenschappelijk niveau als de maatschappelijke relevantie dienen te zijn gegarandeerd. Actuele ontwikkelingen binnen het vakgebied krijgen voldoende aandacht in de opleiding. Eén van de doelen van de bacheloropleiding is de student zodanig op te leiden dat hij gekwalificeerd is voor een masteropleiding. Voor de (research) master geldt dat de student zodanig wordt opgeleid dat hij zelfstandig wetenschappelijk onderzoek kan uitvoeren. In principe houdt dit een dusdanig niveau in, dat de afgestudeerde master zelfstandig een proefschrift kan schrijven, al zal in de praktijk de master die doorstroomt in een promotietraject, vaak ook nog aanvullend of specifiek onderwijs volgen alvorens zelfstandig wetenschappelijk onderzoek uit te kunnen voeren.

De commissie verwacht van de bachelor- en masteropleidingen die in het kader van de visitatie Regiostudies en Oudheid beoordeeld worden, dat zij tot doel hebben:

1. kennis van en inzicht te bieden in het vakgebied van de opleiding. Dat houdt voor de opleidingen die vallen onder regiostudies in het aanleren van kennis over en inzicht in de historische en relevante contemporaine ontwikkelingen (politieke en culturele, in brede zin) van de regio in kwestie evenals het aanleren van kennis van de betreffende taal/talen, voor de opleidingen Griekse en Latijnse taal en cultuur en Oudheidstudies het aanleren van kennis over en inzicht in de historische en relevante contemporaine ontwikkelingen (politieke en culturele, in brede zin) van de regio(s) in kwestie en kennis van de talen Grieks en Latijn;
2. de student zodanig te vormen dat hij zich in woord en geschrift goed op academisch niveau kan uitdrukken, en dit over te brengen aan een publiek van specialisten en niet-specialisten;
3. de student vertrouwd te maken met de waarde van de wetenschappelijke benadering, waarvan inzicht in theorie en methodologie en een optiek van relativiteit van interpretaties een wezenlijk onderdeel uitmaken;
4. een kader te bieden waarbinnen de student probleemgericht leert omgaan met de verworven theorie en kennis, en het verworven inzicht op een wetenschappelijke manier leert toe te passen op verschillende soorten (historische) bronnen en literatuur;
5. een evenwicht te bieden tussen breedte en diepte van kennis en inzicht, waarbij het accent verschuift van breedte in de bachelor naar diepte in de master;
6. de student leervaardigheden te laten ontwikkelen die hem of haar in staat stellen een vervolgstudie aan te gaan.

De bacheloropleiding biedt een algemene en brede basisopleiding en leidt op tot een elementair academisch niveau. De masteropleiding biedt specialisatie en verdieping per vakgebied. Bij de masteropleiding is het ook denkbaar dat de specialisatie en verdieping meerdere vakgebieden bestrijken. Dit heeft dan noodzakelijkerwijs gevolgen voor de mate van diepgang.

3. Eindtermen en kwalificaties van de bacheloropleiding

Studenten die een bachelor hebben afgerond in een van de opleidingen die in het kader van de visitatie Regiostudies en Oudheid beoordeeld worden, beschikken over de volgende domeinspecifieke kennis, inzichten en vaardigheden. Opleidingen kunnen naar de aard van het object van studie en de eigen invalshoek keuzes maken en accenten leggen.

Kennis en inzicht

De programma's beogen dat de student beschikt over kennis en inzicht op (een deel van) onderstaande gebieden, en wel op een niveau dat dat van het voortgezet onderwijs overtreft, en dat gebaseerd is op gespecialiseerde handboeken. De eindkwalificaties die betrekking hebben op taalverwerving omvatten ten minste:

- kennis van de taalkundige structuur (syntaxis, fonologie, morfologie, semantiek, etc.);
- kennis van de woordenschat;
- kennis van de synchrone en diachrone dimensie van de betreffende taal gelieerd aan taalkundige theorieën;
- kennis van en inzicht in de taalsituatie en de sociale en politieke aspecten van taalgebruik.

De letterkundige eindkwalificaties omvatten ten minste:

- kennis van de belangrijkste literaire stromingen en de bijbehorende werken;
- inzicht in de specifieke eigenschappen van literaire teksten en in het historisch functioneren van literatuur;
- kennis van de literaire tradities van de ta(a)l(en) en de vaardigheid om deze toe te passen bij het analyseren van teksten en met name teksten te kunnen situeren in een historische, cultureel-maatschappelijke en stilistische context;
- basale kennis van en inzicht in de belangrijkste literaire theorieën (inleidend) en de kernbegrippen, het apparaat, de onderzoeksmethoden en -technieken.

De eindkwalificaties die betrekking hebben op het domein van de cultuur en geschiedenis van het land of de regio omvatten tenminste:

- brede kennis van en inzicht in het land, de cultuur en de politieke cultuur, de samenleving, kennis van diens geschiedenis, breed inzicht in de positie van de betreffende taal en het land, de cultuur, de samenleving op globaal niveau.

De taalkundige kwalificaties omvatten ten minste:

- basale kennis van en inzicht in de belangrijkste taalkundige theorieën
- (inleidend) en de kernbegrippen, het apparaat, de onderzoeksmethoden en -technieken.

De algemene eindkwalificaties omvatten ten minste:

- globale kennis van wetenschapfilosofische achtergronden van
- geesteswetenschappelijk onderzoek;
- kennis van de wetenschapsbeoefening binnen de betreffende discipline;
- basale kennis van interdisciplinaire werkwijzen.

Toepassen kennis en inzicht

Bachelor afgestudeerden beschikken over:

- goede taalvaardigheid in het Nederlands of Engels, zowel lezen als schrijven, luisteren, spreken en interpreteren;
- taalvaardigheid in de moderne vreemde taal, zowel lezen als schrijven, luisteren, spreken, vertalen en interpreteren, op niveau B1-C2 van het CEFR, afhankelijk van de betreffende taal en de doelstellingen van de opleidingen;
- beheersing van de gangbare onderzoeksmethoden en -technieken van de betreffende (sub)discipline, de meeste passief, sommige actief (gegevens verzamelen, interpreteren en analyseren);
- beheersing van voor het vakgebied relevante ICT-vaardigheden.

Bachelor afgestudeerden zijn in staat:

- relevante wetenschappelijke teksten te lezen, deze te analyseren en te interpreteren en daarover een standpunt te verdedigen in het Nederlands dan wel de doeltaal, zowel schriftelijk als mondeling;
- (voor klassieke talen) teksten van gemiddelde complexiteit te begrijpen en te vertalen;
- effectief gebruik te maken van taalnaagwerken, bronnen kunnen raadplegen;
- gegevens (literatuur-, taal-, dan wel cultuurwetenschappelijk) op een elementair academisch niveau te verzamelen, te analyseren en te vergelijken,
- kritisch te toetsen en hiervan op heldere wijze schriftelijk en mondeling verslag te doen.

Oordeelsvorming

Bachelorafgestudeerden zijn in staat:

- zich op het gebied van het object van de studie een oordeel te vormen mede gebaseerd op het afwegen van relevante sociaal-maatschappelijke, wetenschappelijke of ethische aspecten;
- tot reflectie op eigen verantwoordelijkheid;
- respect te tonen voor de meningen van anderen.

Communicatie

Een bachelorafgestudeerde is in staat:

- gegevens (van literatuur-, taal-, dan wel cultuurwetenschappelijke aard) op een elementair academisch niveau te verzamelen, te analyseren en te vergelijken, kritisch te toetsen en hiervan op heldere wijze schriftelijk en mondeling verslag te doen aan specialisten en aan niet-specialisten.

Leervaardigheden

Bachelorafgestudeerden zijn in staat:

- met succes (zonder aanvullende scholing) deel te nemen aan masteropleidingen die in het verlengde liggen van de eigen bacheloropleiding;
- te beschikken over flexibiliteit om de verworven kennis, inzicht en vaardigheden te integreren in een beroep dat niet strikt aansluit bij de opleiding;
- tot zelfstandige oriëntatie op relevante beroepssectoren.

Afstemming op de arbeidsmarkt

Uit de opleiding blijkt dat de eindkwalificaties afgestemd zijn op de eisen van de arbeidsmarkt. De bacheloropleidingen binnen het domein Regiostudies en Oudheid zijn vanuit beroepsperspectief overwegend generalistische opleidingen, die hun waarde op de arbeidsmarkt ontleen aan de academische vorming en vaardigheden die boven omschreven zijn.

4. Eindtermen en kwalificaties masteropleiding

De masteropleiding bouwt wat kennis, inzicht en vaardigheden betreft voort op de bacheloropleiding. Onderstaande eindtermen zijn van toepassing, afhankelijk van de keuze voor één of meerdere specialismen in de masteropleiding.

Studenten die een master hebben afgerond in één van de opleidingen die in het kader van de visitatie Regiostudies en Oudheid worden beoordeeld, dienen over de volgende kennis, inzicht en vaardigheden te beschikken. Opleidingen kunnen hierin naar de aard van het object van studie en naar de aard van de eigen invalshoek keuzes maken en accenten leggen.

Afgestudeerden beschikken over voldoende van de genoemde vaardigheden om academische beroepen of functies te kunnen vervullen, waarvoor een wetenschappelijke masteropleiding, vereist of dienstig is. Onder academische beroepen worden beroepen verstaan, waarin duurzame kennisontwikkeling, -verwerving of -verwerking, bereidheid om nieuw en/of onontgonnen terrein te betreden en het dragen van verantwoordelijkheid samengaan.

Kennis en inzicht

Een masterafgestudeerde beschikt aantoonbaar over:

- Grondige kennis van en inzicht in een specialisme binnen de betreffende taal (letterkunde, taalkunde, cultuurkunde, taalbeheersing) of op het snijvlak van een of meerdere specialisme;
- gedegen kennis van en inzicht in de vertaalpraktijk voor de klassieke talen;
- (afhankelijk van het specialisme) grondige kennis van en inzicht in de belangrijkste taalkundige theorieën en de kernbegrippen, het apparaat, de onderzoeksmethoden en -technieken;
- (afhankelijk van het specialisme) grondige kennis van en inzicht in de belangrijkste literaire theorieën en de kernbegrippen, het apparaat, de onderzoeksmethoden en -technieken;
- (afhankelijk van het specialisme) grondige kennis van en inzicht in de belangrijkste theorieën met betrekking tot taalbeheersing en de kernbegrippen, het apparaat, de onderzoeksmethoden en -technieken;
- (afhankelijk van het specialisme) grondige kennis van en inzicht in de belangrijkste theorieën van de geschiedenis van een bepaalde regio en de kernbegrippen, de onderzoeksmethoden en -technieken; kennis van de complexiteit en diversiteit van het verleden en het vermogen om deze kennis bij de beoordeling van eigen en ander onderzoek toe te passen;
- (afhankelijk van het specialisme) grondige kennis van en inzicht in de belangrijkste theorieën van de (politieke) cultuur van een bepaalde regio en de kernbegrippen, de onderzoeksmethoden en -technieken.

Toepassen kennis en inzicht

Een masterafgestudeerde beschikt aantoonbaar over:

- technische en theoretische vaardigheden om op een zelfstandige en wetenschappelijke wijze (historische) bronnen en literatuur te verzamelen, te analyseren en te beoordelen met als doel op een creatieve wijze verklarende of inzichtelijke werkhypothesen te formuleren en te toetsen en daarmee een bijdrage te leveren aan relevante wetenschappelijke debatten;
- het vermogen tot omgaan met divers en weerbaarstig bronnenmateriaal;
- het vermogen gegevens (literatuur-, taal-, dan wel historisch of cultuurwetenschappelijk) op een diepgaand academisch niveau te kunnen analyseren, vergelijken, kritisch te toetsen en hiervan op een heldere wijze schriftelijk en mondeling verslag te doen;
- het vermogen de kennis en inzichten van de verschillende domeinen – letterkunde, taalkunde, geschiedenis, taalbeheersing – te integreren;
- het vermogen zelfstandig een onderzoeksvoorstel te formuleren.

Oordeelsvorming

Een masterafgestudeerde is bereid en in staat:

- zich op het gebied van het object van de studie een oordeel te vormen op grond van onvolledige of beperkte informatie;
- tot rekening houden met sociaal-maatschappelijke, wetenschappelijke en ethische aspecten bij de oordeelsvorming over en analyse van complexe vraagstukken op het eigen vakgebied;
- tot reflectie op methodische, historische en ethisch-maatschappelijke aspecten van de betrokken wetenschap;
- tot reflectie op morele vraagstukken, verband houdend met het eigen vakgebied.

Communicatie

De masterafgestudeerde beschikt aantoonbaar over:

- mondelinge en schriftelijke vaardigheden om de conclusies van het (eigen) wetenschappelijk onderzoek, alsmede de kennis, motieven en overwegingen die hieraan ten grondslag liggen, op een heldere en ondubbelzinnige wijze kenbaar te maken aan zowel vakgenoten als het bredere publiek.

Leervaardigheden

De masterafgestudeerde:

- bezit de leervaardigheden die hem of haar in staat stellen een vervolgstudie aan te gaan met een grotendeels zelfgestuurd of autonoom karakter, zoals bijvoorbeeld een promotietraject (eventueel na enig aanvullend (specifiek) onderwijs).

5. Inhoud/programma bacheloropleiding en afstemming op de arbeidsmarkt

Tijdens de bacheloropleiding dienen studenten te worden ingewijd in het analyseren van teksten, in het uitvoeren van wetenschappelijk onderzoek en in het schrijven van wetenschappelijke teksten. De verantwoordelijken voor de opleiding bezinnen zich op de toenemende noodzaak van kennis van de Engelse taal in het (geven van) onderwijs en in de wetenschappelijke communicatie. In de bacheloropleiding wordt aandacht geschonken aan de

maatschappelijke inbedding van het vakgebied. De bacheloropleiding wordt afgesloten met een bachelorscriptie of een vergelijkbare opdracht.

6. Inhoud/programma masteropleiding

In de masteropleiding specialiseert de student zich in één of meerdere domeinen. Het programma biedt ruimte voor grondige bestudering van methodologie en theorie en voor de samenstellende of ondersteunende disciplines. In multidisciplinaire opleidingen wordt ruim aandacht besteed aan de integratie van de verschillende disciplines. In het programma van de masteropleiding is voldoende ruimte aanwezig voor de ontwikkeling van de specifieke onderzoeksvaardigheden zodat een masterstudent in staat is een masterscriptie te schrijven op het vakgebied. In de masteropleiding wordt aandacht geschonken aan de maatschappelijke inbedding en functie van het vakgebied. De verantwoordelijken voor de opleiding bezinnen zich op de toenemende noodzaak van kennis van de Engelse taal in het (geven van) onderwijs en in de wetenschappelijke communicatie. Uit de wijze van presentatie van de masteropleiding blijkt dat de opleiding zich er rekenschap van geeft welke andere masteropleidingen er op het eigen en verwante gebieden bestaan en wat de plaats van de aangeboden masteropleiding daarbinnen is.

Bijlage 3: Beoogde eindkwalificaties

Bacheloropleiding Japanstudies

A. Taalvaardigheid in het modern Japans

1. *Luistervaardigheid.* De student begrijpt in essentie langere passages gesproken taal in de standaardtaal, en kan verschillende stijlen (taalniveaus/registers) van gesproken taalgebruik onderscheiden; de student heeft bovendien een adequate passieve beheersing van de Japanse woordenschat.
2. *Spreekvaardigheid.* De student heeft de vaardigheid om talig en intercultureel te communiceren in een Japanse omgeving en deel te nemen aan discussies over algemene onderwerpen; de vaardigheid om tijdens deze gesprekken het taalniveau aan te passen aan de communicatiecontext (bijvoorbeeld door onderscheid te maken tussen beleefd en neutraal taalgebruik, en door de gangbare aanspreekvormen te hanteren); de vaardigheid om mondeling verslag te doen van onderwerpen die verband houden met de eigen interesses; een adequate actieve beheersing van de Japanse woordenschat.
3. *Leesvaardigheid.* De student is in staat om, met behulp van de relevante woordenboeken, eenvoudig hedendaags proza, alsmede artikelen, rapporten, essays en dergelijke, mits geschreven in een heldere stijl en handelend over bekende onderwerpen of hedendaagse problematiek, te lezen; de student bereikt een dusdanig niveau van leesvaardigheid dat hij of zij in staat is Japanstalige bronnen te consulteren voor onderzoeksdoeleinden; een adequate passieve beheersing van de Japanse woordenschat.
4. *Schrijfvaardigheid.* De student heeft een actieve beheersing van het Japanse schrift kana en kan elementaire Chinese karakters schrijven; de student is in staat zijn of haar structurele en praktische kennis van de taal toe te passen in eenvoudige schrijfoefeningen (met behulp van nieuwe mediatechnologieën en/of andere referentiemiddelen).

Doelen in termen van het Common European Reference Framework (CERF)

	Propedeuse	Bachelor
Luisteren (monoloog en conversatie)	A1	B1
Lezen*	A1	B2
Spreeken (monoloog en conversatie)	A1	B1
Schrijven (kanji)*	A1	B1

*Merk op dat het Common European Reference Framework taalvaardigheid niet automatisch geschikt is om het uitstroombniveau van programma's van 'karaktertalen' als Japans en Mandarijn-Chinees te evalueren.

B. Kennis van belangrijke historische, cultureel-maatschappelijke en politieke ontwikkelingen in Japan en de regio

5. De student beschikt over fundamentele kennis ten aanzien van hedendaagse politieke, maatschappelijke en culturele ontwikkelingen in Japan en is in staat deze te plaatsen in de context van de regio.
6. De student heeft een grondige kennis van de belangrijkste historische ontwikkelingen in Japan, en is in staat zijn of haar historische kennis en inzicht toe te passen op specifieke onderwerpen, en deze in het juiste cultureel-maatschappelijke kader te plaatsen.

7. De student heeft toegang tot kennis van uiteenlopende aspecten van de Japanse maatschappij en cultuur in heden en verleden, doordat hij of zij in staat is om relevante secundaire en primaire bronnen te vinden en te bestuderen. Hij of zij beschikt over de vaardigheid om (in beperkte mate) naar Japanstalige bronnen te verwijzen.

C. Disciplinaire kennis

8. De student is bekend met de benaderingen (probleemstellingen, theorieën, methoden, analytisch taalgebruik) van tenminste drie disciplines die binnen het hoofdvakprogramma worden aangeboden (te weten, antropologie, geschiedenis, internationale betrekkingen, kunstgeschiedenis, linguïstiek, literatuurwetenschappen, materiële cultuur studies, mediastudies, politieke wetenschappen, religiestudies en sociologie).
9. De student heeft de vaardigheid om onderzoeksvragen te definiëren en te beantwoorden door primaire, Japanstalige bronnen in verschillende disciplines te vinden en kritisch te analyseren; de student heeft het vermogen om de zo verworven kennis te ordenen, vast te leggen en aan derden te presenteren.
10. De student heeft inzicht in de problematiek van de bestudering van ‘vreemde’ culturen en de relevante wetenschappelijke discussies, in het bijzonder met betrekking tot Japan en de regio.

Bacheloropleiding Koreastudies

Afgestudeerden van de opleiding hebben de onderstaande eindkwalificaties bereikt:

1. toegang tot uiteenlopende aspecten van de Koreaanse cultuur in heden en verleden, door hun beheersing van de Koreaanse taal;
2. een behoorlijke algemene kennis ten aanzien van Korea, die hen in staat stelt specifieke problemen in het juiste kader te plaatsen;
3. inzicht in en kennis van de fundamenteën van tenminste één subdiscipline van de Koreaanse studies;
4. inzicht in de historische ontwikkelingen en maatschappelijke verhoudingen in Korea;
5. inzicht in de problematiek van de bestudering van vreemde culturen en de relevante wetenschappelijke discussies, in het bijzonder die van Korea;
6. het vermogen om de disciplinaire kennis te ordenen, vast te leggen en aan derden te presenteren.

Doelen in termen van het Europees Referentiekader taalvaardigheid

		Propedeuse	Bachelor	
Luisteren	A1		B1	
Lezen		A1		B2
Gesproken interactie	A1		B1	
Gesproken productie	A1		B1	
Schrijven		A1		B1

Voorts leidt elke Leidse geesteswetenschappelijke opleiding op tot facultair geformuleerde algemene academische vaardigheden.

Bacheloropleiding Chinastudies

De eindtermen van de opleiding Chinastudies luiden als volgt:

A. Fundamentele kennis en vaardigheden

I. Taalvaardigheid in het modern Chinees (Mandarijn) en het premodern Chinees (voor details, zie Language Pedagogy Surveys: <http://www.hum.leidenuniv.nl/chinees/pedagogy-surveys/language-pedagogy-surveys.html>)

a. Spreek- en luistervaardigheid.

Goede beheersing van het gesproken Mandarijn: de student is in staat deel te nemen aan gesprekken en discussies over algemene onderwerpen;

b. Leesvaardigheid.

- *Modern*: de student kan authentiek materiaal verwerken (kranten, belletrie, beschouwelijke teksten, etc.).

- *Premodern*: de student kan, al dan niet met behulp van een woordenboek, eenvoudige teksten begrijpen in verschillende registers (*wényán, báihuà*);

c. Schrijfvaardigheid.

De student kan korte essays schrijven over uiteenlopende onderwerpen in het Mandarijn.

II. Fundamentele kennis van het premoderne en het moderne China: de student ontwikkelt een brede blik op China en de regio.

De student heeft een grondige kennis van de belangrijkste historische ontwikkelingen van China, zowel de politieke als cultureel-maatschappelijke. De student heeft daarnaast kennis van de politieke, maatschappelijke en culturele ontwikkelingen in het hedendaagse China, mede in de context van de regio en de rest van de wereld.

III. Kennis van en inzicht in door de student gekozen disciplines: hierdoor wordt de brede blik er één met eigen accenten.

Wat de disciplinaire accenten betreft kan de student kiezen uit: antropologie, economie, filosofie, geschiedenis, godsdienstwetenschap, kunstgeschiedenis & materiële cultuur, letterkunde, politicologie, sociologie (maatschappij en media), en taalkunde.

Deze kennis is ingebed in inzicht in sinologische tradities en in de problematiek die het bestuderen van “verre” culturen met zich meebrengt.

B. Praktische vaardigheden

IV. De vaardigheid talig en intercultureel te communiceren in een Chinese omgeving

Met de opgedane kennis van land en taal is de student in staat interactief te functioneren in een Chinese omgeving.

V. De vaardigheid de disciplinair-methodologische kennis toe te passen

De student is in staat basale onderzoeksvragen te formuleren en te benaderen vanuit de gekozen disciplinaire invalshoek.

VI. De vaardigheid met primaire en secundaire bronnen om te gaan

De student is in staat bij de beantwoording van basale onderzoeksvragen gebruik te maken van primaire en secundaire bronnen, die hij/zij ook zelf weet te localiseren.

Bacheloropleiding Zuid- en Zuidoost-Aziëstudies

Afgestudeerden van de opleiding hebben de onderstaande eindkwalificaties bereikt:

I. Talenkennis

- a. Algemene kennis van de taalkaart van Zuid- en Zuidoost-Azië en van de taalfamiliaire positionering van deze talen, in het bijzonder het Hindi, Indonesisch, Sanskrit en Tibetaans; algemene kennis van verschillende wetenschappelijke benaderingen van taal en de beginselen daarvan; inzicht in het functioneren van taal in verschillende sociaal-politieke contexten in Zuid- en Zuidoost-Azië.
- b. Taalverwerving: de eindkwalificaties met betrekking tot het onderdeel taalverwerving zijn afhankelijk van de taalkeuze (Hindi, Indonesisch, Sanskrit, Tibetaans) en het niveau waarop de student dit onderdeel afrondt, met inachtnaam van een minimumafronding op niveau 4.

Doelen in termen van het Europees Referentiekader Taalvaardigheid:

Hindi

	Propedeuse	Bachelor
Luisteren	A1	B1
Lezen	A2	B2
Gesproken interactie	A1	B1
Gesproken productie	A1	B1
Schrijven	A1	B1

Indonesisch

	Propedeuse	Bachelor
Luisteren	A2	B2
Lezen	B1	B2
Gesproken interactie	A1	B2
Gesproken productie	A2	B2
Schrijven	A2	B2

Sanskrit:

Kennis van en inzicht in het taaleigen van verschillende tekstgenres in het klassiek Sanskrit; vermogen om authentiek materiaal over specifieke onderwerpen in het kader van individuele onderzoeksinteresses te lezen en in zijn culturele context te interpreteren.

Tibetaans:

Kennis van en inzicht in het taaleigen van verschillende tekstgenres in het klassiek Tibetaans; vermogen om authentiek materiaal over specifieke onderwerpen in het kader van individuele onderzoeksinteresses te lezen en in zijn culturele context te interpreteren.

II. Regiokennis

- a. Fundamentele kennis van de historische en actuele ontwikkelingen in Zuid- en Zuidoost-Azië, in het bijzonder India, Indonesië en Tibet en een globale kennis van de historische wetenschap.

- b. Fundamentele kennis van de geschiedenis en de instellingen van tenminste een van de in Zuid- en Zuidoost-Azië belangrijke godsdiensten (boeddhisme, hindoeïsme, islam) en een globale kennis van de godsdienstwetenschap.
- c. Fundamentele kennis van verschillende cultuuruitingen (taal, literatuur, kunst en materiële cultuur, uitvoerende kunsten, populaire cultuur) in Zuid- en Zuidoost-Azië, in het bijzonder India, Indonesië en Tibet, en globale kennis van de verschillende wetenschappelijke benaderingen van die cultuuruitingen.
- d. Verdiepende kennis van en inzicht in een van de aandachtsgebieden die door het aanbod in Zuid- en Zuidoost-Aziëstudies kunnen worden uitgediept (Modern South and Modern Southeast Asia of Classical Cultures of South and Southeast Asia).
- e. Kennis van en inzicht in de geschiedenis en state of the art van de bestudering van Zuid- en Zuidoost-Azië.
- f. De vaardigheid basale onderzoeksvragen met betrekking tot de studie van Zuid- en Zuidoost-Azië te beantwoorden met gebruik van secundaire bronnen en, afhankelijk van de taalkeuze en het daarin bereikte niveau, primaire bronnen.
- g. Algemene academische vaardigheden zoals aangegeven in de facultaire eindtermen (Onderwijs- en Examenregeling Geesteswetenschappen).
- h. Zelfkritisch vermogen, in bijzonderheid het vermogen om cultureel ingeprinte houdingen te relativeren.

Masteropleiding Azië Studies (60 EC)

Afgestudeerden van de opleiding hebben de onderstaande eindkwalificaties bereikt:

1. Knowledge and understanding
  - a. Foundational knowledge of the history and development of Asian studies
  - b. Knowledge of research in social sciences and humanities disciplines grounded in Asian studies
  - c. Understanding of the concepts, terminology and approaches relevant to the regional and disciplinary specialization of the student, and their application in original research
  - d. Understanding of aspects and/or countries in Asia in the context of Asia as a whole.
2. Applying knowledge and understanding
  - a. Knowledge of the main humanities and social science research methods and techniques and their application in Asian studies
  - b. Skills in locating, retrieving, assessing and using sources and specialist secondary literature for the purposes of original research
  - c. Ability independently to design, conduct and complete original research on an aspect of Asian studies.
3. Judgement
  - a. The ability to form a judgement on the basis of incomplete or limited information, whilst also taking into account the social and ethical responsibilities that come with the application of knowledge and assessments.

4. Communication

- a. Ability to interpret and comment on aspects and/or countries of East Asia for specialist and non- specialist audiences, and to act as cultural intermediary
- b. Ability to report, debate and discuss in a professional setting, both orally and in writing.

5. Learning skills

- a. The learning abilities required to be able to follow post-master's professional training or a PhD training of a largely self-determined or autonomous nature.

In addition, for the individual tracks certain specializations the following achievement levels apply:

Track 1: East Asia

1. Knowledge and understanding

- a. Excellent command of modern Chinese, Japanese, or Korean
- b. Broad knowledge of China, Japan, or Korea, including their internal and external dynamics
- c. Knowledge of history, development and current trends in Chinese Studies, Japanese Studies, or Korean Studies

For certain specializations:

- d. Excellent command of classical Chinese or , classical Japanese or classical Korean

2. Applying knowledge and understanding

- a. Ability to locate, assess and use original sources in modern or classical Chinese, modern or classical Japanese, or modern or classical Korean

Track 2: South Asia

1. Knowledge and understanding

- a. Broad knowledge of South Asia, including its internal and external dynamics
- b. Knowledge of history, development and current trends in South Asian Studies

For certain specializations:

- c. Excellent command of Hindi, Sanskrit, Classical Tibetan, or Pali

2. Applying knowledge and understanding

For certain specializations:

- a. Ability to locate, assess and use original sources in Hindi, Sanskrit, Classical Tibetan, or Pali

Track 3: Southeast Asia

1. Knowledge and understanding
  - a. Broad knowledge of Southeast Asia, including its internal and external dynamics
  - b. Knowledge of history, development and current trends in Southeast Asian Studies

For certain specializations:

- c. Excellent command of Malay/Indonesian
2. Applying knowledge and understanding

For certain specializations:

- a. Ability to locate, assess and use original sources in Malay/Indonesian

Track 4: History, Art and Culture

1. Knowledge and understanding
  - a. Broad knowledge of one or more regions in Asia, including their internal and external dynamics
  - b. Knowledge of history, development and current trends in the study of the history, art, or culture of these regions in Asia

For certain specializations:

- c. Beginners or intermediary command of an Asian language

Track 5: Politics, Society and Economy

1. Knowledge and understanding
  - a. Broad knowledge of one or more regions in Asia, including their internal and external dynamics
  - b. Knowledge of history, development and current trends in the study of the politics, society, or economy of these regions in Asia

For certain specializations:

- c. Beginners or intermediary command of an Asian language

Masteropleiding Azië Studies (120 EC)

Afgestudeerden van de opleiding hebben de onderstaande eindkwalificaties bereikt:

1. Knowledge and understanding
  - a. an excellent command of Chinese, Japanese or Korean that enables the alumnus to use the language for academic and professional purposes;

- b. Foundational knowledge of the history and development of Asian (Chinese/Japanese/Korean) Studies.
  - d. Grounding Asian (Chinese/Japanese/Korean) Studies knowledge and research in social sciences and humanities disciplines
  - e. Understanding of the concepts, terminology and approaches relevant to the regional and disciplinary specialization of the student, and their application in original research
  - f. Understanding of aspects and/or countries in East Asia in the context of East Asia as a whole
2. Applying knowledge and understanding
- a. Knowledge of the main humanities and social science research methods and techniques and their application in Asian (Chinese/Japanese/Korean) Studies.
  - b. Skills in locating, retrieving, assessing and using sources and specialist secondary literature for the purposes of original research
  - c. Ability independently to design, conduct and complete original research on an aspect of Asian (Chinese/Japanese/Korean) Studies
3. Judgment
- a. The ability to form a judgment on the basis of incomplete or limited information, whilst also taking into account the social and ethical responsibilities that come with the application of knowledge and assessments.
4. Communication
- a. Ability to interpret and comment on aspects and/or countries of East Asia for specialist and non-specialist audiences, and to act as cultural intermediary
  - b. Ability to report, debate and discuss in a professional setting, both orally and in writing
5. Learning skills
- a. The learning abilities required to be able to follow post-master's professional training or a PhD training of a largely self-determined or autonomous nature.

In addition, for certain specializations the following achievement levels apply:

- 1. Knowledge and understanding
  - a. Excellent command of classical Chinese, classical Japanese or classical Korean
- 2. Applying knowledge and understanding
  - a. Ability to locate, assess and us

Bacheloropleiding Afrikaanse talen en culturen

I. Kennis en inzicht

- a. gedegen kennis van en inzicht in de taalsituatie in Afrika als geheel en in de verschillende regio's en landen, van de gangbare classificaties van Afrikaanse talen, de antropologische taalkunde en de verschillende vormen van communicatie;
- b. gedegen kennis van en inzicht in de oude geschiedenis, nieuwere geschiedenis en nieuwste politieke en sociaal-economische geschiedenis van Afrika;
- c. gedegen kennis van en inzicht in de rol van orale woordkunst in de Afrikaanse literatuur en van moderne literatuur in het Engels, Frans, Portugees en Afrikaanse talen;
- d. gedegen kennis van en inzicht in de beschrijvende, vergelijkende en toegepaste Afrikaanse taalkunde: inzicht in de verschillende taalstructuren, inzicht in de rol van taal voor de ontwikkeling van een land;

II. Toepassen van kennis en inzicht

- a. kunnen transcriberen van onbekende talen en omgaan met (al dan niet orale) teksten;
- b. kunnen opstellen en verdiepen van argumenten aangaande kwesties op het terrein van talen en culturen van Afrika en met een kritische houding en vanuit verschillende gezichtspunten
- c. kunnen functioneren in een samenleving in Afrika

III. Taalbeheersing

- a. beheersing van het Swahili met een nadruk op mondelinge taalvaardigheid;
- b. beheersing van een andere Afrikaanse taal van regionale betekenis op een bachelorbasisniveau
- c. Doelen in termen van het Europees Referentiekader taalvaardigheid:

Swahili

Luisteren	B1
Lezen	B2
Gesproken interactie	B2
Gesproken productie	B2
Schrijven	B1

Tweede taal

Luisteren	A1
Lezen	A1
Gesproken interactie	A1
Gesproken productie	A1
Schrijven	A1

Voorts leidt elke Leidse geesteswetenschappelijke opleiding op tot facultair geformuleerde algemene academische vaardigheden.

Masteropleiding Afrika Studies

Afgestudeerden van de opleiding hebben de onderstaande eindkwalificaties bereikt:

1. kennis van en inzicht in de inhoud en omvang van de Afrikanistiek, te weten de geschiedenis, de literatuur, de culturele antropologie, de ontwikkelingseconomie en de sociologie van het Afrikaanse continent, alsmede het vermogen om dit toe te passen in eigen onderzoek;
2. kennis van en inzicht in de begrippen en methoden van de wetenschappen die relevant zijn voor de Afrikanistiek, zoals de geschied- en de literatuurwetenschap, de culturele antropologie en de sociologie, in hun toepassing op het Afrikaanse continent, alsmede het vermogen deze methoden en begrippen toe te passen;
3. het vermogen om de kennis opgedaan in de verschillende disciplines in hun onderlinge samenhang te zien en toe te passen;
4. het vermogen tot diepgaande reflectie op de eigen positie binnen de Afrikanistiek, op basis van gedegen kennis van en inzicht in de historische ontwikkeling van de Afrikanistiek;
5. het vermogen de maatschappelijk-culturele relevantie van de Afrikanistiek kritisch te beoordelen.

Bijlage 4: Overzicht van de programma's

Bacheloropleiding Japanstudies

Jaar 1

Semester	Cursustitel	Werkvorm	Niveau	EC	Status	Eindkwalificaties	tv: luisteren	tv: lezen	tv: gesproken interactie	tv: gesproken reproductie	tv: spreken
I	History of Japan to 1868	hc	100	5	V	6, 8, 10					
I	Japan in the 21st century: Sociological Perspectives	hc	100	5	V						
I	Taalkundige Structuur I	hc	100	5	V						
I	Kerncurriculum: Area Studies	hc	100	5	F						
I	Taalbeheersing: Conversatie & Luistervaardigheid en Kanji-introductie Ia	wc	100	5	V	A1.2	X	(X)	X	X	X
I	Teksten: beginners niveau I	wc	100	5	V	A1.2		X			
				30							
II	Modern Japanese History	hc	100	5	V						
II	Taalkundige Structuur II	hc	100	5	V	A1.2	(X)	(X)	(X)	(X)	(X)
II	Japanese Culture: art and material culture	hc	100	5	V						
II	Taalbeheersing: Conversatie & Luistervaardigheid en Kanji-introductie Ib		100	5	V	A2.1	X	(X)	X	X	X
II	Teksten: beginners niveau II		100	5	V	A2.2		X			
II	Kies één BA1-seminar vak van 5 ECTS:			5	V						
II	Modern Japan	wc	100	-5	K						
II	Art and Visual studies of Japan	wc	100	-5	K						
II	Religie van Japan	wc	100	-5	K						
II	Antropologie van Japan	wc	100	-5	K						
				30							
				60							

Jaar 2

Semester	Cursustitel	Werkvorm	Niveau	EC	Status	eindkwalificaties	tv: luisteren	tv: lezen	tv: gesproken interactie	tv: gesproken reproductie	tv: spreken
I	Keuzevak bij Koreaans, Chinees, Zuid Azië (India en Tibet) of Zuid-Oost Azië (Indonesië) (gedeeld onderwijs)	var	var	5	V						
I	Kerncurriculum: Wetenschapsfilosofie	wc	200	5	F						
I	Taalbeheersing IIa: Conversatie/Luistervaardigheid, Kanji (III)	wc	200	5	V	A2.2	X	(X)	X	X	X
I	Teksten: licht-gevorderd niveau I, inclusief Taaltechnieken en hulpmiddelen	wc	200	5	V	A2.2-B1.1		X			
I	Kies twee Focus 1+2 vakken van 5.0 ECTS:			10	V						
I	Focus 1+2 Antropologie van Japan	wc	200	-5	K						
I	Focus 1+2: Literatuur in Japan	wc	200	-5	K						
I	Focus 1+2: Economie	wc	200	-5	K						
I	Focus 1+2: International Relations of Japan	wc	200	-5	K						
I	Focus 1+2: Art & visual studies of Japan: Gender and Art	wc	200	-5	K						
I	Focus 1+2: Japanse religie: Boeddhisme en Shinto	wc	200	-5	K						
I	Focus 1+2: Aspects of Japanese as second language	wc	200	-5	K						
				30							
II	Keuzevak bij Koreaans, Chinees, Zuid Azië (India en Tibet) of Zuid-Oost Azië (Indonesië) (gedeeld onderwijs)	var	var	5	V						
II	Inleiding Klassiek Japans	wc	200	5	V						
II	Taalbeheersing IIb: Conversatie/Luistervaardigheid, Kanji (IV)	wc	200	5	V	B1.1	X	(X)	X	X	X
II	Teksten: licht-gevorderd niveau II, inclusief Taaltechnieken en hulpmiddelen	wc	200	5	V	B1.1		X			

Semester	Cursustitel	Werkvorm	Niveau	EC	Status	eindkwalificaties	tv: luisteren	tv: lezen	tv: gesproken interactie	tv: gesproken reproductie	tv: spreken
II	Kies twee Focus 3+4 vakken van 5.0 ECTS:	wc	200	10	V						
II	Focus 3+4: Material Culture of Modern Japan	wc	200	-5	K						
II	Focus 3+4: Film in Japan	wc	200	-5	K						
II	Focus 3+4: Recht en Samenleving	wc	200	-5	K						
II	Focus 3+4: Introduction to Japanese linguistics	wc	200	-5	K						
II	Focus 3+4: Pilgrimage in Japan	wc	200	-5	K						
II	Focus 3+4: Histories of Japanese Society	wc	200	-5	K						
II	Focus 3+4: International Political Economy of China	wc	200	-5	K						
	Focus 3+4: Modern Japan	wc	200	-5	K						
				30							
				60							

Jaar 3

Semester	Cursustitel	Werkvorm	Niveau	EC	Status	eindkwalificaties	tv: luisteren	tv: lezen	tv: gesproken interactie	tv: gesproken reproductie	tv: spreken
I	Taalverwerving IIIa: conversatie & luistervaardigheid, teksten: gevorderd niveau	wc	300	5	V	B1.2	X	X	X	X	X
I	Keuzeruimte	var	var	15	V						
I	Kies een of twee focus 5a+6 vakken van 5.0 ECTS:			10	V						
I	Focus 5a+6: Regionalism and Regionalization in the International	wc	300	-5	K						

Semester	Cursustitel	Werkvorm	Niveau	EC	Status	eindkwalificaties	tv: luisteren	tv: lezen	tv: gesproken interactie	tv: gesproken reproductie	tv: spreken
	Relations of East Asia										
I	Focus 5a+6: Boeddhisme (I)	wc	300	-5	K						
I	Focus 5a+6: Gender Dynamics in Contemporary Japanese Society (I)	wc	300	-5	K						
I	Focus 5a+6: Sociolinguistics and discourse I	wc	300	-5	K						
I	Focus 5a+6: Art and visual studies: Artist as a Profession in Japan (I)	wc	300	-5	K						
I	Focus 5a+6: Occupied Asia I	wc	300	-5	K						
I	Focus 5a+6: Tokugawa Japan: culture, religion, art and literature in early-modern political history II	wc	300	-5	K						
I	Focus 5a+6: Regionalism and Regionalization in the International Relations of East Asia (I)	wc	300	-5	K						
I	Focus 5a+6: Boeddhisme (I)	wc	300	-5	K						
I	Focus 5a+6: bungo	wc	300	-5	K						
	Als hierboven 1 focus 5a+6 vak is gekozen, kiest de student 1 van de twee volgende taalvakken. Twee taalvakken ter vervanging van 2 focusvakken is niet mogelijk!										
	Premoderne										

Semester	Cursustitel	Werkvorm	Niveau	EC	Status	eindkwalificaties	tv: luisteren	tv: lezen	tv: gesproken interactie	tv: gesproken reproductie	tv: spreken
	Teksten (Klassiek Japans)										
				30							
II	BA - Eindwerkstuk in combinatie met een focus 5b vak		400	10	V						
II	Taalverwerving IIIb	wc	400	5	V	B1.2- B2.1	X	X	X	X	X
II	Keuzeruimte	var	var	15	V						
II	Kies één Focus 5b vak van 5.0 ECTS (in combinatie met BA-eindwerkstuk)			0*							
II	Focus 5b: Gender Dynamics in Contemporary Japanese Society (II)	wc	400	-10	K						
II	Focus 5b: Sociolinguistics and discourse II	wc	400	-10	K						
II	Focus 5b+6: Art and visual studies: Art and The City In Early Modern and Modern Japan	wc	400	-10	K						
II	Focus 5b+6: Occupied Asia II	wc	400	-10	K						
II	Focus 5b+6: Tokugawa Japan: culture, religion, art and literature in early-modern political history II	wc	400	-10	K						
II	Focus 5b+6: Verbeelde ruimten: tuinen in de Japanse literatuur en kunst	wc	400	-10	K						
II	Focus 5b: Boeddhisme II	wc	400	-10	K						
				30							
				60							

Bacheloropleiding Koreastudies

Studiejaar	Semester	Cursustitel	Werkvorm	Niveau	EC	Status	Gedeeld onderwijs met
1	I	Integrated Korean 1a: lezen en vertalen	wc	100	5	V	nee
1	I	Integrated Korean 1a: basiskennis	wc	100	5	V	nee
1	I	Integrated Korean 1a: spreken en luisteren	wc	100	5	V	nee
1	I	Tekst en cultuur	hc/ wc	100	5	V	nee
1	I	Koreaanse geschiedenis tot 1876	hc	100	5	V	ja; TCC; TCJ
1	I	KC: Area Studies		100	5	V	nee
					30		
1	II	Integrated Korean 1b: lezen en vertalen	wc	200	5	V	nee
1	II	Integrated Korean 1b: basiskennis	wc	200	5	V	nee
1	II	Integrated Korean 1b: spreken en luisteren	wc	200	5	V	nee
1	II	Moderne Koreaanse geschiedenis	hc	200	5	V	ja; TCC; TCJ
1	II	Seminar 1: Film, media, kunst en literatuur in Korea	hc	200	5	V	ja; TCC; TCJ
		studenten kiezen uit een van de onderstaande vakken					
1	II	Moderne Japanse geschiedenis	wc	200	5	K	
1	II	Moderne Chinese geschiedenis	wc	200	5	K	
1	II	Premodern Chinees Ia					
					30		
2	I	Integrated Korean 2a: lezen en vertalen	wc	300	5	V	nee
2	I	Integrated Korean 2a: spreken en verstaan	wc	300	5	V	nee
2	I	Politieke en maatschappelijke ontwikkelingen in Noord- en Zuid-Korea	wc	200	5	V	ja; TCC; TCJ
2	I	Korea in de wereld: van drukkunst tot K-pop	hc	300	5	V	TCC/TCJ

Studiejaar	Semester	Cursustitel	Werkvorm	Niveau	EC	Status	Gedeeld onderwijs met
2	I	KC: wetenschapsfilosofie		300	5	V	
		studenten kiezen uit een van de onderstaande vakken					
2	I	Premodern Chinees Ib				K	
2	I	Hantcha	wc	300	5	K	nee
					30		
2	II	Taalvaardigheid Koreaans (in situ)			25	V	
2	II	Seminar 2: Perspectieven op Korea (in situ)	wc	300	5	V	TCC/TCJ
					30		
3	I	Leiden Initiative on Northern Korea Initiative college	wc	400	5	V	
3	I	Tekstanalyse + vertaling	wc	400	10	V	
3	I	Keuzeruimte			15	V	
					30		
3	II	Seminar 3: BA-eindwerkstuk begeleiding	wc	400	5	V	
3	II	Ba-eindwerkstuk		400	10	V	
3	II	Keuzeruimte			15	V	
					30		

Bacheloropleiding Chinastudies

Studiejaar	Semester	Cursustitel	ALLE deelnemende docenten	Werkvorm	Niveau	EC	Status
1	I	Modern Chinees I	Lin, Zhang, De Rooij, Keijser, Wiedenhof, Sybesma, gastdocenten	hc & wc	100	15	V
1	I	Premoderne Chinese geschiedenis	Ter Haar	hc	100	5	V
1	I	Inleiding tot het huidige China A: politiek, economie en maatschappij	Pieke, vervanger Schneider	hc	100	5	V
1	I	Kerncurr: Area Studies	(KC)	hc	100	5	F
						30	
1	II	Modern Chinees I	Lin, Zhang, De Rooij, Keijser, Wiedenhof, Sybesma, gastdocenten	hc & wc	100	10	V
1	II	Premodern Chinees I	Ter Haar, D'Haeseleer, NN	wc	100	5	V
1	II	Moderne Chinese geschiedenis	Landsberger	hc	100	5	V
1	II	Literatuur & Kunst van China	Keijser, Moore	hc	200	5	V
1	II	Filosofie & Religie van China	Ter Haar, D'Haeseleer	hc	200	5	V
						30	
2	I	Modern Chinees IIA: lezen en schrijven (l&s)	Lin, Zhang, De Rooij, Keijser, Wiedenhof, Sybesma, gastdocenten	wc	200	4	V
2	I	Modern Chinees IIA: verstaan en spreken (v&s)	Lin, Zhang, gastdocenten	wc	200	3	V
2	I	Premodern Chinees IIA	Ter Haar, D'Haeseleer, Ter Haar, NN	wc	200	3	V
2	I	Inleiding tot het huidige China B: politiek, economie en maatschappij	Landsberger, vervanger Schneider	hc, wc	200	5	V

Studiejaar	Semester	Cursustitel	ALLE deelnemende docenten	Werkvorm	Niveau	EC	Status
2	I	Kerncurr: Wetenschapsfilosofie	(KC)	hc	100	5	F
2	I	<i>Studenten kiezen een inhoudelijke college uit:</i>				5	
2	I	Chinese literatuur: proza & film	Keijser	wc	300	-5	K
2	I	Chinese taalkunde: typologie	Sybesma	wc	300	-5	K
2	I	Wereldbeelden: religie	Ter Haar	wc	300	-5	K
2	I	Chinese Economy and Development A	Ho	wc	300	-5	K
2	I	Culture of Tibet	Verhagen	hc	200	-5	K
2	I	<i>Hiernaast: één college gedeeld onderwijs, uit het aanbod van Japan- en Koreastudies</i>		hc of wc	100, 200, 300	5	K
						30	
2	II	Modern Chinees IIB: lezen & schrijven	Lin, Zhang, De Rooij, Keijser, Wiedenhof, gastdocenten	wc	200	7	V
2	II	Modern Chinees IIB: verstaan & spreken	Lin, Zhang, gastdocenten	wc	200	5	V
2	II	Premodern Chinees IIB	Ter Haar, D'Haeseleer, NN	wc	200	3	V
2	II	<i>Studenten kiezen twee inhoudelijke colleges uit:</i>				10	V
2	II	International Political Economy of China	Black	wc	200	-5	K
2	II	Chinese muziek	Chime	wc	200	-5	K
2	II	Chinese literatuur: theater & poëzie	Keijser	wc	300	-5	K
2	II	Chinese taalkunde: variatie	Wiedenhof	wc	300	-5	K
2	II	Modern China: Culturele Antropologie	Pieke	wc	300	-5	K
2	II	Wereldbeelden: filosofie	D'Haeseleer	wc	300	-5	K
2	II	General Introduction to Art in China	Moore	wc	300	-5	K
2	II	<i>Hiernaast: één college gedeeld onderwijs, uit het aanbod van Japan- en Koreastudies, of Chinese Buddhism/Silk</i>		hc of wc	100, 200, 300	5	K
						30	

Studiejaar	Semester	Cursustitel	ALLE deelnemende docenten	Werkvorm	Niveau	EC	Status
3	I	<i>Vrije-keuze ruimte</i>				15	V
3	I	<i>Studenten kiezen een van de volgende twee taalvakken:</i>				5	V
3	I	Integrated Chinese III: intermediate I	Lin, Zhang, gastdocenten	wc	300	-5	K
3	I	Integrated Chinese III: advanced I	Lin, Zhang, gastdocenten	wc	400	-5	K
3	I	<i>Studenten die hun BA eindwerkstuk in het tweede semester schrijven, kiezen een van de volgende taalvakken:</i>				5	V
3	I	Premodern Chinees IIIA	Ter Haar, NN	wc	300	-5	K
3	I	Krantenlezen	Wiedenhof	wc	300	-5	K
3	I	<i>Studenten kiezen één van de volgende inhoudelijke colleges:</i>				5 (+5)*	V
3	I	Chinese taalkunde: syntaxis	Wiedenhof	wc	400	-5	K
3	I	Buitenlandse relaties Han-Song	D'Haeseleer	wc	400	-5	K
3	I	Film	Keijser	wc	400	-5	K
3	I	Regionalism and regionalization in the Int'l relations of East Asia	Black	wc	400	-5	K
3	I	Art in China	Moore	wc	400	-5	K
3	I	Shop till U drop, Buy till U die - Stedelijke Consumptiecultuur in China	Landsberger	wc	400	-5	K
3	I	Gender, Culture and the Political in Chinese Women's Literature	Grewal	wc	400	-5	K
3	I	BA-eindwerkstuk Chinastudies*		wc & zs	400	10*	V
						30	
3	II	<i>Vrije-keuze ruimte</i>				15	V
		<i>Studenten kiezen een van de twee volgende taalvakken:</i>					

Studiejaar	Semester	Cursustitel	ALLE deelnemende docenten	Werkvorm	Niveau	EC	Status
3	II	Integrated Chinese III: intermediate II	Lin, Zhang, gastdocenten	wc	300	-5	K
3	II	Integrated Chinese III: advanced II	Lin, Zhang, gastdocenten	wc	400	-5	K
3	II	<i>Studenten die hun BA-eindwerkstuk in het eerste semester hebben geschreven kiezen een van de volgende taalvakken:</i>				5	V
3	II	Premodern Chinees IIIB	D'Haeseleer, NN	wc	300	-5	K
3	II	Modern Chinees: Weblogs	Zhang	wc	300	-5	K
3	II	Modern Chinees vertalen: Chinees-Nederlands	Keijser	wc	300	-5	K
3	II	<i>Studenten kiezen een inhoudelijke college:</i>				5 (+5)*	V
3	II	Chinese taalkunde	Sybesma	wc	400	-5	K
3	II	Critical Approaches International Relations Asia	Black	wc	400	-5	K
3	II	Heksenjachten	Ter Haar	wc	400	-5	K
3	II	Chinese Economy and Development B	Ho	wc	400	-5	K
3	II	Chinese literatuur	IIAS Hoogleraar	wc	300	-5	K
3	II	Journalism in China	Van Pinxteren	wc	300	-5	K
3	II	Visual Political Communication in Modern China	Schneider	wc	300	-5	K
3	II	BA-eindwerkstuk Chinastudies*		wc & zs	400	10*	V

*Het BA-eindwerkstuk wordt geschreven in het kader van één van de inhoudelijke colleges. Afhankelijk van de interesse van de student kan het eindwerkstuk in het eerste of in het tweede semester geschreven worden.

Bacheloropleiding Zuid- en Zuidoost-Aziëstudies

BA3 II (vanaf 2013- 2014)	BA-eindwerkstuk 10 EC	Seminar III *** 5 EC		Keuzeruimte 15 EC	
BA3 I (vanaf 2013- 2014)	Buitenlandverblijf ** 15 EC			Keuzeruimte (in het buitenland) 15 EC	
BA2 II (vanaf 2012- 2013)	Seminar II 5 EC	Vakken A of B 10 EC (voortbouwend op keuze in semester 1 van BA2)	aandachtsgebied	Keuzevak ZZOA 5 EC	Taal* 10 EC
BA2 I (vanaf 2012- 2013)	Wetenschapsfilosofie 5 EC	Vakken A of B 10 EC	aandachtsgebied	Keuzevak ZZOA 5 EC	Taal* 10 EC
BA1 II (vanaf 2012- 2013)	Seminar I: Klassieke culturen 5 EC	Moderne Geschiedenis 5 EC	Nation, Community, Self 5 EC	State, Politics and Economy 5 EC	Taal* 10 EC
BA1 I (vanaf 2012- 2013)	Kern Curr. Area Studies 5 EC	Premoderne Geschiedenis 5 EC	Talen van ZZOA 5 EC	Godsdienst keuze (Islam, Boeddhisme, Hindoeïsme) 5 EC	Taal* 10 EC

* Keuze uit: Hindi, Indonesisch, Sanskrit, Tibetaans.

** Buitenlandverblijf gaat in vanaf 2013/14. Studenten die om moverende redenen niet in staat zijn een buitenlandverblijf (van 30 EC) te doen, kunnen na goedkeuring door de examencommissie van ZZOA voor 15 EC vakken kiezen uit het keuzeaanbod van ZZOA. De overige 15 EC bestaat uit vrije ruimte (15 EC van de in totaal 30 EC minorruimte).

*** Seminar III gaat in vanaf 2013/14. Tot die tijd geldt Taal of Keuzevak ZZOA.

Masteropleiding Azië Studies (60 EC)

Afstudeerrichting: East Asia

Studiejaar	Semester	Cursustitel	ALLE deelnemende docenten	Werkvorm	Niveau	EC
MA1	I	Introduction to Asian Studies fat (until end of October)	Pieke (coordinator; 4), Bisschop (4), Henley (3), Wickramasinghe (1), Scheen (papers)	hc	400	5
MA1	I	Dissertation Class fat (from early November)	Pieke, Sybesma, Ezawa, De Ceuster, Klokke, D'Haeselhaere, Arps, Ram	wc	400	5
		Select one language:				10
		Chinese				
MA 1	I	Language Training: Modern Chinese Oral/ Aural	Lin, visiting instructors	wc	400	5
MA 1	I	Select one other language course:				5
MA1	I	Language Training: Modern Chinese Reading/ Writing	Lin, visiting instructors	wc	400	5
MA1	I	Language Training: Advanced Readings in Premodern Chinese	D'Haeseleer	wc	400	5
		Japanese				
MA 1	I	Advanced Applied Japanese 1	Yoshioka, Ono	wc	400	10
		Korean				
MA 1	I	Advanced language training: reading	De Ceuster	wc	400	5
MA 1	I	Advanced language training: translation	Breuker	wc	400	5
MA1	I	Select one or more electives:				10
MA1	I	Chinese Art History	Moore	wc	500	10

Studiejaar	Semester	Cursustitel	ALLE deelnemende docenten	Werkvorm	Niveau	EC
MA1	I	China in the 21st Century: Urbanization and Social Change	Scheen (replacement Schneider)	wc	500	10
MA1	I	Chinese Literature	IIAS professor	wc	500	10
MA1	I	The Persecution of Witches in Pre-Modern Asia	Ter Haar	wc	500	10
MA1	I	Chinese linguistics	Sybesma	wc	500	10
MA 1	I	Forgery as Historiography in Korean and East Asian History	Breuker	wc	500	10
MA 1	I	Sociology of Japan	Ezawa	wc	500	10
MA 1	I	Using Language: Narrative and Interaction	Länsisalmi, Yoshioka	wc	500	10
MA 1	I	Modern Japan	Wakefield	wc	500	10
MA 1	I	Issues in History	Mark	wc	500	10
MA 1	I	Multiple Histories	Paramore	wc	500	10
						30
		Select one language:				10
		Chinese				
MA 1	II	One of the following three courses:		wc	500	5
MA 1	II	Advanced Modern Chinese: Writing	Lin, gastdocenten	wc	500	5
MA 1	II	Advanced Modern Chinese: Reading	Lin, gastdocenten	wc	500	5
MA 1	II	Advanced Modern Chinese: Speaking	Lin, gastdocenten	wc	500	5
		Japanese				
MA 2	II	Advanced Applied Japanese 2	Yoshioka	wc	500	5

Studiejaar	Semester	Cursustitel	ALLE deelnemende docenten	Werkvorm	Niveau	EC
		Korean				
MA 1	II	Korean Translation	Breuker	tutorial	500	5
MA 1	II	MA-thesis	individual supervision	zs	600	15
MA 1	II	Select one elective*				10
MA 1	II	New Diversities in Asia	Pieke	wc	500	10
MA 1	II	Topics in Chinese Linguistics	Wiedenhof	wc	500	10
MA 1	II	Topical Readings in Chinese (texts on premodern China)	Ter Haar	wc	500	10
MA1	II	The remaining two Advanced Modern Chinese languages classes	Lin, Gastdocenten	wc	500	10
MA 1	II	Elective: fat (until March) Asia through Consumption	Cwierka	wc	500	10
MA 1	II	Elective: fat (until March) Anthropology of Japan	Winkel	wc	500	10
MA 1	II	Elective: fat (until March) Premodern Japan	Smits	wc	500	10
MA 1	II	Elective: fat (until March) Life and Work in Contemporary China	Pieke	wc	500	10
MA 1	II	Elective: Topical readings in Korean (connected to MA thesis)	De Ceuster	wc	500	10
						30
MA 1	II	Areas and policies	Black	wc	500	10

* A number of students (5-8 max.) with an interest in International Relations can take the MAIS course Areas and Policies. See below.

Afstudeerrichting: History, Art and Culture

Studiejaar	Semester	Cursustitel	ALLE deelnemende docenten	Werkvorm	Niveau	EC
MA1	I	Introduction to Asian Studies fat (until end of October)	Pieke (coordinator; 4), Bisschop (4), Henley (3), Wickramasinghe (1), Scheen (papers)	hc	400	5
MA1	I	Dissertation Class fat (from early November)	Sybesma, De Ceuster, Klokke, D'Haeselhaere, Arps	wc	400	5
		HAC core elective courses (select minimally 10 and maximally 20 EC):				
MA1	I	Chinese Art History	Moore	wc	500	10
MA1	I	Chinese Literature	IIAS professor	wc	500	10
MA1	I	The Persecution of Witches in Pre-Modern Asia	Ter Haar	wc	500	10
MA 1	I	Forgery as Historiography in Korean and East Asian History	Breuker	wc	500	10
MA 1	I	Issues in History	Mark	wc	500	10
MA 1	I	Multiple Histories	Paramore	wc	500	10
MA 1	I	Buddhist Pathways through Asia: Dharma along the Silk Road	Verhagen/Silk	wc	500	10
MA1	I	Buddhist sacred texts: Mindfulness and Meditation in Buddhism	Henk Blezer	wc	500	10
MA1	I	Sharing the Tales of the Buddha: Narrative Art in Asia	Raven / Klokke	wc	500	10
MA 1	I	Hindi Literature	t.b.a.	wc	500	10

Studiejaar	Semester	Cursustitel	ALLE deelnemende docenten	Werkvorm	Niveau	EC
MA1	I	Optional elective courses (maximally 10 EC):				20
MA1	I	Beginners level language: Chinese, Japanese, Korean, Hindi, Indonesian, Russian, Tibetan, Turkish, Persian, Arabic	Various instructors****	wc	100	10
MA 1	I	Politics of Culture in Southeast Asia	Arps	wc	400	5
MA1	I	History, Theory, Nation: Readings from the South	Wickramasinghe	wc	500	10
MA1	I	Chinese linguistics	Sybesma	wc	500	10
MA 1	I	Using Language: Narrative and Interaction	Länsisalmi, Yoshioka	wc	500	10
MA 1	I	Eurasian Studies	Gerrits	wc	500	10
MA 1	I	Issues in History	Mark	wc	500	10
MA 1	I	Histories of Southeast Asia	Lindblad & Henley	wc	400	5
						30
MA 1	II	MA-thesis	individual supervision	zs	600	15
MA 1	II	Select two electives (max 15 EC):				20
MA1	II	Beginners level language: Chinese, Japanese, Korean, Hindi, Indonesian, Russian, Tibetan, Turkish, Persian, Arabic	Various instructors****	wc	200	5
MA 1	II	New Diversities	Pieke	wc	500	10(5)

Studiejaar	Semester	Cursustitel	ALLE deelnemende docenten	Werkvorm	Niveau	EC
		in Asia				
MA 1	II	Elective: fat (until March) Asia through Consumption	Cwierтка	wc	500	10(5)
MA 1	II	Elective: fat (until March) Anthropology of Japan	Winkel	wc	500	10(5)
MA 1	II	Elective: fat (until March) Premodern Japan	Smits	wc	500	10(5)
MA 1	II	History and Heritage in South Asia	Wickramasinghe	wc	500	10(5)
MA 1	II	Topics in South and Southeast Asian Art History (2012)	Klokke & Raven	wc	500	10(5)
MA 1	II	Hands-on Research Experience in Museum Volkenkunde	Klokke	wc	500	10(5)
MA 1	II	Practising Modernity: State and Society in Soviet and Post-soviet Central Asia/Caucasus	Atabaki	wc	500	10(5)
						30

** these courses are these same as those listed under the 10 EC elective, but will be taken in a slimmed down format to accommodate 5 rather than 10 EC

**** Chinese and Japanese offered through the Language Centre, other languages will be accomodated in existing BA programmes

Afstudeerrichting: Politics, Society and Economy

Studiejaar	Semester	Cursustitel	Docenten	Werkvorm	Niveau	EC
MA1	I	Introduction to Asian Studies fat (until end of October)	Pieke (coordinator; 4), Bisschop (4), Henley (3), Wickramasinghe (1), Scheen (papers)	hc	400	5
MA1	I	Dissertation Class fat (from early November)	Pieke, Sybesma, Ezawa, Arps, Ram	wc	400	5
		PSE core elective courses (select minimally 10 and maximally 20 EC):				
MA1	I	China in the 21st Century: Urbanization and Social Change	Scheen	wc	500	10
MA 1	I	Sociology of Japan	Ezawa	wc	500	10
MA 1	I	Modern Japan	t.b.a.	wc	500	10
MA 1	I	Economic Development and Social Change in SE Asia	Lindblad & Henley	wc	500	10
		Optional elective courses (maximally 10 EC):				
MA1	I	Beginners level language: Chinese, Japanese, Korean, Hindi, Indonesian, Russian, Tibetan, Turkish, Persian, Arabic	Various instructors****	wc	100	10
MA 1	I	Politics of Culture in Southeast Asia	Arps	wc	400	5
MA1	I	History, Theory, Nation: Readings from the South	Wickramasinghe	wc	500	10
MA1	I	Chinese linguistics	Sybesma	wc	500	10
MA 1	I	Using Language: Narrative and Interaction	Länsisalmi, Yoshio ka	wc	500	10
MA 1	I	Eurasian Studies	Gerrits	wc	500	10
MA 1	I	Issues in History	Mark	wc	500	10
MA 1	I	Histories of Southeast Asia	Lindblad & Henley	wc	400	5
						30
MA 1	II	MA-thesis	individual supervision	zs	600	15
MA 1	II	Select two electives (max 15 EC):				15

MA 1	II	Practising Modernity: State and Society in Soviet and Post-Soviet Central Asia/Caucasus	Atabaki	wc	500	10(5)
MA 1	II	Elective: fat (until March) Asia through Consumption	Cwiertka	wc	500	10(5)
MA 1	II	Field Methods and Linguistic Analysis	Klamer	wc	500	5
MA	II	Hands-on research Experience in Museum Volkenkunde	Klokke	wc	500	10(5)
MA 1	II	Topics in South and Southeast Asian Art History (2012)	Klokke & Raven	wc	500	10(5)
MA 1	II	Political Economy of SE Asia	Lindblad & Henley	wc	500	10(5)
MA 1	II	Environment and Development	Persoon	wc	500	5
MA 1	II	Elective: fat (until March) Life and Work in Contemporary China	Pieke	wc	500	10(5)
MA 1	II	New Diversities in Asia	Pieke	wc	500	10(5)
MA 1	II	Contemporary Indian Politics	Ram	wc	500	10(5)
MA 1	II	Elective: fat (until March) Premodern Japan	Smits	wc	500	10(5)
MA1	II	Beginners level language: Chinese, Japanese, Korean, Hindi, Indonesian, Russian, Tibetan, Turkish, Persian, Arabic	Various instructors***	wc	200	5
MA 1	II	History and Heritage in South Asia	Wickramasinghe	wc	500	10(5)
MA 1	II	Elective: fat (until March) Anthropology of Japan	Winkel	wc	500	10(5)
						30
MA 1	II	Areas and policies	Black	wc	500	10

* A number of students (5-8 max.) with an interest in International Relations can take the MAIS course Areas and Policies. See below.

** these courses are these same as those listed under the 10 EC elective, but will be taken in a slimmed down format to accommodate 5 rather than 10 EC

*** Chinese and Japanese offered through the Language Centre, other languages will be accommodated in existing BA programmes

Afstudeerrichting: South Asia

Studiejaar	Semester	Cursustitel	Docenten	Werkvorm	Niveau	EC
MA1	I	Introduction to Asian Studies fat (until end of October)	Pieke (coordinator; 4), Bisschop (4), Henley (3), Wickramasinghe (1), Scheen (papers)	hc	400	5
MA1	I	Dissertation Class fat (from early November)	Pieke, Sybesma, Ezawa, De Ceuster, Klokke, D'Haeselaere, Arps, Ram	wc	400	5
MA1	I	Select two electives:				20
MA1	I	Buddhist sacred texts: Mindfulness and meditation in Buddhism	Henk Blezer	wc	500	10
MA1	I	History, Theory, Nation: Readings from the South	Nira Wickramasinghe	wc	500	10
MA1	I	Sharing the Tales of the Buddha: Narrative Art in Asia	Ellen Raven / M.Klokke	wc	500	10
MA1	I	Advanced Readings in Sanskrit Literature	Peter Bisschop	wc	500	10
MA 1	I	Hindi Literature	t.b.a.	wc	500	10
						30
MA 1	II	Contemporary Indian Politics	Ronki Ram	wc	500	10
MA 1	II	MA-thesis	individual supervision	zs	600	15
MA 1	II	Select one elective:				
	II	Topics in South and Southeast Asian Art History (2012)	Marijke Klokke & Ellen Raven	wc	500	5(10)
MA 1	II	History and Heritage in South Asia	Nira Wickramasinghe	wc	500	5
						30

** these courses can be taken either as a 10 EC elective, or in a slimmed down format to accommodate 5 rather than 10 EC

Afstudeerrichting: Southeast Asia

Studiejaar	Semester	Cursustitel	ALLE deelnemende docenten	Werkvorm	Niveau	EC
MA1	I	Introduction to Asian Studies fat (until end of October)	Pieke (coordinator; 4), Bisschop (4), Henley (3), Wickramasinghe (1), Scheen (papers)	hc	400	5
MA1	I	Dissertation Class fat (from early November)	Pieke, Sybesma, Ezawa, De Ceuster, Klokke, D'Haeselhaere, Arps, Ram	wc	400	5
MA 1	I	Politics of Culture in Southeast Asia	Arps	wc	400	5
MA 1	I	Histories of Southeast Asia	Lindblad & Henley	wc	400	5
MA1	I	Select one elective:				10
MA 1	I	Indonesian Media	Arps	wc	500	10
MA 1	I	Sharing the Tales of the Buddha: Narrative Art in Asia	Klokke & Raven	wc	500	10
MA 1	I	Economic Development and Social Change in SE Asia	Lindblad & Henley	wc	500	10
MA 1	I	Indonesian Language 1	Arps, Suryadi, Van Engelenhoven	wc	100	10
		Austronesian and Papuan Linguistics	Klamer	wc		10
						30
MA 1	II	MA-thesis	individual supervision	zs	600	15
MA 1	II	Select one elective				10
MA 1	II	Indonesia through its discourse	Suryadi & Arps	wc	500	10
		Hands-on Research Experience in Museum Volkenkunde	Klokke	wc	500	10
MA 1	II	Political Economy of SE Asia	Lindblad & Henley	wc	500	10
MA 1	II	Select one elective*				5

MA 1	II	Environment and Development	Persoon	wc	500	5
MA 1	II	Topics in South and Southeast Asian Art History (2012)	Klokke & Raven	wc	500	5(10)
MA 1	II	Indonesian Language 2	Arps, Suryadi, Van Engelenhoven	wc	200	5
						30

* these courses are these same as those listed under the 10 EC elective, but will be taken in a slimmed down format to accommodate 5 rather than 10 EC

Masteropleiding Azië Studies (120 EC)

2012-2013

Afstudeerrichting: Chinese Studies

Studiejaar	Semester	Cursustitel	ALLE deelnemende docenten	Werkvorm	Niveau	EC
MA 1	I	Year in China or Taiwan: Language Acquisition (Conversation, Writing, Classical Chinese, The News, Short Stories, Translation)		wc	400	
MA 1	II	Year in China or Taiwan: Language Acquisition (Conversation, Writing, Classical Chinese, The News, Short Stories, Translation)		wc	400	
						30
MA 2	I	Language Training: Modern Chinese Oral/Aural	Lin, gastdocenten	wc	400	5
MA 2	I	Student selects one of the language courses:				5
MA 2	I	Language Training: Modern Chinese Reading/Writing	Lin, gastdocenten	wc	400	-5
MA 2	I	Language Training: Advanced Readings in Premodern Chinese	D'Haeseleer	wc	400	-5
MA 2	I	Dissertation Class	Bisschop, Pieke, Sybesma, Ezawa, De Ceuster, Klokke, Arps	wc	400	5
MA 2	I	Introduction to Asian Studies	Bisschop/Pieke & Henley***	hc	400	5
MA2	I	student selects one of the electives or two 5 ECTS electives				10

Studiejaar	Semester	Cursustitel	ALLE deelnemende docenten	Werkvorm	Niveau	EC
MA 2	I	Elective: Chinese Art History	Moore	wc	500	-10
MA 2	I	Elective: Modern China	T.B.A. (replacement Schneider))	wc	500	-10
MA 2	I	Elective: The persecution of witches in premodern Asia	Ter Haar	wc	500	-10
MA 2	I	Elective: Chinese Literature	IIAS professor	wc	500	-10
MA 2	I	Elective: Chinese Linguistics	Sybesma	wc	500	-10
						30
MA 2	II	student selects one out of the following three courses:		wc	500	5
MA 2	II	Advanced Modern Chinese: Writing	Lin, gastdocenten	wc	500	-5
MA 2	II	Advanced Modern Chinese: Reading	Lin, gastdocenten	wc	500	-5
MA 2	II	Advanced Modern Chinese: Speaking	Lin, gastdocenten	wc	500	-5
MA 2	II	MA-thesis Chinese Studies (zie: MA Thesis (Asian Studies) in studiegids (INGE)		zs	600	15
MA 2	II	student selects one out of the following courses:**				10
MA2	II	The remaining two Advanced Modern Chinese languages classes	Lin, gastdocenten	wc	600	-10
MA 2	II	New Diversities in Asia	Pieke	wc	500	-10
MA 2	II	Topics in Chinese linguistics	Wiedenhof	wc	500	-10
MA 2	II	Topical Readings in Chinese (texts on premodern China)	Ter Haar	wc	500	-10
						30
MA 2	II	Areas and policies	Black	wc	500	10

* Dit vak wordt aangeboden bij de MA Japanese Studies, studenten van Chinese Studies mogen het ook kiezen, net zoals studenten Japanese Studies de masterclass van Chinese Studies mogen volgen

**A number of students (5-8 max.) with an interest in International Relations can take the MAIS course Areas and Policies. See below.

*** Not yet confirmed due to revision SSEA

Afstudeerrichting: Japanese Studies

Studiejaar	Semester	Cursustitel	ALLE deelnemende docenten	Werkvorm	Niveau	EC
MA 1	I	Dissertation Class	Bisschop, Pieke, Sybesma, Ezawa, De Ceuster, Klokke, Arps	wc	400	5
MA 1	I	Introduction to Asian Studies	Bisschop/Pieke & Henley**	hc	400	5
MA 1	I	Advanced Japanese 1	Yoshioka, Ono	wc	400	10
MA 1	I	Choose one of the following electives:				
MA 1	I	Elective: Sociology of Japan	Ezawa	wc	500	-10
MA 1	I	Elective: Using Language: Narrative and Interaction	Länsisalmi, Yoshioka	wc	500	-10
MA 1	I	Elective: Modern Japan	t.b.a. (new Modern Japan UD)	wc	500	-10
MA 1	I	Elective: Issues in History	Mark	wc	500	10
MA 2	I	Elective: The persecution of witches in premodern Asia	Ter Haar	wc	500	-10
MA 1	I	Elective: Multiple Histories	Paramore	wc	500	10
						30
MA 1	II	Choose of one the following fat seminars:*				
MA 1	II	Elective: fat (until March) Anthropology of Japan	Winkel	wc	500	10
MA 1	II	Elective: fat (until March) Premodern Japan	Smits	wc	500	10
MA 1	II	Advanced Japanese 2 until March	Yoshioka	wc	400	5
MA 1	II	Academic year in Japan A (individuele invulling per student)			400	15
						30
MA 2	I	Academic year in Japan B (individuele invulling per student)			400	25

Studiejaar	Semester	Cursustitel	ALLE deelnemende docenten	Werkvorm	Niveau	EC
MA 2	I	Thesis tutorial	supervisor of individual student		400	5
						30
MA 2	II	Academic year in Japan C (tot februari)			400	5
MA 2	II	Thesis tutorial	supervisor of individual student		400	5
MA 2	II	Advanced Japanese 3 (vanaf maart, studenten MA2 die terug uit Japan zijn)	Yoshioka	wc	500	5
MA 2	II	MA-thesis	alle docenten		600	15
						30
		* A number of students (5-8 max.) with an interest in International Relations can take the MAIS course Areas and Policies. See below.				
MA 1	II	Areas and policies	Black	wc	500	10

** *** Not yet confirmed due to revision SSEA

Afstudeerrichting: Korean Studies

Studiejaar	Semester	Cursustitel	ALLE deelnemende docenten	Werkvorm	Niveau	EC
MA 1	I	Dissertation Class	Bisschop, Pieke, Sybesma, Ezawa, De Ceuster, Klokke, Arps	wc	400	5
MA 1	I	Introduction to Asian Studies	Bisschop/Pieke & Henley***	hc	400	5
MA 1	I	Advanced language training: reading	De Ceuster	wc	400	5
MA 1	I	Advanced language training: translation	De Ceuster	wc	400	5

Studiejaar	Semester	Cursustitel	ALLE deelnemende docenten	Werkvorm	Niveau	EC
MA 1	I	Seminar/Elective for other tracks: Forgery as Historiography in Korean and East Asian History	Breuker	wc	500	10
						30
MA 1	II	Study in Korea				30
						30
MA 2	I	Study in Korea				30
						30
MA 2	II	Korean Translation	Breuker	tutorial	500	5
		choose one of the following electives*				
MA 2	II	Topical readings in Korean (connected to MA thesis)**	De Ceuster	wc	500	10
MA 2	II	Elective: fat (until March) Asia through Consumption	Cwierтка	wc	500	10
MA 2	II	Elective: fat (until March) Anthropology of Japan	Winkel	wc	500	10
MA 2	II	Elective: fat (until March) Premodern Japan	Smits	wc	500	10
MA 2	II	New Diversities in Asia	Pieke	wc	500	-10
MA 2	II	MA thesis (Asian Studies)			600	15
						30
MA 2	II	Areas and policies	Black	wc	500	10

* A number of students (5-8 max.) with an interest in International Relations can take the MAIS course Areas and Policies. See below.

** no longer compulsory. However, students who do not follow this elective must make sure (in consultation with their supervisor) that they are able to use sufficient Korean language materials in their thesis.

*** Not yet confirmed due to revision SSEA

Bacheloropleiding Afrikaanse talen en culturen

2012-2013

Studiejaar	Semester	Cursustitel	ALLE deelnemende docenten	Werkvorm	Niveau	EC	Status	Gedeeld onderwijs met
1	I	Swahili I	Devos, Kimambo	wc	100	10	V	
1	I	Inleiding Afrikaanse Talen en Culturen	Mous	hc	100	5	V	
1	I	Afrikaanse geschiedenis: een overzicht	vervanger van Ross	hc	100	5	V	
1	I	Communicatie in Afrika	Ameka	hc	100	5	V	
1	I	Inleiding Afrikaanse talen en taalkunde	Kossmann	hc	100	5	V	
						30		
1	II	Swahili II	Devos, Kimambo	wc	200	10	V	
1	II	Politieke structuren van het postkoloniale Afrika	Ross	wc	200	5	V	
1	II	Afrikaanse Literatuur: Romans, Conflict en Dialoog	Merolla	hc	200	5	V	
1	II	Woord en betekenis	Ameka	hc	200	5	V	Taalwetenschap LUCL
		Kies 1				5	V	
1	II	Ontwikkeling en Cultuur: Ontmoeting met Afrika: globalisering, cultuur en 'ontwikkeling' een dilemma?	de Bruijn	hc	200	-5	K	
1	II	Klanken van de wereld	Kossmann	wc	200	-5	K	Taalwetenschap LUCL Kossmann van ATC
						30		
2	I	Swahili III	Devos, Kimambo	wc	300	5	V	
2	I	Orale en Geschreven Literatuur in Afrika I	Merolla	wc	200	5	V	
2	I	kerncurriculum Godsdienstwetenschappen		hc	100	5	V	

Studiejaar	Semester	Cursustitel	ALLE deelnemende docenten	Werkvorm	Niveau	EC	Status	Gedeeld onderwijs met
2	I	Methodes van onderzoek naar Afrikaanse teksten; orale literatuur en performance in vergelijkend perspectief	Merolla	wc	300	5		
2	I	Kies twee van de vakken uit de volgende lijst				10	V	
2	I	Afrikaanse teksten: lezen en discussie	Merolla	wc	300	-5	K	
2	I	Stad en platteland in Afrika	Vervanger van Ross	wc		-5	K	
2	1	Morfologie	Kossmann/ Kloekhorst	hc	100	-5	K	BA TW1
						30		
2	2	Tweede taal in Afrika	Mous	wc	100	15	v	
2	2	Afrikaanse taal en cultuur	Mous	wc	400	10	v	
2	2	Werkstuk in Afrika	Merolla	z	400	5	v	
						30		
		THUISBLIJFPROGRAMMA				30		
		Berber, taal en cultuur	Kossmann	wc	300	10		
		Arabisch of b.v. Zulu	Diversen TCMO / international studies			15		
		Werkstuk over Afrika	Merolla	z	400	5		
		Kies één van de twee vakken uit de lijst				5	V	
3	1	Orale en geschreven literatuur in Afrika II	Merolla	wc	300	-5	K	
3	1	Taal, geschiedenis en taalgeschiedenis	Kossmann	wc	400	-5	K	

Studiejaar	Semester	Cursustitel	ALLE deelnemende docenten	Werkvorm	Niveau	EC	Status	Gedeeld onderwijs met
		Kies één werkgroep uit de lijst				10	V	
3	I	Werkgroep Afrikaanse Geschiedenis	vervanger van Ross	wc	400	-10	K	
3	I	Werkgroep Afrikaanse literatuur	Merolla	wc	400	-10	K	
3	1	Werkgroep Taalkundig Veldwerk A [*]	Mous	wc	400	-5	K	TW
3	I	Werkgroep Taalkundig Veldwerk B (eindwerkstuk)	Mous		400	-5		
3	I	Keuzeruimte				15	V	
						30		
3	II	Kerncurriculum: Wetenschapsfilosofie	Fortuin, Gijsbers	hc	200	5	V	
3	II	Bacheloreindwerkstuk (aansluitend aan de werkgroep)	diverse docenten	zs	400	10	V	
3	II	Keuzeruimte				15	V	
						30		
3	I	* alleen mogelijk na volgen Klanken van de Wereld.						

Masteropleiding Afrika Studies

Masteropleiding Afrika Studies 2012-2013

Studiejaar	Semester	Cursustitel	Alle deelnemende docenten	Studiegidsnummer	Werkvorm	Niveau	EC	Status	Gedeeld onderwijs met
MA 1	I	The Field of African Studies and Interdisciplinarity Part 1. Aims and results of Africanist research	diversen	5924V2010H	wc	400	10	V	resma
MA 1	I	Language, culture, and cognition	Ameka	5734V2133H	wc	500	5	V	resma
MA 1	I	Seminar in African history	Ross	5734V2098H	wc	500	5 of 10*	V	
MA 1	I	Seminar in African literature	Merolla	5814KML4W	wc	500	5 of 10*	V	
							30		
MA 1	II	Kies 1 van de volgende 4 vakken:					10	V	
MA 1	II	Regional specialisation Southern Africa	diversen	5924V2017H	wc	500	-10	K	resma
MA 1	II	Regional specialisation West Africa	diversen	5924V2018H	wc	500	-10	K	resma
MA 1	II	Regional specialisation East Africa	diversen	5924V2016H	wc	500	-10	K	resma
MA1	II	Connecting dreams: Europe in Africa/Africa in Europe	De Bruijn, Schover	5774IGRCW	wc	500	-10	K	geschiedenis
MA 1	II	MA-thesis	diversen	5734V2101Y	zs	600	20	V	
							30		

* studenten schrijven werkstuk bij 1 van de 2 seminars en die telt dan voor 10, de ander voor 5 punten.

Bijlage 5: Kwantitatieve gegevens over de opleidingen

Instroom-, doorstroom- en uitstroomgegevens

De faculteit gebruikt ten behoeve van de informatie over de in-, door- en uitstroom de cijfers die de VSNU heeft aangeleverd. Het nadeel van deze cijfers is dat getallen lager dan 4 niet worden weergegeven in de overzichten, omdat deze als niet voldoende representatief worden beschouwd.

Bacheloropleiding Japanstudies

Instroom

Jaar	Cohortomvang met vooropleidingscategorie					Totaal
	VWO	HBO prop	HBO*	Buitenland	Overig	
02/ 03	20	5	1	3	1	30
03/ 04	25	2	0	1	2	30
04/ 05	42	3	5	0	3	53
05/ 06	54	10	0	2	6	72
06/ 07	69	11	5	5	5	95
07/ 08	82	17	5	5	7	116
08/ 09	87	12	0	2	7	108
09/ 10	104	8	6	2	2	122
10/ 11	75	15	4	4	5	103

*HBO is inclusief de studenten die een schakelprogramma/premaster doen

Vertrek

Cohort	Vertrek bachelorstudenten bij de opleiding				
	Omvang cohort absoluut	na 1 jaar	na 2 jaar	na 3 jaar	Selectiviteit van 1e jaar
		Percentage (cumulatief), wordt niet vermeld als het totaal kleiner dan 4 is			
02/ 03	20	35	45	50	70
03/ 04	25	24	40	40	60
04/ 05	42	31	45	48	65
05/ 06	54	31	48	56	57
06/ 07	69	38	45	45	84
07/ 08	82	22	34	37	60
08/ 09	87	18	37	*43	*43
09/ 10	104	31	*49		
10/ 11	75	*24			

* voorlopige cijfers op peildatum 1 oktober

Rendement VWO instroom

Cohort	Omvang herins. absoluut	% van totale cohort	Bachelorrendement van herinschrijvers					hoop /inst
			na 3 jaar	na 4 jaar	na 5 jaar	na 6 jaar	> 6 jaar	> 6 jaar
			Percentage (cumulatief), wordt niet vermeld als het totaal kleiner dan 4 is					
02/ 03	21	70	5	19	33	48	62	62
03/ 04	22	73	0	5	27	41	41	41
04/ 05	34	64	3	18	38	53	56	59
05/ 06	48	67	0	19	29	44		
06/ 07	61	64	8	41	57			
07/ 08	90	78	11	37				
08/ 09	88	81	15					
09/ 10	85	70						
10/ 11	73	71						

Rendement totale instroom

Cohort	Omvang herins. absoluut	% van totale cohort	Bachelorrendement van herinschrijvers					hoop /inst
			na 3 jaar	na 4 jaar	na 5 jaar	na 6 jaar	> 6 jaar	> 6 jaar
			Percentage (cumulatief), wordt niet vermeld als het totaal kleiner dan 4 is					
02/ 03	21	70	5	19	33	48	62	62
03/ 04	22	73	0	5	27	41	41	41
04/ 05	34	64	3	18	38	53	56	59
05/ 06	48	67	0	19	29	44		
06/ 07	61	64	8	41	57			
07/ 08	90	78	11	37				
08/ 09	88	81	15					
09/ 10	85	70						
10/ 11	73	71						

Uitstroom

Jaar	Aantal geslaagden
04/ 05	1
05/ 06	3
06/ 07	7
07/ 08	14
08/ 09	33
09/ 10	45
10/ 11	58

Bacheloropleiding Koreastudies

Instroom

Jaar	Cohortomvang met vooropleidingscategorie					Totaal
	VWO	HBO prop	HBO*	Buitenland	Overig	
03/ 04	2	0	0	0	1	3
04/ 05	0	2	0	0	1	3
05/ 06	0	1	0	0	0	1
06/ 07	3	1	1	0	1	6
07/ 08	4	1	0	0	1	6
08/ 09	4	0	1	0	0	5
09/ 10	1	2	0	0	2	5
10/ 11	8	2	0	0	1	11

*HBO is inclusief de studenten die een schakelprogramma/premaster doen

Vertrek

Cohort	Vertrek bachelorstudenten bij de opleiding				
	Omvang cohort absoluut	na 1 jaar	na 2 jaar	na 3 jaar	Selectiviteit van 1e jaar
		Percentage (cumulatief), wordt niet vermeld als het totaal kleiner dan 4 is			
Per Universiteit					
03/ 04	2				
06/ 07	3				
07/ 08	4	50	25	0	
08/ 09	4	0	0	*25	*0
09/ 10	1				
10/ 11	8	*25			

* voorlopige cijfers op peildatum 1-oktober

Rendement VWO instroom:

Cohort	Omvang herins. absoluut	% van	Bachelorrendement van herinschrijvers					hoop /inst
		totale cohort	na 3 jaar	na 4 jaar	na 5 jaar	na 6 jaar	> 6 jaar	> 6 jaar
		Percentage (cumulatief), wordt niet vermeld als het totaal kleiner dan 4 is						
03/ 04	1							
06/ 07	3							
07/ 08	2							
08/ 09	4	100	25					
09/ 10	1							
10/ 11	6	75						

Rendement totale instroom

Cohort	Omvang herins. absoluut	% van totale cohort	Bachelorrendement van herinschrijvers					hoop /inst
			na 3 jaar	na 4 jaar	na 5 jaar	na 6 jaar	> 6 jaar	> 6 jaar
			Percentage (cumulatief), wordt niet vermeld als het totaal kleiner dan 4 is					
03/ 04	1							
04/ 05	2							
05/ 06	0							
06/ 07	4	67	0	25	50			
07/ 08	4	67	0	25				
08/ 09	4	80	25					
09/ 10	4	80						
10/ 11	9	82						

Uitstroom

Jaar	Aantal Geslaagden
06/ 07	1
08/ 09	2
09/ 10	2
10/ 11	4

Bacheloropleiding Chinastudies

Instroom

Jaar	Cohortomvang met vooropleidingscategorie					Totaal
	VWO	HBO prop	HBO*	Buitenland	Overig	
02/ 03	15	0	0	2	3	20
03/ 04	14	5	7	3	8	37
04/ 05	19	2	4	4	7	36
05/ 06	48	2	6	4	11	71
06/ 07	74	7	7	2	7	97
07/ 08	74	5	5	5	6	95
08/ 09	48	9	5	2	4	68
09/ 10	36	7	2	2	3	50
10/ 11	41	7	2	3	2	55

* HBO is inclusief de studenten die een schakelprogramma/premaster doen

Vertrek

Cohort	Vertrek bachelorstudenten bij de opleiding				
	Omvang cohort	na 1 jaar	na 2 jaar	na 3 jaar	Selectiviteit van 1e jaar
	absoluut	Percentage (cumulatief), wordt niet vermeld als het totaal kleiner dan 4 is			
02/ 03	15	27	73	33	80
03/ 04	14	21	71	36	60
04/ 05	19	26	68	42	63
05/ 06	48	21	77	31	67
06/ 07	74	32	86	47	69
07/ 08	74	24	76	42	58
08/ 09	48	25	75	*46	*55
09/ 10	36	31	*75		
10/ 11	41	*17			

* voorlopige cijfers op peildatum 1 oktober

Rendement VWO instroom

Cohort	Omvang herins. absoluut	% van totale cohort	Bachelorrendement van herinschrijvers					hoop /inst
			na 3 jaar	na 4 jaar	na 5 jaar	na 6 jaar	> 6 jaar	> 6 jaar
			Percentage (cumulatief), wordt niet vermeld als het totaal kleiner dan 4 is					
02/ 03	11	73	9	36	64	73	73	73
03/ 04	11	79	0	27	45	55	73	73
04/ 05	14	74	14	36	64	71	71	71
05/ 06	38	79	8	55	68	74		
06/ 07	50	68	0	36	72			
07/ 08	56	76	7	52				
08/ 09	36	75	6					
09/ 10	25	69						
10/ 11	34	83						

Rendement totale instroom

Cohort	Omvang herins. absoluut	% van totale cohort	Bachelorrendement van herinschrijvers					hoop /inst
			na 3 jaar	na 4 jaar	na 5 jaar	na 6 jaar	> 6 jaar	> 6 jaar
			Percentage (cumulatief), wordt niet vermeld als het totaal kleiner dan 4 is					
02/ 03	14	70	14	43	64	71	71	71
03/ 04	27	73	7	22	48	56	67	67
04/ 05	29	81	10	41	55	59	59	59
05/ 06	55	77	7	58	73	76		
06/ 07	61	63	2	34	67			
07/ 08	67	71	7	51				
08/ 09	50	74	4					
09/ 10	35	70						
10/ 11	42	76						

Uitstroom

Jaar	Aantal geslaagden
04/ 05	4
05/ 06	10
06/ 07	14
07/ 08	24
08/ 09	47
09/ 10	46
10/ 11	62

Bacheloropleiding Zuid- en Zuidoost-Aziëstudies

Instroom Talen en Culturen van India en Tibet:

Jaar	Cohortomvang met vooropleidingscategorie					Totaal
	VWO	HBO prop	HBO*	Buitenland	Overig	
02/ 03	0	0	0	0	1	1
03/ 04	3	0	1	0	1	5
04/ 05	3	1	1	1	1	7
05/ 06	5	2	0	1	1	9
06/ 07	5	1	0	3	2	11
07/ 08	1	0	0	0	1	2
08/ 09	2	0	0	0	0	2
09/ 10	4	1	3	1	0	9
10/ 11	1	0	0	0	0	1

*HBO is inclusief de studenten die een schakelprogramma/premaster doen

Vertrek Talen en Culturen van India en Tibet:

Cohort	Vertrek bachelorstudenten bij de opleiding				
	Omvang cohort absoluut	na 1 jaar	na 2 jaar	na 3 jaar	Selectiviteit van 1e jaar
		Percentage (cumulatief), wordt niet vermeld als het totaal kleiner dan 4 is			
03/ 04	3				
04/ 05	3				
05/ 06	5	20	40	40	50
06/ 07	5	60	80	80	75
07/ 08	1				
08/ 09	2				
09/ 10	4	25	*25		
10/ 11	1				

* voorlopige cijfers op peildatum 1-oktober

Rendement VWO instroom Talen en Culturen van India en Tibet:

Cohort	Omvang herins. absoluut	% van totale cohort	Bachelorrendement van herinschrijvers					hoop /inst
			na 3 jaar	na 4 jaar	na 5 jaar	na 6 jaar	> 6 jaar	> 6 jaar
			Percentage (cumulatief), wordt niet vermeld als het totaal kleiner dan 4 is					
03/ 04	1							
04/ 05	2							
05/ 06	4	80	0	25	75	75		
06/ 07	2							
07/ 08	0							
08/ 09	1							
09/ 10	3							
10/ 11	1							

Rendement totale instroom Talen en Culturen van India en Tibet:

Cohort	Omvang herins. absoluut	% van totale cohort	Bachelorrendement van herinschrijvers					hoop /inst
			na 3 jaar	na 4 jaar	na 5 jaar	na 6 jaar	> 6 jaar	> 6 jaar
			Percentage (cumulatief), wordt niet vermeld als het totaal kleiner dan 4 is					
02/ 03	0							
03/ 04	1							
04/ 05	3							
05/ 06	8	89	0	25	50	50		
06/ 07	5	45	0	20	40			
07/ 08	1							
08/ 09	1							
09/ 10	5	56						
10/ 11	1							

Uitstroom Talen en Culturen van India en Tibet

Jaar	Aantal geslaagden
05/ 06	1
06/ 07	1
07/ 08	4
08/ 09	2
09/ 10	3
10/ 11	1

Instroom Talen en Culturen van Indonesië:

Jaar	Cohortomvang met vooropleidingscategorie					Totaal
	VWO	HBO prop	HBO*	Buitenland	Overig	
02/ 03	4	2	2	1	1	10
03/ 04	5	0	0	0	1	6
04/ 05	5	1	2	0	0	8
05/ 06	6	1	1	0	0	8
06/ 07	0	2	0	2	2	6
07/ 08	4	1	0	0	0	5
08/ 09	5	2	4	0	0	11
09/ 10	3	1	0	0	1	5
10/ 11	0	0	1	0	0	1

*HBO is inclusief de studenten die een schakelprogramma/premaster doen

Vertrek Talen en Culturen van Indonesië:

Cohort	Vertrek bachelorstudenten bij de opleiding				
	Omvang cohort absoluut	na 1 jaar	na 2 jaar	na 3 jaar	Selectiviteit van 1e jaar
		Percentage (cumulatief), wordt niet vermeld als het totaal kleiner dan 4 is			
02/ 03	4	25	25	25	100
03/ 04	5	20	20	40	50
04/ 05	5	40	40	40	100
05/ 06	6	17	50	50	33
07/ 08	4	25	25	25	100
08/ 09	5	20	20	*20	*100
09/ 10	3				

* voorlopige cijfers op peildatum 1-oktober

Rendement VWO instroom Talen en Culturen van Indonesië:

Cohort	Omvang herins. absoluut	% van totale cohort	Bachelorrendement van herinschrijvers					hoop /inst
			na 3 jaar	na 4 jaar	na 5 jaar	na 6 jaar	> 6 jaar	> 6 jaar
			Percentage (cumulatief), wordt niet vermeld als het totaal kleiner dan 4 is					
02/ 03	3							
03/ 04	4	80	0	50	50	75	75	
04/ 05	3							
05/ 06	5	83	20	20	60	60		
07/ 08	3							
08/ 09	4	80	50					
09/ 10	2							

Rendement totale instroom Talen en Culturen van Indonesië:

Cohort	Omvang herins. absoluut	% van totale cohort	Bachelorrendement van herinschrijvers					hoop /inst
			na 3 jaar	na 4 jaar	na 5 jaar	na 6 jaar	> 6 jaar	> 6 jaar
			Percentage (cumulatief), wordt niet vermeld als het totaal kleiner dan 4 is					
02/ 03	6	60	17	67	83	83	83	83
03/ 04	5	83	0	60	60	80	80	80
04/ 05	5	63	20	60	60	60	60	60
05/ 06	6	75	17	33	67	67		
06/ 07	6	100	0	17	50			
07/ 08	4	80	25	75				
08/ 09	7	64	43					
09/ 10	3							
10/ 11	0							

Uitstroom Talen en Culturen van Indonesië:

Jaar	Aantal geslaagden
04/ 05	1
05/ 06	3
06/ 07	5
07/ 08	3
08/ 09	2
09/ 10	5
10/ 11	6

Instroom Zuid- en Zuidoost-Aziëstudies:

Jaar	Cohortomvang met vooropleidingscategorie					Totaal
	VWO	HBO prop	HBO*	Buitenland	Overig	
10/ 11	6	2	2	0	2	12

*HBO is inclusief de studenten die een schakelprogramma/premaster doen

Vertrek Zuid- en Zuidoost-Aziëstudies:

Cohort	Omvang cohort absoluut	Vertrek bachelorstudenten bij de opleiding			
		na 1 jaar	na 2 jaar	na 3 jaar	Selectiviteit van 1e jaar
		Percentage (cumulatief), wordt niet vermeld als het totaal kleiner dan 4 is			
10/ 11	6	*17			

* voorlopige cijfers op peildatum 1-oktober

Rendement VWO instroom Zuid- en Zuidoost-Aziëstudies:

Cohort	Omvang herins. absoluut	% van totale cohort	Bachelorrendement van herinschrijvers					hoop /inst
			na 3 jaar	na 4 jaar	na 5 jaar	na 6 jaar	> 6 jaar	> 6 jaar
			Percentage (cumulatief), wordt niet vermeld als het totaal kleiner dan 4 is					
10/ 11	5	83						

Rendement totale instroom Zuid- en Zuidoost-Aziëstudies:

Cohort	Omvang herins. absoluut	% van totale cohort	Bachelorrendement van herinschrijvers					hoop/inst
			na 3 jaar	na 4 jaar	na 5 jaar	na 6 jaar	> 6 jaar	> 6 jaar
			Percentage (cumulatief), wordt niet vermeld als het totaal kleiner dan 4 is					
10/ 11	10	83						

Uitstroom Zuid- en Zuidoost-Aziëstudies:

Geen gegevens.

Masteropleiding Azië Studies (60 EC)

Instroom Indian and Tibetan studies:

Jaar	Cohortomvang en onderwijs-herkomst masterinstroom				Totaal
	Eigen universiteit	Andere universiteiten		Buiten HO	
		NL	HBO		
07/ 08	1	0	0	0	1
08/ 09	1	0	0	0	1
09/ 10	1	0	0	2	3
10/ 11	4	0	0	0	4

Rendement Indian and Tibetan studies:

Afstudeer-cohort	Eigen universiteit		Andere universiteit NL		HBO		Buiten HO	
	Geslaagd absoluut	Duur opl. gem in mnd	Geslaagd Absoluut	Duur opl. gem in mnd	Geslaagd absoluut	Duur opl. gem in mnd	Geslaagd absoluut	Duur opl. gem in mnd
08/ 09	1	12						
09/ 10	1	31						

Uitstroom Indian and Tibetan studies:

Jaar	Aantal geslaagden
08/ 09	1
09/ 10	1

Instroom Indonesian Studies:

Jaar	Cohortomvang en onderwijs-herkomst masterinstroom				Totaal
	Eigen universiteit	Andere universiteiten		Buiten HO	
		NL	HBO		
04/ 05	1	0	0	3	4
05/ 06	2	0	0	1	3
06/ 07	3	2	0	3	8
07/ 08	3	0	0	2	5
08/ 09	4	1	0	2	7
09/ 10	0	2	1	0	3
10/ 11	7	0	0	3	10

Rendement Indonesian Studies:

Afstudeer cohort	Eigen universiteit		Andere universiteit NL		Buiten HO	
	Geslaagd absoluut	Duur opl. gemiddeld in maanden	Geslaagd absoluut	Duur opl. gemiddeld in maanden	Geslaagd absoluut	Duur opl. gemiddeld in maanden
04/ 05					2	10
05/ 06	1	10			2	10
06/ 07			1	12		
07/ 08	2	14	1	20	1	18
08/ 09	3	10	1	8	2	21
09/ 10	3	40			1	14
10/ 11	2	19	2	17	1	12

Uitstroom Indonesian Studies:

Jaar	Aantal geslaagden
04/ 05	2
05/ 06	3
06/ 07	1
07/ 08	4
08/ 09	6
09/ 10	4
10/ 11	5

Masteropleiding Azië Studies (120 EC)

Instroom MA Talen en culturen van Korea (66820)

Jaar	Cohortomvang en onderwijs-herkomst masterinstroom				Totaal
	Eigen universiteit	Andere universiteiten		Buiten HO	
		NL	HBO		
06/ 07	0	0	0	1	1
09/ 10	1	0	0	1	2
10/ 11	0	0	0	1	1

Rendement MA Talen en culturen van Korea (66820)

Afstudeer-cohort	Eigen universiteit		Andere universiteit NL		HBO		Buiten HO	
	Geslaagd absoluut	Duur opl. gem in mnd	Geslaagd absoluut	Duur opl. gem in mnd	Geslaagd absoluut	Duur opl. gem in mnd	Geslaagd absoluut	Duur opl. gem in mnd
06/ 07							1	11
09/ 10	1	11					1	12

Uitstroom MA Talen en culturen van Korea (66820)

Cohort	Totaal
06/ 07	1
09/ 10	2

Instroom MA Talen en culturen van China (66818)

Jaar	Cohortomvang en onderwijs-herkomst masterinstroom				Totaal
	Eigen universiteit	Andere universiteiten		Buiten HO	
		NL	HBO		
04/ 05	1	0	0	0	1
05/ 06	1	0	0	2	3
06/ 07	5	0	0	4	9
07/ 08	5	0	0	5	10
08/ 09	10	0	0	2	12
09/ 10	22	0	0	6	28
10/ 11	20	1	0	7	28

Rendement MA Talen en culturen van China (66818)

Afstudeer cohort	Eigen universiteit		Andere universiteit NL		HBO		Buiten HO	
	Geslaagd absoluut	Duur opl. gem in mnd	Geslaagd absoluut	Duur opl. gem in mnd	Geslaagd absoluut	Duur opl. gem in mnd	Geslaagd absoluut	Duur opl. gem in mnd
05/ 06							2	11
06/ 07							3	12
07/ 08	2	10					3	12
08/ 09	8	21					3	13
09/ 10	5	14					4	12
10/ 11	19	21					4	11

Uitstroom MA Talen en culturen van China (66818)

Cohort	Totaal
05/ 06	2
06/ 07	3
07/ 08	5
08/ 09	11
09/ 10	9
10/ 11	23

Instroom MA Talen en culturen van Japan (66819)

Jaar	Cohortomvang en onderwijs-herkomst masterinstroom				Totaal
	Eigen universiteit	Andere universiteiten		Buiten HO	
		NL	HBO		
06/ 07	1	0	0	1	2
07/ 08	4	0	0	6	10
08/ 09	7	0	0	2	9
09/ 10	14	1	0	6	21
10/ 11	17	0	0	3	20

Rendement MA Talen en culturen van Japan (66819)

Afstudeer-cohort	Eigen universiteit		Andere universiteit NL		HBO		Buiten HO	
	Geslaagd absoluut	Duur opl. gem in mnd	Geslaagd absoluut	Duur opl. gem in mnd	Geslaagd absoluut	Duur opl. gem in mnd	Geslaagd absoluut	Duur opl. gem in mnd
07/ 08							1	23
08/ 09	3	26					5	22
09/ 10	3	24					1	24
10/ 11	12	25					2	22

Uitstroom MA Talen en culturen van Japan (66819)

Cohort	Totaal
07/ 08	1
08/ 09	8
09/ 10	4
10/ 11	14

Bacheloropleiding Afrikaanse talen en culturen

Instroom

Jaar	Cohortomvang met vooropleidingscategorie					Totaal
	VWO	HBO prop	HBO*	Buitenland	Overig	
02/ 03	5	1	0	2	1	9
03/ 04	8	1	0	0	2	11
04/ 05	3	1	1	0	1	6
05/ 06	3	2	1	0	0	6
06/ 07	8	2	3	0	1	14
07/ 08	3	0	0	0	2	5
08/ 09	3	0	1	0	0	4
09/ 10	4	3	0	1	0	8
10/ 11	5	0	0	0	3	8

* HBO is inclusief de studenten die een schakelprogramma/premaster doen

Vertrek

Cohort	Vertrek bachelorstudenten bij de opleiding				
	Omvang cohort absoluut	na 1 jaar	na 2 jaar	na 3 jaar	Selectiviteit van 1e jaar
		Percentage (cumulatief), wordt niet vermeld als het totaal kleiner dan 4 is			
02/ 03	5	0	0	0	#DIV/0!
03/ 04	8	25	38	38	67
04/ 05	3				
05/ 06	3				
06/ 07	8	38	50	50	75
07/ 08	3				
08/ 09	3				
09/ 10	4	25	*50		
10/ 11	5	*20			

*voorlopige cijfers op peildatum 1-oktober

Rendement VWO instroom

Cohort	Omvang herins. absoluut	% van totale cohort	Bachelorrendement van herinschrijvers					hoop /inst
			na 3 jaar	na 4 jaar	na 5 jaar	na 6 jaar	> 6 jaar	> 6 jaar
			Percentage (cumulatief), wordt niet vermeld als het totaal kleiner dan 4 is					
02/ 03	5	100	0	80	100	100	100	100
03/ 04	6	75	67	83	83	83	83	83
04/ 05	1							
05/ 06	3							
06/ 07	5	63	20	40	60			
07/ 08	2							
08/ 09	2							
09/ 10	3							
10/ 11	4	80						

Rendement totale instroom

Cohort	Omvang herins. absoluut	% van totale cohort	Bachelorrendement van herinschrijvers					hoop /inst
			na 3 jaar	na 4 jaar	na 5 jaar	na 6 jaar	> 6 jaar	> 6 jaar
			Percentage (cumulatief), wordt niet vermeld als het totaal kleiner dan 4 is					
02/ 03	9	100	11	56	78	78	78	78
03/ 04	8	73	63	75	75	75	75	75
04/ 05	4	67	0	0	25	25	25	25
05/ 06	5	83	20	80	80	80		
06/ 07	6	43	17	50	67			
07/ 08	2							
08/ 09	2							
09/ 10	5	63						
10/ 11	7	88						

Uitstroom

Jaar	Aantal geslaagden
05/ 06	10
06/ 07	6
07/ 08	3
08/ 09	7
09/ 10	3
10/ 11	1

Masteropleiding Afrika Studies

Instroom

Jaar	Cohortomvang en onderwijs-herkomst masterinstroom				Totaal
	Eigen universiteit	Andere universiteiten		Buiten HO	
		NL	HBO		
05/06	1	1	0	3	5
06/07	5	1	0	1	7
07/08	3	0	0	5	8
08/09	3	1	0	3	7
09/10	2	0	0	2	4
10/11	1	1	0	0	2

Rendement

Afstudeer cohort	Eigen universiteit		Andere universiteit NL		HBO		Buiten HO	
	Geslaagd absoluut	Duur opl Gem in mnd	Geslaagd absoluut	Duur opl gem in mnd	Geslaagd absoluut	Duur opl gem in mnd	Geslaagd absoluut	Duur opl gem in mnd
05/06			1	12			3	12
06/07	2	13	1	12			1	11
07/08							3	12
08/09	2	18					1	14
09/10	5	21	1	13			2	18
10/11	1	36					1	19

Uitstroom

Jaar	Aantal geslaagden
05/06	4
06/07	4
07/08	3
08/09	3
09/10	8
10/11	2

Gerealiseerde docent-studentratio

Bacheloropleiding Japanstudies

1:29

Bacheloropleiding Koreastudies

1:31

Bacheloropleiding Chinastudies

1:22

Bacheloropleiding Zuid- en Zuidoost-Aziëstudies

1:4,6

Masteropleiding Azië Studies (60 EC)
1:17

Masteropleiding Azië Studies (120 EC)
1:22

Bacheloropleiding Afrikaanse talen en culturen
1:7

Masteropleiding Afrika Studies
1:6

Gemiddeld aantal contacturen per fase van de studie

Bacheloropleiding Japanstudies

Het aantal contacturen (groepsgewijs geprogrammeerd: hoorcolleges, werkcolleges, eerstejaars mentoraat) in een onderwijsweek bedraagt gemiddeld 16 uur per week.

Het gemiddeld aantal contacturen in het tweede jaar komt uit op 13 uur, en in het derde jaar (inclusief vrije keuzeruimte) op 12 uur in het eerste semester en 13 uur in het tweede semester. Naast de focusvak contacturen heeft de student in het tweede semester van het derde jaar extra contacturen in de vorm van scriptiebegeleiding.

Bacheloropleiding Koreastudies

Het gemiddeld aantal contacturen in het tweede jaar komt uit op 12 en in het derde jaar (inclusief vrije keuzeruimte) op 10 uur in het eerste semester en 8 uur in het tweede semester.

De propedeuse is voor 55 EC gevuld met verplichte studieonderdelen en voor 5 EC met een gebonden keuzevak. Per semester worden 13 onderwijsweken geprogrammeerd. De opleiding telt in semester 1, 12 contacturen; semester 2, 12 contacturen; semester 3, 10 contacturen; semester 5, 10 contacturen; semester 6, 8 contacturen. Daarvan zijn in BA1: 6, BA2(semester 3): 4, BA3 (semester 5): 2 contacturen voor taalonderwijs. In BA3 gaat het leeuwendeel van de contacturen (6/semester) naar de minor.

De overige studieweken zijn gereserveerd voor het maken van werkstukken en tentamens.

De postpropedeuse bestaat voor 85 EC aan verplichte studieonderdelen, voor 5 EC aan gebonden keuzevakken en voor 30 EC aan vrije keuzeruimte, geprogrammeerd in het derde jaar (zie hiervoor de facultaire zelfstudie voor een beschrijving van de keuzeruimte). Voor deze berekening gaan we ervan uit dat studenten hun keuzeruimte vullen met cursorisch onderwijs, waarvoor zij 6 contacturen per week hebben. In het derde jaar schrijven studenten het BA-eindwerkstuk (10 EC).

Het gemiddeld aantal contacturen in het tweede jaar komt uit op 12 en in het derde jaar (inclusief vrije keuzeruimte) op 10 uur in het eerste semester en 8 uur in het tweede semester.

Bacheloropleiding Chinastudies

De propedeuse is voor 60 EC gevuld met verplichte studieonderdelen (waaronder 5 EC Inleiding area studies uit het facultaire kerncurriculum). Het eerste semester telt 12 collegeweken, het tweede 13. Het aantal contacturen (groepsgewijs geprogrammeerd: hoorcolleges, werkcolleges, eerstejaars mentoraat) in een onderwijsweek is gemiddeld (iets

meer dan) 16 uur per week; dit is exclusief tentamens. De overige studieweken zijn gereserveerd voor het maken van werkstukken en de tentamens.

De postpropedeuse (120 EC) bestaat voor 50 EC aan verplichte studieonderdelen (vnl. taal, maar ook kerncurriculum), voor 30 EC aan keuzevakken (deels uit het eigen aanbod, deels uit het aanbod van de andere Aziatische regio-opleidingen) en 30 EC aan vrije keuzeruimte, die geprogrammeerd is in het derde jaar (zie de facultaire zelfstudie voor een beschrijving van de keuzeruimte). In het derde jaar schrijven de studenten het bacheloreindwerkstuk (10 EC). Het gemiddeld aantal contacturen in het tweede jaar komt uit op 14 uur per week en in het derde jaar (inclusief de vrije keuzeruimte, uitgaande van studenten die hun keuzeruimte vullen met cursorisch onderwijs, waarvoor zij 6 contacturen per week hebben) gemiddeld op 13.

Bacheloropleiding Zuid- en Zuidoost-Aziëstudies

De propedeuse is voor 35 EC gevuld met verplichte studieonderdelen en voor 25 EC met (gebonden) keuzevakken. Per semester worden 12 onderwijsweken geprogrammeerd. Het aantal contacturen (groepsgewijs geprogrammeerd: hoorcolleges, werkcolleges, eerstejaars mentoraat) in een onderwijsweek is gemiddeld 14 uur per week. De overige studieweken zijn gereserveerd voor het maken van werkstukken en tentamens.

Het gemiddeld aantal contacturen in het tweede jaar komt uit op 12 uur. Het eerste semester van het derde jaar wordt vanaf 2013-14 doorgebracht in het buitenland. Deels moet de inhoud van dit buitenlandverblijf nog nader worden ingevuld, waardoor er op dit moment wat betreft de contacturen nog geen concreet cijfer kan worden gegeven. Voor 2012-13 omvat het aantal contacturen (inclusief vrije keuzeruimte) in het eerste semester circa 12 uur. In het tweede semester van het derde jaar komt het aantal contacturen (inclusief vrije keuzeruimte) uit op circa 8 uur.

Masteropleiding Azië Studies (60 EC)

In totaal hebben de studenten gemiddeld tenminste 6 en maximaal ongeveer 10 contacturen per week, inclusief scriptiebegeleiding en taalonderwijs.

Masteropleiding Azië Studies (120 EC)

In totaal hebben de studenten gemiddeld tenminste 6 en maximaal ongeveer 10 contacturen per week, inclusief scriptiebegeleiding en taalonderwijs.

Bacheloropleiding Afrikaanse talen en culturen

Contacturen waarbij de docent fysiek aanwezig is.

	Studiejaar 1	Studiejaar 2	Studiejaar 3
Hoorcolleges	20	40	80
Werkcolleges	220	140 + 362	120
Studiebegeleiding	20	20	60
Tentamens	72	30	16
Andere activiteiten (bijv. excursies, studiereizen)	10	10	10
Totaal geprogrammeerd	342	240	286

Masteropleiding Afrika Studies

Contacturen waarbij de docent fysiek aanwezig is

Studiejaar	Uur
Werkcolleges	156
Studiebegeleiding	39
Totaal geprogrammeerd	195

Dit komt neer op een gemiddelde van 7,5 uur per week.

Bijlage 6: Bezoekprogramma

Programma visitatie Regiostudies Leiden				
		Subcluster 1	Subcluster 2	Subcluster 3
		Prof.dr. Alfons Wouters	Prof.dr. Wolfgang Behr	Prof.dr. Jadranka Gvozdanovic
		Prof.dr. Karla Pollmann	Prof.dr. Nigel Worden	Prof.dr. Dirk Kruijt
		Prof.dr. Elisabeth Hollender	Daniël Meijer (student-lid)	Prof.dr. Gert Buelens
		<i>Linda van der Grijspaarde (secretaris)</i>	<i>Floor Meijer (secretaris)</i>	<i>Mariëtte Ansing (secretaris)</i>
		Opleidingen:	Opleidingen:	Opleidingen:
		BA Griekse en Latijnse taal en cultuur (GLTC)	BA Chinastudies (China)	BA Latijns-Amerikastudies (LAS)
		BA Oude Culturen van de Mediterrane Wereld (OCMW)	BA Japanstudies (Japan)	MA Latin American Studies (LAS)
		MA Classics & Ancient Civilizations (CAC)	BA Koreastudies (Korea)	MA North American Studies (NAS)
		BA Midden-Oostenstudies (MOS)	BA Zuid- en Zuidoost-Aziëstudies (ZZOA)	BA Russische Studies (Russisch)
		MA Middle Eastern Studies (MES)	MA Azië Studies 60 ec (Asian 60)	MA Russian and Eurasian Studies (Russian)
			MA Azië Studies 120 ec (Asian 120)	
			BA Afrikaanse talen en culturen (ATC)	
			MA Afrika Studies (AS)	
Dag				1
Maandag 27 mei 2013				
8:30	10:00	Leestafel	Leestafel	Leestafel
10:00	12:00	voorbereidende bespreking subcommissie	voorbereidende bespreking subcommissie	voorbereidende bespreking subcommissie
12:00	13:00	opleidingsvoorzitters: Ba GLTC: <i>Dr. M. van Raalte</i> Ba OCMW: <i>Prof.dr. O.E. Kaper</i> Ma CAC: <i>Prof.dr. O.E. Kaper</i> Ba MOS en Ma MES: <i>dr. A.A. Seyed-Gohrab</i>	opleidingsvoorzitters: Ba China: <i>Prof.dr. R.P.E. Sybesma</i> Ba Japan: <i>Prof.dr. K.J. Cnietka</i> Ba Korea: <i>Prof.dr. R.E. Breuker</i> Ba ZZO: <i>Prof.dr. P.C. Bisschop</i> Ma Asian (60 + 120 EC): <i>Prof.dr. F.N. Pieke</i> Ba + Ma Afrika: <i>Prof.dr. M.P.G.M. Mous</i>	opleidingsvoorzitters: Ba + Ma LAS: <i>Prof.dr. P. Silva</i> Ma NAS: <i>Mw. Dr. J.C. Kardux</i> Ba + Ma Russisch: <i>Prof.dr. J.Schaecken</i>

13:00	14:00	<i>lunch</i>	<i>lunch</i>	<i>lunch</i>
14:00	14:45	studenten Ba GLTC en OCMW - Lisa de Goffau, OCMW/ <i>Wereld vd Bijbel</i> BA1 - Vincent Boers, OCMW/ <i>Mediterrane wereld in breed perspectief</i> BA2 - Lucia Langerak, OCMW/ <i>Egyptologie</i> BA2 - Marlon van Wijck, OCMW/ <i>Assyriologie</i> BA3 - Sjors Leek, GLTC BA 1 - Eveline van Rijn, GLTC BA2 - Jolijn Gerritsen, GLTC BA2 - Anne van Schaik, GLTC BA3	studenten Ba China en Japan - Marit Haighon, <i>China</i> BA2 - Joep Smorenburg, <i>China</i> BA2 - Gina van Ling, <i>China</i> BA3 - Ties Boonzajer Flaes, <i>China</i> BA3 - Anne van Bergen, <i>Japan</i> BA2 - Tanja Hof, <i>Japan</i> BA2 - Bruce Winkelman, <i>Japan</i> BA3	studenten Ba en Ma LAS - Kenneth Pattinama, BA1 - Hannelien Schütz, BA2 - Justine van Wassenaer, BA3 - Reinoud Clemens, BA3 - Dennis Bus, BA3 - Marieke Schreuder, MA - Karin van der Velde, MA
14:45	15:30	docenten Ba GLTC en OCMW - Dr. R. van Walsem, OCMW, <i>Egyptologie</i> - Dr. B.J.J. Haring, OCMW, <i>Egyptologie</i> - Dr. M.L. Folmer, OCMW, <i>Hebreeus en Aramees</i> - Dr. J.G. Dercksen, OCMW, <i>Assyriologie</i> - Prof.dr. I. Sluiter, GLTC, <i>Griekse taal en cultuur</i> - Prof.dr. A.B. Wessels, GLTC, <i>Latijnse taal en cultuur</i> - Dr. C.H. Pieper, GLTC, <i>Latijnse taal en cultuur</i> - Dr. A.M. Rademaker, <i>Griekse taal en cultuur</i>	docenten Ba China en Japan - Dr. R.J. Länsisalmi, <i>Japan, Discours analyse</i> - Dr. E.D. Herber, <i>Japan, Sociologische perspectieven op Japan</i> - Dr. E. Mark, <i>Japan, Moderne Japanse geschiedenis</i> - Dr. H. van der Veere, <i>Japans, Religie in Japan</i> - Drs. A.S. Keijser, <i>China, Chinese literatuur, film en taal</i> - Prof.dr. F.N. Pieke, <i>China, Sociale antropologie</i> - Dr. F.A. Schneider, <i>China, Politiek van modern China</i> - Drs. Y.Z. Zhang, <i>taalvererving Chinees</i>	docenten Ba en Ma LAS - Dr. J.C. Gomez Aguiar, <i>Latijns-Amerikaanse geschiedenis</i> - Dr. A. Churampi Ramírez, <i>Latijns-Amerikaanse letterkunde</i> - Dr. P. González González, <i>taalvariatie en taalvererving</i> - Drs. M.P. van der Velden –Rodríguez, <i>taalvererving</i> - Dr. S.L.A. Brandellero, <i>Portugees, Braziliaanse literatuur en cultuur</i> - Dr. G. Inzaurrealde, <i>Latijns-Amerikaanse letterkunde</i> - Dr. N. Timmer, <i>Latijns-Amerikaanse letterkunde</i>
15:30	16:00	voorlopige bevindingen Ba GLTC en OCMW	voorlopige bevindingen Ba China en Japan	voorlopige bevindingen Ba en Ma LAS
16:00	17:30	bijeenkomst commissie geheel: presentatie bevindingen door secretarissen		
19:00		<i>diner</i>	<i>diner</i>	<i>diner</i>
Dag 2				
Dinsdag 28 mei 2013				
8:30	9:00	voorbepreking subcommissie	voorbepreking subcommissie	voorbepreking subcommissie

9:00	9:45	studenten Ba MOS en Ma MES <ul style="list-style-type: none"> - Nynke Pel, BA 1 Perzisch - Imar Koutchoukali, BA 2 Arabisch - Seda Dural, BA 3 Turks - Elke Spiessens, BA 3 Arabisch - Lars Moll, BA 3 Arabisch - Charlie van Genuchten, MA, Modern Middle East - Sarah Kunzelmann, MA, Modern Middle East 	studenten Ba Korea en BA ZZOA <ul style="list-style-type: none"> - Sharab Arijin, ZZOA, BA1 - Ruben Westhoff, ZZOA, BA2 - Jule Forth, ZZOA, BA2 - Christiaan Kikkert, ZZOA, BA2 - Kristel Struiksma, Korea BA3 - Nils Meesterburrie, Korea BA3 - Terry Speyer, Korea BA1 - Rachel van den Berg, Korea BA1 	studenten Ma North American Studies <ul style="list-style-type: none"> - Rian van Spaandonk - Arwen van Hout - Massy Naimi Zaker - Jimmy Jenkins
9:45	10:30	docenten Ba MOS en Ma MES <ul style="list-style-type: none"> - Prof.dr. Petra Sijpesteijn, Arabische taal en cultuur - Dr. Gabriëlle van den Berg, Perzische taal en cultuur - Prof.dr. Erik-Jan Zürcher, Turkse taal en cultuur - Prof.dr. Hans Theunissen, Turkse taal en cultuur 	Docenten Ba Korea en Ba ZZOA <ul style="list-style-type: none"> - Dr. A.T.P.G. van Engelenhoven, ZZOA, beschrijvende en vergelijkende taalkunde - Prof.dr. D.E.F. Henley, ZZOA, Hedendaags Indonesië - Dr. E.M. Raven, ZZOA, Kunst en materiële cultuur van Zuid-Azië - Prof.dr. N.K. Wickramasinghe, ZZOA, Modern Zuid-Azië - Dr. K. De Ceuster, Korea, Koreaanse geschiedenis, politiek, economie en taal - Drs. Myongsuk Chi, Korea, taalvererving - Prof.dr. R.E. Breuker, Korea, Koreastudies 	docenten Ma North American St <ul style="list-style-type: none"> - Prof.dr. A. Fairclough, Amerikaanse geschiedenis - Prof.dr. G.P. Scott-Smith, Amerikaanse geschiedenis - Dr. E.F. van de Bilt, Amerikaanse geschiedenis - Dr. J.C. Kardux, Amerikaanse letterkunde en cultuur
10:30	11:00	subcommissie intern	subcommissie intern	subcommissie intern
11:00	11:15	pauze	pauze	pauze
11:15	12:00	studenten Ma Classics & Ancient Civilizations <ul style="list-style-type: none"> - Maud Singenberg, Egyptology - Suzanne Knauff, Egyptology - Naomi Lodder, Classics - Nienke Boomsma, Classics - Hannes Vlaardingebroek, Hebrew and Aramaic <p>NB: er zijn op dit moment geen studenten actief binnen de track Assyriology</p>	studenten Ma Azië Studies (60+120) <ul style="list-style-type: none"> - Elisa Reche Vincente, South Asian Studies - 60 ec - Jorine Petitjean, South East Asian Studies - 60 ec - Zibui Yan, Politics, Society and Economy - 60 ec - Hoseung Lee, Literature, Arts and Culture - 60 ec - Daniel Agmon, Chinese Studies - 120 ec - Maarten Stolk, Japanese Studies - 120 ec - Michelle Cheung, Korean Studies - 120 ec 	studenten Ba en Ma Russisch <ul style="list-style-type: none"> - Stijn Brinkman, BA1 - Lisa Habermehl, BA1 - Thijs Voets, BA2 - Amy Bakkes, BA3 - Dorine Schellens, BA3 - Ico Davids, MA
12:00	13:00	lunch	lunch	lunch

13:00	13:45	docenten Ma Classics & Ancient Civilizations - Dr. B.J.J. Haring, <i>Egyptologie</i> - Dr. C. Waerzeggers, <i>Assyriologie</i> - Dr. M.F.J. Baasten, <i>Hebreeuws-Aramees</i> - Prof.dr. I. Sluiter, <i>Griekse taal en cultuur</i> - Dr. C.C. De Jonge, <i>Griekse taal en cultuur</i> - Dr. S.T.M. De Beer, <i>Latijnse taal en cultuur</i> - Dr. K. Donker – van Heel, <i>Papyrologie</i>	docenten Ma Azië Studies (60 + 120) - Prof.dr. I.B. Smits, <i>Japanse literatuur en film</i> - Prof.dr. R.P.E. Sybesma, <i>Chinese taalkunde</i> - Dr. E. Mark, <i>Moderne Japanse geschiedenis</i> - Prof.dr. D.E.F. Henley, <i>Hedendaags Indonesië</i> - Prof.dr. M.J. Klokke, <i>Kunst en materiële cultuur van Zuid-Oost Azië</i> - Prof.dr. P.C. Bisschop, <i>Sanskriet en oude cultuur van Zuid-Azië</i> - Ying-ting Wang MA, <i>taalvererving Mandarijn</i> - Prof.dr. R.E. Breuker, <i>Koreastudies</i>	docenten Ba en Ma Russisch - L.B. Anissimova, <i>taalvaardigheid</i> - M.E. Avagumova MA, <i>taalvaardigheid</i> - Dr. M. Bader, <i>Russische economie</i> - Dr. O.F. Boele, <i>Russische literatuur en cultuur</i> - Drs. T. Bouma, <i>taalvaardigheid</i> - Dr. E.L.J. Fortuin, <i>Russische taalkunde</i> - Prof.dr. A.W.M. Gerrits, <i>Russische politiek en geschiedenis</i>
13:45	14:30	voorlopige bevindingen Ba en Ma Midden-Oostenstudies en Ma Classics & Ancient Civilizations	studenten Ba en Ma Afrika - Marton Bax, BA1 - Kirsten Reuneker, BA3 - Joosje Christophersen, BA3 - Eveline Nevers, BA3 - Margot Potemans, BA3 - Rebecca Heijs (Ma)	voorlopige bevindingen Ma North American Studies, Ba en Ma Russisch
14:30	15:15		docenten Ba en Ma Afrika - Dr. M.G. Kossmann, <i>Berberse talen</i> - Prof.dr. R.J. Ross, <i>Zuidelijk Afrika</i> - Prof.dr. M.E. de Bruijn, <i>Geschiedenis van Afrika</i> - Dr. D. Merolla, <i>Orale Literatuur</i>	
15:15	16:30	<i>pauze</i>	voorlopige bevindingen Ba Korea, Ba ZZO, MA Asian (60 en 120), Ba en MA Afrika	<i>pauze</i>
16:30	16:45		<i>pauze</i>	
16:45	17:30	bijeenkomst commissie geheel: presentatie bevindingen door secretarissen		
17:30	18:15	alumni subcluster - Paul Driessen (MOS) - Gaye Eksen (MOS) - Efstychia Milona (MOS) - Elsemieke Daalder (GLTC/CAC) - Rico Seerden (GLTC/CAC) - Dr. Christian Greco (Egyptologie/CAC) - Rients de Boer MA (Assyriologie/CAC) - Henk de Waard MA (Hebreeuws/CAC)	alumni subcluster - Catherina Wilson (Afrika Studies) - Deirdre Sneep, (Japanstudies) - Frank Ochsendorf (voorm. MA Indonesian Studies) - Lennard Kager (Korean Studies) - Gabe van Beijeren (Chinastudies)	alumni subcluster - Paul Mancebo Bautista (LAS) - Poppy Savenije (LAS) - Nils van der Vegte (Russisch) - Sveta Litvinova (Russisch) - Joep van der Zijden (NAS, Engels) - Caspar Mulders (NAS, Geschiedenis) - Lisa van Montare (NAS, Geschiedenis)

19:00	diner	diner	diner
Dag 3			
Woensdag 29 mei 2013			
9:00	9:20	OC-leden: studenten - Rikst Ponjee (OCMW) - Uzume Wijnsma (OCMW) - Leanne Jansen (CAC) - Petra Hoogenboom (CAC) - Leonie Henkes (GLTC) - Lineke Brink (GLTC) - Hans Würzler (MOS) - Kim Mulder Romeijn (MOS)	OC-leden: studenten - Jessica Verdel (Ma Asian 60+120) - Tineke Dijkstra (Ba en Ma Afrika) - Hugo Kolstee (Ba China) - Bob Rambonnet (Ba Japan) - Casper Luckkerhof (Ba ZZOA) - Rosa Brandse (Ba Korea)
9:20	9:40	OC-leden: docenten - Drs. T.J.H. Krispijn (OCMW) - Prof.dr. J. van der Vliet (OCMW) - Prof.dr. A.B. Wessels (CAC) - Dr. C. Waerzeggers (CAC) - Dr. C.C. de Jonge (GLTC) - Dr. R.M. van den Berg (GLTC) - Dr. G.R. van den Berg (MOS) - Mr. M.M. Yildirim (MOS)	OC-leden: docenten - Prof.dr. D.E.F. Henley (Ma Asian 60+120) - Mw. Dr. D. Merolla (Ba en Ma Afrika) - Mw. Dr. T.M.V. D'Haeseleer (Ba China) - Drs. M.M.E. Buijnters (Ba Japan) - Dr. K. de Ceuster (Ba Korea) - Prof.dr. M.J. Klokke (Ba ZZOA)
9:40	10:45	voorzitters examencommissies, studiecoördinatoren - Dr. R.M. van den Berg (vz excie Ba GLTC) - Dr. B.J.J. Haring (vz excie CAC/OCMW) - Dr. A.M. Rademaker (lid excie CAC/OCMW, secr excie Ba GLTC) - Dr. J. Schmidt (vz excie Ba MOS en Ma MES) - Dr. E.P. den Boer (ambtelijk secr excie MOS/MES) - Drs. E.G. van Duijnen (studiecoördinator Ba OCMW, Ba MOS) - J.K. Koning MA (studiecoördinator Ba GLTC en Ma CAC/Classics)	voorzitters examencommissies, studiecoördinatoren - Dr. F.K. Ameka (vz excie Afrika) - Prof.dr. S.R. Landsberger (vz excie China) - Dr. A.E. Ezava (vz excie Japan) - Dr. P. van Els (excie Aziëstudies) - Drs. L.J. Bos (ambtelijk secr. Excie Aziëstudies) - Drs. T. Bouma (studiecoördinator Ba en Ma Afrika) - Drs. A.B. Amir (studiecoördinator Ba China en Ma Asian 120 ec)
10:45	11:15	subcommissie intern	subcommissie intern
			subcommissie intern

11:15	13:00	bijeenkomst commissie geheel: voorbereiding gesprek formeel verantwoordelijken, inclusief lunch		
13:00	14:00	Gesprek formeel verantwoordelijken, commissie als geheel - <i>Prof.dr. W.H. van den Doel, decaan</i> - <i>Mw. Prof.dr. H.L. Murre-van den Berg, vice-decaan</i> - <i>Mw. Drs. J. Riel, portefeuillehouder bedrijfsvoering</i> - <i>Mw. E. Kastelein MA, assessor</i> - <i>Mw. S. Arens, beleidsmedewerker</i>		
14:00	16:30	bijeenkomst commissie geheel		
16:30	17:00	mondelinge presentatie voorlopige bevindingen		
17:00		Borrel		

Bijlage 7: Bestudeerde afstudeerscripties en documenten

Voor het bezoek heeft de commissie de afstudeerscripties bestudeerd van de studenten met de volgende studentnummers:

Bacheloropleiding Japanstudies

	0917141
0808393	730998
705659	

Bacheloropleiding Koreastudies

9618465	856975
115673	420751

Bacheloropleiding Chinastudies

0730874	0728160
0707848	0820598

Bacheloropleiding Zuid- en Zuidoost-Aziëstudies

853720	532371
97260	549320

Masteropleiding Azië Studies (60 EC)

9916377	0214566
0688010	0780022
356476	

Masteropleiding Azië Studies (120 EC)

0766801	0628476
0940976	0520969

Bacheloropleiding Afrikaanse talen en culturen

0731846	0632406
0735876	0428442
0525790	0626589
0430978	0612219
0556610	0828386

Masteropleiding Afrika Studies

0991961
0967378
0996319
1220225

Tijdens het bezoek heeft de commissie onder meer de volgende documenten bestudeerd (deels als *hard copies* en deels via de elektronische leeromgeving):

- Verslagen van overleg in relevante commissies / organen (in ieder geval examencommissie en opleidingcommissie van laatste twee afgeronde studie jaren);
- Samenvatting en analyse van recente evaluatieresultaten en relevante managementinformatie;
- Toetsmateriaal van alle cursussen (tentamens, werkstukopdrachten, richtlijnen voor stageverslagen en presentaties etc) en de toetsmatrix;
- Documentatie over docent- en studenttevredenheid, waaronder alumni-enquêtes.

De commissie bestudeerde de leerdoelen, boeken, readers, overige materialen, toetsen, ingevulde toetsen, werkstukken, antwoordmodellen en evaluaties van de volgende vakken:

1. B Chinastudies	Premoderne Chinese geschiedenis
	Modern Chinees I
2. B Japanstudies	Taalbeheersing: Conversatie en Luistervaardigheid: Kanji-introductie Ia
	Regionalism and Regionalization in the International Relations of East Asia (I)
3. B Koreastudies	Koreaanse geschiedenis tot 1876
	Integrated Korean 1
4. B Zuid- en Zuidoost Azië	Klassieke culturen van Zuid - en Zuidoost-Azie
	Vergelijkende Koloniale Geschiedenis van Zuid- en Zuidoost-Azië (niveau 200)
5. B Afrikastudies	Swahili I
	Orale en geschreven literatuur in Afrika II
6. M Azië Studies (60 EC)	Introduction to Asian Studies
	Asia through Consumption
7. M Azië Studies (120 EC)	Language Training: Advanced readings in pre-modern Chinese
	New diversities in Asia
8. M Afrika Studies	Language, Culture and Cognition
	The Field of African Studies and Interdisciplinary Part 1

Bijlage 8: Onafhankelijkheidsverklaringen

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: *Dirk Kruijt*

ADRES: *Kapiteynlaan 85, 3571 XY Utrecht*

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE *LAU Studies*

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING: *Leiden*

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: *Leiden* DATUM: *26.05.2013*

HANDTEKENING: *[Handwritten signature]*

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM:
Nigel Anthony WORDEN

ADRES:
Department of Historical Studies, University of Cape Town, P.Bag, Rondebosch 7701,
South Africa

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE
OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET
BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON,
ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN
VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN
DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden kunnen
BEINVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE
AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN
VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN
WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER
REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: Cape Town

DATUM: 9 July 2013

HANDTEKENING:

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: *WOLFGANG BEHR*

ADRES: *SIGNAUSTR. 10, CH-8008 ZÜRICH, SWITZERLAND*

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVINGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSpraak OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: *ZÜRICH*

DATUM: *23.12.2013*

HANDTEKENING:

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: *Alfons WOUTERS*

ADRES: *Eekstraat 91 3111 ROTSELAAR (België)*

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

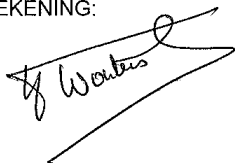
VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: *Rotseleer*

DATUM: *1 november 2012*

HANDTEKENING:

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE *Karla POLLMANN*

NAAM:

13 Hutchison Court

ADRES:

GB - St Andrews KY16 8HA, SCOTLAND

IS ALS DESKUNDIGE / ~~SECRETARIS~~ GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS:

Amsterdam

DATUM:

05 November 2012

HANDTEKENING:

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: ELISABETH HOLLENDER

ADRES: BARTHELSTR 30, 50823 KÖLN, GERMANY

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE ZOULDEN KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: Köln

DATUM: 15.12.2012

HANDTEKENING:

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: GERT BUELENS

ADRES: VENNELAAN 17
B-9830 ST.-MARTENS-LATEM

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

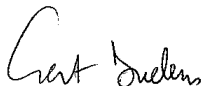
VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: ST.-MARTENS-LATEM DATUM: 04/11/2012

HANDTEKENING:

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE *Prof. Dr. J. Grozdanovic*

NAAM:

ADRES: *Universiteit Heidelberg*

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE ZOULDEN KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: *Amsterdam* DATUM: *5.11.2012*

HANDTEKENING: *Indraulis Sundaunovic*

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: Daniël Meijer

ADRES: Harenaborg 26

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden kunnen beïnvloeden;

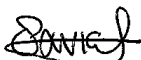
VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: Groningen

DATUM: 05/11/2012

HANDTEKENING:

Q318

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: Adrienne Wieldraayer - Muijzer

PRIVÉ ADRES: Jupiter 116
1183 ZJ Amstelveen

IS ALS ~~BEKUNDIGDE~~ SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

Bacheloropleiding Japanstudies
(opstellen rapportage)

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

Universiteit Leiden

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE ZOULDEN KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE
AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN
VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN
WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER
REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: *Amstelveen*

DATUM: *01-07-2013*

HANDTEKENING:

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

cluster Regiostudies

NAAM: Jasne Krooneman

ADRES: Kazernestraat 8N, Amsterdam

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE ZOULDEN KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: Utrecht

DATUM: 18-07-2013

HANDTEKENING:

J.J. Krooneman

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM:

J. Coenen

PRIVÉ ADRES:

Wezenhof 8207

6536 CA, Nijmegen

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

Regiostudies Leiden

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

Universiteit van Leiden

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE
AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN
VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN
WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER
REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: *Nijmegen*

DATUM: *25/3/'14*

HANDTEKENING:

[Handwritten signature]

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING
INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM:

Daan de Lange

PRIVÉ ADRES:

Eerste Oosterparkstraat 123 I
1091 HG Amsterdam

IS ALS ~~DESKUNDIGE~~ / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

Regiostudies / Asian Studies 60 + 120 EC

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

Universiteit Leiden

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE ZOULDEN KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE
AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

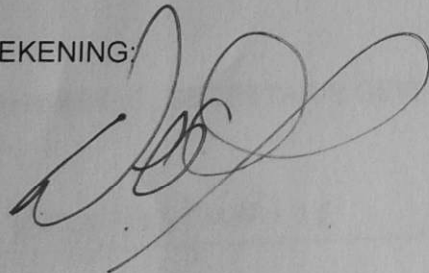
VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN
VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN
WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER
REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: *Amsterdam*

DATUM: *25-3-2014*

HANDTEKENING:

Bijlage bij de onafhankelijkheidsverklaringen van de commissieleden Regiostudies

Instelling	Commissielid	Secretaris
Vrije Universiteit	Alfons Wouters Karla Pollmann Gert Buelens Jadranka Gvozdanovic Daniël Meijer	Willemijn van Gastel
Universiteit van Amsterdam	Alfons Wouters Karla Pollmann John Nawas Elisabeth Hollender Gunnar de Boel Daniel Meijer	Linda van der Grijspaarde Muriel Jansen
Radboud Universiteit	Alfons Wouters Karla Pollmann Gert Buelens Thalia Lysen	Linda van der Grijspaarde
Universiteit Leiden	Alfons Wouters Karla Pollmann Elisabeth Hollender Nigel Worden Wolfgang Behr Jadranka Gvozdanovic Dirk Kruijt Gert Buelens Daniel Meijer	Linda van der Grijspaarde Floor Meijer Jasne Krooneman (onder verantwoordelijkheid van Floor Meijer) Mariëtte Amsing (onder verantwoordelijkheid van Meg van Bogaert) Bijdrage aan de rapportage Adrienne Huijzer Joke Corporaal Daan de Lange
Rijksuniversiteit Groningen	Alfons Wouters Karla Pollmann Elisabeth Hollender Gert Buelens Thalia Lysen	Floor Meijer Nadine Vestering (onder verantwoordelijkheid van Floor Meijer)
Universiteit Utrecht	Alfons Wouters Karla Pollan Jadranka Gvozdanovic Gert Buelens Daniël Meijer	Linda van der Grijspaarde